

B.R. 0052-6-23/2009

PROTOKÓŁ NR 23/2009

posiedzenia Komisji Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, które odbyło się 23 lutego 2009 roku w sali posiedzeń komisji Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu przy ul. Mątewskiej 17. Obradom przewodniczył p. Andrzej Sieradzki, Przewodniczący komisji.

Zaproszeni goście:

1. p. Marian Świątkowski – Sekretarz Powiatu,
2. p. Janusz Królikowski – Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.
3. p. Elżbieta Zawistowska – Stańczyk - Kierownik Biura Powiatowego w Inowrocławiu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
4. p. Józef Frontczak – Radny Gminy Dąbrowa Biskupia,
5. p. Sylwia Kiszka – Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Biuro Terenowe w Inowrocławiu.

Posiedzenie komisji rozpoczęło się o godzinie 9.00, zakończyło o godzinie 10.30.

Obecni według załączonej listy obecności, która stanowi załącznik nr 1 do niniejszego protokołu.

Porządek obrad:

1. Otwarcie posiedzenia oraz stwierdzenie quorum.
2. Przyjęcie protokołu ostatniego posiedzenia.
3. Zaopiniowanie projektu uchwały Rady Powiatu Inowrocławskiego w sprawie uchwalenia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami” w Inowrocławiu.
4. Analiza skarg i wniosków złożonych w 2008 roku do Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu.
5. Spotkanie z przedstawicielem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.
6. Spotkanie z przedstawicielem K-P Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych - Biuro Terenowe w Inowrocławiu.
7. Sprawy bieżące.

Ad. 1

Przewodniczący komisji p. Andrzej Sieradzki dokonał otwarcia posiedzenia. Powitał członków komisji oraz zaproszonych gości. Na podstawie

listy obecności stwierdził prawomocność obrad. Przewodniczący przedstawił porządek obrad i zaproponował, aby dokonać zmian w porządku obrad i pkt. 6 omówić po pkt 2, a dotychczasowy pkt 3 omówić w pkt 6. Następnie zapytał, czy ktoś z członków komisji chciałby jeszcze wnieść uwagi do proponowanego porządku. Członkowie komisji nie wnieśli żadnych uwag, propozycji i zmian do porządku obrad i wraz z przedstawioną przez Przewodniczącego propozycją przyjęli go jednogłośnie.

Ad. 2

Przewodniczący komisji p. Andrzej Sieradzki poinformował, że protokół z ostatniego posiedzenia został sporządzony i znajduje się w Biurze Rady. Nikt nie zgłosił żadnych uwag do jego treści. Zaproponował przyjęcie protokołu przez członków komisji. Protokół przyjęto jednogłośnie.

Ad. 3

Kierownik Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych - Biuro Terenowe w Inowrocławiu p. Sylwia Kiszka przedstawiła członkom komisji materiał informujący o przeprowadzonych robotach remontowo-konserwacyjnych na ciekach melioracji podstawowych w 2008 r. Informacja ta stanowi załącznik nr 2 do protokołu. Pani Kierownik dodała, że na utrzymanie melioracji podstawowych na 3 powiaty: inowrocławski, mogileński i żniński Zarząd Melioracji otrzymał kwotę 945.000 zł z czego na Powiat Inowrocławski przeznaczona została kwota w wysokości 526.200 zł. Zaznaczyła, że na dzień dzisiejszy nie może powiedzieć jakie cieki zostaną wykonane w bieżącym roku, ponieważ Zarząd Melioracji nie zna jeszcze tegorocznego budżetu. Poinformowała, że zapewne pieniędzy będzie mniej, gdyż Wojewoda Kujawsko – Pomorski uszczuplił pierwotnie planowaną kwotę na konserwację urządzeń melioracji podstawowych (760.000 zł uszczuplił o 350.000 zł).

Przewodniczący komisji p. Andrzej Sieradzki zapytał czy wzorem lat ubiegłych w 2009 roku będzie realizowany program „Praca i środowisko” ?

Pani Sylwia Kiszka odpowiedziała, że program „Praca i środowisko” będzie w 2009 roku realizowany. Na ten program planuje się przeznaczyć 1.200.000 zł. Dodała, że urzędy pracy jeszcze nic na temat tego programu nie wiedzą i nic w tym kierunku jeszcze się nie dzieje.

Radny p. Longin Marciniak zwrócił uwagę na zastawki znajdujące się na Zielonej Strudze w Gminie Rojewo, które są bardzo zdewastowane. Zapytał, czy w związku z powyższym Zarząd Melioracji planuje jakieś prace na tym cieku? Pani Sylwia Kiszka odpowiedziała przedmówcy, że na dzień dzisiejszy trudno jest powiedzieć jakie roboty będą w 2009 r. wykonane na ciekach.

Przypomniała, że budżet dla Zarządu Melioracji nie jest jeszcze zatwierdzony, ale już wiadomo, że tych środków będzie mniej niż w roku ubiegłym. Stąd też trudno jest określić zakres prac na 2009 rok. W roku 2009 rozpoczęte zostaną inwestycje na 3 rurowodach: 1 rurowód na terenie Gminy Gniewkowo, 1 rurowód na terenie Gminy Dąbrowa Biskupia i 1 rurowód na terenie Powiatu Żnińskiego.

Radny p. Longin Marciniak oświadczył, że trzeba koniecznie coś zrobić z Kanałem Gniewkowskim, ponieważ corocznie dochodzi do zalewania okolicznych pól rolnikom.

Radny p. Leonard Maciejewski stwierdził, że obecnie w zakresie melioracji robi się bardzo niewiele. Przypomniał lata 80-te kiedy to corocznie oddawano ok. 6 ha nowych urządzeń melioracyjnych. Radny podkreślał, że roboty inżynierskie w tym zakresie są bardzo potrzebne. Przekonujemy się o tym szczególnie wtedy, kiedy występują susze czy powodzie. Od tych urządzeń w dużej mierze uzależnione są uprawy i hodowla roślinna. Radny zapytał, na terenie której gminy są największe potrzeby w zakresie prac melioracyjnych oraz jaki procent urządzeń melioracyjnych jest jeszcze sprawny w Powiecie Inowrocławskim? Nadto radnego interesowała informacja, czy na przestrzeni ostatnich kilku lat prowadzone były jakieś większe inwestycje, przedsięwzięcia w zakresie prac melioracyjnych.

Kierownik Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych - Biuro Terenowe w Inowrocławiu p. Sylwia Kiszka odpowiedziała przedmówcy, że największe potrzeby występują na:

- Kanale Smyrnia Duża – Miasto i Gmina Inowrocław,
- Kanale Bachorza Mała i Duża – Gmina Kruszwica i Dąbrowa Biskupia,
- Kanale Kościeleckim – Gmina Pakość,
- Kanale Parchańskim – wymaga on całkowitej odbudowy i poszerzenia,
- Kanale Gniewkowskim – Gmina Gniewkowo.

Radny p. Feliks Kryszak zapytał o wykonywanie robót melioracyjnych przez gospodarstwo pomocnicze w Bydgoszczy.

Pani Sylwia Kiszka oświadczyła, że gospodarstwo pomocnicze wykonuje tych prac coraz mniej. W ubiegłym roku było to 60%, a w roku bieżącym będzie to tylko 30%. Zaznaczyła, że korzysta się z usług gospodarstwa pomocniczego m.in. dlatego, że posiada ono sprzęt, którego spółki wodne nie mają np. pływająca koparka.

Prowadzący obrady p. Andrzej Sieradzki oświadczył, że w ubiegłym roku zreformowała się spółka wodna z Gminy Inowrocław. Do tej pory podlegała ona

pod Marszałka, ale była nieco pokrzywdzona, gdyż Marszałek nie miał dla niej środków. Z tego powodu spółka ta przekształciła się w gminną spółkę wodną i od tego momentu merytorycznie podlega ona pod Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu. W związku z tym Prowadzący obrady zaproponował, aby Komisja wystosowała wniosek o treści: „W związku z pojawieniem się nowej spółki wodnej Komisja wnioskuje o zwiększenie środków dla gminnych spółek wodnych, po to, aby utrzymać dotacje dla tych spółek na poziomie roku ubiegłego.” Powyższy wniosek członkowie komisji przyjęli jednogłośnie pozytywnie (5 głosów „za”).

Ad. 4

Projekt uchwały Rady Powiatu Inowrocławskiego w sprawie przyjęcia analizy skarg i wniosków złożonych w 2008 roku do Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu (załącznik nr 3 do protokołu) przedstawił Sekretarz Powiatu p. Marian Świątkowski. Sekretarz uzasadnił wywołanie projektu uchwały i wniósł o jej pozytywne zaopiniowanie.

Radny p. Leonard Maciejewski stwierdził, że bardzo dobrze, że istnieje instytucja skarg, bo w istocie wpływają one na poprawę funkcjonowania administracji samorządowej czy państwowej. Zdarza się tak, że petenci urzędu składający skargę nie znają obowiązującej hierarchii czy kompetencji poszczególnych jednostek np. skarga złożona do Starosty na pracę burmistrzów. Radny zaznaczył, że ilość wpływających skarg – kilka czy kilkanaście - jest śladowa w porównaniu z wydawanymi w ciągu roku decyzjami (ok. 300.000 szt). Skargi są przykładem demokracji i prawem obywateli do ich składania. Radny oświadczył, że materiały zawierające analizę skarg i wniosków zostały przygotowane bardzo dobrze.

Przewodniczący komisji p. Andrzej Sieradzki poddał pod głosowanie przedłożony projekt uchwały, który został przez członków komisji zaopiniowany jednogłośnie pozytywnie (5 głosów „za”).

Ad. 5

Na posiedzenie nie przybył przedstawiciel Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w związku z tym członkowie komisji odstąpili od dyskusji na tematy związane z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Ad. 6

Projekt uchwały Rady Powiatu Inowrocławskiego w sprawie uchwalenia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami” w Inowrocławiu (załącznik nr 4 do protokołu) przedstawił p. Janusz Królikowski Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa.

Pan Naczelnik uzasadnił wywołanie projektu uchwały i wniósł o jej pozytywne zaopiniowanie. Nadmienił, że aktualizację powyższego programu przygotowała firma ABRYS z Poznania. W opinii Naczelnika materiał jest przygotowany profesjonalnie, gdyż opiera się na aktualnych i rzetelnych informacjach dotyczących Powiatu Inowrocławskiego. Następnie Naczelnik wymienił tylko priorytetowe zadania w zakresie ww. programu jakie zamierza się w najbliższych latach realizować na terenie Powiatu Inowrocławskiego. Zadania te wymienione zostały w załączniku nr 5 do niniejszego protokołu.

Przewodniczący komisji p. Andrzej Sieradzki nawiązał do elektrowni wiatrowych. Według niego elektrownie te zniekształcają krajobraz, dlatego też powinny one być stawiane w formie skupisk, a nie jak do tej pory w formie rozstrzelonej.

Naczelnik p. Janusz Królikowski poinformował, że w Gminie Janikowo planuje się utworzyć park - skupisko wiatraków. Zaznaczył, że budowa wiatraka na danym terenie musi być poparta jakimiś badaniami i analizą ich oddziaływania na środowisko, zwłaszcza wtedy, kiedy miałyby one powstać w okolicy np. Parku Krajobrazowego. Dodał, że przy ich budowie należy również brać pod uwagę trasę lotu ptaków, która nie powinna być zakłócana przez te urządzenia.

Radny p. Longin Marciniak oświadczył, że na temat wiatraków ma odmienne zdanie. Według radnego są one mniej uciążliwe i bardziej bezpieczne niż inne źródła pozyskiwania energii. Poza tym, dzięki elektrowniom wiatrowym bogacą się gminy. Zaznaczył, że w Gminie Rojewo jest 13 takich wiatraków, a gmina osiąga z tego tytułu ok. 2 mln zł podatku. Radny dodał, że dzięki tym środkom pojawia się szansa na wybudowanie drogi w gminie czy też inne inwestycje.

Przewodniczący komisji zapytał, kto finansuje międzygminne składowiska odpadów ?

Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa odpowiedział przedmówcy, że na te cele pozyskiwane będą środki unijne, a nadzorował będzie to Marszałek Województwa.

Przewodniczący p. Andrzej Sieradzki oświadczył, że jeżeli chodzi o odpady, to słabo wygląda ich segregacja. W związku z tym edukacja jest w tym zakresie konieczna. Przewodniczący pozytywnie ocenił, z punktu ochrony środowiska, racjonalną gospodarkę opakowaniami foliowymi, czy reklamówkami prowadzoną przez markety.

Radny p. Leonard Maciejewski oświadczył, że przedłożony program został przez poznańską firmę ABRYS przygotowany bardzo starannie. Zwrócił uwagę,

że w Powiecie Inowrocławskim występuje małe zalesienie. Rolnicy nie są zainteresowani zalesianiem gruntów. Według radnego do tego celu nadawałyby się grunty klasy VI, które znajdują się m.in. w Gminie Rojewo czy Dąbrowa Biskupia. Zaznaczył, że należałoby dążyć do zalesiania tych terenów. Od kilku już lat istnieje problem nielegalnych szamb. Dotyczy to nie tylko Miasta Inowrocławia, ale i gmin na terenie Powiatu. Zdarza się, że rolnicy odprowadzają ścieki do rowów melioracyjnych, a te z kolei trafiają do dużych zbiorników wodnych m.in. J. Gopła. Radny oświadczył, że należy walczyć z tym procederem. Następnie nawiązał do elektrowni wiatrowych i oznajmił, że Polska musi posiadać odnawialne źródła energii. Stąd też bardzo dobrze dzieje się, że te elektrownie w Powiecie powstają. Według radnego duże ich rozproszenie jest trochę chaotyczne i dlatego nie zawsze stanowią one „dekorację” dla danego terenu. Dodał, że elektrownie wiatrowe mogą stanowić zagrożenie dla lotnictwa. Stąd też, przed wydaniem decyzji o budowie elektrowni, powinno się zabiegać w tej sprawie o opinie zarządu miejscowego areoklubu czy dowództwa 59 Pułku Śmigłowców Bojowych. W dalszej kolejności radny zwrócił uwagę na odpady takie jak eternit. Podkreślił, że nie ma odpowiednich składowisk dla tych odpadów. Stwierdził, że z problemem tym Powiat i gminy sobie długo nie poradzą m.in. dlatego, że nie ma rzetelnego i skutecznego programu likwidacji eternitu.

Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa p. Janusz Królikowski poinformował, że problemem likwidacji azbestu zajmuje się Ministerstwo Gospodarki a nie Ministerstwo Ochrony Środowiska. Nikt nie wie dlaczego tak jest. Program ogólnokrajowy jest w tym względzie przygotowany. Program ten zakłada, że do 2032 roku azbest będzie zlikwidowany. Naczelnik zaznaczył, że program ten od strony finansowej jest przygotowany „nijak”.

Radny p. Bogusław Kawka zapytał, czy prawdziwą informacją jest, że Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska mają zostać zlikwidowane?

Naczelnik p. Janusz Królikowski odpowiedział, że w planach rzeczywiście są przymiarki do likwidacji Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska. Jest już konkretny projekt ustawy w tej sprawie. Wspomniana likwidacja uzasadniana jest w ten sposób, że jest to związane z dostosowaniem się do przepisów unijnych. Po likwidacji PFOŚ środki przechodziłyby do budżetu powiatów. Do tej pory w ramach tego Funduszu Powiat wykonywał termomodernizację budynków użyteczności publicznej. Do inwestycji w tym zakresie zaliczyć można niedawną termomodernizację budynku Zespołu Szkół im. Marka Kotańskiego w Inowrocławiu, czy też budynek Starostwa przy ul. Roosevelta. Dzięki tym inwestycjom uzyskuje się duże oszczędności nie tylko finansowe, ale i w poborze energii.

Radny p. Longin Marciniak oświadczył, że usuwaniem eternitu na terenie Powiatu powinny się zająć wyspecjalizowane firmy, które otrzymywałyby dofinansowanie na ten cel z budżetu krajowego. Według radnego likwidowany eternit powinien być wywożony za darmo. Zaznaczył, że owszem istnieją obecnie firmy zajmujące się likwidacją azbestu, ale są to usługi bardzo drogie.

Naczelnik p. Janusz Królikowski poinformował, że kilka powiatów wprowadziło pilotażowe programy usuwania azbestu. W zależności od powiatu efekt końcowy tych programów jest różny. Są przymiarki, aby Powiat Inowrocławski za jakiś czas zajął się usuwaniem eternitu i całą odpowiedzialność w tym zakresie przejął na siebie, mimo że nie jest to zadanie Powiatu. W związku z tym, środki na ten cel przechodziły przez budżet Powiatu. Demontaż powierzchni dachowej azbestowej i transport jej na składowisko odbywałby się za darmo. Naczelnik dodał, że zapewne wielu rolników będzie oczekiwało dofinansowania do montażu nowej powierzchni dachowej.

Przewodniczący p. Andrzej Sieradzki zapytał, przez jaki okres będzie obowiązywał powyższy dokument?

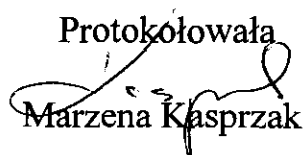
Naczelnik p. Janusz Królikowski odpowiedział, że dokument ten będzie musiał być zaktualizowany w 2011 roku, ponieważ obecny będzie obowiązywał tylko przez okres 2 lat.

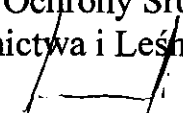
W związku z tym, że członkowie komisji nie mieli więcej pytań, Prowadzący obrady p. Andrzej Sieradzki poddał pod głosowanie przedłożony projekt uchwały, który został zaopiniowany jednogłośnie pozytywnie (5 głosów „za”).

Ad. 7

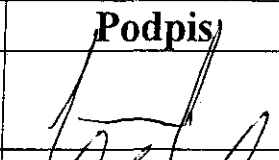
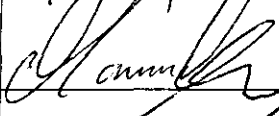
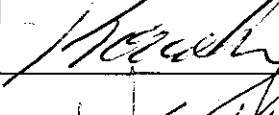
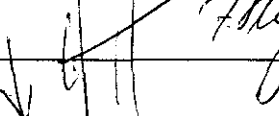
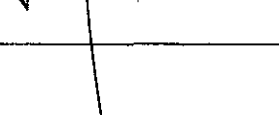
W sprawach bieżących nie poruszano żadnych tematów.

Na tym posiedzenie zakończono.

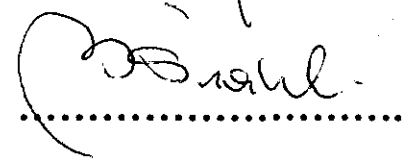
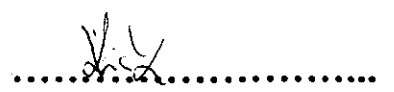
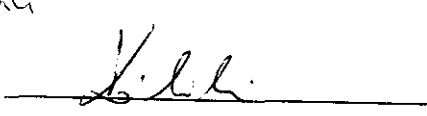
Protokołowała

Marzena Kasprzak

Przewodniczący
Komisji Ochrony Środowiska,
Rolnictwa i Leśnictwa

Andrzej Sieradzki

**Lista obecności członków
Komisji Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
na posiedzeniu w dniu 23. lutego 2008.**

I.p.	Nazwisko i imię	Podpis
1.	Sieradzki Andrzej – przewodniczący	
2.	Marciniak Longin – z-ca przewodniczącego	
3.	Kawka Bogusław	
4.	Kryszak Feliks	
5.	Maciejewski Leonard	

Zaproszeni goście:

1. p. Marian Śmietkowski
Sekretarz Powiatu
2. p. Elżbieta Zamiatowska-Stanisz
R i LR Biuro Powiatowe i terenowe
3. p. Józef Froteczak
Radny Gminy Dobrowa Bisk.
4. p. Sylwia Liszka
Luj. Pom. Zangol Melioracji
i Ujęć Wodnych
Biuro Terenowe w Nowodwórze
5. p. Janusz Ziolkowski
Nawelink Wydział
Ochrony Środowiska,
Rolnictwa i Leśnictwa

Wykonanie robót remontowo - konserwacyjnych na ciekach melioracji podstawowych w 2008 r

Lp	Gmina	Cieki	Rozmiar rzeczowy ciek na danej gminie	Rozmiar rzeczowy wykonanych robót [km]	Wartość wykonanych robót [zł]	Zakres Wykonanych robót	Uwagi
1	Dąbrowa Biskupia	Kanał Gniewkowski	1,100	1,100	2000,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, ręczne odmulenie dna	GSW
		Przepust na Kanale Gniewkovskim			82630,20	uszczelnienie istniejącego przewodu rurowego, przedłużenie przewodu rurowego o 6 m, wykonanie: ścianki szczelnej, nasypu i barierok ochronnych	MELBOS 2
		Kanał Bachorza Mała	7,030	7,030	6000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	PiŚ 2008
		Kanał Bachorza Duża	3,291	3,291	4800,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	GSW
		Kanał Parchański	15,400	15,400	28000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna, ręczne odmulenie dna	GSW, GP
Razem gmina:			26,821	26,821	123430,20		
2	Gniewkowo	Kanał Gniewkowski	22,500	15,255	42300,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, ręczne odmulenie dna	GSW, PiŚ 2008
		Kanał Jurancicki	3,100	3,100	11000,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, wycinka krzaków, mechaniczne odmulenie dna	GP
		Kanał Parchański	4,700	4,700	11000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	GSW
Razem gmina:			30,300	23,055	64300,00		
3	Inowrocław (m)	Kanał Smyrnia Duża	0,300	0,300	2000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	GP
Razem gmina:			0,300	0,300	2000,00		
4	Inowrocław	Kanał Parchański	1,953	1,953	2000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	GSW
		Kanał Bachorza Mała	2,600	2,600	2000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	PiŚ 2008

2008. m. 2

		Kanał Smyrnia Duża	12,500	12,500	25000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna, mechaniczne odmulenie dna	GP
		Kanał Smyrnia Mała	4,520	4,520	6500,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	GSW
Razem gmina:			21,573	21,573	35500,00		
5	Kruszwica	Kanał Ostrowo - Gopło	3,147	3,147	14810,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, ręczne odmulenie dna	GSW
		Kanał Ciechrz-Bożejewice	3,600	3,600	12000,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, ręczne odmulenie dna	GSW
		Kanał Bachorza Duża	11,600	11,600	19400,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	GSW
		Kanał Bachorza Mała	5,703	5,703	6000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	GSW
		Kanał Gocanowski	7,385	7,385	20500,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna, ręczne odmulenie dna	GSW
		Kanał Mietlica	2,500	2,500	6500,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna, ręczne odmulenie dna	GSW
Razem gmina:			33,935	33,935	79210,00		
6	Pakość	Kanał Smyrnia Duża	3,400	3,400	8000,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem	GP
		Kanał Kościelecki	5,576	5,576	7000,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, ręczne odmulenie dna	PiS 2008
		Kanał Kościelecki	5,576	0,315	19500,00	mechaniczne odmulenie dna	staw - bagno, Mazurowski
Razem gmina:			8,976	8,976	34500,00		
7	Rojewo	Zielona Struga	18,021	5,971	22800,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, wycinka krzaków, mechaniczne odmulenie dna	GP
		Kanał Chrośna	7,000	7,000	17000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna	GSW
		Kanał Jurancicki	16,350	16,360	26540,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, ręczne odmulenie dna	GSW, GP

		Kanał Smyrnia Mała	4,300	4,300	5000,00	koszenie skarp z wygrabieniem, hakowanie dna, wycinka krzaków	GSW
Razem gmina:			45,671	33,631	74340,00		
8	Złotniki Kujawskie	Kanał Dziemionna	2,408	2,408	2046,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, wycinka krzaków	PiŚ 2008
		Kanał Złotnicki	10,400	6,724	30000,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, wycinka krzaków, mechaniczne odmulenie dna	GP
		Zielona Struga	7,200	7,200	54200,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem, wycinka krzaków, mechaniczne odmulenie dna	GP
		Kanał Smyrnia Duża	3,400	3,400	8000,00	koszenie skarp i dna z wygrabieniem	GP
Razem gmina:			23,408	19,732	94246,00		
Ogółem:			190,984	162,762	500526,200		

2009. nr ③

Projekt

UCHWAŁA Nr / /2009
RADY POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO
z dnia

w sprawie przyjęcia analizy skarg i wniosków złożonych w 2008 r.

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.¹) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjąć analizę skarg i wniosków złożonych w 2008 r. do Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Zobowiązać Zarząd Powiatu Inowrocławskiego do dokonywania analiz skarg i wniosków wg stanu na dzień 30 czerwca i 31 grudnia 2009 r.

§ 3. Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu Inowrocławskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu Inowrocławskiego

Piotr Czarnolewski

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 z 2007 r. Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458.

Potwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem
12070677
[podpis]
[podpis]

UZASADNIENIE DO UCHWAŁY Nr / /2009
RADY POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO
z dnia

w sprawie przyjęcia analizy skarg i wniosków złożonych w 2008 r.

Podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione znaczeniem instytucji skarg i wniosków regulowanych ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.).

Realizacja skarg i wniosków stanowi przejaw wpływu mieszkańców na właściwe funkcjonowanie organów administracji publicznej. Zwraca uwagę m.in. na naruszenie praworządności, przewlekłe biurokratyczne załatwianie spraw i naruszanie interesów skarżących, może przyczynić się do polepszenia organizacji i usprawnienia pracy w Starostwie Powiatowym oraz jednostkach organizacyjnych Powiatu.

Podstawę prawną podjęcia przedmiotowej uchwały stanowi art. 12 pkt 4 ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz.1592, z późn. zm.), zgodnie z którym do wyłącznej właściwości rady powiatu należy w szczególności rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu powiatu.

STAROSTA
Ładysz Majewski

Analiza
skarg i wniosków złożonych w 2008 r. do Starostwa Powiatowego
w Inowrocławiu .

W 2008 r. do Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu wpłynęło piętnaście spraw, które miały znamiona skarg. Zarejestrowane skargi dotyczyły pracy:

1. Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu - cztery,
2. powiatowych jednostek organizacyjnych - siedem ,
3. innych instytucji - cztery.

W analizowanym okresie nie odnotowano skarg ustnych.

W porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego liczba spraw mających znamiona skarg zwiększyła się (w 2007 r. do końca grudnia wpłynęło sześć skarg w tym jedna dotyczyła pracy Starostwa).

Nie odnotowano wniosków.

Realizacja przekazanych do Starostwa Powiatowego skarg przedstawia się następująco:

1. Skargi na pracę Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu.

- Skarga mieszkańca Inowrocławia na Wydział Komunikacji i Transportu Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu, dotyczyła odmowy zarejestrowania pojazdu. W przedmiotowej sprawie przeprowadzono postępowanie wyjaśniające, w wyniku którego nie stwierdzono uchybień w działalności pracowników Wydziału Komunikacji i Transportu, w zakresie opisanym przez skarżącego. Przepis art. 72 ust. 1 ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2005r. Nr 108, poz. 908, ze zm.) określa jakie warunki należy spełnić by zarejestrować pojazd. Ponadto z dniem 25 grudnia 2007 r. weszła w życie znowelizowana, w zakresie rejestracji pojazdów, ustawa Prawo o ruchu drogowym, która miała na celu dostosowanie prawa polskiego do prawa UE. Dla rejestracji pojazdu nabytego w krajach UE koniecznym jest spełnienie tych samych wymogów jak przy rejestracji pojazdu nabytego w naszym kraju. Stanowisko Ministerstwa Infrastruktury wyrażone w piśmie z 20 grudnia 2007 r. precyzuje wymogi jakie należy spełnić przy rejestracji pojazdu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w tym piśmie, rejestracji będą podlegały wszystkie sprowadzone pojazdy posiadające tymczasowy dowód rejestracyjny, z którego wynika, że został on wydany w celu wywozu nabytego pojazdu za granicę. Każda

sprawa związana z rejestracją jest rozpatrywana indywidualnie i zakończona wydaniem decyzji administracyjnej. W związku z powyższym skarżący powinien złożyć wniosek o rejestrację pojazdu. O powyższym poinformowano skarżącego a skargę uznano jako **bezzasadną** i ostatecznie załatwioną.

- Skarga, którą złożyli przedstawiciele pięciu podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu inowrocławskiego na pracę Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu – Wydział Komunikacji i Transportu, dotyczyła rozbieżności w ocenie przedkładanych dokumentów m.in. unieważnionych niemieckich dowodów rejestracyjnych. Poinformowano skarżących, że organ rejestrujący pojazdy otrzymał wyjaśnienia dotyczące przedmiotowej sprawy. Przepis art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U z 2005 r. Nr 108, poz. 908, ze zm.) określa jakie warunki należy spełnić by zarejestrować pojazd. Ponadto z dniem 25 grudnia 2007 r. weszła w życie znowelizowana, w zakresie rejestracji pojazdów, ustawa Prawo o ruchu drogowym, która miała na celu dostosowanie prawa polskiego do prawa UE. Dla rejestracji pojazdu nabytego w krajach UE koniecznym jest spełnienie tych samych wymogów jak przy rejestracji pojazdu nabytego w naszym kraju. Wobec powyższego poproszono skarżących o złożenie wniosków o rejestrację pojazdu. Poinformowano zainteresowanych, że każda sprawa związana z rejestracją pojazdu rozpatrywana jest indywidualnie i zakończona wydaniem decyzji administracyjnej, od której przysługuje środek odwoławczy. Skargę uznano jako **bezzasadną** i ostatecznie załatwioną.
- Skarga mieszkańca Inowrocławia na pracowników Wydziału Komunikacji i Transportu zarzuca im brak kompetencji. W wyniku przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego skargę tę uznano za **bezzasadną**. Skarga dotyczyła zwrotu uiszczonej przez skarżącego opłaty recyklingowej, której dokonał przed zarejestrowaniem pojazdu. Zgodnie z art. 72 ust.1 pkt 9 ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2005r. Nr 108, poz. 908, ze zm.) „rejestracji dokonuje się na podstawie dowodu wpłaty, o którym mowa w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, lub oświadczenia o podleganiu obowiązkowi zapewnienia sieci zbierania pojazdów, o których mowa w art. 11 ust. 4 tej ustawy, albo faktury zawierającej takie oświadczenie, jeżeli pojazd jest rejestrowany po raz pierwszy”. Żaden z dokumentów, jakie przedstawił skarżący pracownikom Wydziału Komunikacji i Transportu nie dotyczył opłaty recyklingowej, stąd też uzyskał informację, że przed zarejestrowaniem pojazdu należy uiścić taką opłatę w wysokości 500,00 zł. Poinformowano skarżącego, że

jedynym sposobem zwrotu niesłusznie uiszczonej opłaty jest złożenie wniosku do NFOŚ w Warszawie. Pracownicy Wydziału, służąc pomocą w tym zakresie, przygotowali treść takiego pisma. Skarżącemu udzielono wyczerpującej odpowiedzi a skargę uznano jako **bezzasadną** ostatecznie załatwioną.

- Skarga mieszkańca Inowrocławia na Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Inowrocławiu dotyczyła chwilowej nieobecności rzecznika w godzinach przyjęć interesantów. W przedmiotowej sprawie przeprowadzone zostało postępowanie wyjaśniające, w wyniku którego stwierdzono, że wskazana w skardze okoliczność istotnie miała miejsce, jednak była tylko chwilowa i spowodowana pobytem rzecznika w sądzie. W tym czasie biuro rzecznika było czynne, przyjmowane były sprawy od konsumentów w formie pisemnej lub ustnej do protokołu. Osoba zatrudniona w biurze udzielała informacji interesantom, iż nieobecność rzecznika jest chwilowa, podawała szacunkową godzinę powrotu rzecznika z sądu, na wypadek woli porozmawiania z rzecznikiem osobiście w tym dniu. Poza chwilową nieobecnością rzecznik przyjmował w tym dniu interesantów. Nadmienić należy, iż do zadań rzecznika należy pomoc konsumentom w sądowym dochodzeniu ich praw, co wiąże się z koniecznością wykonywania przez rzecznika części obowiązków w sądzie. Skarżącemu udzielono wyczerpującej odpowiedzi a skargę uznano jako **bezzasadną** oraz ostatecznie załatwioną.

2. Skargi na pracę powiatowych jednostek organizacyjnych Powiatu.

- Skarga anonimowa na działanie Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu, którą przesłało Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Departament Rynku Pracy. W oparciu o przepis § 8 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania skarg i wniosków (Dz.U. z 2002 r. Nr 5, poz. 46, ze zm.) skargę pozostawiono bez rozpatrzenia. O powyższym poinformowano Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, jednocześnie wspomniano o zmianach kadrowych i organizacyjnych oraz przeprowadzanych kontrolach w Powiatowym Urzędzie Pracy w Inowrocławiu.
- Skarga mieszkanki gminy Kruszwica na pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu, która kwestionuje kompetencje pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu. Sprawa dotyczy przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne. Skargę tę przesłał Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu. W przedmiotowej sprawie przeprowadzone zostało przez Biuro Kontroli Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu postępowanie wyjaśniające. Przeprowadzone czynności nie stwierdziły uchybień w działalności Powiatowego Urzędu Pracy

w Inowrocławiu, w zakresie opisanym przez skarżącą. Ustalono, że nadzór w Powiatowym Urzędzie Pracy sprawowany jest w sposób prawidłowy i nie budzący zastrzeżeń. Sprawy dotyczące przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne realizowane są w sposób prawidłowy, zgodnie z obowiązującymi procedurami w tym zakresie. Informacje udzielane osobom bezrobotnym przez pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. O powyższym poinformowano skarżącą a skargę uznano jako **bezzasadną** i ostatecznie załatwioną.

- Skarga mieszkanki Inowrocławia na Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu, którą przesłało do załatwienia Ministerstwo Sprawiedliwości, dotyczyła dofinansowania likwidacji barier architektonicznych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W przedmiotowej sprawie przeprowadzone zostało postępowanie wyjaśniające, w wyniku którego zarzuty stawiane przez skarżącą nie znalazły potwierdzenia. Skarga dotyczy kwoty dofinansowania, która jest limitowana wysokością środków przeznaczonych na ten cel i nie mogła przekroczyć w 2008 r. na jednego wnioskodawcę 5.000,00 zł. Kosztorys na wykonanie prac w łazience, który przedłożyła skarżąca, opiewał na kwotę 19.000,00 zł. Skarżąca, na wniosek o zwiększenie wysokości dofinansowania otrzymała odpowiedź odmowną, ze względu na brak możliwości zwiększenia dofinansowania. Jednocześnie została poproszona o pisemne potwierdzenie zobowiązania się do pokrycia różnicy pomiędzy wartością prac wskazanych w kosztorysie a kwotą dofinansowania, którą mogłaby otrzymać. Takie potwierdzenie nie wpłynęło do PCPR w Inowrocławiu. W związku z tym poinformowano skarżącą, że jej wniosek może być załatwiony w terminie późniejszym po uzupełnieniu powyższego. Skarga **bezzasadna**, ostatecznie załatwiona.
- Skarga anonimowa na działalność Publicznego Specjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu, którą przesłał Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia, dotyczyła zarządzania i polityki kadrowej w Publicznym Specjalistycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Inowrocławiu. Poinformowano Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia, że Powiat sprawuje nadzór nad samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej w zakresie określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 18 listopada 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru nad samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej i nad jednostkami transportu sanitarnego (Dz. U. z 1999 r. Nr 94, poz. 1097 ze zm).

Do tego zakresu nie należą sprawy dotyczące polityki kadrowej w zakładach. Ponadto sprawie nie można nadać biegu, ponieważ jest to donos anonimowy, nie zawierający podpisu, stanowi jedynie wydruk komputerowy a osoba, której dane zawiera przesłane pismo, nie figuruje w kartotece mieszkańców miasta Inowrocław.

- Skarga mieszkańca gminy Dąbrowa Biskupia na pracowników Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Inowrocławiu. Skargę przekazano do załatwienia Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Inowrocławiu. O powyższym poinformowano skarżącego. Skargę rozpatrzył Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Inowrocławiu.

3. Skargi dotyczące innych instytucji.

- Skarga mieszkańca Gniewkowa na Burmistrza Gniewkowa dotyczyła zarzutu niegospodarności podczas budowy ścieżki rowerowej. Zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego skargę przekazano według właściwości do załatwienia Przewodniczącemu Rady Miejskiej w Gniewkowie, ponieważ w przedmiotowej sprawie Starosta Inowrocławski nie był organem właściwym do jej rozpatrzenia. O powyższym poinformowano skarżącego.
- Skarga na Wójta Gminy Rojewo, którą złożył Związek Zawodowy Pracowników Bibliotek Publicznych z siedzibą w Bydgoszczy, dotyczyła zarzutu łamania przez Wójta Gminy Rojewo ustaw t.j.: ustawy z 23 maja 1991r. o związkach zawodowych (Dz.U z 2001r. Nr 79, poz. 854) oraz z 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2001r. Nr 13, poz.123). Skargę przekazano według właściwości do rozpatrzenia Przewodniczącemu Rady Gminy Rojewo. O powyższym poinformowano Związek Zawodowy Pracowników Bibliotek Publicznych z siedzibą w Bydgoszczy.
- Skarga na Wójta Gminy Rojewo, którą złożyli mieszkańcy gminy Rojewo oraz czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej w Rojewie, dotyczyła niemożności korzystania przez mieszkańców z Gminnej Biblioteki Publicznej w Rojewie. Skargę przekazano według właściwości do rozpatrzenia Przewodniczącemu Rady Gminy Rojewo. O powyższym poinformowano skarżących.
- Skarga mieszkanki Inowrocławia na firmę Impel Cleaning Sp. z o.o. sprząającą Szpital Powiatowy w Inowrocławiu, dotyczyła odmowy nawiązania ze skarżącą stosunku pracy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa Starosta Inowrocławski i Zarząd Powiatu Inowrocławskiego nie ma uprawnień do rozpatrzenia skargi we wskazanym wyżej zakresie. Przedmiotowa sprawa ma charakter cywilnoprawny, a zatem właściwym do rozpatrzenia zgłaszanego przez skarżącą roszczenia jest wyłącznie sąd. W związku

z powyższym z roszczeniem w przedmiotowej sprawie skarżąca powinna wystąpić do Sądu Rejonowego w Inowrocławiu, IV Wydział Pracy. O powyższym poinformowano skarżącą.

4. Skargi na kierowników powiatowych jednostek organizacyjnych, które rozpatrzyła Rada Powiatu Inowrocławskiego.

- Skarga mieszkanki Inowrocławia na działalność Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa organ administracji samorządowej nie ma uprawnień do rozpatrzenia skargi we wskazanym wyżej zakresie. W związku z powyższym skargę przekazano według właściwości do załatwienia Przewodniczącemu Rady Powiatu Inowrocławskiego. O powyższym poinformowano skarżącą. Skargę rozpatrzyła Rada Powiatu.
- Skarga mieszkanki Inowrocławia na działalność Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu. Zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego skargę przekazano według właściwości do załatwienia Przewodniczącemu Rady Powiatu Inowrocławskiego, ponieważ w przedmiotowej sprawie Starosta Inowrocławski nie był organem właściwym do jej rozpatrzenia. O powyższym poinformowano skarżącą. Skargę rozpatrzyła Rada Powiatu.

W ramach przyjęć interesantów w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r., sprawy kierowane były do urzędujących Członków Zarządu oraz Naczelników Wydziałów. Wśród zarejestrowanych spraw nie odnotowano skarg. Zgłaszane sprawy dotyczyły głównie udzielania informacji i wyjaśnień w związku z wszczynanymi postępowaniami. Interesanci wnioskowali o udzielenie pomocy w znalezieniu pracy, wsparcia finansowego dla stowarzyszeń, przesunięcia terminu w opłatach rocznych z tytułu użytkowania wieczystego gruntów itp. Wszystkim interesantom na miejscu udzielono wyczerpujących wyjaśnień i odpowiedzi. Nie odnotowano skarg na pracę Starosty i Członków Zarządu.

Inowrocław, 06 lutego 2009 r.

STAROSTA
Tadeusz Matusz

Sporządziła :Zofia Brzykcy

2009.09.04

Projekt

UCHWAŁA NR/...../2009
RADY POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO
z dnia2009 r.

w sprawie przyjęcia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Inowrocławskiego 2010”.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.¹), art. 17 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.²) oraz art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.³) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjąć „Aktualizację Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Inowrocławskiego 2010”, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu Inowrocławskiego

Piotr Czarnolewski

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z 2004 r. Nr 102, poz. 1055 i Nr 167, poz. 1759, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218 oraz z 2008 r. Nr 180, poz. 1111.

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 111, poz. 708, Nr 138, poz. 865, Nr 154, poz. 958, Nr 171, poz. 1056 i Nr 199, poz. 1227.

³ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 88, poz. 587 oraz z 2008 r. Nr 199, poz. 1227.

pod względem prawnym
data

**UZASADNIENIE DO UCHWAŁY NR/...../2009
RADY POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO
z dnia 2009 r.**

w sprawie przyjęcia „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Inowrocławskiego 2010”.

Podjęcie przedmiotowej uchwały uzasadniają następujące okoliczności faktyczne. Uchwałą Nr XIX/121/2004 z dnia 28 stycznia 2004 r. Rada Powiatu Inowrocławskiego przyjęła „Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Inowrocławskiego”. Program ten wymaga aktualizacji. Obowiązek takiej aktualizacji wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251, z późn. zm.).

Aktualizacja tego Programu uzyskała wymagane prawem opinie od Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a w zakresie Planu Gospodarki Odpadami, także organów wykonawczych gmin z terenu powiatu inowrocławskiego oraz właściwych dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej.

Informację o opracowaniu aktualizacji ww. programu, zgodnie z art. 39, ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227) podano również do publicznej wiadomości.

Podstawę prawną podjęcia przedmiotowej uchwały stanowi art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.). Przepis ten stanowi, iż do wyłącznej właściwości rady powiatu należy podejmowanie uchwał w sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu.

W związku z powyższym zachodzi konieczność podjęcia przedmiotowej uchwały.

ZADANIA

- 1) Informowanie i edukowanie społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody i zapobiegania zanieczyszczania środowiska.
- 2) Zwiększenie lesistości powiatu, w szczególności po przez zalesianie gruntów rolnych i nieużytków.
- 3) Promowanie gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych.
- 4) Inwentaryzacja ujęć wód podziemnych – modernizacja istniejących i likwidacja nieczynnych.
- 5) Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków i budowa podczyszczalni wód opadowych.
- 6) Kontrola szczelności zbiorników na nieczystości ciekłe, tzw. „szamb” oraz nielegalnych zrzutów ścieków komunalnych.
- 7) Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie.
- 8) Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych oraz stacji uzdatniania wody.
- 9) Promowanie odnawialnych źródeł energii oraz paliw i urządzeń do spalania paliw o niższym oddziaływaniu na środowisko.
- 10) Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
- 11) Modernizacja i właściwe utrzymanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych i podstawowych.
- 12) Promocja obiektów małej retencji wodnej.
- 13) Weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody oraz wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi.
- 14) Modernizacja infrastruktury drogowej i kolejowej oraz budowa ekranów akustycznych w celu zmniejszenia emisji hałasu oraz zanieczyszczeń gazowo-pyłowych.
- 15) Lokalizowanie urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne w miejscach niedostępnych dla ludzi.
- 16) Dopuszczenie Straży Pożarnej w sprzęt i środki ratownictwa ekologicznego.
- 17) Objęcie wszystkich mieszkańców systemem zorganizowanej zbiórki odpadów komunalnych, w szczególności odpadów opakowaniowych.
- 18) Utworzenie Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych dla gmin powiatu inowrocławskiego oraz trzech gmin powiatu mogileńskiego, tj.: Jeziora Wielkie, Mogilno i Strzelno, w oparciu o składowisko odpadów w m. Giebnia, gm. Pakość oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu (Mątwach).
- 19) Zachęcanie mieszkańców do likwidacji wyrobów zawierających azbest.
- 20) Rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, wielkogabarytowych oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

ZARZĄD POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO

**AKTUALIZACJA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA
Z PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI
POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO 2010**

**TOM I
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA**

Wrzesień 2008 r.

ABRYŚ
Spółka z o.o.

ul. Daleka 33, 60 – 124 Poznań

tel. (+48 61) 65 58 100

fax: (+48 61) 65 58 101

www.abrys.pl

e – mail: projekty@abrys.pl

**AKTUALIZACJA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA
Z PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI
POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO 2010**

**TOM I
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA**

Zespół autorski:

mgr Igor Szymkowiak

mgr inż. Magdalena Przybyła

mgr inż. Wojciech Przybycin

inż. Ewelina Sergiel

1. WSTĘP	9
1.1. PRZEDMIOT OPRACOWANIA	9
1.2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	9
1.3. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	9
1.4. PODSTAWA FORMALNA OPRACOWANIA	9
1.5. RAPORT Z PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU	9
1.6. ŹRÓDŁA DANYCH	10
1.7. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	10
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	11
2.1. POŁOŻENIE I UWARUNKOWANIA Z NIM ZWIĄZANE	11
2.2. STAN PRZESTRZENI	12
2.3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	13
2.4. KLIMAT	14
2.5. SPOŁECZNOŚĆ	14
2.6. GOSPODARKA	16
3. CELE, PRIORYTETY I PRZEDSIĘWZIĘCIA, INWESTYCYJNE I POZAINWESTYCYJNE, KONIECZNE DO REALIZACJI W PERSPEKTYWIE WIELOLETNIEJ, W SFERZE OCHRONY DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNEGO UŻYTKOWANIA ZASOBÓW PRZYRODY	17
3.1. OCHRONA PRZYRODY. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA I KRAJOBRAZOWA	17
3.1.1. Analiza stanu istniejącego	17
3.1.2. Przyjęte cele i priorytety	27
3.1.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa	27
3.1.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	28
3.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	29
3.2.1. Analiza stanu istniejącego	29
3.2.2. Przyjęte cele i priorytety	34
3.2.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programów Województwa	35
3.2.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	35
3.3. OCHRONA GLEB	35
3.3.1. Analiza stanu istniejącego	35
3.3.2. Potencjalne zagrożenia gleb na terenie powiatu	38
3.3.3. Działania zmierzające do poprawy stanu gleby	39
3.3.4. Przyjęte cele i priorytety	42
3.3.5. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programów Województwa	42
3.3.6. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	42
3.4. OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN I WÓD PODZIEMNYCH	43
3.4.1. Analiza stanu istniejącego	43
3.4.2. Przyjęte cele i priorytety	48
3.4.3. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	49
4. CELE, PRIORYTETY I PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE I POZAINWESTYCYJNE, KONIECZNE DO REALIZACJI W PERSPEKTYWIE WIELOLETNIEJ, W SFERZE ZRÓWNOWAŻONEGO WYKORZYSTANIA SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	50
4.1. ZMNIEJSZENIE WODOCHŁONNOŚCI, MATERIAŁOCHŁONNOŚCI I ENERGOCHŁONNOŚCI GOSPODARKI	50
4.1.1. Analiza stanu istniejącego	50
4.1.2. Przyjęte cele i priorytety	52
4.1.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa	53
4.1.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	53
4.2. WYKORZYSTANIE ENERGII ODNAWIALNEJ	54
4.2.1. Analiza stanu istniejącego	54
4.2.2. Przewidywane kierunki zmian	58
4.2.3. Przyjęte cele i priorytety	58
4.2.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	58
4.3. KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH I OCHRONA PRZED POWODZIĄ	59
4.3.1. Analiza stanu istniejącego	59
4.3.2. Przyjęte cele i priorytety	63

4.3.3.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa	63
4.3.4.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	63
5.	CELE, PRIORYTETY I PRZEDSIĘWZIĘCIA, INWESTYCYJNE I POZAINWESTYCYJNE, KONIECZNE DO REALIZACJI W PERSPEKTYWIE WIELOLETNIEJ W SFERZE POPRAWY JAKOŚCI ŚRODOWISKA	64
5.1.	GOSPODAROWANIE ODPADAMI	64
5.2.	JAKOŚĆ WÓD	64
5.2.1.	Analiza stanu istniejącego.....	64
5.2.2.	Przyjęte cele i priorytety	71
5.2.3.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa	71
5.2.4.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, koordynowanych i gminnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	72
5.2.5.	Przyjęte cele i priorytety	80
5.2.6.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa	81
5.2.7.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej.....	81
5.3.	ODDZIAŁYWANIE HAŁASU	85
5.3.1.	Analiza stanu istniejącego.....	86
5.3.2.	Przewidywane kierunki zmian	88
5.3.3.	Przyjęte cele i priorytety	88
5.3.4.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z dokumentów rządowych.....	88
5.3.5.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa	89
5.3.6.	Lista przedsięwzięć własnych Powiatu wynikających z dokumentów, koncepcji jej władz, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców	89
5.3.7.	Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacji przedsięwzięć.....	89
5.3.8.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu, w perspektywie wieloletniej.....	90
5.4.	ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	90
5.4.1.	Analiza stanu istniejącego.....	90
5.4.2.	Przyjęte cele i priorytety	92
5.4.3.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	92
5.5.	CHEMIKALIA W ŚRODOWISKU, POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE, KLĘSKI ŻYWIŁOWE.....	93
5.5.1.	Analiza stanu istniejącego.....	93
5.5.2.	Przyjęte cele i priorytety	95
5.5.3.	Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa	96
5.5.4.	Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, koordynowanych i gminnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej	97
5.6.	ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY W ŚRODOWISKU	98
5.6.1.	Przyjęte cele i priorytety	98
6.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI PROGRAMU	98
6.1.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY PROGRAMOWO-PLANISTYCZNE	98
6.2.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REGLAMENTUJĄCE MOŻLIWOŚCI KORZYSTANIA ZE ŚRODOWISKA	99
6.3.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY FINANSOWE	99
6.4.	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY KARNE I ADMINISTRACYJNE	99
6.5.	DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA POWIATU	100
7.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	100
8.	STRESZCZENIE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	102

SPIS TABEL:

Tabela 1 Powierzchnia gmin powiatu inowrocławskiego oraz liczba mieszkańców.....	11
Tabela 2 Liczba mieszkańców w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2005-2007	14
Tabela 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.....	15
Tabela 4 Wskaźnik obciążenia demograficznego.....	15
Tabela 5 Bezrobotni zarejestrowani w latach 2005-2007 z podziałem płci na terenie Gmin powiatu inowrocławskiego	15
Tabela 6 Liczba przedsiębiorstw w gminach powiatu inowrocławskiego w 2007 roku.....	16
Tabela 7 Liczba pomników przyrody na terenie gmin powiatu inowrocławskiego.....	18
Tabela 8 Użytki ekologiczne na terenie powiatu inowrocławskiego (stan na 31.12.2007r.).....	18
Tabela 9 Powierzchnia (w ha) objęta różnymi formami ochrony przyrody w gminach powiatu inowrocławskiego w 2007r.	25
Tabela 10 Działania w ramach ochrony przyrody do realizacji w latach 2008-2015	28
Tabela 11 Lesistość na terenie gmin powiatu inowrocławskiego na przestrzeni lat 2005- 2007.....	33
Tabela 12 Powierzchnia gruntów leśnych wszystkich form własności w roku 2007 na terenie powiatu inowrocławskiego	34
Tabela 13 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	35
Tabela 14 Struktura użytkowania gruntów	37
Tabela 15 Szkolenia przeprowadzone na terenie powiatu inowrocławskiego w latach 2004- 2008	39
Tabela 16 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu	42
Tabela 17 Rejestr obszarów górniczych na terenie gmin powiatu inowrocławskiego	43
Tabela 18 Zużycie wody w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2005-2007	46
Tabela 19 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu	49
Tabela 20 Charakterystyka sieci wodociągowej na przestrzeni lat 2005 - 2006 na terenie gmin powiatu inowrocławskiego	50
Tabela 21 Stopień zwodociągowania gmin powiatu inowrocławskiego	51
Tabela 22 Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w powiecie inowrocławskim.....	52
Tabela 23 Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w powiecie inowrocławskim.....	52
Tabela 24 Ilość mieszkań w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2004-2006.....	52
Tabela 25 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu	54
Tabela 26 Elektrownie wiatrowe na terenie powiatu inowrocławskiego.....	55
Tabela 27 Potencjalna energia użyteczna w kWh/m ² /rok w wyróżnionych rejonach Polski.....	56
Tabela 28 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu	58
Tabela 29 Mapa monitoringu jezior, rzek i wód podziemnych	61
Tabela 30 Charakterystyka morfometryczna jeziora Gopło	62
Tabela 31 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu	63
Tabela 32 Zużycie wody w gospodarstwach domowych w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2004 - 2007	66
Tabela 33 Stopień skanalizowania gmin powiatu inowrocławskiego	66
Tabela 34 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gmin w powiecie inowrocławskim - stan na koniec 2006 r.	67
Tabela 35 Tabela w oparciu o „Raport o stanie środowiska powiatu inowrocławskiego w roku 2000” – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy	67
Tabela 36 Tabela w oparciu o Raport o stanie środowiska powiatu inowrocławskiego w roku 2000 – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy	68
Tabela 37 Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gmin powiatu inowrocławskiego (Stan na 31.12.2007r.).....	70
Tabela 38 Zadania przewidziane do realizacji w latach 2008- 2015.....	72
Tabela 39 Klasyfikacja stref dokonana w wyniku rocznej oceny powietrza atmosferycznego	76
Tabela 40 Emisja zanieczyszczeń w powiecie inowrocławskim w 2006 roku.	77
Tabela 41 Zestawienie stężeń zanieczyszczeń powietrza z roku 2006 na tle lat 2002 – 2005 na terenie powiatu inowrocławskiego	79
Tabela 42 Opad pyłu, kadmu i ołowiu w latach 2005 i 2006.....	79
Tabela 43 Zadania przewidziane do realizacji w latach 2008- 2015.....	82
Tabela 44 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.	85
Tabela 45 Przedsięwzięcia ukierunkowane na ograniczenie ponadnormatywnego hałasu	90
Tabela 46 Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	93
Tabela 47 Ilość działań podjętych na terenie gminy powiatu inowrocławskiego w latach 2004-2008.....	93
Tabela 48 Ilość zdarzeń jakie miały miejsce na terenie gminy powiatu inowrocławskiego w latach 2004-2008	94
Tabela 49 Przedsięwzięcia ukierunkowane na ograniczenie stosowania chemikaliów, wystąpienia poważnych awarii i klęsk żywiołowych w powiecie.....	97

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1 Powiat Inowrocławski	12
Rysunek 2 Podział administracyjny powiatu inowrocławskiego	13
Rysunek 3 Strefy energetyczne wiatru w Polsce. Mapa opracowana przez prof. H. Lorenc na podstawie danych pomiarowych z lat 1971-2000	55
Rysunek 4 Rejonizacja średniorocznych sum promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m ² /rok. Liczby wskazują całkowite zasoby energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla wskazanych rejonów kraju	56
Rysunek 5 Mapa temperatur w stropie utworów jury dolnej w niżu polskim.....	57
Rysunek 6 Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z poszczególnych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w 2006 roku	78

LEGENDA SKRÓTÓW:

ARIMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GFOŚiGW – Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
GDDKiA - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IMiGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OZE – odnawialne źródła energii
OWO – obszar wysokiej ochrony (wód podziemnych PSE – Polskie Sieci Energetyczne S.A.
PFOŚiGW – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
WPI – Wieloletni Plan Inwestycyjny
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
ZDW – Zarząd Dróg Wojewódzkich
ZDP – Zarząd Dróg Powiatowych
ZMiUW – Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

1. Wstęp

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja uchwalonego przez Radę Powiatu Inowrocławskiego Uchwałą Nr XIX/121/2004 w dniu 28.01.2004r. Programu Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Inowrocławskiego.

1.2. Cel i zakres opracowania

Zgodne z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25 poz. 150, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 Nr 39, poz. 251, z późn. zm.), przyjęte dokumenty podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Celem opracowania jest aktualizacja powyższego Programu dla Powiatu Inowrocławskiego.

Program swoją strukturą bezpośrednio nawiązuje do projektu Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014. Niniejsze opracowanie, określające kierunki polityki ekologicznej na lata 2007 - 2010 oraz 2011-2014, należy traktować jako wypełnienie obowiązku aktualizacji Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010", a więc odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska. Potrzeba tej aktualizacji wynikała z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE.

Prawo ochrony środowiska w art. 13-16 wprowadza obowiązek przygotowywania i aktualizowania co 4 lata polityki ekologicznej państwa.

Zgodnie z art. 14 ustawy Prawo ochrony środowiska, Programy Ochrony Środowiska podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Zgodnie z Art. 18. pkt. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska z wykonania programów organ wykonawczy powiatu sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się radzie powiatu.

Zgodnie z art. 14 ustawy o odpadach (nie rzadziej niż co 4 lata) podlegają aktualizacji Plany Gospodarki Odpadami które są integralną częścią Programów Ochrony Środowiska .

1.3. Podstawa prawna opracowania

Dokument został opracowany w związku z obowiązkiem nałożonym na powiaty przez ustawę z 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska w art.17 i 18, oraz ustawę z 27 lipca 2001 o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, (Dz. U. 100.1085, z późn. zm.) w art. 10 w zakresie terminu jego realizacji. Zakres merytoryczny Programu ochrony środowiska określają *Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym* (MŚ grudzień 2002).

1.4. Podstawa formalna opracowania

Formalną podstawą opracowania jest umowa zawarta pomiędzy Starostwem Powiatowym w Inowrocławiu a firmą ABRYS Sp. z o.o. w Poznaniu.

1.5. Raport z Programu Ochrony Środowiska dla powiatu

W latach 2004 – 2006 wykonano szereg inwestycji, które w znacznym stopniu wpłynęły na poprawę stanu środowiska na terenie powiatu inowrocławskiego.

W zakresie rozwoju sieci wodociągowej wykonano:

- budowę nowych odcinków sieci wodociągowej w gminach Janikowo, Dąbrowa Biskupia, Rojewo, Złotniki Kujawskie, Gniewkowo, Inowrocław, Kruszwica oraz w mieście Inowrocław.

W zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej wykonano:

- w gminie Janikowo – pobudowano 0,319 km kanalizacji sanitarnej i 1,6 km kanalizacji deszczowej. Oddano do użytku 3 podczyszczalnie ścieków deszczowych odprowadzających deszczówkę z miasta Janikowa,
- w gminie Złotniki Kujawskie – pobudowano 13,13 km kanalizacji sanitarnej,
- w gminie Gniewkowo pobudowano 13,978 km kanalizacji sanitarnej,
- w gminie Inowrocław – pobudowano 2,1 km kanalizacji ogólnospławnej w miejscowości Cieślin,

- w mieście Inowrocław – pobudowano 7,5 km kanalizacji sanitarnej oraz 1,4km kanalizacji deszczowej,
- w gminie Kruszwica – pobudowano kanalizację sanitarną w miejscowościach: Kruszwica (ul. Słoneczna, Spokojna i Grodzka), Baranowo, Racice, Lachmirowice, Chrosno, Sukowy i Słabęcin,

Mimo tak krótkiego okresu czasu, jaki upłynął od zatwierdzenia programu ochrony środowiska nastąpiły zmiany w przepisach na tyle znaczące, że część zadań zapisanych w programie uległa zdezaktualizowaniu. Ponadto niektóre z zadań obciążających samorząd powiatowy wymaga nakładów znacznych środków finansowych, co niejednokrotnie jest podstawową przyczyną braku ich realizacji. W tym przypadku ważną sprawą jest określenie priorytetów dla poszczególnych tematów zadań i określenie konieczności ich wykonania w określonym czasie.

1.6. Źródła danych

Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu,
Program Ochrony Środowiska Powiatu Inowrocławskiego,
Zarząd Dróg Powiatowych w Inowrocławiu,
Kujawsko- Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych,
Komenda Powiatowa Straży Pożarnej Powiatu Inowrocławskiego,
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie,
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
Główny Urząd Statystyczny.

1.7. Polityka ekologiczna państwa

W grudniu 2006 r. Rada Ministrów przyjęła „Politykę ekologiczną państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. tego celu osiągnąć będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i podlegających korzystaniu w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

- wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

W dalszej części Programu rozwinięte zostaną powyższe cele w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego.

2. Charakterystyka Powiatu

2.1. Położenie i uwarunkowania z nim związane

Powiat inowrocławski leży na kujawach, zajmuje południowo-zachodnią część województwa kujawsko- pomorskiego.

Rozciąga się na powierzchni 1225 km². Większość jego terenu pokrywają żyzne obszary, które od V w. p.n.e. poddawano procesowi intensywnego osadnictwa. Nasilenie osadnictwa przypadło na III w p.n.e. czyli z chwilą odkrycia bogatych pokładów soli kamiennej. Łatwość eksploatacji sprzyjała rozwojowi gospodarczemu tych terenów i tworzeniu się załazków instytucji polskiej państwowości. Najstarszym grodem była Kruszwica nad Jeziorem Gopło.

Powiat inowrocławski został przywrócony 1 stycznia 1999 r. mocą Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia powiatów (Dz. U. nr 103, poz. 652) posiada kształt zbliżony do kształtu sprzed likwidacji w 1975 r.

Powiat inowrocławski sąsiaduje od północy z powiatem bydgoskim i toruńskim, od wschodu graniczy z powiatem aleksandrowskim oraz radziejowskim, od południa z powiatem konińskim i mogileńskim, a od zachodu z powiatem żnińskim.

Powiat tworzą: 1 gmina miejska – miasto Inowrocław, 4 gminy miejsko-wiejskie: Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość, oraz 4 gminy wiejskie: Dąbrowa Biskupia, Inowrocław, Rojewo, Złotniki Kujawskie.

Centralna część powiatu leży na Równinie Inowrocławskiej. Według geografów jest to najbardziej płaski teren w Polsce, wznosi się przeciętnie od 80 do 108 m n.p.m. Pod Równiną występują złoża soli kamiennej zalegające na głębokości ok. 100 – kilku tys m.p.p.t. Ok. 76 % powierzchni powiatu stanowią użytki rolne, zaś 10 % to lasy. W południowej i zachodniej części powiatu znajdują się jeziora rynnowe. – Zbiornik Pakoski i Mielno oraz największe z nich Gopło, wraz z przepływającą przez nie rzeką Noteć

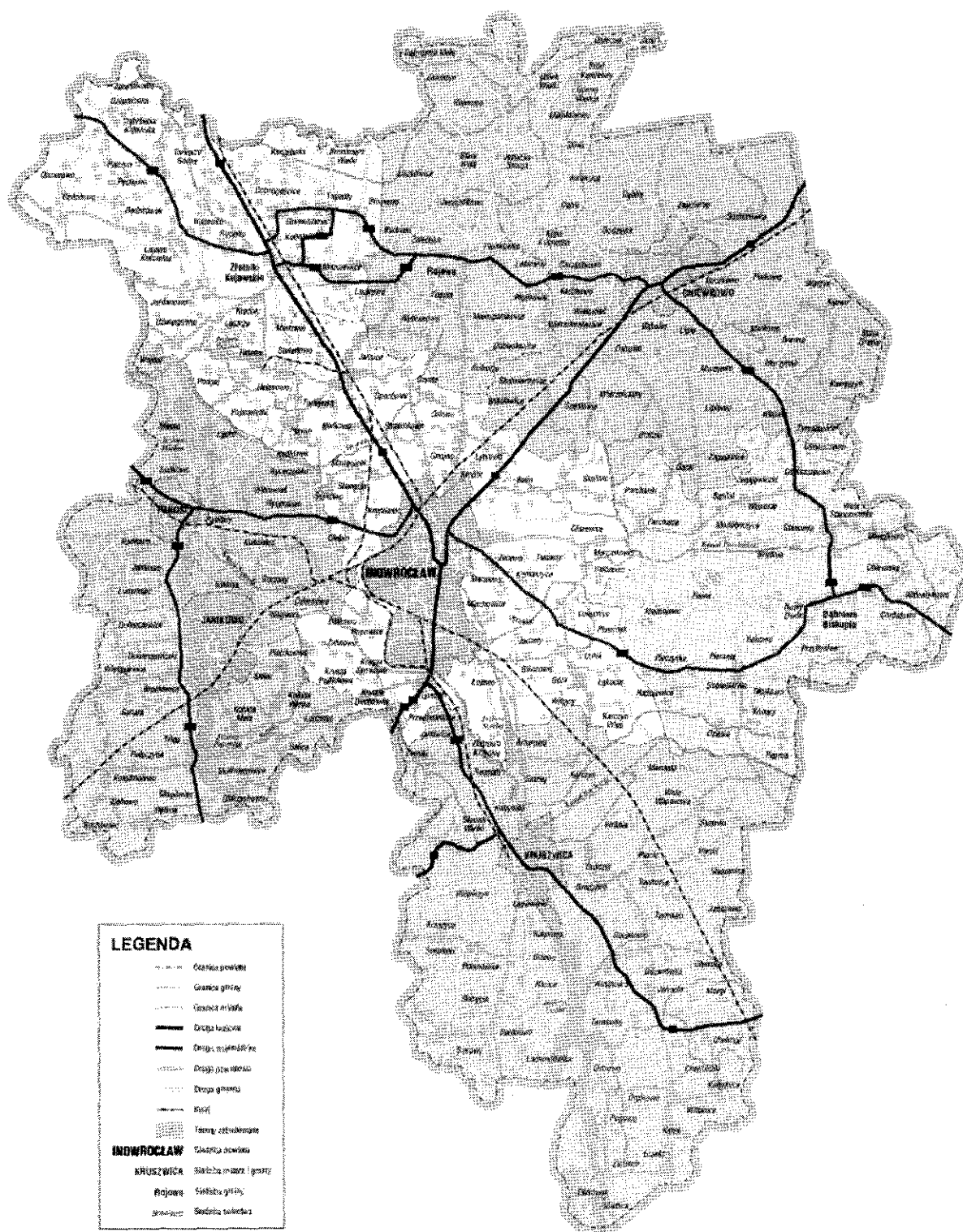
Obszar powiatu znajduje się w cieniu opadowym wzniesień pojeziernych na NW (północny zachód) i W (zachód), ma najniższy w Polsce średni opad roczny, około 500 mm, dlatego mimo dobrych gleb stanowi to czynnik bardzo niekorzystny.

Tabela 1 Powierzchnia gmin powiatu inowrocławskiego oraz liczba mieszkańców.

Gmina	powierzchnia (km ²)	ludność (stan na dzień 31.12.2007 r.)	zagęszczenie ludności na 1 km ²
			w stosunku do powierzchni całkowitej
Inowrocław - gmina miejska	30	76 489	2550
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	147	5 159	35
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	180	14 712	82
Inowrocław - gmina wiejska	172	11 120	65
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	92	13 626	148
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	262	9 312	36
Pakość - gmina miejsko-wiejska	86	9 957	116
Rojewo - gmina wiejska	120	4 632	39
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	136	8 985	67
Powiat inowrocławski	1 225	164 571	134,3

Źródło: GUS

Rysunek 1 Powiat Inowrocławski

2.2. Stan przestrzeni

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Inowrocław
- gminy miejsko-wiejskie: Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość
- gminy wiejskie: Dąbrowa Biskupia, Inowrocław, Rojewo, Złotniki Kujawskie
- miasta: Inowrocław, Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość

W opracowaniu wykorzystano mapy cyfrowe IMAGIS (R)

Rysunek 2 Podział administracyjny powiatu inowrocławskiego

Powiat inowrocławski zajmuje powierzchnię 1 225 km². (Dane GUS na 31.12.2007r.)

2.3. Środowisko przyrodnicze

Powiat ma bogate i różnorodne środowisko przyrodnicze z bogatą i cenną przyrodą m. in. na terenie Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia w Kruszwicy, Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich i Parku Solankowego z łąkami w Inowrocławiu.

Skąły macierzyste gleby powiatu inowrocławskiego to utwory powstałe w wyniku kolejnych zlodowaceń o stosunkowo dużym zróżnicowaniu związanym z miejscową budową geomorfologiczną. Dużą część powierzchni zajmują czarnoziemny zlokalizowane w rejonie gmin Gniewkowo, Inowrocław i Kruszwica, jak również gleby bielcowe.

W powiecie przeważają gleby brunatne, charakteryzujące się dobrymi warunkami powietrzno – wodnymi. W większości występują tu gleby zaliczane do II-IIIa klasy bonitacji, gleby orne bardzo dobre i gleby orne dobre. Jakość gleb w powiecie jest więc bardzo istotnym czynnikiem dla rozwoju rolnictwa warunkującym wysokość i jakość uzyskiwanych plonów.

Na terenie powiatu inowrocławskiego występują udokumentowane złoża soli kamiennej, kruszyw naturalnych, margli i wapieni. Ich złoża charakteryzują się dość dużą miąższością i jako wartościowy surowiec spełniają wymogi do produkcji materiałów i ceramiki budowlanej. Największe złoża tych kruszyw występują w okolicach miejscowości Glinki gm. Rojewo, Ludkowo gm. Pakość, Suchatówka gm. Gniewkowo, Wojdał gm. Pakość, a mniejsze we wszystkich gminach z wyjątkiem Złotnik Kujawskich i Janikowa. W formie rozpoznanych złóż znajdują się pokłady żwirów i piasków. Udokumentowane jest także złożo torfu leczniczego – złożo Wojdał V gm. Pakość.

Największe atrakcje turystyczne odwiedzający powiat inowrocławski znajdują przede wszystkim w Inowrocławiu, Kruszwicy i Pakości.

W Inowrocławiu (XII wieczny kościół Imienia Najświętszej Marii Panny, fragment murów obronnych grodu z XV wieku, dom Jana Kasprowicza oraz Park Solankowy wraz z łąkami). W Kruszwicy (legendarna Mysia Wieża, Kolegiata Świętych Piotra i Pawła, Nadgoplański Park Tysiąclecia z rezerwatem przyrody) i w Pakości (Kalwaria). Na turystów czeka blisko 1700 miejsc noclegowych w 14 hotelach, funkcjonuje 8 sezonowych schronisk i 2 pola namiotowe. Na terenie powiatu wytyczono 21 szlaków turystycznych. Posiadamy 3 kryte pływalnie, a także 4 ośrodki jeździeckie.

2.4. Klimat

Klimat powiatu ma charakter przejściowy między chłodniejszym i wilgotniejszym północnej Polski a cieplejszym i suchszym środkowej Polski. Odnosi się tu stosunkowo niewiele opadów. Roczna ich suma należy do najniższych w kraju (580mm-450mm). Powoduje to stepowanie ziemi na Kujawach. Okres wegetacji trwa 205-215 dni.

2.5. Społeczność

Na dzień 31.12.2007 r. powiat inowrocławski zamieszkiwało 164 571 mieszkańców (dane z Głównego Urzędu Statystycznego). Około 66 % ludności powiatu to mieszkańcy pięciu miast: Inowrocławia, Gniewkowa, Janikowa, Kruszwicy i Pakości. Średnia gęstość zaludnienia wynosi ok. 134 osoby/ km², natomiast w obrębie samego powiatu występuje ogromne zróżnicowanie pomiędzy miastami a pozostałymi jednostkami.

Poniższa tabela przedstawia zmiany ludności w powiecie w latach 2005-2007

Tabela 2 Liczba mieszkańców w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2005-2007

Jednostka terytorialna	2005r.			2006r.			2007r.		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Powiat inowrocławski	165 527	80 242	85 285	164 943	79 932	85 011	164 571	79 657	84 914
Inowrocław – gmina miejska	77 313	36 686	40 627	76 849	36 456	40 393	76 489	36 227	40 262
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	5 207	2 611	2 596	5 181	2 591	2 590	5 159	2 575	2 584
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	14 734	7 295	7 439	14 686	7 244	7 442	14 712	7 249	7 463
Gniewkowo - miasto	7 250	3 502	3 748	7 252	3 489	3 763	7 213	3 462	3 751
Gniewkowo - obszar wiejski	7 484	3 793	3 691	7 434	3 755	3 679	7 499	3 787	3 712
Inowrocław - gmina wiejska	11 074	5 465	5 609	11 096	5 484	5 612	11 120	5 483	5 637
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	13 623	6 664	6 959	13 622	6 662	6 960	13 626	6 652	6 974
Janikowo - miasto	9 084	4 404	4 680	9 131	4 428	4 703	9 134	4 413	4 721
Janikowo - obszar wiejski	4 539	2 260	2 279	4 491	2 234	2 257	4 492	2 239	2 253
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	20 043	9 905	10 138	19 961	9 849	10 112	19 891	9 790	10 101
Kruszwica - miasto	9 380	4 487	4 893	9 323	4 459	4 864	9 312	4 446	4 866
Kruszwica - obszar wiejski	10 663	5 418	5 245	10 638	5 390	5 248	10 579	5 344	5 235
Pakość - gmina miejsko-wiejska	9 972	4 841	5 131	9 943	4 838	5 105	9 957	4 848	5 109
Pakość - miasto	5 796	2 777	3 019	5 795	2 788	3 007	5 815	2 796	3 019
Pakość - obszar wiejski	4 176	2 064	2 112	4 148	2 050	2 098	4 142	2 052	2 090
Rojewo - gmina wiejska	4 596	2 278	2 318	4 628	2 306	2 322	4 632	2 307	2 325

Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	8 965	4 497	4 468	8 977	4 502	4 475	8 985	4 526	4 459
---------------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: GUS

Tabela 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Jednostka terytorialna	2005r.			2006r.			2007r.		
	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Powiat inowrocławski	21,0	65,0	14,0	20,4	65,1	14,4	19,9	65,4	14,8

Źródło: GUS

Tabela 4 Wskaźnik obciążenia demograficznego

Jednostka terytorialna	2005r.			2006r.			2007r.		
	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Powiat inowrocławski	53,8	67,0	21,6	53,5	70,6	22,1	53,0	74,3	22,6

Źródło: GUS

Tabela 5 Bezrobotni zarejestrowani w latach 2005-2007 z podziałem płci na terenie Gmin powiatu inowrocławskiego

Jednostka terytorialna	2005r.			2006r.			2007r.		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Powiat inowrocławski	20 010	8 760	11 250	18 382	7 779	10 603	14 992	5 790	9 202
Inowrocław – gmina miejska	9 134	4 045	5 089	8 265	3 519	4 746	6 620	2 636	3 984
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	661	311	350	602	278	324	486	209	277
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	1 722	794	928	1 569	732	837	1 381	608	773
Inowrocław - gmina wiejska	1 324	593	731	1 271	554	717	1 067	420	647
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	1 552	566	986	1 328	430	898	1 092	307	785
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	2 664	1 099	1 565	2 458	974	1 484	1 933	642	1 291
Pakość - gmina miejsko-wiejska	1 370	582	788	1 261	496	765	1 008	348	660
Rojewo - gmina wiejska	546	279	267	524	238	286	442	188	254
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	1 037	491	546	1 104	558	546	963	432	531

Źródło: GUS

Na podstawie danych uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego obserwuje się wyraźny spadek bezrobotnych (ok. 25%).

2.6. Gospodarka

Generalnie powiat pod względem gospodarczym charakteryzuje się strukturą rolno – przemysłową z dominującym ciężeniem na rolnictwo i przetwórstwo rolno – spożywcze ponad innymi gałęziami gospodarki.

Największymi gminami pod względem powierzchni upraw oraz liczby gospodarstw są Inowrocław i Kruszwica, a dalej Gniewkowo, Złotniki Kujawskie, Pakość, Janikowo, Rojewo i Dąbrowa Biskupia. Okolice Złotnik Kujawskich są zagłębiem owocowym, a Pakość, Gniewkowo i Kruszwica zagłębiem warzywniczym.

Charakterystyczną cechą całego województwa kujawsko- pomorskiego jest największy udział gruntów ornych wśród użytków rolnych, co świadczy o wybitnie rolniczym charakterze obszaru.

W powiecie zarejestrowanych jest 13 067 różnej wielkości podmiotów gospodarczych dominują zakłady przemysłu rolno-spożywczego i chemiczne. Na terenie Powiatu Inowrocławskiego jest zlokalizowanych kilkanaście dużych zakładów przemysłowych i przetwórczych pracujących głównie w oparciu o lokalny surowiec.

Do największych należą: SODA POLSKA CIECH Sp. z o.o., wraz z Zakładem produkcyjnym Soda Mątwy w Inowrocławiu i Zakładem produkcyjnym Janikosoda w Janikowie, ponadto Inowrocławskie Kopalnie Soli „Solino” S.A, Huta Szkła Gospodarczego „Irena” S.A, Inofama S.A w Inowrocławiu, Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A w Kruszwicy, Krajowa Spółka Cukrowa S.A. w Toruniu, oddział „Cukrownia „Kruszwica” w Kruszwicy, „Cykoria” S.A w Wierchosławicach, „Bonduelle Polska S.A. w Gniewkowie, Zakład Poligraficzno Wydawniczy „Pozkał”

Tabela 6 Liczba przedsiębiorstw w gminach powiatu inowrocławskiego w 2007 roku

Jednostka terytorialna	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Powiat inowrocławski	13 067	493	12 574
Inowrocław – gmina miejska	6 855	258	6 597
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	308	10	298
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	824	28	796
Gniewkowo - miasto	503	22	481
Gniewkowo - obszar wiejski	321	6	315
Inowrocław - gmina wiejska	857	13	844
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	1 109	65	1 044
Janikowo - miasto	821	61	760
Janikowo - obszar wiejski	288	4	284
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	1 405	58	1 347
Kruszwica - miasto	749	41	708
Kruszwica - obszar wiejski	656	17	639
Pakość - gmina miejsko-wiejska	788	37	751
Pakość - miasto	539	29	510
Pakość - obszar wiejski	249	8	241
Rojewo - gmina wiejska	258	8	250
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	663	16	647

Źródło: GUS

3. Cele, priorytety i przedsięwzięcia, inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej, w sferze ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody

3.1. Ochrona przyrody. Różnorodność biologiczna i krajobrazowa

3.1.1. Analiza stanu istniejącego

3.1.1.1. Formy ochrony przyrody

Na terenie gmin: Inowrocław, Gniewkowo, Dąbrowa Biskupia znajduje się niewielki fragment wieloprzestrzennego systemu obszarów chronionych województwa kujawsko-pomorskiego.

Rozporządzeniem Nr 9/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. (Dz. Urzęd. Woj. Bydgoskiego nr 17, poz. 127 ze zmianą Nr 10 z 1994 r., poz. 102) zostały wyznaczone na terenie ówczesnego województwa bydgoskiego obszary chronionego krajobrazu. Sieć 22 obszarów chronionego krajobrazu objęła wyróżniające się przyrodniczo i krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów, których zagospodarowanie powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. Na terenie gminy Inowrocław znalazła się część „Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich”. Ochroną objęto grunty we wschodniej części gminy w otoczeniu Kanału Parchańskiego. Celem ochrony obszaru jest zachowanie jedyne kompleksu leśnego wśród urodzajnych gleb w tej części Kujaw. Obejmuje lasy wykształcone na siedliskach boru świeżego i miejscami boru suchego, zarówno wieloprzestrzenne formy ochrony krajobrazu, jak i indywidualne formy ochrony przyrody.

Na terenie gminy Dąbrowa Biskupia w okolicach Rejny, Niemojewa i Radojewic występuje Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich. Znajdują się tu dwa rezerваты przyrody: „Rejna” (powierzchnia 5,8 ha, utworzony Zarządzeniem Nr 22 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 31.01.1962 r. obejmujący fragment boru mieszanego z wisienką karłowatą) i „Balczewo” (powierzchnia 24,4 ha utworzony Zarządzeniem Nr 14 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14.01.1963 r. dla ochrony miejsc lęgowych ptaków błotnych i wodnych na terenie porośniętym turzycą i kępami wierzby krzaczastej). Jest to jeden z największych kompleksów leśnych wśród żyznych czarnych ziem kujawskich. Na południu gminy Gniewkowo znajduje się druga część obszaru objętego ochroną prawną o nazwie Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich. Obejmuje ona system rozległych mokradł i bagien tzw. „Gąskich” i „Ostrowskich” spełniających ważną rolę w retencji wodnej Kujaw. Pokryte są one siedliskami wilgotnymi i bagiennymi, a wśród drzewostanu dominują olchy, topole, sosny, świerki i wierzby. Ten zwarty kompleks leśny pełni z kolei funkcję wodochronną. Poza tym w skład systemu przyrodniczego gminy wchodzi objęte również ochroną prawną użytki ekologiczne, pomniki przyrody i parki wiejskie oraz podworskie.

Obszar północnej części gminy Gniewkowo stanowi fragment międzynarodowego korytarza ekologicznego doliny Wisły (wg projektu ECONET), odgrywającego niezwykle ważną rolę w systemie ochrony przyrody. Pokrywa się on w pełni, w granicach opracowania z objętym ochroną prawną Obszarem Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej. Wydmy te porastają zwarte kompleksy leśne zdominowane przez monokultury sosnowe ze słabym podszytem jałowca, jarzębiny, borówki brusznicy i wrzosu, które dodatkowo pełnią funkcję lasów glebochronnych.

Przepisy wyżej wymienionego rozporządzenia wprowadzają określone zasady gospodarowania. Działalność gospodarcza nie może doprowadzić do degradacji występujących walorów krajobrazowych, przyrodniczych, kulturowych i turystycznych, wszelka działalność musi prowadzić do stopniowego podnoszenia walorów krajobrazowo-estetycznych, a inwestycje liniowe komunikacyjne i energetyczne nie mogą przebiegać przez tereny penetracji turystycznej w sposób obniżający ich wartość użytkową i krajoznawczą.

Rozporządzenie Nr 9/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r., mimo że znalazło potwierdzenie w Rozporządzeniu Nr 46/99 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie ustalenia i ogłoszenia wykazów aktów prawa miejscowego obowiązujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego lub jego części (Dz. Urzęd. Woj. Kujawsko-Pomorskiego Nr 19, poz. 117), straciło moc prawną z uwagi na uchylenie podstawy prawnej [art. 41 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz.U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196, tekst jednolity ze zm.), na podstawie której zostało wydane.

Pomniki przyrody

- o Szczegółowy rejestr pomników przyrody, podobnie jak użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych prowadzi Wojewoda wykonując zadanie z zakresu administracji rządowej, zgodnie z art. 114 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.).

Na terenie miasta Inowrocławia z pośród form ochrony przyrody występują tylko pomniki przyrody. Brak jest natomiast takich form jak parki narodowe, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, lasy ochronne i leśne kompleksy promocyjne oraz chronione walory przyrodniczo-kulturowe.

Tabela 7 Liczba pomników przyrody na terenie gmin powiatu inowrocławskiego

Jednostka terytorialna	2007
Powiat inowrocławski	151
Inowrocław – gmina miejska	4
Dąbrowa Biskupia – gmina wiejska	11
Gniewkowo gmina miejsko-wiejska	9
Inowrocław – gmina wiejska	21
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	38
Kruszwica gmina miejsko-wiejska	110
Pakość - gmina miejsko-wiejska	18
Rojewo – gmina wiejska	6
Złotniki Kujawskie – gmina wiejska	16

Źródło: GUS

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne, tworzone głównie z inicjatywy nadleśnictw, są obok pomników przyrody szczególnie liczną formą ochrony przyrody.

Tabela 8 Użytki ekologiczne na terenie powiatu inowrocławskiego (stan na 31.12.2007r.)

Jednostka terytorialna	2007 ha
Powiat inowrocławski	141,7
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	27,5
Gniewkowo – gmina miejsko-wiejska	82,3
Pakość – gmina miejsko-wiejska	6,5
Rojewo - gmina wiejska	7,8
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	17,6

Źródło: GUS

Gmina Dąbrowa Biskupia**Nadleśnictwo Gniewkowo**

Bagno o powierzchni 1,93 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr 225/1, 225/2 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 225f leśnictwa Balczewo obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 445.

Bagno o powierzchni 7,06 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 225/1 oraz obrębu Niemojewo jako część działki nr 225/2 LP, oznaczone w ewidencji

Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 225g i leśnictwa Balczewo obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 444.

Bagno o powierzchni 3,76 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr: 221/2, 222/2, 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr: 221 g, 222f, 234b leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 447.

Bagno o powierzchni 23,40 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 224 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 224i leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 450.

Bagno o powierzchni 0,63 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 233 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 233d leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 448.

Bagno o powierzchni 1,94 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 233 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 233f leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 449.

Bagno o powierzchni 1,60 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr 233, 239 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr 233h, 239b leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesiernie w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 451.

Bagno o powierzchni 0,69 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 234d leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesiernie w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 452.

Bagno o powierzchni 0,37 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 234f leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesiernie w gminie Dąbrowa Biskupia), stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 453.

Bagno o powierzchni 0,23 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako część działki nr 234 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 234g leśnictwa Rejna obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Sobiesiernie w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 454.

Bagno o powierzchni 4,96 ha oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Rejna jako części działek nr 234, 235/1 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr 234i leśnictwa Rejna i 235d leśnictwa Balczewo obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości Radojewice w gminie Dąbrowa Biskupia, stanowiące własność Skarbu Państwa.

Gmina Gniewkowo

Nadleśnictwo Gniewkowo

Bagno o powierzchni 9,09 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Godzięba jako część działki nr 87/4 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 87A i leśnictwa Rejna, obrębu Gniewkowo, nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Godzięba, w gminie Gniewkowo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 594.

Bagno o powierzchni 3,67 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Ostrowo, jako część działki nr 149 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział

nr 149b leśnictwa Wierzbiczany, obręb Gniwkowo, nadleśnictwa Gniwkowo, położone w pobliżu miejscowości: Wierzbiczany w gminie Gniwkowo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Gniwkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 595.

Bagno o powierzchni 61,76 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Ostrowo jako części działek nr 149, 153, 154, 155 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr 149, 153a, 154b, 155f, leśnictwa Wierzbiczany, obręb Gniwkowo nadleśnictwa Gniwkowo, położone w pobliżu miejscowości: Wierzbiczany w gminie Gniwkowo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Gniwkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 596.

Gmina Pakość

Nadleśnictwo Solec Kujawski

Bagno o powierzchni 0,57 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Łącko jako część działki nr 281 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 281c, leśnictwa Będzitowo, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Łącko w gminie Pakość, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 927.

Bagno o powierzchni 0,27 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Łącko jako część działki nr 282 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 282a, leśnictwa Będzitowo, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Łącko w gminie Pakość, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 928.

Bagno o powierzchni 0,34 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Łącko jako część działki nr 284 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 284c, leśnictwa Będzitowo, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Łącko w gminie Pakość, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 929.

Bagno o powierzchni 0,32 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Łącko jako część działki nr 284 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 284g, leśnictwa Będzitowo, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Łącko w gminie Pakość, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 930.

Bagno o powierzchni 4,71 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Łącko jako część działki nr 284 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 284h, leśnictwa Będzitowo, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Łącko w gminie Pakość, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 931.

Gmina Rojewo

Nadleśnictwo Solec Kujawski

Bagno o powierzchni 0,40 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Dąbrowa Mała jako część działki nr 1/6 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 10g, leśnictwa Chrośna, obręb Solec, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Dąbrowa Mała w gminie Rojewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 935.

Nadleśnictwo Cierpiszewo

Bagno o powierzchni 0,34 ha, położone w miejscowości Osiek Wielki w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 180 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 180f leśnictwa Jastrzębiec, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1075.

Bagno o powierzchni 0,56 ha, położone w miejscowości Osiek Wielki w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 180 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 180h, leśnictwa Jastrzębiec, obręb Zawiszyn, Nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1076.

Łąka okresowo zalewana wodą o powierzchni 10,47 ha, położona w miejscowości Osiek Wielki w gminie Rojewo, oznaczona w ewidencji gruntów jako działka nr 180 LP, oznaczona w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 180a, leśnictwa Jastrzębiec,

obręb Zawiszyn, Nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiąca własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1077.

Bagno o powierzchni 1,34 ha, położone w miejscowości Glinno Wielkie w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 201 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 201s, leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1087.

Bagno o powierzchni 0,56 ha, położone w miejscowości Glinno Wielkie w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 201 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 201w leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1088.

Zadrzewienie wokół pomnika o powierzchni 0,20 ha, położone w miejscowości Glinno Wielkie w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 201 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 201z, leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące, własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1089.

Zadrzewienie na starym siedlisku o powierzchni 0,03 ha, położone w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 202 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 202h, leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1090.

Bagno o powierzchni 0,38 ha, położone w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 202 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 202n, leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego - 1091.

Bagno o powierzchni 0,37 ha, położone w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 203 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 203i, leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1092.

Bagno o powierzchni 0,29 ha, położone w miejscowości Glinno Wielkie w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 203 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 203n, leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1093.

Zadrzewienie starego siedliska o powierzchni 0,07 ha, położone w miejscowości Glinno Wielkie w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 204 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 204h, leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1094.

Bagno o powierzchni 1,97 ha, położone w miejscowości Glinno Wielkie w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 212 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 212i, leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1095.

Bagno o powierzchni 0,13 ha, położone w miejscowości Glinno Wielkie w gminie Rojewo, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 212 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 212r, leśnictwa Jarki, obręb Zawiszyn, nadleśnictwa Cierpiszewo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Cierpiszewo. Nr rejestru wojewódzkiego -1096.

Gmina Złotniki Kujawskie

Nadleśnictwo Solec Kujawski

Bagno o powierzchni 2,51 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Będzitowo jako część działki nr 243/3 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 243j, leśnictwa Będzitowo obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Jeżewo położonej tuż poza granicą powiatu, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 1072.

Bagno o powierzchni 6,09 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Będzítőwo jako część działki nr 244 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 244c, leśnictwa Będzítőwo obręb Leszyce nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Jeżewo położonej tuż poza granicą powiatu, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 1073.

Bagno o powierzchni 0,33 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Będzítőwo jako część działki nr 260 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 260i, leśnictwa Będzítőwo obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Będzítőwo w gminie Złotniki Kujawskie, stanowiące własność Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego 1064.

Bagno o powierzchni 0,18 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Będzítőwo jako część działki nr 260/5 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 260j, leśnictwa Będzítőwo, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Będzítőwo w gminie Złotniki Kujawskie, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 1065.

Bagno o powierzchni 0,62 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Dźwierzchno jako część działki nr 275/5 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 275b, leśnictwa Będzítőwo, obręb Leszyce nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Dźwierzchno w gminie Złotniki Kujawskie, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 1068.

Bagno o powierzchni 0,55 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Dźwierzchno jako część działki nr 275/3 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 275i, leśnictwa Będzítőwo, obręb Leszyce nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Dźwierzchno w gminie Złotniki Kujawskie, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 1069.

Bagno o powierzchni 5,19 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Tuczo jako część działki nr 277 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 277b, leśnictwa Będzítőwo, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Dźwierzchno w gminie Złotniki Kujawskie, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego -1070.

Bagno o powierzchni 1,34 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Tuczo jako część działki nr 277 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 277i, leśnictwa Będzítőwo, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Dźwierzchno w gminie Złotniki Kujawskie, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego -1071.

Bagno o powierzchni 0,94 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Dobrogościce jako część działki nr 218/4 LR, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 218f, leśnictwa Nowa Wieś Wielka, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Dobrogościce w gminie Złotniki Kujawskie, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 1066.

Bagno o powierzchni 0,66 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obręb Dobrogościce jako część działki nr 218/5 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 218i, leśnictwa Nowa Wieś Wielka, obręb Leszyce, nadleśnictwa Solec Kujawski, położone w pobliżu miejscowości: Dobrogościce w gminie Złotniki Kujawskie, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Solec Kujawski. Nr rejestru wojewódzkiego - 1067.

Inne zasoby cenne pod względem przyrodniczym

Strefa uzdrowiskowa. Do innych cennych zasobów (pozaprzyrodniczych) występujących na terenie miasta Inowrocławia należy Strefa Uzdrowiskowa (Uzdrowisko). Odkrycie w XIX wieku złóż soli spowodowało powstanie i rozwój na ich bazie uzdrowiska. W 1875 r. powstaje Towarzystwo Akcyjne „Solanki Inowrocławskie”, które zakupiło niedaleko żupy łąkę z jeziorem i roku następnym oddało do użytku publicznego pierwszy budynek „solankowy” z 14 łazienkami. Od 1885 r. „Solanki” stały się przedsiębiorstwem komunalnym. W późniejszych latach rozwój uzdrowiska został nieco zahamowany. Dopiero w okresie międzywojennym nastąpił rozkwit uzdrowiska, który trwał do wybuchu II wojny światowej. W latach powojennych stopniowo wzrastała liczba kuracjuszy, co wiązało się z rozbudową dzielnicy uzdrowiskowej. Powstały wtedy sanatoria resortowe (np. Energetyk, Kolejowe, Metalowiec, Modrzew). Aktualnie lecznictwo uzdrowiskowe Inowrocławia dysponuje około 1600 łózkami. W uzdrowisku

wykorzystuje się do kąpieli solanki chlorkowo-sodowe, bromkowe, magnezowe z dużą zawartością pierwiastków śladowych, ługowane ze złóż kopalni soli w Inowrocławiu, w leczeniu pitnym stosuje się solankę gorzką, a do okładów borowinę o wysokiej mineralizacji i wodochłonności, bezzapachową, plastyczną. Uzdrowisko wraz z parkiem zdrojowym o powierzchni 50 ha stanowi odrębną dzielnicę zlokalizowaną w południowo zachodniej części miasta o korzystnym bioklimacie. Ze względu na ukształtowanie terenu występuje tu grawitacyjny spływ mas powietrza i naturalna wentylacja.

Parki miejskie i wiejskie

Na obszarze gminy Inowrocław znajdują się liczne obiekty zieleni urządzonej w postaci zabytkowych parków podworskich oraz parków wiejskich. Parki podworskie znajdują się w następujących miejscowościach: Cieślin: 4,60 ha, Czyste: 0,80 ha, Gnojno: 6,60 ha, Kłopot: 2,38 ha, Łatkowo: 15,50 ha, Łąkocin: 3,00 ha, Łojewo: 1,72 ha, Marulewy: 1,26 ha, Piotrkowice: 4,30 ha, Trzaski: 1,70 ha, Kruśliwiec: 1,80 ha, Olszewice: 10,00 ha.

Parki te wpisane są do rejestru zabytków i podlegają ochronie prawnej na mocy przepisów o ochronie dóbr kultury.

Parki wiejskie znajdują się w miejscowościach: Orłowo: 4,85 ha, Orłowo II: 0,86 ha, Balin: 1,98 ha, Borkowo: 0,80 ha, Jaksice: 0,43 ha, Krusza Podłotowa: 0,49 ha, Kruszą Zamkowa: 8,87 ha, Kruśliwiec: 1,70 ha, Ostrowo Krzyckie: 2,40 ha, Pławin: 1,95 ha, Pławinek: 1,54 ha, Popowice: 0,51 ha, Sikorowo: 0,70 ha, Sławęcin: 1,80 ha, Sławęcinek: 0,32 ha, Słońsko: 0,98 ha, Sójkowo: 2,02 ha, Strzemkowo: 4,91 ha, Trzaski: 1,51 ha.

Parki poza znaczeniem historycznym pełnią też ważną funkcję ekologiczną wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze, są często jedynymi enklawami zieleni na bezleśnych obszarach wysoczyzny morenowej. Ochrona parków polega na: zakazie dokonywania wszelkich zmian naruszających układ przestrzenny parku, zakazie wznoszenia na terenie parku budowli i wykonywania robót szkodliwych dla parku, niezbędnej pielęgnacji roślinności i urządzeń parkowych. Niestety parki w większości są zaniedbane, niekiedy wręcz zdewastowane, mają nieczytelny układ przestrzenny, niefunkcjonujący układ wodny i zaniedbany drzewostan, wymagają rewaloryzacji i fachowej pielęgnacji. Prace rewaloryzacyjne zostały podjęte w parkach w Sławęcinku, Pławinie i Olszewicach, jednak zdecydowana większość parków jest zaniedbana i wymaga pilnych prac rewaloryzacyjnych.

Ochronie przed degradacją podlegają ciągi szpalerowe drzew wzdłuż dróg głównie ze względu na funkcję krajobrazową i wiatrochronną.

Zieleń urządzona w mieście. Zieleń urządzona pełni w ośrodkach miejskich bardzo ważną rolę, jako integralny element współczesnych miast i osiedli. Zieleń miejska pełni wiele funkcji; najważniejsze to funkcje sanitarno-higieniczne, biologiczne, dekoracyjne, dydaktyczno-wychowawcze oraz gospodarcze.

Zieleń urządzoną możemy podzielić na 5 zasadniczych kategorii, które z kolei dzielą się na rodzaje:

- tereny zieleni otwartej: parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce, bulwary i promenady,
- tereny zieleni specjalnego przeznaczenia: pasy zieleni izolacyjnej, zieleń przydrożna, ogrody działkowe, cmentarze, parki i ogrody zabytkowe,
- tereny zieleni towarzyszące różnym obiektom: zabudowie osiedlowej, indywidualnej, obiektom usługowym, handlowym itp.,
- tereny gospodarki ogrodniczej, rolnej i leśnej
- tereny zieleni wypoczynkowo-wycieczkowe i turystyczne: ośrodki wypoczynkowe, lasy komunalne.

Poszczególne kategorie i rodzaje zieleni urządzonej określają ich funkcje i dają podstawy do przeprowadzenia inwentaryzacji tych terenów.

W Inowrocławiu zieleń publiczna zajmuje 332,5 ha powierzchni miasta. Występują tam następujące rodzaje terenów zieleni:

- ogrody działkowe - powierzchnia ok. 164,00 ha (49,3 % udziału w terenach zieleni miejskiej)
- zieleń osiedlowa - powierzchnia ok. 63,10ha (19,00 %)
- Park Solankowy - powierzchnia ok. 53,50 ha (16,1 %)
- zieleńce miejskie - powierzchnia ok. 26,00 ha (7,8 %)
- zieleń przyuliczna - powierzchnia ok. 15,75 ha (4,7 %)
- tereny zielone skomunalizowane - powierzchnia ok. 10,00 ha. (3,6 %)

W ramach wymienionego podziału wyróżnić można dodatkowo: park dworski (ul. Macieja Wierzbńskiego, dawniej obszar dworski Rąbinka), tereny zieleni obiektów sportowych (kąpieliska miejskie, korty tenisowe itp.), cmentarze, zieleńce miejskie, ogródki przydomowe, tereny zieleni wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, ogrodnictwa, tereny zieleni o ograniczonej dostępności: ogrody szkół, przedsiębiorstw, szpitali lub sakralne).

Tereny zieleni publicznej administrowane są przez różne jednostki, na przykład:

- Kujawska Spółdzielnia Mieszkaniowa administruje 44,00 ha zieleni,
- PGKiM - 8,3 ha,
- PKP - 5,5 ha,
- Soda Polska Ciech Sp. z o.o. – Soda Mątwy w Inowrocławsku - 2,8 ha,
- Wojskowa Agencja Mieszkaniowa - 2,5 ha.

Tereny zieleni w Inowrocławiu, jak w każdym mieście, są elementem zagospodarowania o szczególnej roli i funkcji. Ta ich szczególność w przypadku Inowrocławia wynika z następujących czynników: braku w okolicy miasta dużych terenów zalesionych, funkcji uzdrowiskowej, intensywnego uprzemysłowienia miasta, obecności dużego węzła kolejowego. Tereny zielone są też bardzo ważne w zakresie: kształtu architektonicznego miasta, panoram widokowych, walorów krajobrazowo-estetycznych wewnątrz miasta, topoklimatu, bioklimatu i warunków higienicznych miasta.

Na terenie miasta znajdują się dwa parki: w dzielnicy uzdrowiskowej - Park Solankowy, przy ul. Macieja Wierzbńskiego - park dworski.

Inne obszary przyrodniczo cenne proponowane do ochrony (szczegółnej jako użytki ekologiczne, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, stanowiska gatunków roślin chronionych, ostoje ptaków wodno-błotnych)

Określony został system przyrodniczy gminy Złotniki Kujawskie. Lasy rozmieszczone są w niej nierównomiernie, głównie w przygranicznych partiach badanego obszaru. Największy zwarty kompleks leśny położony jest w części zachodniej. Niewielka lesistość wynika z charakteru rolniczego gminy, uwarunkowanego występowaniem bardzo dobrych gleb na tym terenie. Dominującymi zespołami leśnymi są lasy sosnowe porastające słabsze gleby wytworzone z piasków najczęściej gliniastych. Obszarom o znacznej wilgotności, podmokłym, a także brzegom jezior towarzyszą siedliska leśne wilgotne. W północnej części gminy występują niewielkie powierzchnie leśne o statusie lasów glebochronnych i wodochronnych. Poza lasami system przyrodniczy gminy tworzą łąki (zwłaszcza w części północnej), parki i zieleńce wraz z towarzyszącymi im pomnikami przyrody w miejscowościach: Będzítőwo, Rucewko, Kobylniki, Tuczo, Palczyn, Dąbrówka Kujawska, Leszcze, Lisewo Kościelne i Złotniki Kujawskie, użytki ekologiczne obejmujące we wszystkich przypadkach bagna, a także pozostała zieleń nieurządzona i urządzona występująca przy drogach, wzdłuż rowów, cieków wodnych, jezior czy w przyrodniczych rezerwach. Ochrona przyrody w powiązaniu ekologicznych będzie miała decydujący wpływ na stan środowiska przyrodniczego na obszarze gmin, w szczególności na jakość wód, a ponadto będzie czynnikiem sprzyjającym pozyskiwaniu środków na inwestycje proekologiczne. Postuluje się przeprowadzenie uzupełniającej inwentaryzacji przyrodniczej, między innymi, celem wytypowania obiektów i obszarów zasługujących na objęcie ochroną w formie pomników przyrody, użytków ekologicznych itp. Na podstawie dostępnych materiałów i przeprowadzonej wizji terenowej można stwierdzić, że na terenie gminy predysponowane do objęcia ochroną jako użytki ekologiczne są „oczka wodne” mokradła i zabagnienia w miejscowościach: Rejna, Niemojewo, Nowy Dwór, Jaksice, Stońsk, Orłowo, Marcinkowo, Dulsk i inne. Taka forma ich ochrony służy zachowaniu śródpolnych i śródłukowych bagien i mokradeł ze względu na znaczenie dla retencji wód oraz dla funkcjonowania przyrody. Ochrona użytków ekologicznych polega na przestrzeganiu zakazów: zmiany stosunków wodnych, wydobywania minerałów i torfu, użytkowania i zanieczyszczania obiektów, niszczenia gleby i zmiany sposobu jej użytkowania, ruchu pojazdów na terenie wszystkich gmin znajdują się jeszcze obiekty predysponowane do objęcia ochroną jako pomniki przyrody. Należy tu wymienić m. in. aleje drzew w parkach w miejscowościach Cieślin, Trzaski, Orłowo, Borkowo, Strzemkowo oraz pojedyncze okazałe drzewa i grupy drzew w parkach w Pławinie (świerk kłujący), Sławęcinku (modrzew europejski, żywotnik zachodni), Strzemkowie (dęby, wiązy), Kruśliwcu (daglezyja zielona, cis pospolity), Balinie (sosna czarna) i Kruszy Zamkowej (liczne okazy drzew).

Pożądane jest uzupełnienie sieci obszarów chronionych na terenie powiatu poprzez powiększenie zasięgu przestrzennego obszarów chronionego krajobrazu tj. powiększenie „Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich” przez włączenie w jego granice terenów o wysokich walorach ekologicznych, w większości mało przydatnych dla rolnictwa (położonych w kierunku południowym od Balczewa, pomiędzy kanałami Bachorza Duża, Bachorza Mała w kierunku Noteci). Ponadto pożądane wydaje się, mimo niezadowalającego stanu większości komponentów środowiska, wyznaczenie obszarów chronionego krajobrazu wzdłuż doliny rzeki Noteć wraz z rynnami jeziornymi jezior: Szarłej i Piorkowickiego. Wprowadzenie tej formy ochrony pozwoli na prawną ochronę ponadlokalnych ciągów ekologicznych i jest w pełni zgodne ze strategicznymi celami ochrony przyrody i krajobrazu na obszarze województwa.

Tabela 9 Powierzchnia (w ha) objęta różnymi formami ochrony przyrody w gminach powiatu inowrocławskiego w 2007r.

Lp.	Gmina	Razem [ha]	Rezerваты [ha]	Parki krajobrazowe [ha]	Obszary chronionego krajobrazu [ha]	Użytki ekologiczne [ha]
1.	Powiat inowrocławski	12 859,1	6 707,4	6 677,2	6 152,0	141,7
2.	Dąbrowa Biskupia- gmina	1 700,0	30,2	0	1 700,0	27,5
3.	Gniewkowo - gmina	4 150,0	0	0	4 150,0	82,3
4.	Inowrocław - gmina	50,0	0	0	50,0	0
5.	Kruszwica - gmina	6 677,2	543,04	6 677,2	0	0
6.	Pakość - gmina	6,5	0	0	0	6,5
7.	Rojewo -gmina	257,8	0	0	252,0	7,8
8.	Złotniki Kujawskie - gmina	17,6	0	0	0	17,6

Źródło: GUS

Obszary NATURA 2000

Ostoja Nadgoplańska

Na terenie powiatu inowrocławskiego w ramach sieci Natura 2000 utworzono obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia)

Powierzchnia obszaru to 10039,5 ha. Kod obszaru: PLB040004

Ostoja Nadgoplańska jest obszarem o powierzchni 10 tys. ha położonym w województwie kujawsko-pomorskim i wielkopolskim, w trzech regionach: bydgoskim, konińskim i w niewielkim stopniu toruńsko-włocławskim. Jej teren obejmuje Jezioro Gopło oraz jeziora Skulskie: Skulskie, Skulska Wieś, Czartowo. Jezioro Gopło jest największym jeziorem Pojezierza Wielkopolsko-Kujawskiego i dziewiątym pod względem wielkości jeziorem w Polsce. Jest to płytkie, polodowcowe jezioro przepływowe o długości 25 km, posiadające urozmaiconą linię brzegową z licznymi zatokami, wyspami i półwyspami. Strefa brzegowa jest niezalesiona, porośnięta szuwarami trzcinowymi. W okolicy jeziora występują podmokłe łąki oraz pola uprawne i niewielkie skupiska lasów łęgowych. Obszar jest ważną ostoją ptaków - występują tu co najmniej 24 gatunki z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, jak: świergotek polny, sowa błotna, bąk, rybitwa czarna, bocian czarny, błotniak stawowy, derkacz, ortolan. Wśród ptaków migrujących, warto wspomnieć o gęsi zbożowej i białoczelnej oraz o gęgawie i czernicy, które występują w stosunkowo wysokiej liczebności. Obszar ten zamieszkuje również wydra i gacek brunatny, a wśród płazów można spotkać kumaka nizinny, traszkę grzebieniastą, grzebiuszkę ziemną czy liczne gatunki żab. Można znaleźć tu także wiele rzadkich i zagrożonych roślin.

Formami ochrony przyrody na terenie Ostoi Nadgoplańskiej są:

- Nadgoplański Park Tysiąclecia [*rezerwat przyrody*],
- Park Krajobrazowy Nadgoplański Park Tysiąclecia [*park krajobrazowy*],
- Goplańsko-Kujawski Obszar Chronionego Krajobrazu,

Nadgoplański Park Tysiąclecia

Park położony jest w granicach województw: kujawsko-pomorskiego (głównie gmina Kruszwica) oraz wielkopolskiego (gmina Skulsk, powiat koniński) i obejmuje swym zasięgiem głównie jezioro Gopło. Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 września 1967 r. obszar ten został uznany za rezerwat przyrody (M.P. Nr 53, poz. 263). Nadgoplański Park Tysiąclecia został powołany w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych licznych miejsc lęgowych ptactwa wodnego, błotnego i lądowego oraz ochrony ptaków wędrownych. Niemniej ważnym zadaniem jest zabezpieczenie wartości kulturowych i historycznych tego regionu związanych z początkami Państwa polskiego. Trzecie, istotne dla funkcjonowania Parku zadanie to ochrona naturalnych wartości środowiska przyrodniczego i swoistych cech krajobrazu.

Ornitologiczna waloryzacja jezior Wielkopolski, wykonana w latach 80-tych, pozwoliła na zaliczenie akwenów w zlewni Kanału Warta - Gopło do grupy najważniejszych zbiorników w regionie konińskim, a także w skali kraju.

Powstałe w 1991 r. nowe możliwości formalnoprawne oraz ciągle aktualizowana wiedza o rozmieszczeniu cennych przyrodniczo elementów środowiska skłoniła władze terenowe i ekologiczne organizacje społeczne do rozpoczęcia prac nad uzupełnieniem systemu przestrzennych form ochrony przyrody o obiekty posiadające istotne znaczenie dla funkcjonowania lokalnych ekosystemów, m.in. w rejonie zlewni Kanału Warta-Gopło. W konsekwencji powstał projekt zmiany formy prawnej rezerwatu „Nadgoplański Park Tysiąclecia” na park krajobrazowy z równoczesnym powiększeniem jego obszaru o tereny położone wzdłuż kanału do wysokości wsi Koszewo (są to jednak już tereny powiatu konińskiego w woj. wielkopolskim).

3.1.1.2. Stan świadomości ekologicznej mieszkańców

Działania z zakresu edukacji ekologicznej skutkują wykształceniem wśród społeczeństwa pożądaných nawyków dotyczących gospodarowania odpadami powstającymi w gospodarstwach domowych. Edukacja ekologiczna wykształca wśród młodego pokolenia świadomość zagrożeń wynikających z nieprawidłowego korzystania z zasobów i walorów środowiska naturalnego.

W latach 2005-2007 na edukację ekologiczną z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wydano kwotę 120 936 zł. Ze środków otrzymanych z PFOŚiGW pracownicy Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Inowrocławiu zorganizowali szkolenia, seminaria wyjazdowe do gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych. Prowadzona była w ten sposób edukacja społeczności wiejskiej.

Nadgoplański Park Tysiąclecia uzyskał z PFOŚiGW środki finansowe, które wykorzystał na bezpośrednią edukację ekologiczną dzieci, młodzieży i dorosłych polegającą na organizowaniu zajęć terenowych z rozpoznawania roślin, zwierząt i krajobrazów, konkursów przyrodniczych i rajdów rowerowych zielonym szlakiem.

Doposażono też salkę i ścieżkę ekologiczną „Mare Polonorum” oraz wybudowano punkt widokowy w Ostrówku koło bagien Bachorzy.

Powiat Inowrocławski dofinansowuje z PFOŚiGW, akcję „Sprzątanie Świata”. W ramach akcji porządkowane są tereny zielone, parki, pobocza dróg oraz likwidowane nielegalne wysypiska odpadów. Dofinansowanie na akcję „Sprzątanie Świata” wynosi 80% poniesionych kosztów jednak nie więcej niż 3 000 zł.

Gminy organizują również kampanie informacyjne dotyczące zagrożeń wynikających z coraz większej ilości odpadów, nieznacznego poziomu ich recyklingu i niewłaściwego składowania, oszczędności energii cieplnej i elektrycznej oraz korzyści wynikających z termorenowacji budynków.

Zadania na najbliższe lata (2008 – 2010) w zakresie edukacji środowiskowej w skali powiatu inowrocławskiego powinny zmierzać w kierunku skoordynowania i zachowania ciągłości działań. Edukacją środowiskową należy objąć jak najszerszy krąg społeczeństwa przez popularyzowanie wiedzy o środowisku i formach dobrego gospodarowania. Funkcję ośrodka organizującego i koordynującego zadania z zakresu edukacji ekologicznej można by powierzyć proponowanemu do utworzenia regionalnemu centrum gromadzenia informacji o środowisku.

3.1.1.3. Zakrzewienia i zadrzewienia

Powszechnie uważa się, iż zadrzewienia śródpolne to: grupy drzew i krzewów rosnących na polach uprawnych, łąkach i pastwiskach. Zalicza się do nich również drzewa rosnące przy stojących i płynących wodach, parki, a także niewielkie zalesione powierzchnie (remizy) o areale nawet kilku ha. Zadrzewienia śródpolne mogą być także wytworem zaplanowanego działania jakim jest zadrzewianie. Przez zadrzewianie rozumie się zakładanie zadrzewień tj. obsadzanie drzewami i krzewami nieużytków, dróg, miedz, zagród, cieków wodnych, rowów, skarp, itp. terenów położonych poza lasem. (Mała Encyklopedia Rolnicza; 1964).

W powiecie inowrocławskim, zadrzewienia i zakrzewienia występują wzdłuż dróg polnych i cieków. Są to ciągi szpalerowe drzew, kępy drzew i krzewów. Mają one duże znaczenie dla środowiska przyrodniczego tego obszaru, gdyż stanowią jedyną wysoką zieleń wśród pól i łąk, regulują stosunki wodne na polach i łąkach oraz odgrywają duże znaczenie wiatrochronne dla niezalesionych terenów uprawowych.

Rola zadrzewień i zakrzewień

- Lasy, pasowe lub kępowe zadrzewienia śródpolne ograniczają ucieczkę wody z gleby wskutek parowania na rzecz przechwytywania wody przez rośliny, a co najważniejsze zwiększenia użytecznego obiegu wody w procesie transpiracji. Drzewa w pobliżu upraw rolnych poprawiają więc gospodarkę wodną roślin uprawnych, co oczywiście nie jest bez wpływu na plony roślin.
- Zadrzewienia śródpolne dostarczają korzyści produkcyjnych bezpośrednio i pośrednio. Bezpośrednie korzyści to produkcja drewna, grzybów, owoców, ziół, miodu. Pośrednio zaś, to ochrona przed wiatrami i wzrost plonów roślin uprawnych.
- Zadrzewienia poprawiają gospodarkę wodną gleby, co ma szczególne znaczenie na obszarach o glebach lekkich, z niewielką ilością opadów atmosferycznych. Korzystny wpływ sąsiedztwa zadrzewień na rośliny może być bezpośredni i pośredni, przez poprawienie warunków egzystencji organizmów glebowych. Z reguły więcej bezkręgowców glebowych występuje na polach znajdujących się pod wpływem wyraźnie korzystnego oddziaływania mikroklimatycznego zadrzewienia

3.1.2. Przyjęte cele i priorytety

Cel średniookresowy w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej nawiązuje do perspektywnego celu II Polityki ekologicznej państwa - zapewnienia zachowania cennych przyrodniczo obszarów, dotychczas nie chronionych prawnie, poprzez objęcie ich różnymi formami ochrony przyrody oraz stworzenia na pozostałym obszarze kraju takich warunków i zasad prowadzenia działalności gospodarczej, w tym zasad ochrony gatunkowej roślin i zwierząt, aby możliwe było utrzymanie i odtwarzanie różnorodności biologicznej. Zahamowanie strat różnorodności biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym i ponadgatunkowym (ekosystemów i krajobrazu).

3.1.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody jest jednym z wojewódzkich priorytetów programu ochrony środowiska woj. Kujawsko-Pomorskiego. Związane to jest z koniecznością uwzględniania wymogów Unii Europejskiej. Główne kierunki to:

- realizacja zadań ochronnych na obszarach Natura 2000;
- optymalizacja sieci obszarów chronionych;
- realizacja programów rolno-środowiskowych;
- zalesianie gruntów porolnych lub zdegradowanych;
- rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych.

W działaniach powiatu dotyczących różnych aspektów gospodarczych i społecznych należy uwzględnić realizację następujących zasad związanych z ochroną przyrody:

- zakaz lokalizacji obiektów powodujących zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby lub też uciążliwych dla otoczenia ze względu na źródła hałasu bądź nieprzyjemnego zapachu (odoru);

- lokalizacja obiektów rekreacyjnych i turystycznych podporządkowana wymogom ochrony środowiska przyrodniczego;
- wszelkie budownictwo mieszkaniowe, usługowe, turystyczne itp. należy harmonizować z otaczającym krajobrazem;
- ograniczenie możliwości lokalizowania bezściółkowych przemysłowych ferm hodowlanych;
- inwestycje melioracyjne projektować i realizować w sposób nie powodujący szkód w istniejących ekosystemach dla zachowania właściwych stosunków wodnych w glebie;
- stosowanie środków ochrony roślin musi uwzględniać zasadę ich selektywnego działania, a w przyszłości ograniczenia na rzecz upowszechniania biologicznych metod zwalczania szkodników;
- przeciwdziałać wypalaniu traw;
- dążyć do zwiększenia powierzchni leśnej oraz zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przeciwdziałać dewastacji powierzchni leśnych w tym runa leśnego;
- zabezpieczenie lasów i zadrzewień przed zanieczyszczeniami i pożarami;
- ograniczenie możliwości wycinania drzew i krzewów oraz likwidacji terenów zieleni.
- wzmożenie działań ochronnych i konserwatorskich podejmowanych w takich obiektach jak: rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, parki rekreacyjne, szczególnie chronione gatunki fauny i flory, obiekty zabytkowe – współpraca;
- prowadzenie nadzoru nad lasami prywatnymi i zalesionymi gruntami porolnymi;
- prowadzenie prac inwentaryzacyjnych, zwłaszcza dotyczących występowania siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony – podejmowanie działań zmierzających do sformalizowania prawnego tej ochrony.

3.1.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 10 Działania w ramach ochrony przyrody do realizacji w latach 2008-2015

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Okres realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania własne														
1	I	Renowacja terenów zielonych, w szczególności zabytkowych parków na terenie gmin	Gminy, właściele nieruchomości									Włączenie parków w system korytarzy ekologicznych, ochrona krajobrazu	-	Środki właścicieli, fundusze ekologiczne, sponsorzy
2	I	Wspomaganie urządzania i utrzymania terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień oraz parków	Gminy, właściele obiektów									Włączenie terenów zielonych w system korytarzy ekologicznych, ochrona zabytków kultury	-	Środki właścicieli, budżetu państwa, fundusze ochrony środowiska, fundusze strukturalne
3	P	Podejmowanie działań w sprawie ustanowienia małych form ochrony przyrody (pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe)	Gminy, Wojewódzki Konserwator Przyrody									Objęcie ochroną wszystkich zasługujących na to obiektów	-	Budżet gminy
4	P	Restrykcyjne przestrzeganie zakazu wypalania łąk, ściernisk, rowów	Władze gminy, organizacje pozarządowe									Ochrona zasobów przyrodniczych przed degradacją	-	Budżet gminy

5	P	Waloryzacja przyrodnicza gminy	Władze gminy													Świadoma ochrona zasobów przyrodniczych gminy	-	Budżet gminy
6	P	Kontynuacja zadań związanych z edukacją ekologiczną mieszkańców gminy	władze gminy, organizacje pozarządowe													Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców	-	Budżet gminy, GFOŚiGW, PFOŚiGW
7	P	Rozwój i utrzymanie ścieżek dydaktycznych wraz z opisem przyrody	Władze gminy/Nadleśnictwo													utrzymanie infrastruktury służącej celom poznawczo – dydaktycznymi turystycznym	-	Budżet gminy
Zadania koordynowane																		
1	P	Ochrona obszarów, zespołów i obiektów nie objętych jeszcze ochroną prawną, a prezentujących dużą wartość przyrodniczą	wojewoda/ zarząd powiatu, gminy, organizacje pozarządowe													Objęcie ochroną wartościowych obszarów i obiektów	-	Budżet państwa, województwa, powiatu, gminy
2	P	Prowadzenie masowych edukacyjnych akcji proekologicznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych	zarząd powiatu/ władze gmin, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe													Świadoma ochrona zasobów przyrodniczych	-	Budżet gminy, powiatu, województwa, funduszy ochrony środowiska, strukturalne
3	P	Edukacja rolników w zakresie prawidłowej uprawy gruntów rolnych	władze gmin, ODR, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe													Świadoma ochrona zasobów przyrodniczych	-	Budżet gminy, powiatu, województwa, funduszy ochrony środowiska, strukturalne
4	P	Popularyzacja, inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz rozwoju rolnictwa proekologicznego	organizacje społeczne i zawodowe rolników, ODR, władze powiatu i gmin													Świadoma ochrona zasobów przyrodniczych	-	Budżet gminy, powiatu, województwa, funduszy ochrony środowiska, strukturalne
5	P	Wybudowanie ścieżek rowerowych w ciągu dróg powiatowych.	Zarząd Dróg Powiatowych, Gminy													Podniesienie walorów gminy	-	Budżety Gmin i Powiatu

3.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

3.2.1. Analiza stanu istniejącego

Lasy Powiatu Inowrocławskiego administracyjnie należą do nadleśnictw: Gniewkowo, Cierpiszewo, Solec Kujawski, Miradz i Gołębki.

Nadleśnictwo Miradz

Nadleśnictwo Miradz zostało utworzone około połowy XIX wieku głównie dla administrowania lasami poklasztornymi, które kiedyś należały do klasztoru sióstr Norbertanek w Strzelnie. W chwili obecnej powierzchnia całkowita Nadleśnictwa wynosi 8825 ha i jest administracyjnie podzielona na 10 leśnictw oraz na wydzielone gospodarstwo szkółkarskie.

Swoim zasięgiem terytorialnym nadleśnictwo jest położone na terenie gmin Jeziora Wielkie, Strzelno, **Kruszwica** oraz częściowo gmin **Inowrocław** i **Janikowo**. Lesistość terytorialnego zasięgu wynosi 11,7 %. Nadleśnictwo Miradz położone jest w dorzeczu Odry w zlewni rzeki Noteci. Obszar jego terytorialnego działania poprzecinany jest rynnami Jeziora Gopło i Jeziora Wójcińskiego oraz Ostrowskiego.

Na terenie Nadleśnictwa Miradz udział procentowy poszczególnych siedlisk leśnych jest następujący: las świeży 38,8 %, las mieszany świeży 32,0 %, las wilgotny 5,0 %, bór mieszany świeży 15,5 %, bór świeży 1,5 %, pozostałe siedliska 3,5 %. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna pospolita zajmująca łącznie 69,2 % powierzchnia leśnej, występując głównie w litych drzewostanach oraz dąb szypułkowy zajmujący 18,4 % powierzchni, występujący często z domieszką sosny. Pozostałe gatunki drzew zajmują łącznie 12,4 % powierzchni leśnej to przede

wszystkim buk zwyczajny, jesion wyniosły, brzoza, topola, osika, dagleź zielona, olsza czarna itp. Niewątpliwym walorem nadleśnictwa są liczne jeziora, z których największym jest Jezioro Gopło. Jezioro Gopło jest jednym z największych w środkowej Polsce miejscem bytowania i gniazdowania ptactwa wodnego i błotnego. Interesującym ciekim wodnym jest sztucznie wybudowany kanał łączący Jezioro Ostrowskie z Jezioro Gopło. Wzdłuż tego cieką zlokalizowane są duże obszary trzcinowisk będące schronieniem i ostoją dla zwierzyny łownej oraz ptactwa.

Walory przyrodnicze nadleśnictwa podkreślają ponadto istniejące pomniki i rezerwy przyrody.

Rezerwy przyrody to: Rezerwat faunistyczno krajobrazowy „Nadgoplański Park Tysiąclecia” o powierzchni 543,04 ha obejmujący swym zasięgiem Jezioro Gopło oraz przyległe do niego obszary. W rezerwacie tym chronione są miejsca lęgowe ptactwa wodnego lądowego oraz przelotnego.

Rezerwat „Czapliniec” w oddz. 120 a Leśnictwa Ostrowo o powierzchni 13,89 ha. W rezerwacie tym chronione są miejsca gniazdowania czapli siwej. Leśnicy Nadleśnictwa Miradz corocznie odnawiają powierzchnię leśną po wykonanych zrębach i rębniach złożonych oraz zalesiają grunty porolne na łącznej powierzchni 100 ha. Na potrzeby odnowieniowo-zalesieniowe pracuje Szkółka Zespólna w Przyjezierzu o powierzchni produkcyjnej 848 arów, która corocznie produkuje łącznie około 3,5 mln. sztuk sadzonek drzew i krzewów leśnych. Zapleczem nasiennym szkółki są drzewostany nasienne. Aktualnie Nadleśnictwo posiada 7 drzewostanów nasennych wyłączonych sosny, dębu oraz daglezi zielonej o łącznej powierzchni 21,85 ha oraz 427,38 ha drzewostanów nasennych gospodarczych sosny pospolitej i dębu szypułkowego. Ponadto na terenie nadleśnictwa wybranych zostało 15 drzew doborowych daglezi zielonej oraz 8 drzew doborowych dębu szypułkowego.

Średnioroczny rozmiar zadań hodowlanych przedstawia się następująco: odnowienia i zalesienia 100 ha, pielęgnowanie gleby w uprawach 430 ha, czyszczenia wczesne i późne 179 ha, trzebieże wczesne i późne 670 ha.

Nadleśnictwo Solec Kujawski

Główne kompleksy lasów Nadleśnictwa już od późno piastowskich czasów stanowiły własność królewską pod nazwą „Bydgoskie Bory Królewskie”. W okresie rozbiorów Polski przeszły w posiadanie Prus. Nadleśnictwo Solec Kujawski powstało w 1881 r. obejmując powierzchnię obecnego obrębu Solec. Lasy te po I wojnie światowej wróciły na własność państwa polskiego. W 1973 r. Nadleśnictwo Solec włączono jako obręb w skład Nadleśnictwa Cierpiszewo. Reaktywowanie Nadleśnictwa Solec Kujawski nastąpiło w 1981 r. Nadleśnictwo Solec Kujawski w obecnych granicach powstało w 1994 r.; według stanu na dzień 31.12.2000 r. powierzchnia Nadleśnictwa wynosi 14.931 ha. Obszar terytorialnego zasięgu obejmuje prawie 40 tys. ha. Nadleśnictwo sprawuje ponadto nadzór nad 421 ha lasów innej własności. Nadleśnictwo podzielone jest na 11 leśnictw: Będzitowo, Dąbrowa, Dębinka, Dobromierz, Leszyce, Nowa Wieś Wielka, Chrośna, Jezierce, Łązyn, Miejskie, Zagórzanka.

Charakterystyka warunków produkcji leśnej. Lasy Nadleśnictwa położone są w III Krainie przyrodniczo-leśnej Wielkopolsko-Pomorskiej, w dzielnicy Kotliny Toruńsko-Płockiej, mezoregionie Kotliny Toruńsko-Płockiej, a południowa część obrębu Leszyce leży w dzielnicy Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, mezoregionie Pojezierza Wielkopolskiego.

Administracyjnie Nadleśnictwo znajduje się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, na terenie powiatów: Bydgoszcz i Inowrocław, gmin: Solec Kujawski, **Rojewo**, **Złotniki Kujawskie**, Nowa Wieś Wielka, **Pakość**, Łabiszyn oraz miasta Solec Kujawski.

Opracowania glebowe aktualizowane w latach 1999-2000 wskazują jako dominujący typ lasu bór świeży - prawie 70%. Ponad 10 % powierzchni zajmują też bór mieszany świeży i las mieszany świeży. W głównym kompleksie leśnym brak jest naturalnych cieków i zbiorników wodnych. Staraniem Nadleśnictwa utrzymuje się niewielkie sztuczne zbiorniki wodne pełniące rolę punktów czerpania wody, a jednocześnie będące naturalnymi pojkami dla zwierzyny.

Pod względem klimatycznym Nadleśnictwo należy do subregionu Nadwiślańskiego. Dane dotyczące klimatu według Narodowego Atlasu Polski: przeciętna ilość opadów w roku - 400-500 mm, średnia temperatura roczna - 7,5-8 °C, średnia temperatura stycznia -2,5 do -3 °C, średnia temperatura lipca - 18- 18,5 °C. Takie warunki decydują, iż dominującą pozycję jako gatunek lasotwórczy zajmuje sosna zwyczajna z ponad 90 % udziałem powierzchniowym. Wykorzystanie mikrosiedlisk jest, więc na terenie Nadleśnictwa zadaniem priorytetowym. Bioróżnorodność i tzw.

„rozpraszanie ryzyka hodowlanego” przy tak ubogich warunkach gospodarki leśnej jest jednym z nadrzędnych celów w gospodarce leśnej Nadleśnictwa.

W 1994 r. Ministerstwo Obrony Narodowej przekazało użytkowany jako poligon bombowy obszar ponad 400 ha. Obiekt ten jako poligon został założony w czasie II wojny światowej przez Niemców. Opracowany w 1997 r. plan zagospodarowania poligonu przewiduje pozostawienie większości obszarów na sukcesję naturalną w okresie 50-ciu lat. W 1998 r. część terenu byłego poligonu została sprzedana Polskiemu Radiu. Na terenie Nadleśnictwa znajduje się jeden rezerwat, który utworzony został dla ochrony stanowiska wisienki stepowej. Zachowany został zbliżony do naturalnego fragment drzewostanu sosnowego w wieku ponad 140 lat i występująca płatowo w podszycie wisienka stepowa. Obecnie czyni się starania dla powiększenia arealu występowania tego gatunku.

Ze względu na bliskość aglomeracji miejskich (Bydgoszcz, Toruń, Solec Kujawski) lasy Nadleśnictwa narażone są na nasiloną penetrację ludzi, szczególnie w okresie zbioru płodów runa leśnego. Niski poziom opadów oraz znaczny udział sosny w składzie drzewostanów powoduje znaczne zagrożenie pożarowe. Niestety to właśnie działalność człowieka jest główną przyczyną pożarów. Pożar to nie tylko straty materialne, ale również trudne do oszacowania zniszczenia fauny (drobne bezkręgowce, płazy, gniazda ptasie) i flory (cenne nektarodajne rośliny runa). Dlatego, w przypadkach skrajnie obniżonej wilgotności ściółki leśnej wprowadza się okresowe zakazy wstępu do lasu. Monokultury sosnowe dominujące w Nadleśnictwie są bardzo mało odporne na występujące cyklicznie gradacje szkodników pierwotnych.

Nadleśnictwo Gniewkowo

Obszar Nadleśnictwa Gniewkowo podzielony jest na dwa obręby leśne: Gniewkowo i Otłoczyn, a każdy z nich na 9 leśnictw. Powierzchnia całkowita Nadleśnictwa wynosi 22858 ha. Lasy Nadleśnictwa wchodzi w skład kompleksu leśnego Puszczy Bydgoskiej, ciągnącego się od Torunia do Nakła stanowiącego od dawnych lat własność państwową jako tzw. bory królewskie. Nadleśnictwo Gniewkowo położone jest częściowo w granicach Gminy Rojewo. Ze względu na położenie pomiędzy dużymi ośrodkami miejskimi i specyficzne ukształtowanie terenu - wielkie kompleksy wydm śródlądowych, prawie całość lasów Nadleśnictwa to lasy ochronne. Z podobnych względów większość lasów uznano za obszar chronionego krajobrazu. Na terenie Nadleśnictwa utworzone zostały dwa rezerwaty: „Balczewo” z łęgowiskami płacztwa błotnego i „Rejna” - ze stanowiskami wisienki karłowatej.

Bardzo ubogie gleby Nadleśnictwa, powstałe na piaskach rzecznych i wydmych, warunkują typ szaty roślinnej. Są to w większości bory sosnowe z rzadkim podszycem lub bez niego, bardzo silnie narażone na pożary.

Część Nadleśnictwa w obrębie Otłoczyn jest wykorzystywana jako poligon wojskowy i niedostępna dla społeczeństwa. Przez teren Nadleśnictwa przebiega wiele uczęszczanych dróg publicznych, w tym międzynarodowa E-1 i droga krajowa nr 15.

Nadleśnictwo prowadzi m.in. produkcję sadzonek do zakładania upraw leśnych w Szkółce Zespołowej Otłoczyn oraz choinek świerkowych w Leśnictwach Dąbki, Wierzbiczany, Suchatówka, Popioły i Pieczenia.

Nadleśnictwo Cierpiszewo

Nadleśnictwo położone jest w województwie kujawsko-pomorskim w gminach Solec Kujawski, **Rojewo**, Wielka Nieszawka i mieście Toruń. Zostało ono reaktywowane w 1994 r. Obecnie obręby utworzone zostały jako samodzielne nadleśnictwa jeszcze w czasach przedrozbiorowych w „Bydgoskich Borach Królewskich”. Pierwszych pomiarów, podziału administracyjnego i urządzenia dokonano w 1845 r. według instrukcji niemieckiej. Początkowo gospodarka leśna ograniczała się do wycinania najlepszych drzew lub całych drzewostanów w zależności od ich położenia i dostępności. Odnowienie następowało często samosiewem, później także z sadzenia. Lata II wojny światowej to czas cięć płaźdowniczych bez zachowania kierunku, szerokości i nawrotów cięć oraz zaniedbań w pielęgnowaniu lasu. Pierwsze lata powojenne to użytkowanie lasu podporządkowane potrzebom odbudowy kraju.

Teren Nadleśnictwa Cierpiszewo w 1992 r. został objęty jednym z największych pożarów lasu w naszym kraju. Strawił on około 2400 ha lasu w Nadleśnictwie Cierpiszewo i około 600 ha w sąsiednim Nadleśnictwie Gniewkowo.

Obecnie Nadleśnictwo Cierpiszewo zajmuje powierzchnię 14 044,53 ha. Administracyjnie podzielone jest na 2 obręby i 13 leśnictw: Cierpiszewo - Chorągiewka, Dybowo, Kąkol,

Niedźwiadki, Nieszawka i Zielona; Zawiszyn - Chojnaty, Grodzyna, Jarki, Jarzębiec, Leśnictwo Szkółkarskie Osiek, Ustronie i Przyłubie.

Obszar Nadleśnictwa to głównie tereny leśne, z wyjątkiem terenów nadwiślańskich i rolniczych terenów południowej części obrębu Zawiszyn. Lasy Nadleśnictwa Cierpiszewo położone są w III krainie przyrodniczo-leśnej Wielkopolsko-Pomorskiej, w dzielnicy 5 Kotliny Toruńsko-Płockiej i mezoregionie Kotliny Toruńsko-Płockiej.

Z czynników klimatycznych szczególnie istotną z punktu widzenia hodowli lasu jest suma opadów, ponieważ na przeważającej części Nadleśnictwa drzewostany korzystają wyłącznie z wody opadowej. Jest ona stosunkowo niska a dane wieloletnie wskazują na jej dużą nierównomierność w poszczególnych latach. Nierównomierność dotyczy także długości okresu wegetacyjnego i terminów występowania przymrozków.

Nadleśnictwo położone jest w całości w dorzeczu Wisły. Jedynym większym ciekim jest Zielona Struga uchodząca do Wisły w Dybowie. Większość terenu ma charakter bezodpływowy odwadniany odpływem podziemnym do doliny Wisły.

Budowa geomorfologiczna terenów Nadleśnictwa ma układ pasowy, równoległy do doliny Wisły, stanowiącej północną i północno-wschodnią granicę Nadleśnictwa. Fragmenty terenu znajdują się w samej dolinie Wisły. Dolina Wisły oddzielona jest wyraźną stromą krawędzią o średniej szerokości 30 -40m. Od krawędzi doliny aż do granic południowych rozciąga się pradolina Wisły. Na szerokości 1-5 km od skarpy wiślanej ciągnie się płaski teren piasków rzecznych. Następnym, najbardziej charakterystycznym elementem budowy terenu Nadleśnictwa są pola wydymowe, będące częścią jednego z największych śródlądowych obszarów wydymowych w Polsce. Na terenie obrębu Zawiszyn jest to pole Solecko-Chrośnięskie a obrębu Cierpiszewo pole Toruńsko-Aleksandrowsko-Gniewkowskie. Są to przede wszystkim wydmy paraboliczne otwarte ku zachodowi, spotyka się też wały podłużne lub skupienia wydym pagórkowatych. Na obrzeżu pradoliny

w obrębie Zawiszyn ponownie występuje płaski obszar piasków rzecznych tym razem najstarszych i najmniej miąższości. Pokrywa glebowa Nadleśnictwa jest jednorodna na dużych powierzchniach głównych kompleksów. Większe zróżnicowanie występuje jedynie fragmentami: wzdłuż Zielonej Strugi, krawędzi Wisły oraz na południu obrębu Zawiszyn 93,5 % powierzchni stanowią gleby rdzawe z dominującym podtypem gleb bielcowo-rdzawych (84,5 % powierzchni nadleśnictwa). Struktura gleb znajduje swoje odzwierciedlenie w układzie siedliskowych typów lasu, wśród których dominują te bardzo ubogie: bór świeży - 85,7 % i bór mieszany świeży - 11,6 % powierzchni. Warunki przyrodnicze decydują, że głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna zwyczajna zajmująca 98,5 % powierzchni. Wysilki leśników zmierzają do wzbogacania składu drzewostanów o gatunki liściaste, przede wszystkim brzozę brodawkowatą i dąb bezszypułkowy. Większość lasów należy do grupy I - lasów ochronnych – 10 676 ha, z czego najwięcej to lasy wokół miast. Pozostałe kategorie ochronności to lasy: wodochronne, glebochronne, ujęcia i źródła wody, w miastach i obronnie.

Średni roczny rozmiar odnowień i zalesień wynosi 327 ha, jednak prace te były rozłożone nierównomiernie ze względu na odnawianie pożarzyska. W ostatnich czterech latach wynosi ok. 120 ha.

Nadleśnictwo Cierpiszewo posiada 119,20 ha gospodarczych drzewostanów nasiennych sosnowych stanowiących cenną bazę nasienną. Założonych było 491,30 ha upraw pochodnych sosny i 5 ha upraw pochodnych brzozy, które przyczyniają się do zachowania i wzbogacenia bazy nasiennej.

Wielką wagę przykładą się do produkcji materiału sadzeniowego do odnowień i zalesień. Szkółka zespólna o powierzchni całkowitej 12,23 ha i zredukowanej 6,90 ha położona jest w Leśnictwie Osiek. Produkuje ona rocznie około 1,5 mln sztuk drzew i krzewów.

Nadleśnictwo Cierpiszewo z ubogimi siedliskami oraz z bardzo dużym obszarem jednowiekowych upraw powstałych po odnowieniu pożarzyska jest szczególnie narażone na szkody czynników zarówno biotycznych jak i abiotycznych. Już w dalekiej przeszłości obszar ten był silnie zagrożony występowaniem szkodników pierwotnych. W latach 1994 -2000 największe zagrożenie stanowiły: brudnica mniszka, boreczniki (sosnowiec, rudy, krzewian), i w mniejszej skali nasierczyca, choinek szary oraz barczatka sosnowka, płast, hurmak olchowiec, bryzgum, sieciech niegłębek i zmienniki. Z innych grup owadów większe znaczenie mają jeszcze: szeliniak sosnowiec i zwójki sosnowe. W celach profilaktycznych w nadleśnictwie założono 4 powierzchnie ogniskowo-kompleksowej metody ochrony lasu. Z patogenów grzybowych najsilniej porażają osutka sosny oraz zwiększająca aktywność opieńka.

Młodniki i uprawy uszkodzane są również przez zwierzyń. W celu ograniczenia szkód od zwierzyń w okresie jesienno zimowym ścina się i wykłada drzewa ogryzowe.

Istotnym zagrożeniem jest zagrożenie pożarowe. Nadleśnictwo znajduje się w I strefie zagrożenia pożarowego. Wynika ono przede wszystkim z sąsiedztwa dużych aglomeracji i penetracji ludności, składu gatunkowego, ilości opadów i hydrografii obszaru, często trawiastego pokrycia dna lasu. W latach 1994 -2000 wybuchło 60 pożarów o łącznej powierzchni 27,86 ha w tym ze stratami 23,73 ha. Nadleśnictwo dysponuje odpowiednią liczbą zbiorników przeciwpożarowych, w tym 5 dodatkowych na pożarzysku.

Przedstawione wcześniej warunki klimatyczne sprzyjają powstawaniu szkód od suszy i przymrozków, głównie późnych.

Na terenie Nadleśnictwa Cierpiszewo znajduje się 10 pomników przyrody. Są to drzewa i skupienia drzew - łącznie 46 szt. dębów, lip, modrzewi i topola. Ochroną objętych jest 26 zatwierdzonych użytków ekologicznych. Są to bagna, ruiny, łąka, rola, cmentarz i dawna żwirownia. Prawie całą powierzchnię Nadleśnictwa obejmują obszary chronionego krajobrazu. Projektuje się także utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Przyłubie” wraz z leśnym rezerwatem przyrody dla ochrony strefy krawędziowej doliny Wisły gdzie zachowały się fragmenty łągów wierzbowo-topolowych i stanowiska roślinności stepowej.

Lasy Nadleśnictwa Cierpiszewo są naturalną bazą wypadową dla mieszkańców Bydgoszczy, Torunia i Inowrocławia. Także okoliczna ludność korzysta z nich jako dodatkowego źródła dochodu ze zbioru grzybów i owoców runa.

W celach turystycznych i edukacyjnych, w trosce o poszerzenie wiedzy społeczeństwa o lesie i pracy leśników przygotowano ścieżkę dydaktyczną o długości 3 km biegnącą od siedziby Nadleśnictwa przez pożarzysko nad Zieloną Strugę. Przedstawia ona wysiłek leśników i problemy występujące podczas odnawiania pożarzyska. Ze ścieżką pokrywa się częściowo czarny szlak rowerowy „Dolina Dolnej Wisły” rozpoczynający się właśnie na terenie Nadleśnictwa Cierpiszewo, a biegnący aż do Tczewa i powracający drugim brzegiem Wisły. Funkcjonują także 2 parkingi śródleśne w Leśnictwie Dybowo z kominkami oraz miejsce wypoczynku w Leśnictwie Zielona.

Nadleśnictwo Gołębki

Nadleśnictwo Gołębki położone jest w południowej, ubogiej w lasy, części województwa kujawsko-pomorskiego, na terenie 10 gmin: Rogowo, Żnin, Barcin, Dąbrowa, Mogilno, **Janikowo**, **Pakość**, Janowiec Wlkp, Trzemeszno, Gąsawa. Wąskim, wydłużonym pasem, podzielonym na kilka drobniejszych kompleksów, rozciąga się od Barcina na północy, po Trzemeszno na południu, Janowca Wlkp na zachodzie, po Pakość na wschodzie.

Zasięg terytorialny Nadleśnictwa wynosi 123 tys. ha, a rozpiętość powierzchni w linii prostej około 70 km. Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosi 14 755 ha, w tym lasy 13 711 ha.

Lasy zajmują żyzne siedliska, z czego wynikają wysokie typy siedliskowe lasu. Średni wiek drzewostanu wynosi 56 lat.

W skład nadleśnictwa wchodzi 13 leśnictw. Powierzchnia lasów ochronnych wynosi 5161 ha, występuje 7 pomników przyrody i dwa rezerwaty.

Przeciętna zasobność drzewostanów wynosi 184 m³/ha, a średnia roczna produkcja sadzonek - 2,8 mln szt. W latach 1990 - 2000 powiększono powierzchnię leśną o 733 ha zalesiając grunty porolne. Powierzchnia drzewostanów nasiennych wyłączonych wynosi 53,51 ha (daglezja, buk, dąb), drzewostanów gospodarczych - 477 ha. Wskaźnik lesistości w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa wynosi 12,5 %.

Nadleśnictwo Gołębki w pełni doceniając znaczenie edukacji ekologicznej młodzieży szkolnej, wydzierżawiło 4 osady leśne (podleśniczówki, gajówki) na potrzeby miejscowych szkół tzw. "Zielone Szkoły":

- dla Szkoły Podstawowej w Rogowie - osadę podleśnictwa Jeziora I,
- dla Klubu Turystyki Konnej "Luzak" - Lubostroń (dla szkół z rejonu Barcina, Łabiszyna i Żnina) - osadę podleśnictwa Chomiąża Księża,
- dla Parafii Katedralnej w Gnieźnie - osadę pracowniczą "Karaski" - Leśnictwo Oćwieka
- dla Stowarzyszenia Ekologicznego w Barcinie - osadę Jeziora II.

W zasięgu działania nadleśnictwa położona jest osada w Biskupinie.

Tabela 11 Lesistość na terenie gmin powiatu inowrocławskiego na przestrzeni lat 2005- 2007

Jednostka administracyjna	2005	2006	2007
	[%]	[%]	[%]
Powiat inowrocławski	10,00	10,00	10,10
Dąbrowa Biskupia – gmina wiejska	19,70	19,70	19,70

Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	25,40	25,40	25,40
Inowrocław – gmina wiejska	1,60	1,60	1,60
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	1,30	1,30	1,30
Kruszwica gmina miejsko-wiejska	4,00	4,00	4,00
Pakość - gmina miejsko-wiejska	3,30	3,30	3,30
Rojewo – gmina wiejska	19,80	19,90	19,90
Złotniki Kujawskie – gmina wiejska	6,10	6,10	6,10

Źródło : GUS

Najbardziej zalesioną gminą jest gmina Gniewkowo, której to lasy stanowią 25,4 %. Natomiast gmina Złotniki Kujawskie wyróżnia się spośród innych dużym udziałem sadów, które to stanowią 3,5 % ogólnej powierzchni gminy.

Tabela 12 Powierzchnia gruntów leśnych wszystkich form własności w roku 2007 na terenie powiatu inowrocławskiego

Jednostka terytorialna	2007r.					
	Powierzchnia Gruntów Leśnych - ogółem	Lasy ogółem	Grunty Leśne Publiczne ogółem	Grunty Leśne Publiczne Skarbu Państwa	Grunty Leśne Publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	Grunty Leśne Prywatne
	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
Powiat inowrocławski	12 712,0	12 422,1	11 700,6	11 594,6	11 487,4	1 011,4

Źródło: GUS

Zagrożenia dla lasów

Najistotniejsze zagrożenia dla lasów powiatu to:

- pożary, którym sprzyja skład gatunkowy drzewostanów i słabe uwilgotnienie siedlisk
- masowe pojawianie się szkodliwych owadów (brudnicy mniszki, strzygonia choinówki, poproch cetyniaka, boreczników)
- choroby grzybowe, szczególnie na gruntach porolnych
- szkody od zwierzyny łownej
- nadmierna penetracja turystyczna

3.2.2. Przyjęte cele i priorytety

W perspektywie średnioterminowej zakłada się dalsze wzmacnianie modelu racjonalnego użytkowania zasobów poprzez kształtowanie właściwej struktury lasów, gatunkowej i wiekowej i ich wykorzystania gospodarczego w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego. W związku z tym celem średniookresowym do 2015r. będzie:

- Rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- Przygotowanie programu zalesiania w oparciu o wykaz gruntów wypadających z produkcji rolnej,
- Zalesianie gruntów porolnych i gleb zdegradowanych,
- Prowadzenie zadrzewień śródpolnych (w gminach wykorzystanie środków gminnego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej),
- Wzbogacanie składu gatunku sztucznych odnowień leśnych przy uwzględnieniu dostosowania do naturalnej mozaikowości siedlisk,
- Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych,
- Włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu

3.2.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programów Województwa

Zwiększanie lesistości województwa i powiatu realizowane jest zgodnie z krajowym zwiększaniem lesistości. Dla terenu powiatu inowrocławskiego nie ma opracowanego programu zalesienia nieużytków. Przeprowadzanie ich zalesienia odbywa się w oparciu o Krajowy Program Zwiększania lesistości i plany zagospodarowania przestrzennego gmin lub decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W dziedzinie leśnictwa, poza normalną działalnością gospodarczą określoną w planach urzędzenia lasu, głównym celem jest zwiększenie lesistości gmin poprzez sukcesywne zalesiania gruntów najniższych klas bonitacyjnych, położonych w obszarze pradoliny.

3.2.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 13 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady, zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania własne														
1	I	Podniesienie wskaźnika lesistości gminy przez stopniowe zalesianie terenów nie przydatnych dla rolnictwa, tj. terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Właściele nieruchomości/ Zarząd Powiatu, gminy									Przygotowanie planistyczne do zwiększania lesistości	-	Środki producentów, budżet Powiatu
2	P	Ochrona lasów prywatnych i kontrola ich stanu, pomoc przy tworzeniu uproszczonych planów urzędzeniowych	Zarządcy lasów/ Zarząd Powiatu, nadleśnictwa									Przeciwdziałanie szkodliwej działalności w lasach	-	Budżet państwa, budżety lasów państwowych, PFOŚiGW
3.	P	Opracowanie Planu urzędzenia lasu na lata 2008-2017	Nadleśnictwa									Świadoma ochrona zasobów leśnych	-	Budżet własny
Zadania koordynowane														
1	P	Wzmocnienie funkcji ochronnych lasów	Gminy/zarządcy lasów									Powstrzymanie postępującej degradacji lasów, ochrona wód	-	Budżet gminy
2	P	Ochrona i wzmocnienie funkcji zadrzewień i zakrzewień, jako ważnych korytarzy ekologicznych	Gminy /właściele gruntów									Powstrzymanie postępującej degradacji lasów	-	Budżet gminy
3	P	Włączenie do działań edukacyjnych problematyki gospodarki leśnej i ochrony lasu – polityka ekologiczna państwa	Gminy /nadleśnictwa									Świadoma ochrona zasobów przyrody	-	Budżet gminy, fundusze ekologiczne
4	P/I	Tworzenie ścieżek edukacyjnych w lasach	Gminy /nadleśnictwa									Świadoma ochrona zasobów przyrody	-	Budżet gminy, fundusze ekologiczne

3.3. Ochrona gleb

3.3.1. Analiza stanu istniejącego

Gleba jest tworem przyrody stanowiącym powierzchnią warstwę skorupy ziemskiej, zdolnym do zaspokajania potrzeb roślin w składniki pokarmowe i w wodę oraz zaopatrywania korzeni roślin w niezbędną ilość powietrza (tlenu) i ciepła umożliwiającego ich normalny rozwój. Jest ona złożonym, ożywionym, dynamicznym tworem przyrody, w którym zachodzą ciągłe procesy rozkładu i syntezy związków mineralnych i organicznych oraz ich przemieszczanie. Odnacza się swoistymi cechami morfologicznymi oraz właściwościami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi stwarzając dogodne warunki dla życia roślin i zwierząt. Jest integralnym

składnikiem wszystkich ekosystemów lądowych. O urodzajności gleb decyduje zawartość próchnicy, frakcji mineralnych, rodzaj występujących koloidów glebowych, mikroorganizmy glebowe, a także skład granulometryczny warunkujący pośrednio porowatość i pojemność wodną gleby. W glebie narażonej na szeroko pojętą antropopresję, a szczególnie intensywnie użytkowanej rolniczo następuje systematyczne, powolne jej zubażanie poprzez często nieodpowiednio dobrane zabiegi agrotechniczne oraz wynoszenie biomasy plonów poza obręb jednostki produkcyjnej. Ubytki te powinny być wyrównywane poprzez nawożenie mineralne i organiczne przynajmniej w stopniu je bilansującym. Intensyfikacja produkcji rolniczej i związany z tym wzrost nawożenia, drenowania, nawadniania, chemizacja, wylesianie powodują niekorzystne zmiany właściwości chemicznych, fizycznych i biologicznych gleb. Często są to procesy nieodwracalne, powodujące szybką degradację środowiska glebowego. Szczególnie istotne są zmiany:

- odczynu gleb,
- zawartości substancji organicznej,
- składu chemicznego,
- zawartości metali ciężkich i pierwiastków śladowych,
- zawartość wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA).

Powiat inowrocławski leży w południowo – zachodniej części Kujaw na terenie województwa kujawsko – pomorskiego. Graniczy z województwem wielkopolskim. Jest obszarem charakteryzującym się predyspozycjami do rozwoju rolnictwa z produkcją zdrowej żywności (gminy Kruszwica, Inowrocław, Złotniki Kujawskie, Gniewkowo, Pakość, Janikowo, Rojewo, Dąbrowa Biskupia) oraz ze zlokalizowanymi istotnymi dla ochrony przyrody i bioróżnorodności obszarami (dolina Noteci, obszar nadgoplański). Powiat pod względem gospodarczym charakteryzuje się strukturą rolno – przemysłową z dominującym ciężeniem na rolnictwo i przetwórstwo rolno – spożywcze ponad innymi gałęziami gospodarki.

Powiat inowrocławski jest przede wszystkim powiatem rolniczym ze znaczącą przewagą gruntów dobrych. Znaczną powierzchnię w powiecie – blisko 76,4 % - zajmują użytki rolne. Jakość gleb w powiecie jest więc bardzo istotnym czynnikiem dla rozwoju rolnictwa warunkującym wysokość i jakość uzyskiwanych plonów.

W powiecie przeważają gleby brunatne, charakteryzujące się dobrymi warunkami powietrzno – wodnymi. W większości występują tu gleby zaliczane do II-IIIa klasy bonitacji, gleby orne bardzo dobre i gleby orne dobre.

Skąły macierzyste gleby powiatu inowrocławskiego to utwory powstałe w wyniku kolejnych zlodowaceń o stosunkowo dużym zróżnicowaniu związanym z miejscową budową geomorfologiczną. Największą część powierzchni zajmują gleby brunatne. Natomiast czarnoziemy zlokalizowane są w rejonie gmin Gniewkowo, Inowrocław, Kruszwica.

Największymi gminami pod względem powierzchni upraw oraz liczby gospodarstw są Inowrocław i Kruszwica, a dalej Gniewkowo, Złotniki Kujawskie, Pakość, Janikowo, Rojewo i Dąbrowa Biskupia. Okolice Złotnik Kujawskich są zagłębiem owocowym, a Pakość, Gniewkowo i Kruszwica zagłębiem warzywniczym.

Gleby na terenie powiatu inowrocławskiego posiadają korzystny poziom przydatności rolniczej gleb.

68,9% powierzchni użytków rolnych powiatu posiada odczyn lekko kwaśny i obojętny, 18,9% odczyn zasadowy, a tylko 12,3% odczyn bardzo kwaśny i kwaśny. Najbardziej zakwaszona gleba występuje w gminie Złotniki Kujawskie, gdzie 21% użytków rolnych wykazuje odczyn kwaśny i bardzo kwaśny.

Wysoki potencjał produkcyjny gleb ma wpływ na strukturę zasiewów. Dominującym kierunkiem produkcji roślinnej jest produkcja zbóż. Zajmuje ona ok. 69% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Gmina Kruszwica ze względu na lokalizację cukrowni i dobrą jakość gleb w swojej strukturze posiada największy udział roślin okopowo – przemysłowych (około 20%)

Racjonalizacja gospodarowania, rozpad niektórych struktur spółdzielczych, proces reprivatyzacji, w tym zwrot części nieprawnie przejętych przez państwo gruntów, likwidacja państwowych gospodarstw rolnych powodują obecnie znaczące zmiany w strukturze obszarowej gospodarstw rolnych.

Postęp technologiczny, mechanizacja prac i wdrożenie nowoczesnych metod gospodarowania spowodowały wzrost jednostkowych wydajności upraw.

Obecnie obserwuje się stopniowe zmiany w strukturze władania gruntami spowodowane zbywaniem nieruchomości rolnych z zasobu Skarbu Państwa na rzecz rolników indywidualnych oraz prywatyzacją zarządzania dotychczasowych wielkoobszarowych państwowych gospodarstw rolnych.

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę użytkowania gruntów w poszczególnych gminach powiatu.

Tabela 14 Struktura użytkowania gruntów

Gminy/miasta	Powierzchnia	Użytki rolne:					lasy i grunty lesne	pozostałe grunty i nieużytki	w tym pod wodami użytkowymi
		razem	grunty orze	sady	łąki	Pastwisk a			
Dąbrowa Bis.	14.744	10.623	9.433	36	583	571	2.991	1.130	
Gniewkowo	17.944	11.490	10.443	88	498	461	4.687	1.767	
Inowrocław m.	3.042	1.377	1.314	19	30	14	0	1.665	
Inowrocław g.	17.105	14.693	13.075	100	805	713	303	2.109	
Janikowo	9.230	7.378	7.109	53	97	119	138	1.714	
Kruszwica	26.219	21.096	18.442	232	1.535	887	1.129	3.994	
Pakość	8.629	6.595	5.678	125	532	260	389	1.645	
Rojewo	12.021	8.941	6.779	48	1.348	766	2.411	669	
Złotniki Kujaw.	13.560	11.397	9.494	450	1.123	330	850	1.313	
Razem:	122.494	93.590	81.767	1.151	6.551	4.121	12.898	16.006	3.954

Źródło: Powszechny spis rolny 2005. GUS Warszawa 2006.

3.3.1.1. Tereny zdegradowane przez przemysł i nieodpowiednie składowanie odpadów, w tym mogilniki

Na terenie powiatu inowrocławskiego występują udokumentowane złoża soli kamiennej, kruszyw naturalnych, wapieni i margli.

Podstawowym surowcem wydobywanym na terytorium powiatu są kruszywa naturalne. Ich złoża charakteryzują się dość dużą miąższością i jako wartościowy surowiec spełniają wymogi do produkcji materiałów i ceramiki budowlanej. Szczegółowo są one opisane na str. 43 i następnych.

Eksploracja kruszyw i surowców gliniastych powoduje określoną antropopresję prowadzącą w konsekwencji do degradacji terenów.

Ponadto do obszarów zdegradowanych na terenie powiatu inowrocławskiego zaliczane są obszary „dzikich składowisk” odpadów występujące we wszystkich gminach oraz tereny osiedleńczej zabudowy, urządzeń infrastruktury technicznej, w tym nasypów i wykopów na potrzeby tras komunikacyjnych oraz obszary nielegalnych wyrobisk.

W przypadkach dokonania rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych w kierunku zalesienia lub wodnym, walory estetyczne krajobrazu kulturowego nie muszą zostać zniszczone, a przeciwnie podniesione. Większość wyrobisk na terenie powiatu ulega naturalizacji – są wypełnione wodą, często zalesione, zakrzaczone i zadarnione.

3.3.1.2. Tereny wymagające zabezpieczenia przed postępującą erozją spowodowaną czynnikami antropogenicznymi

Proces przeobrażania i niszczenia powierzchni ziemi przebiega nieustannie. Jeżeli jest wywołany przez siły przyrody – wodę, śnieg, lód, siły grawitacji – nazywany jest erozją geologiczną (naturalną). Jednak obok czynników przyrodniczych duży wpływ na kształtowanie się typologii gleb wywarła również działalność człowieka. W wypadku wspomagania bądź inicjowania tego procesu przez działalność ludzi (nadmierny wyrąb lasów, niszczenie szaty roślinnej, nieprawidłowa uprawa gruntów i dobór roślin uprawnych, odwadnianie bagien, itp.) mówi się o erozji gleb (przyspieszonej). Charakter i nasilenie procesów erozyjnych zależą głównie od rzeźby terenu, składu mechanicznego gruntu, wielkości i rozkładu opadów atmosferycznych oraz sposobu użytkowania terenu.

Istotnym problemem dotyczącym również powiat inowrocławski jest erozja wietrzna. Występuje zwłaszcza na wielkich obszarach rolniczych, gdzie wiatr wywiewa wierzchnią warstwę próchniczą, powodując ubożenie gleby w ten składnik. Dlatego też ważne jest wprowadzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych oraz podział arealów na mniejsze działki.

Rezultatem pracy erozyjnej wód płynących oraz procesów denudacyjnych są doliny rzeczne – w miejscach intensywnie działającej erozji (dennej, bocznej) powstają strome zbocza umożliwiające tworzenie obecnie zbiorników wodnych.

Naturalne procesy działały zawsze, ale główną przyczyną zachwiania równowagi w przyrodzie był czynnik antropogeniczny – przede wszystkim nadmierna trzebież lasów, a ponadto: niewłaściwa uprawa roli, zwłaszcza orka w lini spadku stoków,

- zaorywanie użytków zielonych,
- likwidacja zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- wadliwie prowadzone melioracje (głównie odwadniające, nawet stosunkowo niewielkich powierzchni podmokłych gruntów),
- nieumiejętne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin,
- niewłaściwie prowadzone prace rolnicze, np. podorywanie
- eksploatacje powierzchniowe surowców mineralnych,
- niewłaściwe składowanie odpadów,
- emisje i imisje gazów i pyłów,

Działalność ludzi spowodowała obniżenie poziomu wód gruntowych na obszarze form terenu w dolinie rzecznej Noteci. Na jej terenach zalewowych niegdyś występowały olbrzymie kompleksy trwałych użytków zielonych, gdzie na skutek uregulowania rzeki, usypania wałów ochronnych i przeprowadzeniu melioracji, lustro wody obniżyło się umożliwiając wejście człowieka z uprawą polową. Pod wpływem obniżenia się poziomu wód gruntowych i zmiany użytkowania zachodziły procesy przeobrażania się gleb dolinowych.

Ogólnie pod względem jakości gleb dla rolnictwa powiat posiada sprzyjające warunki dla rozwoju i intensyfikacji produkcji rolnej. Część gleb położonych na stokach o spadkach powyżej 5 – 10% narażona jest na intensywną erozję. Dlatego też na tych obszarach zaleca się stosowanie odpowiednich zabiegów przeciw erozyjnych, takich jak orka poprzeczno – stokowa, wprowadzanie upraw wieloletnich. Na stokach o spadkach powyżej 10%, w obrębie dolinek bocznych zaleca się wprowadzanie użytków zielonych, spowoduje to przede wszystkim zmniejszanie intensywności splukiwania i przenoszenia nawozów sztucznych i środków ochrony roślin do cieków wodnych.

Na skutek działań człowieka także odczuwalny jest proces stepowienia gruntów rolnych i leśnych. Niezbędnym jest podjęcie działań zwiększających retencję wodną. Wskazane jest wprowadzenie zalesień i zadrzewień śródpolnych oraz budowa niewielkich stawów w obrębie dolin cieków.

3.3.1.3. Tereny szczególnie narażone na szkodliwe działanie transportu i jego infrastruktury

Z dostępnych informacji oraz dokumentów wynika, że problem terenów narażonych na szczególne oddziaływanie transportu na stan gleb i gruntów jest także zauważalny szczególnie w otoczeniu tras komunikacyjnych o znaczeniu ponadlokalnym. Jest to także udokumentowane przekroczeniami w glebach zawartości metali ciężkich.

Ogólnie w powiecie stan techniczny dróg i ich system oceniany jest jako niezadowolający. Może to także powodować określone zagrożenia, gdyż sprawia iż prawdopodobieństwo wystąpienia poważnej awarii na skutek transportu różnych materiałów (często substancji niebezpiecznych) wzrasta.

3.3.2. Potencjalne zagrożenia gleb na terenie powiatu

Zagrożenia jakie mogą wystąpić na terenie gmin powiatu inowrocławskiego można podzielić na zagrożenia naturalne – w tym erozję wodną i erozję wietrzną oraz zagrożenia będące skutkiem działalności człowieka.

Jednym z głównych skutków działalności człowieka jest współczesne rolnictwo. Używanie środków chemicznych do ochrony roślin i do konserwowania zbiorów, a także nieprawidłowe stosowanie nawozów sztucznych powoduje erozję i pustynnienie gleby.

Zagrożenie stanowi również transport, który prowadzi do skażenia zarówno gleb, wód jak i powietrza. System komunikacyjny stwarza zagrożenia dla środowiska głównie z tytułu transportu drogowego, w tym przede wszystkim tranzytowego (tzw. TIR), a więc emisja spalin, generowanie hałasu i wibracji, degradacja walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

W celu zwiększenia zasobów zieleni śródpolnej i przydrożnej wspierane są przedsięwzięcia mające na celu utrzymanie i powiększanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień i remiz śródpolnych, a przede wszystkim w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk erozyjnych.

Pod pojęciem erozji gleb rozumie się ich niszczenie. Może ono być dokonywane przez wodę, wiatr, śnieg i inne poruszające się ciała. W zależności od czynnika, który powoduje erozję rozróżniamy: erozję wodną (hydryczną), wietrzną (eoliczną), śniegową (niwalną) i lodowcową (glacialną). Największe są rozmiary niszczenia gleby przez wodę i wiatr. Jeżeli wiatr narusza jedynie wierzchnie warstwy gleby, to woda może ją zniszczyć również pod powierzchnią. Na gruntach ornych i innych obszarach użytkowanych rolniczo erozja naturalna potęgowana jest przez działalność człowieka — mówimy wtedy o erozji przyspieszonej. Z drugiej jednak strony procesy erozyjne mogą być hamowane za pomocą zabiegów przeciwoerozyjnych. W takich sytuacjach możemy mówić o erozji ograniczonej. Erozję powodowaną przez działalność człowieka nazywamy zmodyfikowaną, antropogeniczną. Różni się ona od naturalnej intensywnością i formą, i tak na przykład można mówić o erozji komunikacyjnej (drogowej, kolejowej), pastwiskowej, eksploatacyjnej i innych. Oprócz erozji glebę mogą niszczyć również inne czynniki — wskutek naruszenia spójności warstw gleby może dojść do osuwania się (deserpcji) gruntu, pod wpływem działania mrozu może nastąpić niszczenie mrozowe (kriodestrukcja), a w wyniku zwiększonego uwilgotnienia gleby i równoczesnego działania mrozu może nastąpić zsuwanie się powierzchniowej warstwy gleby (soliflukcja) itd. Między zjawiskami erozji i destrukcji istnieją ścisłe związki.

3.3.3. Działania zmierzające do poprawy stanu gleby

Na terenie powiatu inowrocławskiego w latach 2004-2008 podejmowano działania zmierzające do poprawy jakości gleb. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie prowadził w latach 2004-2008 szkolenia. Zakres tematyczny szkoleń przedstawiono na niżej przedstawionych tabelach.

Tabela 15 Szkolenia przeprowadzone na terenie powiatu inowrocławskiego w latach 2004- 2008

LP.	Zakres tematyczny	DATA
2004 rok		
1.	Charakterystyka odmian oraz omówienie wybranych zagadnień agrotechnicznych	02.09.2004
2.	Nowe odmiany buraków cukrowych. Aktualne zagadnienia agrotechniczne i sytuacja na rynku cukru	18.03.2004
3.	Technologia uprawy kukurydzy na ziarno.	22.03.2004
4.	Ochrona upraw rolnych. Agrotechnika kukurydzy	30.01.2004
	Zastosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej w gospodarstwie	22.07.2004
2005 rok		
1.	Technologia uprawy cebuli oraz pokaz siewnika akord	03.02.2005
2.	Różne technologie uprawy, charakterystyka odmian i profesjonalna ochrona buraka cukrowego	06.09.2005
3.	Ochrona zbóż, buraków cukrowych, rzepaku przy pomocy środków zaproponowanych przez firmę Agropest	09.02.2005
4.	Zasady agrotechniki, nawożenia i ochrony roślin środkami chemicznymi plantacji buraka cukrowego	23.02.2005
5.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	08.09.2005
6.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	08.09.2005
7.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	04.11.2005
8.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	18.11.2005
9.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	18.11.2005
10.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	25.11.2005
11.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	08.12.2005
12.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej jako sposób na prowadzenie gospodarstwa	01.12.2005
13.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	20.12.2005
2006 rok		
1.	Agrotechnika uprawy kukurydzy, BHP w rolnictwie	25.01.2006
2.	Zasady zintegrowanej Produkcji Warzyw (cebula marchew)	01.02.2006
3.	Nawożenie roślin zbożowych, okopowych i rzepaku	02.03.2006
4.	Nawożenie mineralne warzyw	09.03.2006
5.	Nowości w uprawie cebuli	10.03.2006

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Inowrocławskiego

6.	Agrotechnika uprawy kukurydzy	14.12.2006
7.	Pokaz pracy areatorów uprawowo siewnych i ciągników rolniczych	19.04.2006
8.	Różne systemy uprawy, charakterystyka odmian i profesjonalna ochrona buraka cukrowego	21.09.2006
9.	Integrowana produkcja roślin i zasady postępowania rolników, które przyczyniają się do poprawy środowiska	24.11.2006
10.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej jako sposób na prowadzenie gospodarstwa w zgodzie ze środowiskiem	12.01.2006
11.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	17.01.2006
12.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	27.01.2006
13.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	27.01.2006
14.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	30.01.2006
15.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	31.01.2006
16.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	01.02.2006
17.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	10.02.2006
18.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	14.02.2006
19.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	14.02.2006
20.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	15.02.2006
21.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	16.02.2006
22.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	16.02.2006
23.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	09.03.2006
24.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	22.03.2006
25.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej	24.03.2006
26.	Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej w gospodarstwie rolnym	05.08.2006
27.	Wymagania dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, zwykłej dobrej praktyki rolniczej i programu rolno-środowiskowego	27.09.2006
28.	Wymagania dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, zwykłej dobrej praktyki rolniczej i programu rolno-środowiskowego	04.10.2006
29.	Zasady Dobrej Praktyki Rolniczej i ich zastosowanie w gospodarstwach rolnych	11.10.2006
30.	Wymagania dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, zwykłej dobrej praktyki rolniczej i programu rolno-środowiskowego	11.10.2006
31.	Wymagania dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, zwykłej dobrej praktyki rolniczej i programu rolno-środowiskowego – propozycja działań na lata 2007-2013	23.11.2006
2007 rok		
47.	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodu	13.12.2007
33.	Nowe technologie ochrony roślin i nowe zagrożenia upraw rolnych. Zachodnia stonka kukurydziana – nowe zagrożenia dla upraw kukurydzy Polsce	05.03.2007
34.	Różne systemy upraw, charakterystyka odmian i profesjonalna ochrona buraka cukrowego. Finansowanie wsi i rolnictwa w nowym okresie programowania (PROW na lata 2007-2013)	14.09.2007
35.	Produkcja integrowana cebuli i marchwi jako metoda proekologicznej produkcji żywności – kurs	14.11.2007
36.	Alternatywne źródła energii – biopaliwa i rośliny energetyczne. Gatunki roślin energetycznych. Produkcja paliwa energetycznego	25.01.2007
37.	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań alternatywnych źródeł dochodu	31.03.2007
38.	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań alternatywnych źródeł dochodu	31.03.2007
39.	Wpis do rejestru wytwórców biopaliw. Alternatywne wykorzystanie pszenżyta do produkcji biopaliw. Alternatywne źródła energii, produkcja biomasy	02.03.2007
40.	Technologiczne, ekonomiczne i prawne uwarunkowania alternatywnego wykorzystania produktów rolnych na cele energetyczne	10.05.2007
41.	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodu	12.12.2007
42.	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodu	12.12.2007
43.	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodu	12.12.2007
44.	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodu	13.12.2007
45.	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodu	13.12.2007
46.	Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodu	13.12.2007
2008 rok		

1.	Ochrona chemiczna zbóż, buraków cukrowych i rzepaku. Zastosowanie nawozów dolistnych w uprawach rolniczych	11.02.2008
2.	Nowoczesne technologie w rolnictwie	17.02.2008
3.	Ochrona zbóż, rzepaku i okopowych	26.02.2008
4.	Ochrona zbóż, rzepaku, nowości BASF	11.02.2008
5.	Ograniczenie wpływu zanieczyszczeń pochodzenia organicznego do środowiska gospodarowanie odpadami w gminie i gospodarstwie rolnym	10.07.2008

Źródło: Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie

3.3.4. Przyjęte cele i priorytety

Celami średniookresowymi do 2015r. wynikającymi z polityki ekologicznej państwa są:

- Ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe,
- Wzrost powierzchni terenów przekazywanych do rekultywacji.

3.3.5. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programów Województwa

Racjonalne wykorzystanie gleb, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:

- Zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacji,
- Lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji.

Ponadto Program zakłada, realizację następujących działań prowadzonych w celu ochrony gleb:

- gleby o niskich walorach ekologicznych i produkcyjnych należy przeznaczyć pod zalesienia.
- gleby narażone na erozję należy chronić poprzez wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz przydrożnych, a także właściwą strukturę upraw stosując płodozmiany przeciwerozyjne.
- zminimalizować przeznaczenie gruntów o dużych walorach ekologicznych i produkcyjnych na cele nierolnicze i nieleśne.
- należy upowszechniać Kodeks dobrych praktyk rolniczych oraz wiedzę z zakresu ochrony zasobowo – jakościowej ziemi rolniczej i leśnej.
- ograniczenie emisji substancji do powietrza i wody.
- odtworzenie gleb metodami biologicznymi (zadrzewianie, zadarnianie, wprowadzanie roślinności pionierskiej)
- odtworzenie gleb metodami technicznymi (zwałowania, izolacja, przemywanie, napiaszczanie).
- przeciwdziałanie chemicznej degradacji gleb, w tym zanieczyszczaniu.
- likwidację i rekultywację mogilników.
- rekultywację gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania (zerodowanych, zakrzaczonych itp.) z częściowym włączeniem ich pod zalesienia lub wykorzystanie produkcji rolnej z przeznaczeniem na cele energetyczne.
- prowadzenie działań zabezpieczających obszary rolne przed procesem pustynnienia / stepowienia lub zawodnienia.
- naturalizacja gruntów toksycznych i użyźnianie gruntów jałowych.

3.3.6. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 16 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowa nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		12	13	14
Zadania własne														
1	P	Program powstawania gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	ODR w Minikowie/ rolnicy, gminy, Zarząd Powiatu									Współistnienie rozwoju gospod i ochrony środowiska	-	Organizacje gospodarcze i pozarządowe, budżety gmin i powiatu

2	P/I	Doradztwo w zakresie zmniejszania chemizacji gleb	ODR w Minikowie, gminy, Zarząd Powiatu, rolnicy												Ochrona gleb i wód	-	Środki □rturowi□tó wODR
3	P/I	Zmniejszenie erozji gleb poprzez zalesianie, zadamianie terenów	producenci rolni, właściciele nieruchomości/ gminy, instytucje ochrony przyrody, organizacje pozarządowe,												Ochrona przed erozją, zwiększenie kultury rolnej	-	Budżet gminy, powiatu, województwa, państwa, funduszy ochrony środow, producentów rolnych
4	P/I	Poprawa struktury agromnej gospodarstw rolnych	producenci rolni/ gminy, Zarząd Powiatu, organizacje rolnicze												Poprawa efektywności ekonomicznej gospodarstw, realizacja zadań prog rolni-środków	-	Środki prod rol, budżety gmin i powiatu, fundusze ochrony środow.
5	P/I	Wdrażanie rolnictwa ekologicznego- prowadzenie upraw bez użycia nawozów, gospodarowanie odpadami i energią w sposób mający niewielki wpływ na środowisko	Producenci rolni/ gminy, Zarząd Powiatu, organizacje gospodarcze												Realizacja zadań rolni-środków wzmocnienie konkurencyjności rolnictwa	-	Środki □rturowi□tó w, budżet państwa
6	I	Prowadzenie prac zalesieniowych na gruntach o niskiej przydatności rolniczej.	Właściciele nieruchomości/ Zarząd Powiatu, gminy												Zwiększanie lesistości	-	Środki □rturowi□tó w, budżet powiatu
7	I	Szkolenia dla rolników organizowane przez ODR,	ODR												Podniesienie poziomu wiedzy rolników	-	Środki ODR
1	P	Bieżąca ochrona gruntów rolnych, ochrona roślin, urządzeń melioracyjnych, wiejskich zbiorników wodnych w tym odmulenie, regulacja i renowacja koryt rzek i kanałów melioracyjnych	gminy/ spółki wodne, właściciele												Zapewnienie odpowiedniego nawodnienia gleb i zatrzymania wód opadowych	-	Budżet gminy, PFOŚiGW
2	I	Modernizacja i odbudowa systemów melioracji szczegółowej	gminy / WZMIUW, spółki wodne, Zarząd Powiatu												Zapewnienie odpowiedniego nawodnienia gleb	-	Budżet gminy, PFOŚiGW
3	P	Kontrola wywozu odpadów z posesji oraz systematyczne rozszerzanie zasięgu selektywnej zbiórki odpadów „u źródła”	gminy												Ochrona gleby, wód i powietrza, dążenie do uzyskania odpowiedniego wskaźnika odzysku	-	Budżet gminy, PFOŚiGW, organizacje odzysku, opłaty mieszkańców
4.	P	Bieżąca kontrola i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	gminy												Ochrona gleb i walorów □rturowi□zu	-	Budżet gminy

3.4. Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych

3.4.1. Analiza stanu istniejącego

Surowce mineralne:

Na terenie powiatu inowrocławskiego występują udokumentowane złoża soli kamiennej, wapieni i kruszyw naturalnych.

Złoża kruszyw naturalnych charakteryzują się dość dużą miąższością i jako wartościowy surowiec spełniają wymogi do produkcji materiałów i ceramiki budowlanej.

Tabela 17 Rejestr obszarów górniczych na terenie gmin powiatu inowrocławskiego

Nr rejestru	Koncesja	Nazwa	Data dec.	Stan	Decyzja
10-2/3/176	3/w/2007 [OSR.7512/35/07]	Arturowo I	2007-05-14	aktualny	3/w/2007 [OSR.7512/35/07]
10-2/1/33	2/w/99 zn.:OS-7512/2/99	Dąbie I	1999-11-03	zniesiony	2/w/99 zn.:OS-7512/2/99
IV/1/48	OS.II-7512-3/14/76/92	Glinno Wielkie	2002-07-02	zniesiony	WSiR-III-7412/48/292/02
10-2/1/59	126/W/00	Glinno Wielkie II	2000-11-16	aktualny	OS.I.7512/46/479/00
10-2/2/104	1/w/2004 [OSR-7512/1-	Godzieba I - Pole A	2004-07-19	zniesiony	nr 1/w/2004 [OSR-7512/1-

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Inowrocławskiego

	4/2004]				4/200
10-2/2/105	nr 2/w/2004 [OSR-7512/2-4/200	Godzięba I - Pole B	2004-07-19	zniesiony	nr 2/w/2004 [OSR-7512/2-4/200
10-2/3/191	ŚG.III.751-1/51/07/TK	Godzięba II	2007-09-28	aktualny	nr 154/W/07 [ŚG.III.751-1/51/0
4/1/1	101/92	Góra	2002-12-05	zniesiony	DG/wk/AK/487-6782/2002
4/1/8	4/2002	Góra I	2002-12-05	aktualny	nr 4/2002
4/1/7	33/99/m	Góra Magazyn	1999-09-01	aktualny	DGwk-AK-48/3971/99
3/4/1 WUG	--	Inowrocław	1997-02-28	zniesiony	b.d.
10-2/1/10	90/W/98	Jaronty I	2003-03-05	zniesiony	WSiR-III/7412/7/10/03
IV/1/40	OS.II-7512-3/38/154/93	Kępa Kujawska	1999-06-16	zniesiony	OS.I.7512-3-31/99
10-2/1/49a	125/W/2000	Kępa Kujawska II - Pole A	2000-08-23	aktualny	OS-I.7412/37/354/00
10-2/49b	125/W/2000	Kępa Kujawska II - Pole B	2000-08-23	aktualny	OS-I.7412/37/354/00
10-2/1/61	131/W/01	Konary I - p. A,B	2001-03-20	aktualny	131/W/01 [OS.I.7412/6/107/01]
10-2/1/5	86/W/98	Ludkowo I	1998-03-31	aktualny	ROŚ-GI-II-7512-3/10/26/98
10-2/1/19a/a	102/W/99 [OS.I.7512-3-15/99]	Ludkowo II/1 - pole A	2008-04-01	aktualny	ŚG.III.tk.751-1/13/08
10-2/1/19a/b	102/W/99 [OS.I.7512-3-15/99]	Ludkowo II/1 - pole B	2008-04-01	aktualny	ŚG.III.tk.751-1/13/08
10-2/1/23	105/W/99	Ludkowo III	1999-05-14	zniesiony	OS.I.7512-3-22/99
10-2/1/55	1/w/2000	Ludkowo IV	2000-12-20	aktualny	OSR-7512/2/2000
10-2/3/190	nr 155/W/07 [ŚG.III.751-1/66/0	Ludkowo V	2007-12-17	aktualny	nr 155/W/07 [ŚG.III.751-1/66/0
10-2/1/58	129/W/2001	Łojewo I	2001-01-31	zniesiony	ŚG.III.751-1/34/07/TK
10-2/1/74	134/W/03 [WSiR-III-7412/87/55	Osiek Wielki I	2003-01-29	aktualny	134/W/03 [WSiR-III/7412/87/55
10-2/2/80	nr 136/W/03 [WSiR-III/7412/57	Sikorowo I	2008-01-10	zniesiony	ŚG.III.751-1/62/07/TK
10-2/1/26	110/W/99	Wojdał III	1999-06-23	aktualny	OS.I.7512-3-33/99
10-2/2/92	36/93 [OS.II-7512-3/69/297/93]	Wojdał I-II / A	2004-04-02	aktualny	WSiR-III/7412/5/04
IV/1/9	13/93	Wojdał IV	2004-05-18	zniesiony	WSiR-III-7412/15/04
IV/1/26	71/97	Wojdał IX - Pole I	1997-04-01	aktualny	ROŚ-GL-II-7512-3/18/69/97
IV/1/27	71/97	Wojdał IX - Pole II	1997-04-01	aktualny	ROŚ-GL-II-7512-3/18/69/97
10-2/1/29	1/w/99	Wojdał V	1999-07-22	aktualny	OS-7512/1/99
IV/1/20	57/96	Wojdał VI	1998-11-16	zniesiony	OŚ-II-7512-3/76/294/98
IV/1/22	66/96	Wojdał VII	1999-06-16	zniesiony	OS.I.7512-3-29/99
IV/1/25	69/97	Wojdał VIII	2000-01-21	zniesiony	OS.I.7420-3-1-8/00
10-2/1/41	119/W/2000	Wojdał VIII/1	2001-08-07	zniesiony	OS.I.7412/23/272/01
10-2/1/4a	85/W/98	Wojdał X/I	2003-06-17	zniesiony	WSiR-III-7412/36/153/03
10-2/1/18	94/W/98	Wojdał XI	1998-11-16	aktualny	OŚ-GI-II-7512-3/80/304/98
10-2/1/20	104/W/99	Wojdał XII	1999-04-16	aktualny	OS.I.7512-3-21/99
10-2/1/42	118/W/2000	Wojdał XIII	2000-02-17	aktualny	OS.I.7412/4/3/00

10-2/1/46	123/W/2000	Wojdał XIV	2000-06-23	aktualny	OS.I.7412/32/283/00
10-2/3/193	2/w/2007 [OSR.7512/2-5/07]	Wojdał XIX	2007-05-14	aktualny	2/w/2007 [OSR.7512/2-5/07]
10-2/2/98	nr 138/W/04 [WSiR-III/7412/2/]	Wojdał XVII	2004-03-15	aktualny	nr 138/W/04 [WSiR-III/7412/2/]
10-2/3/172	nr 1/w/2007 [OSR.7512/1-8/07]	Wojdał XVIII	2007-04-04	aktualny	nr 1/w/2007 [OSR.7512/1-8/07]
10-2/1/1	83/W/98	Wróble II	2001-05-31	zniesiony	OS-I.7412/13/225/01
10-2/1/21	103/W/99	Wróble III	2005-01-18	zniesiony	WSiR-III-7412/48/04

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny

Wszystkie kopaliny pospolite na terenie Powiatu eksploatowane są metodą odkrywkową. W efekcie eksploatacji odkrywkowej powstają wyrobiska, niekiedy głębokie i zawodnione, co prowadzi do mniejszej lub większej degradacji środowiska przyrodniczego i obniżenia walorów krajobrazowych terenu.

Eksploatacja legalna odbywa się na podstawie koncesji, w której określone są jej warunki, w tym między innymi powierzchnia obszaru i terenu górniczego, metoda wydobywania i głębokość wyrobiska. Wszystkie udokumentowane złoża kopaliny na terenie powiatu eksploatowane są legalnie, co daje szansę na zminimalizowanie strat w środowisku i właściwą rekultywację terenu.

Największe szkody w środowisku powoduje eksploatacja „dzika” surowców mineralnych, która odbywa się w miejscach przypadkowych, bez rozpoznania wielkości i zasięgu złoża. Wydobywanie w takich miejscach, bez odpowiedniego sprzętu powoduje często naruszenia stabilności skarp dolin rzecznych, rynien jeziornych czy zniszczenie cennych form geomorfologicznych oraz powoduje powstawanie „ran” w krajobrazie. Wyrobiska te z czasem najczęściej stają się dzikimi miejscami wysypywania odpadów.

Wody podziemne

Na terenie powiatu inowrocławskiego poziomy wodonośne występują w trzech różnowiekowych wydzieleniach litostratygraficznych:

- poziom czwartorzędowy – wykształtowany w formie piaszczysto – żwirowych struktur pradolinnych, międzymorenowych oraz doliny kopalnej,
- poziom trzeciorzędowy - zbudowany z warstwy piasków (głównie drobnoziarnistych i mułkowatych) wieku miocenowego ,
- poziom mezozoiczny - zbudowany z wapieni i margli wieku górnokredowego.

Poziomy wodonośne można ująć w dwa systemy klasyfikacyjne:

- Główne Użytkowe Poziomy Wodonośne (GUPW),
- Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) - rozległe piaszczysto – żwirowe struktury wodonośne, często o rozprzestrzenieniu regionalnym i dużej wodonośności.

System Głównych Użytkowych Poziomów Wodonośnych tworzony jest przez:

- system czwartorzędowy zalegający w zależności od genezy poziomów wodonośnych, na głębokościach od kilku do kilkudziesięciu metrów,
- system trzeciorzędowy zalegający na głębokości od 30 -40 m do ponad 100 m ppt,
- system mezozoiczny (kreda górna)

Możliwości zagospodarowania wód podziemnych pod względem wydajności typowego ujęcia wód podziemnych można scharakteryzować jako:

- bardzo wysoką – niewielki obszar północno-wschodniej części powiatu (część gm. Gniewkowo),
- wysoką i średnią – północna, zachodnia i południowo-wschodnia część powiatu, tzn. części gmin Gniewkowo, Rojewo, Złotniki Kujawskie, Pakość i Kruszwica,
- niską – znaczna część centrum powiatu oraz krańce wschodni i północno-zachodni (Gminy: Złotniki Kujawskie, Rojewo, Inowrocław, Kruszwica, Dąbrowa Biskupia,
- bardzo niską – centralna część powiatu (od północnej części gminy Kruszwica, poprzez część gminy Inowrocław, do południowej części gmin Gniewkowo i Rojewo.

Na części powiatu zalegają Główne Zbiorniki Wód Podziemnych:

1. Struktury czwartorzędowe:

- nr 138 - Pradolina Toruń - Eberswalde o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych w wysokości 400 tys. m³/dobę i średniej głębokości ujęć 30 m. Na terenie powiatu inowrocławskiego, w części północno-zachodniej, znajduje się niewielki-wschodni kraniec tego zbiornika,
- nr 142 - zbiornik międzymorenowy Inowrocław - Dąbrowa o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 95 tys. m³/dobę i średniej głębokości 35 m. Wschodnia część tego zbiornika obejmuje zachodnią część powiatu – gminy Inowrocław i Rakoniewice,
- Rakoniewice - Dolina Kopalna Wielkopolski o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 480 tys. m³/dobę i średniej głębokości ujęć 60 m. Fragment tego zbiornika, jednego z większych w skali kraju, przebiega przez południową część powiatu.

2. Struktura trzeciorzędowa: (GZWP nr 143) Subzbiornik Inowrocław-Gniezno o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych 96 tys. m³/dobę i średniej głębokości ujęć 120 m. Na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się fragment tej struktury wodonośnej i obejmuje część gmin Kruszwica i Inowrocław.

GZWP nr 138 zakwalifikowany został jako obszar najwyższej ochrony(ONO) ze względu na jego położenie w strefie przypowierzchniowej oraz brak warstw geologicznych chroniących warstwę wodonośną w sposób naturalny, przed dopływem zanieczyszczeń z powierzchni ziemi.

GZWP nr 142 i 144 zalegają głębiej i są chronione (nie izolowane) przez leżące nad nimi gliny lodowcowe i dzięki temu obszary te objęto nieco łagodniejszym reżimem ochronnym-obszary wysokiej ochrony (OWO).

GZWP nr 143 (trzeciorzęd-miocen) zalega głęboko, pod warstwami glin lodowcowych oraz ilów pliocenskich, przez co jest praktycznie izolowany przed dopływem zanieczyszczeń z powierzchni ziemi.

Ww. dane pochodzą z literatury oraz analizy:

- Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) – w Polsce wymagających szczególnej ochrony. Instytut Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej Akademii Górniczo-Hutniczej, Kraków 1990,
- Atlasu hydrogeologicznego Polski – Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1995,
- Mapa Hydrogeologiczna Polski, arkusz 27 – Toruń, Instytut Geologiczny, Warszawa 1983.

3.4.1.1. Stopień wykorzystania wód podziemnych dla celów socjalno-przemysłowych

Zauważalny jest spadek ogólnego zużycia wody w stosunku do lat ubiegłych zwłaszcza na cele eksploatacji sieci wodociągowej oraz w przemyśle i gospodarstwach domowych.

Tabela 18 Zużycie wody w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2005-2007

Jednostka terytorialna	2005 r.				
	Zużycie wody ogółem	Zużycie wody w podziale na :			
		Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo	Eksploatacja sieci wodociągowej	Gospodarstwa domowe
	[dam ³ /rok]	[dam ³ /rok]	[dam ³ /rok]	[dam ³ /rok]	[dam ³ /rok]
Powiat inowrocławski	22 661,9	14 789	303	7 569,9	5 614,4
Inowrocław – gmina miejska	14 932,6	11 171	0	3 761,6	2 597,5
Dąbrowa Biskupia – gmina wiejska	231,9	0	0	231,9	231,9
Gniewkowo gmina miejsko-wiejska	1 076,9	401	0	675,9	550,6
Inowrocław – gmina wiejska	438,5	37	0	401,5	321,4
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	3 094,0	2 520	3	571,0	524,1
Kruszwica gmina	1 691,3	538	300	853,3	649,4

miejsko-wiejska					
Pakość - gmina miejsko-wiejska	411,2	0	0	411,2	310,0
Rojewo - gmina wiejska	390,6	110	0	280,6	148,3
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	394,9	12	0	382,9	281,2
Jednostka terytorialna	2006 r.				
	Zużycie wody ogółem	Zużycie wody w podziale na :			
		Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo	Eksploatacja sieci wodociągowej	Gospodarstwa domowe
	[dam³/rok]	[dam³/rok]	[dam³/rok]	[dam³/rok]	[dam³/rok]
Powiat inowrocławski	23 086,5	15 330	300	7 456,5	5 472,3
Inowrocław - gmina miejska	14 914,6	11 258	0	3 656,6	2 505,1
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	254,0	0	0	254,0	254,0
Gniewkowo gmina miejsko-wiejska	1 257,9	532	0	725,9	550,8
Inowrocław - gmina wiejska	462,2	25	0	437,2	329,8
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	3 480,5	2 891	0	589,5	534,6
Kruszwica gmina miejsko-wiejska	1 656,5	516	300	840,5	635,5
Pakość - gmina miejsko-wiejska	329,8	0	0	329,8	247,4
Rojewo - gmina wiejska	370,8	97	0	273,8	142,8
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	360,2	11	0	349,2	272,3
Jednostka terytorialna	2007 r.				
	Zużycie wody ogółem	Zużycie wody w podziale na :			
		Przemysł	Rolnictwo i leśnictwo	Eksploatacja sieci wodociągowej	Gospodarstwa domowe
	[dam³/rok]	[dam³/rok]	[dam³/rok]	[dam³/rok]	[dam³/rok]
Powiat inowrocławski	21 756,1	14 260	300	7 196,1	5 210,2
Inowrocław - gmina miejska	13 667,8	9 995	0	3 672,8	2 397,4
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	244,7	0	0	244,7	244,7
Gniewkowo gmina miejsko-wiejska	1 186,8	558	0	628,8	503,5
Inowrocław - gmina wiejska	426,5	13	0	413,5	319,3
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	3 559,4	3 040	0	519,4	489,2
Kruszwica gmina miejsko-wiejska	1 680,9	552	300	828,9	600,1
Pakość - gmina miejsko-wiejska	334,2	0	0	334,2	250,7
Rojewo - gmina wiejska	325,6	92	0	233,6	141,1
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	330,2	10	0	320,2	264,2

Źródło: GUS

3.4.1.2. Problem nieużytkowanych studni i ujęć wody

Nieużytkowane studnie i ujęcia wody powinny być poddane przeglądowi mającemu na celu:

- ocenę sprawności studni lub ujęcia,
- dokumentowanie analizy potrzeby istnienia studni lub ujęcia w kontekście dokonanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym danego obszaru oraz zmian skali wykorzystania wód podziemnych,
- dokonanie analizy jakości ujmowanej wody.

W wyniku opisanych wyżej działań powinna być podjęta świadoma decyzja o pozostawieniu studni czy ujęcia do dalszej eksploatacji lub zdecydowanie o likwidacji nieczynnych i niesprawnych studni.

Przy podejmowaniu decyzji należy uwzględniać fakt, iż nieczynne i niesprawne studnie stanowią zagrożenie dla jakości wód podziemnych. Likwidacja studni i ujęć powinna być dokonywana z zachowaniem procedur wynikających z ustawy – *Prawo geologiczne i górnicze*.

3.4.1.3. Problematyka rekultywacji terenów poeksploatacyjnych

Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych jest obowiązkiem przedsiębiorcy wydobywającego kopalinę i przeprowadzana jest zgodnie z wyznaczonym jej kierunkiem i pod nadzorem Okręgowego Urzędu Górniczego. Godnym podkreślenia jest, że właściwie przeprowadzona rekultywacja przy niewypełnieniu wtórnym wyrobiska eksploatacyjnego, prowadzi do powstania stawów, terenów nowozalesionych lub gruntów rolnych o wyższej, niż sprzed eksploatacji, klasie bonitacyjnej. Rekultywacja tak wykonana nie stanowi zagrożenia dla środowiska, lecz wręcz odwrotnie powoduje podniesienie jego walorów zarówno przyrodniczych, jak i krajobrazowych czy gospodarczych.

W tym zakresie w pełni znajduje zastosowanie zasada zrównoważonego rozwoju.

Eksploatacja surowców mineralnych (żwir, piasek) powoduje lokalne zmiany w przypowierzchniowej warstwie skorupy ziemskiej, między innymi w postaci obszarów wyłączonych z użytkowania (grunty zdewastowane oraz zdegradowane) i zniszczenia warstwy głebowej, a także ułatwionej infiltracji zanieczyszczeń do wód gruntowych.

Na terenie powiatu istnieje możliwość występowania miejsc przekształconych wskutek nie koncesjonowanej eksploatacji piasku i żwiru. Należy rozpatrzyć możliwość przeprowadzenia inwentaryzacji takich miejsc i wprowadzenia zalesień na obszarach o powierzchni zdegradowanej.

W gminach powiatu tereny poeksploatacyjne rekultywowane powinny być głównie w kierunku wodnym oraz leśnym, rzadziej rolnym. Dobór właściwych metod rekultywacji oraz przydatność danej kopalni do projektowanego kierunku zagospodarowania uzależniony jest od wielu czynników. Należą do nich między innymi geometria (kształt) formy powstałej po zakończeniu eksploatacji, ukształtowanie powierzchni terenu, stosunki wodne oraz fizyczno-chemiczne właściwości gruntów, położenie, istniejąca infrastruktura i uznanie społeczne. Sposób rekultywacji i zagospodarowania terenu musi być zgodny z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Kolejność zadań Programu w zakresie rekultywacji powierzchni ziemi wynika z następujących przesłanek:

- charakteru i przyczyn zanieczyszczeń lub przekształceń terenu (antropogeniczne, naturalne — np. klęska żywiołowa),
- możliwości ustalenia sprawcy zanieczyszczenia lub zniekształcenia terenu,
- możliwości (środowiskowych, technicznych i ekonomicznych) usunięcia zanieczyszczeń i przekształceń oraz przywrócenia terenu do stanu pierwotnego.

Na obszarze powiatu inowrocławskiego zdecydowana większość przekształceń powierzchni ziemi związana jest z eksploatacją surowców naturalnych, natomiast przypadki zanieczyszczenia gruntu występują, z reguły, w miejscach nielegalnego gromadzenia odpadów („dzikie” wysypiska i wylewiska nieczystości). Miejsca zorganizowanej eksploatacji surowców objęte są nadzorem geologicznym, a warunki wydobywania określone są w koncesjach.

3.4.2. Przyjęte cele i priorytety

Podstawowym celem wynikającym z Polityki ekologicznej państwa w dziedzinie ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych jest zmniejszenie oraz racjonalizacja bieżącego

zapotrzebowania na kopaliny i wodę, a także zwiększenie skuteczności ochrony istniejących zasobów kopaliny i wód podziemnych, przed ich ilościową i jakościową degradacją. Celami średniookresowymi do 2015r. są:

- doskonalenie prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopaliny i wód podziemnych oraz zharmonizowanie przepisów z tego zakresu,
- poszukiwanie i wykorzystywanie substytutów zasobów nieodnawialnych,
- ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych, a także w trakcie eksploatacji złóż kopaliny,
- optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie zasobów kopaliny i wód podziemnych,
- ochrona głównych zbiorników wód podziemnych, które stanowią główne/strategiczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę,
- usprawnienie funkcjonowania administracji geologicznej w celu lepszej ochrony kopaliny i wód podziemnych,
- eliminacja nielegalnej eksploatacji kopaliny.

3.4.3. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 19 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji									Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Zadania własne															
1.	P	Inwentaryzacja istniejących ujęć wody i ich modernizacja	Właściciele/Zarząd Powiatu, Gmina									Ochrona jakości wód podziemnych	-	Środki własne, inne fundusze	
2.	P	Inwentaryzacja i likwidacja nieczynnych ujęć wody	Właściciele/Zarząd Powiatu, Gmina									Ochrona jakości wód podziemnych	-	Środki własne, inne fundusze	
3.	P	Realizacja prac związanych z weryfikacją pozwoleń wodnoprawnych (ustanowienie stref ochrony sanitarnej)	Starostwo Powiatowe / WIOŚ									Ochrona jakości wód podziemnych	-	Środki własne, inne fundusze	
Zadania koordynowane															
1.	I	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w gminach	Gminy									Ochrona jakości wód podziemnych	-	Budżety gmin, środki firm komunalnych, fundusze ochrony środowiska, fundusze strukturalne	
2.	P	Kontrola szczelności i likwidowanie szamb	Gminy									Likwidacja źródeł zanieczyszczeń, ochrona jakości wód podziemnych	-	Budżety gmin	

3.	P	Propagowanie dobrej praktyki rolniczej polegającej na stosowaniu właściwych dawek nawozów sztucznych i naturalnych	Gminy/ ODR												Likwidacja źródeł zanieczyszczeń, ochrona jakości wód podziemnych	-	GFOŚiGW, budżet województwa
4.	I	Modernizacja sieci wodociągowych i ujęć wód celem racjonalizacji wykorzystania zasobów wód podziemnych i eliminacji starych, przestarzałych i nie odpowiadających normom	Gminy/ przedsiębiorstwa komunalne												Ochrona jakości wód podziemnych	-	Budżety gmin, przedsiębiorstw komunalnych, prywatnych inwestorów, strukturalne
5.	P/I	Racjonalna gospodarka studniami głębinowymi i likwidacja nieczynnych ujęć wody	Gminy, właściciele ujęć/ WIOŚ, wojewoda												Ochrona jakości wód podziemnych	-	Środki właścicieli ujęć
6.	P	Podniesienie efektywności ochrony wód podziemnych, a w szczególności Głównych Zbiorników Wód Podziemnych	RZGW/ WIOŚ, ODR, Gminy												Ochrona jakości wód podziemnych	-	Środki własne, inne fundusze
7.	P	Ocena sposobu zagospodarowania ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych na terenach wiejskich i nieskanalizowanych. Likwidacja nieodpowiednich składowisk obornika itp.	Starostwo Powiatowe, Gminy												Ochrona środowiska naturalnego	-	Środki własne, inne fundusze
8.	I	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich lub o rozproszonej zabudowie i w aglomeracjach RLM <2000	Gminy, przedsiębiorstwa komunalne, prywatni inwestorzy												Poprawa standardu życia mieszkańców	-	Środki właścicieli Budżety gmin

4. Cele, priorytety i przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej, w sferze zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii

4.1. Zmniejszenie wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności gospodarki

4.1.1. Analiza stanu istniejącego

4.1.1.1. Analiza zużycia wody

Gospodarowanie wodą polega na trwałym zabezpieczeniu potrzeb w aspekcie ilości i jakości wody oraz jej dostarczenia w odpowiednim czasie i miejscu. Poza zaprojektowaniem potrzeb (ludności, rolnictwa, przemysłu) celami gospodarki wodnej są: podtrzymanie i rozwój funkcji ekologicznych, zapewnienie ochrony przed ekstremalnymi zjawiskami hydrologicznymi oraz zwiększenie zasobów wodnych. Trwały charakter zabezpieczenia potrzeb obliuguje do gospodarowania zasobami w sposób oszczędny i racjonalny, zwłaszcza na obszarach gdzie występują deficyty wody.

Stopień zwodociągowania powiatu wynosi 94,2%.

Tabela 20 Charakterystyka sieci wodociągowej na przestrzeni lat 2005 - 2006 na terenie gmin wiecie inowrocławskim

Jednostka terytorialna	2005			2006		
	Długość czynnej sieci rozdzielczej	Woda dostarczona a gospodarstwowom do-	Ludność korzystająca z wodociągów	Długość czynnej sieci rozdzielczej	Woda dostarczona a gospodarstwowom do-	Ludność korzystająca z wodociągów
	[km]	[dam3]	[osoba]	[km]	[dam3]	[osoba]
Powiat inowrocławski	1 339,7	5 614,4	154 646	1 361,7	5 472,3	154 281
Inowrocław – gmina miejska	156,4	2 597,5	76 270	158,1	2 505,1	75 821
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	152,5	231,9	4 498	152,5	254,0	4 476

Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	189,9	550,6	12 973	194,2	550,8	12 949
Inowrocław - gmina wiejska	180,1	321,4	9 672	180,4	329,8	9 705
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	98,0	524,1	13 194	98,0	534,6	13 196
Janikowo - miasto	23,2	367,6	8 976	23,2	359,2	9 022
Janikowo - obszar wiejski	74,8	156,5	4 218	74,8	175,4	4 174
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	229,9	649,4	18 354	231,3	635,5	18 331
Kruszwica - miasto	39,2	198,5	9 206	39,2	301,3	9 150
Kruszwica - obszar wiejski	190,7	450,9	9 148	192,1	334,2	9 181
Pakość - gmina miejsko-wiejska	102,6	310,0	8 716	103,1	247,4	8 701
Pakość - miasto	10,2	180,8	5 005	10,7	140,4	5 014
Pakość - obszar wiejski	92,4	129,2	3 711	92,4	107,0	3 687
Rojewo - gmina wiejska	107,3	148,3	3 100	127,4	142,8	3 226
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	164,4	281,2	7 869	159,5	272,3	7 876

GUS nie podał jeszcze informacji za rok 2007.

Źródło: GUS

Tabela 21 Stopień zwodociągowania gmin powiatu inowrocławskiego

Jednostka terytorialna	Stopień Zwodociągowania [%]
Powiat inowrocławski	94,2%
Inowrocław – gmina miejska	98,5 %
Dąbrowa Biskupia – gmina wiejska	100 %
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	99 %
Inowrocław – gmina wiejska	100 %
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	100%
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	98,9 %
Pakość - gmina miejsko-wiejska	90 %
Rojewo – gmina wiejska	80 %
Złotniki Kujawskie – gmina wiejska	100 %

Źródło: Urzędy Gmin

4.1.1.2. Analiza stanu izolacji termicznej obiektów budowlanych, zapotrzebowanie na ciepło i energię

Wraz z rozwojem technologicznym wzrasta zużycie energii elektrycznej przypadającej na jednego mieszkańca.

Tabela 22 Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w powiecie inowrocławskim

Powiat inowrocławski	Jedn.	2004	2005	2006
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt	38389	38558	38253
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MW*h	57901	60691	61060

* GUS nie podał jeszcze danych na rok 2007

Źródło: GUS

W przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu zużycie energii w 2006 r. wynosiło 563,5 kW*h i wzrosło w stosunku do 2004 r. o 6%.

Tabela 23 Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w powiecie inowrocławskim

Powiat inowrocławski	Jedn.	2004	2005	2006
na 1 mieszkańca	kW*h	530,1	557,7	563,5
na 1 korzystającego / odbiorcę	kW*h	1 508,3	1 574,0	1 596,2

* GUS nie podał jeszcze danych na rok 2007

Źródło: GUS

Stan techniczny budynków

Łącznie na terenie powiatu znajduje się ponad 53 796 tys. mieszkań (stan na 31.12.2006r.).

Na terenie gmin w powiecie inowrocławskim dominującą formą budownictwa jest budownictwo jednorodzinne, duża liczba domów powstała przed 1990 rokiem, dlatego też można wnioskować, iż zaledwie kilka procent tych budynków jest docieplona, jednakże w ostatnim czasie obserwuje się wzrastającą liczbę dociepleń budynków przez indywidualnych użytkowników.

Jednostka terytorialna	2004	2005	2006
	Ilość	Ilość	Ilość
Powiat inowrocławski	53 456	53 596	53 796
Inowrocław	28 047	28 137	28 280
– gmina miejska			
Dąbrowa Biskupia	1 376	1 378	1 378
– gmina wiejska			
Gniewkowo	4 370	4 376	4 381
– gmina miejsko-wiejska			
Inowrocław	3 020	3 034	3 055
– gmina wiejska			
Janikowo	4 092	4 103	4 120
– gmina miejsko-wiejska			
Kruszwica	6 146	6 156	6 162
– gmina miejsko-wiejska			
Pakość	2 849	2 853	2 855
– gmina miejsko-wiejska			
Rojewo	1 179	1 180	1 185
– gmina wiejska			
Złotniki Kujawskie	2 377	2 379	2 380
– gmina wiejska			

Tabela 24 Ilość mieszkań w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2004-2006

Źródło: GUS

W budynkach użyteczności publicznej w miarę możliwości finansowych następuje poprawa parametrów energetycznych budynków poprzez wymianę stolarki okiennej oraz wymianę ogrzewania na energooszczędne.

Gminy angażują się również w akcje informacyjne zachęcające do termomodernizacji budynków wśród mieszkańców gminy. Informacje rozpowszechniane są poprzez ulotki i publikacje.

4.1.2. Przyjęte cele i priorytety

Celami średniookresowymi do 2015. wynikającymi z polityki ekologicznej państwa są:

- wdrożenie zasady decouplingu - rozdzielenia zależności oddziaływania rozwoju gospodarczego na środowisko,
- wzrost efektywności wykorzystania surowców, w tym zasobów wodnych w gospodarce,
- zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, zaoszczędzenie 9% energii finalnej w ciągu 9 lat, do roku 2017,
- zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

4.1.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa

W Programie ochrony środowiska dla województwa kujawsko – pomorskiego wykazano, że działania w zakresie ograniczania wodochłonności, energochłonności i zużycia surowców i materiałów powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wody, a w szczególności:

- przemysł,
- gospodarkę komunalną,
- rolnictwo.

Niezbędnym więc staje się dokonanie oceny wszystkich tych dziedzin pod kątem korzystania z zasobów wodnych, w celu wyeliminowania korzystania nieuzasadnionego. Należy dążyć do ograniczania strat wody w systemach przesyłowych i wykorzystywania wody w gospodarstwach domowych. Założenia polityki energetycznej państwa przewidują, że w związku z urealnieniem cen energii, postępem w modernizacji i restrukturyzacji działalności gospodarczej oraz wzrostem świadomości ekologicznej społeczeństwa, zużycie energii w przeliczeniu na jednostkę krajowego produktu będzie się nadal zmniejszać i w 2010 roku zużycie powinno zmniejszyć się o ok. 25% w stosunku do 2000 r.

Zgodnie z założeniami Programu Ochrony Środowiska dla województwa kujawsko - pomorskiego określono główne kierunki działań w tym obszarze:

- wprowadzenie wskaźników materiałochłonności i odpadowości produkcji, m.in. do wojewódzkiego programu ochrony środowiska,
- modernizacja procesów technologicznych lub wprowadzanie nowoczesnych energooszczędnych technologii, zmniejszanie materiałochłonności produkcji, hermetyzacja urządzeń oraz systemów wytwarzania i spedycji produktów – przy zachowaniu zasady stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),
- modernizacja technik spalania w ciepłowniach (elektrociepłowniach) oraz przechodzenie na nowoczesne techniki spalania,
- wprowadzenie elementów samokontroli zakładów poprzez systemy zarządzania środowiskowego ISO 14000.

4.1.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu perspektywie wieloletniej

Tabela 25 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania własne														
1	P	Opracowanie i uchwalenie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Gminy/Zakład Gazowniczy i Energetyczny									Ograniczenie zużycia energii,	-	Budżet gminy
2	P	Opracowanie planu wykorzystania różnych technologii w zakresie „termomodernizacji” budynków	Gminy/ właściciele posesji									Ograniczenie zużycia energii, ochrona powietrza	-	Budżet gmin WFOŚiGW Fundusze Unijne
3	I	Termomodernizacje budynków zarządzanych przez Gminy i Powiat	Gminy, Powiat									Ograniczenie zużycia energii, ochrona powietrza	-	Budżet gmin, PFOŚiGW
4	P	Podjęcie działań stymulujących rozwój rynku surowców wtórnych	Gminy									Zmniejszenie materiałochłonności w tym odpadowości	-	Środki własne, inne fundusze
5	P	Opracowanie i wdrożenie programu ograniczania poboru wody na cele przemysłowe	Gminy									Racjonalne zużycie wody	-	Środki własne
6	I	Wykorzystywanie energii odnawialnej	właściciele/powiat, gminy									Ograniczenie zużycia surowców nieodnawialnych	-	Środki własne, inne fundusze
7	I	Modernizacja i rozbudowa sieci elektroenergetycznych	PSE./powiat, gminy									Eliminacja strat, poprawa jakości krajobrazu	-	Środki własne, inne fundusze
8	I	Zachęcanie mieszkańców do wymiany źródeł energii ciepłej zasilanych paliwem nieodnawialnym na urządzenia, o mniejszym stopniu negatywnego oddziaływania na środowisko	Właściciele/ zarząd powiatu, gminy									Ograniczenie zużycia kopalin	-	Środki właścicieli nieruchomości

4.2. Wykorzystanie energii odnawialnej

4.2.1. Analiza stanu istniejącego

4.2.1.1. Analiza stanu i możliwości korzystania z energii wiatru

Wykorzystywanie energii wiatrowej pozwala na częściowe wypieranie z sieci energetycznej mocy tradycyjnych elektrowni, co przekłada się na redukcję emisji spalin. Jednak, aby ten efekt stał się odczuwalny łączna moc zainstalowanych elektrowni wiatrowych powinna być mierzona przynajmniej setkami megawatów.

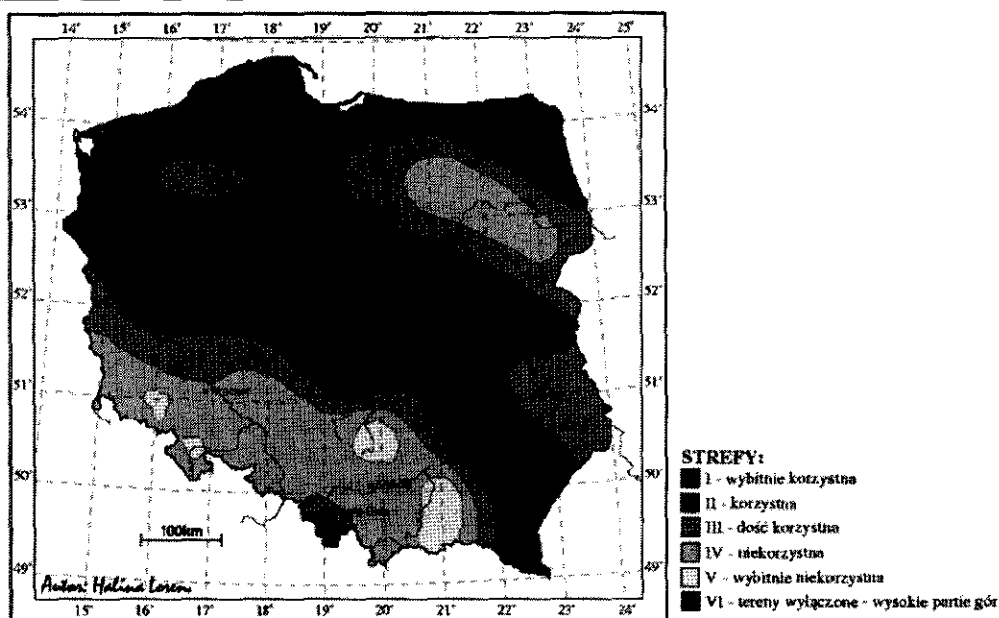
Zasoby energetyczne wiatru na Ziemi wielokrotnie przewyższają potrzeby całej ludzkości. Jednak nie wszędzie występują one w odpowiedniej ilości i postaci.

Możliwość eksploatacji energii wiatru w wybranym terenie zależy m.in. od:

- wartości średniorocznej prędkości wiatru,
- wysokości nad powierzchnią terenu,
- ukształtowania terenu, jego chropowatości,
- rozkładu prędkości wiatru w czasie,
- parametrów powietrza na wysokości osi wirnika turbiny, tj. temperatury, ciśnienia i wilgotności.

Niemniej ważny jest rozkład prędkości wiatru w czasie. W Polsce silne wiatry dominują w miesiącach zimowych. 2/3 rocznej produkcji energii uzyskiwać można w miesiącach sezonu grzewczego, tj. w okresie listopad-marzec.

Energia wiatru wg rejonizacji Polski, wykonanej przez H. Lorenc, Powiat Inowrocław znajduje się w II strefie, korzystnej pod względem zasobów energii wiatru. Energia użyteczna wiatru wynosi w tej strefie na wysokości 10m >700-1000 kW/h/m²/rok.

Rysunek 3 Strefy energetyczne wiatru w Polsce. Mapa opracowana przez prof. H. Lorenc na podstawie danych pomiarowych z lat 1971-2000

Największy problem dla inwestorów stanowią wciąż wysokie koszty inwestycyjne. Ponieważ gminy mają możliwość pozyskania znacznych środków z zewnętrznych źródeł wydaje się, iż to one będą miały największy udział w wypełnieniu założeń strategii. Budowa elektrowni wiatrowej przez gminę przynosi wiele korzyści. Oprócz podstawowej, jaką jest dochód z tytułu sprzedaży energii elektrycznej, warto wymienić:

- budowę wizerunku gminy przyjaznej środowisku naturalnemu,
- nowe miejsca pracy podczas realizacji i eksploatacji elektrowni wiatrowej,
- poprawa warunków zasilania w energię elektryczną.

Na terenie powiatu inowrocławskiego na dzień 1 września 2008 r. znajdowało się 54 szt. elektrowni wiatrowych. W najbliższych latach powstanie jeszcze około 76 elektrowni. Tempo realizacji tych inwestycji spowalniają wymogi proceduralne obciążające inwestorów oraz w wielu przypadkach sprzeciw mieszkańców, którzy nie chcą mieszkać w sąsiedztwie wiatraków. Wykaz istniejących elektrowni wiatrowych przedstawia tabela:

Tabela 26 Elektrownie wiatrowe na terenie powiatu inowrocławskiego

Lp.	Gmina	Ilość elektrowni	Moc w kW
1.	Dąbrowa Biskupia	6	1 650
2.	Gniewkowo	2	400
3.	Inowrocław	4	2 500
4.	Janikowo	2	1 200
5.	Kruszwica	14	2 675
6.	Pakość	24	8500
7.	Rojewo	2	450
8.	Złotniki Kujawskie	2	1 200
	Razem:	54	13 660

Źródło: Starostwo Powiatowe w Inowrocławiu

4.2.1.2. Analiza stanu i możliwości wykorzystania energii wodnej

Wykorzystanie wodnych zasobów energetycznych jest zależne od szeregu uwarunkowań, jednymi z podstawowych są między innymi energetyczność naturalna rzeki (wielkość

i równomierność przepływów), wpływ małej elektrowni wodnej tzw. MEW na środowisko oraz opłacalność przedsięwzięcia. Właśnie ze względu na oddziaływanie MEW na środowisko należy każdą taką inwestycję rozpatrywać indywidualnie i bardzo szczegółowo. Rozpatrując powyższe warunki, Powiat nie dysponuje korzystnymi warunkami z punktu widzenia rozwoju energetyki wodnej (płaski teren, brak większych rzek).

4.2.1.3. Analiza stopnia korzystania z energii biomasy

Źródłem biomasy wykorzystywanej dla celów energetycznych mogą być odpady tartaczne oraz drewno odpadowe z wyrębu i czyszczenia lasów. Perspektywnie dodatkowym źródłem biomasy mogą być uprawy energetyczne prowadzone na nieużytkach i terenach niezagospodarowanych, wilgotnych czy zalewowych.

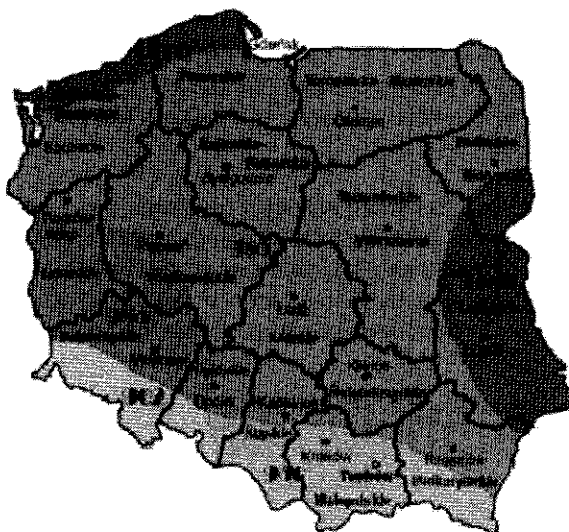
Racjonalizacja wytwarzania i użytkowania ciepła jest najprostszą i najefektywniejszą metodą ochrony środowiska w wyniku bezpośredniego ograniczenia zużycia paliwa.

W latach 2004-2006 nie przeprowadzono akcji promocyjnej dotyczącej wyłącznie promowania kotłowni wykorzystującej alternatywne źródła energii. Zagadnienia związane z czystością powietrza i sposobem ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego są omawiane w ramach programów edukacji ekologicznej prowadzonych w jednostkach oświatowych powiatu.

4.2.1.4. Analiza możliwości wykorzystania energii słonecznej

W Polsce generalnie istnieją dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego przy dostosowaniu typu systemów i właściwości urządzeń wykorzystujących tę energię do charakteru, struktury i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego.

Potencjał energii słonecznej na terenie powiatu inowrocławskiego jest mniejszy niż średnia dla kraju. Na obszarze powiatu według A. Wosia „Klimat Polski” całkowite promieniowanie słoneczne wynosi około 9,75 MJ/m² w ciągu doby. Pozwala to jednak na stosowanie z powodzeniem urządzeń do pozyskiwania, przetwarzania w ciepło użytkowe i magazynowania energii słonecznej.

Rysunek 4 Rejonizacja średniorocznych sum promieniowania słonecznego całkowitego padającego na jednostkę powierzchni poziomej w kWh/m²/rok. Liczby wskazują całkowite zasoby energii promieniowania słonecznego w ciągu roku dla wskazanych rejonów kraju

Tabela 27 Potencjalna energia użyteczna w kWh/m²/rok w wyróżnionych rejonach Polski

Rejon	Rok (I – XII)	Półrocze letnie (IV – IX)	Sezon letni (VI – VIII)	Półrocze zimowe (X – III)
Pas nadmorski	1076	881	497	195
Wschodnia część Polski	1081	821	461	260
Centralna część Polski	985	785	449	200
Zachodnia część Polski z górnym dorzeczem Odry	985	785	438	204

Południowa część polski	962	682	373	280
Południowo-zachodnia część Polski obejmująca obszar Sudetów z Tuchowem	950	712	712	238

4.2.1.5. Analiza możliwości wykorzystania energii geotermalnej

Złożem energii geotermalnej nazywa się naturalne nagromadzenie ciepła (w skałach, wodach podziemnych, w postaci pary) na głębokościach umożliwiających opłacalną ekonomicznie eksploatację energii cieplnej. Wydobycie ciepłej wody o określonym składzie może mieć ogromny wpływ na rozwój gospodarczy miejscowości dzięki rozwojowi lecznictwa (balneologia), turystyki i rekreacji (baseny z ciepłą wodą) i wreszcie przemysłu opartego o czystą technologię (suszarnictwo, ogrodnictwo itp.).

Na terenie naszego kraju występują naturalne baseny sedymentacyjno-strukturalne, wypełnione gorącymi wodami podziemnymi o zróżnicowanych temperaturach, których bezwzględna wartość zdeterminowana jest powierzchniowymi zmianami intensywności strumienia ciepłego ziemi. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają sto kilkadziesiąt stopni.

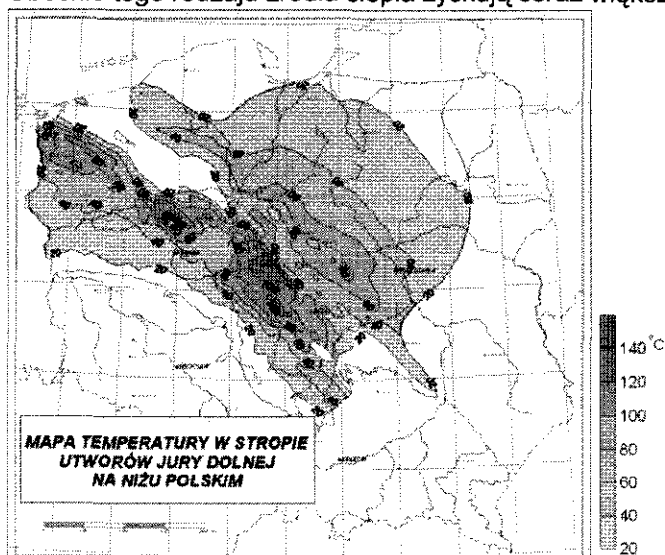
Powiat inowrocławski położony jest w marginalnej strefie okręgu geotermalnego noszącego nazwę Okręgu Szczecińsko-Łódzkiego. Jest to strefa charakteryzująca się najkorzystniejszymi warunkami występowania wód geotermalnych w Polsce. Jest to również rejon najwyższych temperatur. Możliwość wykorzystania wód termalnych wymaga przeprowadzenia szczegółowej analizy ekonomicznej poprzedzonej wykonaniem kosztownego odwiertu.

Energia geotermalna może również polegać na wykorzystaniu ciepła gruntu, wód jeziornych czy ścieków za pomocą „pomp ciepła”.

O zastosowaniu energii geotermalnej decydują między innymi uwarunkowania lokalne w postaci występowania wód geotermalnych. Pod tym względem powiat leży w obszarze zasobnym w obszary określane jako geotermia.

Alternatywne źródła energii oparte o pompy ciepła pobierają ciepło ze źródeł o niskiej temperaturze (powietrza, gruntu, wód jeziornych czy ścieków) i przekazują je do źródła o wysokiej temperaturze (pomieszczenia mieszkalne, handlowe, biurowe). Pompy ciepła są więc urządzeniami, które przekazują energię ciepłą pomiędzy różnymi ośrodkami (źródłami ciepła) przy jednoczesnym podniesieniu temperatury czynnika odbierającego ciepło (górnego źródła). Czynniki robocze krążące w pompie dzięki temperaturze wrzenia niższej niż temperatura otoczenia (temperatura dolnego źródła) jest w stanie pobrać ciepło (ogrzać się) od tego otoczenia. Najczęściej wykorzystanie tego rodzaju źródła oparte jest o tzw. skojarzonego układu, w którym możliwe jest równoczesne pozyskanie ciepła i energii przy pomocy skojarzonego układu pompa ciepła z kolektorem słonecznym.

Obecnie tego rodzaju źródła ciepła zyskują coraz większe poparcie.

Rysunek 5 Mapa temperatur w stropie utworów jury dolnej w niżu polskim

4.2.2. Przewidywane kierunki zmian

Szansą na bliższą i dalszą przyszłość jest upowszechnianie nowoczesnych form infrastruktury wspomagającej przedsiębiorczość. Energetyka ze źródeł odnawialnych będzie się coraz lepiej rozwijać zwłaszcza na terenach wiejskich, np. uprawa plantacji energetycznych. Będzie to warunkowało wielofunkcyjny rozwój wsi.

Należałoby:

- opracować program oszczędzania energii dla gmin powiatu inowrocławskiego oraz wykorzystania energii odnawialnej dla potrzeb produkcyjnych może przyczynić się do rozwoju drobnej przedsiębiorczości opartej o wykorzystanie OZE. Aczkolwiek Samorząd nie ma możliwości ingerencji w działalność gospodarczą swoich mieszkańców, to jednak może być inicjatorem modelowych instalacji wykorzystujących OZE, czy wreszcie ułatwić pozyskanie funduszy
- upiastować Projekty założeń planów energetycznych uwzględniających OZE.
- przeprowadzić edukację mieszkańców w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wdrożyć instalacje pilotowe w zakresie wykorzystania energii słonecznej, biomasy do podgrzewania wody na cele bytowe w budynkach komunalnych lub gminnych budynkach użyteczności publicznej.

4.2.3. Przyjęte cele i priorytety

Celami średniookresowymi do 2015r. wynikającymi z polityki ekologicznej państwa są:

- Wspieranie budowy nowych odnawialnych źródeł energii, tak by udział energii z OZE w zużyciu energii pierwotnej oraz w krajowym zużyciu energii elektrycznej brutto osiągnął w roku 2010 co najmniej 7,5% oraz utrzymanie tego udziału na poziomie nie niższym w latach 2011-2015 przy przewidywanym wzroście konsumpcji energii elektrycznej w Polsce,
- Dalsze zwiększenie udziału biopaliw w odniesieniu do paliw używanych w transporcie.

4.2.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 28 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady, zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania własne														
1	P	Propagowanie na terenach wiejskich źródeł energii cieplnej wykorzystujących biomasę – słomę i biogaz otrzymywany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych	ODR/ Starostwo Powiatowe, Gminy, producenci urządzeń									Oszczędność surowców nieodnawialnych	-	Środki ODR, PFOŚiGW, producenci urządzeń
2	P	Prowadzenie edukacji mieszkańców w zakresie m.in.: skutków spalania w piecach odpadów i węgla o niskich walorach grzewczych (zasiarzonego), systemów grzewczych oraz sposobów oszczędzania ciepła	Gminy, Starostwo Powiatowe									Oszczędność surowców nieodnawialnych	-	Środki ODR, PFOŚiGW, producenci urządzeń
Zadania koordynowane														
1	P	Opracowanie projektów możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla gminy	Gminy									Ocena potencjału w zakresie wykorzystania	-	Budżet gminy

OEZ

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady, zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2	P	Wspieranie inicjatyw w zakresie wykorzystania energii odnawialnej, stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu konsultacji w gminie dotyczących problemów OZE, przy współpracy ODR	Gminy									Ograniczenie zużycia zasobów nieodnawialnych	-	Środki inwestorów, fundusze ekologiczne

4.3. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

4.3.1. Analiza stanu istniejącego

Powiat inowrocławski odznacza się stosunkowo niewielką zasobnością w wody powierzchniowe.

Granice południową miasta na odcinku około 3,5 km stanowi rzeka Noteć. Ponadto na terenie miasta istnieje Kanał Smyrnia Duża, który bierze swój początek na terenie miasta. Na terenie miasta nie ma jezior. Największym zbiornikiem wodnym jest tzw. staw Kozłówka (przy wschodniej granicy miasta), znajdujący się pod opieką PZW i służący członkom związku do celów rekreacyjnych. Na osiedlu Rabin znajduje się staw Kaula. Ponadto na terenie Parku Solankowego znajdują się dwa stawy o funkcji estetycznej. Jedynymi terenami podmokłymi na terenie Inowrocławia są okolice Kanału Smyrnia Duża (rozlewiska tzw. „pola ryżowe”). Jednak wielkość tych rozlewisk w dużej mierze uzależniona jest od sytuacji hydrogeologicznej (wielkości opadów, stan wód gruntowych).

Gmina Inowrocław położona jest w zlewni Noteci i Kanału Smyrnia Duża oraz rowów podstawowych stanowiących dopływy do wymienionych cieków i Jeziora Szarlej.

Melioracje gruntów ornych na terenie gminy w większości przeprowadzone były w okresie przedwojennym i w latach 1960-1975. Stan tych urządzeń jest zróżnicowany; system urządzeń melioracyjnych wymagać będzie modernizacji, renowacji oraz przebudowy, zwłaszcza pod kątem nawadniania użytków rolnych i zielonych. Na terenie gminy należy rozważyć możliwość stosowania systemów małej retencji celem zahamowania nadmiernego spływu wód z terenów rolnych i magazynowania ich do rolniczego wykorzystania.

Przeważająca część obszaru gminy **Inowrocław** znajduje się w dorzeczu Odry - w zlewni Noteci i jest odwadniana przez niewielkie cieki, z których największy to Kanał Smyrnia Duża, która odwadnia północną część obszaru gminy

Na obszarze gminy znajdują się dwa średniej wielkości jeziora:

- o Jezioro Szarlej o powierzchni 68,5 ha i objętości 1572 tys. m³ znajduje się w północnej części rynny Jeziora Gopło – jezioro rynnowe znajdujące się obecnie w stadium zaawansowanej eutrofizacji (zarastanie i wypływanie), głównie ze względu na rolniczy charakter użytkowania zlewni oraz dopływ ścieków do wód jeziora,
- o Jezioro Piotrkowickie o powierzchni 48,7 ha i objętości wody 1164 tys. m³ - jezioro rynnowe znajdujące się w stadium zarastania głównie na skutek sztucznego obniżenia lustra wody.

Brzegi jezior są przeważnie łatwo dostępne, miejscami są podmokłe, a lokalnie dostępność jest ograniczona z uwagi na urozmaiconą konfigurację terenu w obrębie rynien. Ponadto na terenie gminy znajdują się liczne niewielkie śródpolne „oczka” wodne leżące w dnach zagłębień wytopiskowych oraz lokalne mokradła i podmokłości.

Kanał Parchański w gminie **Dąbrowa Biskupia** stanowi główny element hydrograficzny tej gminy. Związane są z nim liczne drobne cieki i rowy melioracyjne. Gmina Dąbrowa Biskupia pozbawiona jest praktycznie wód powierzchniowych, poza Kanałem Parchańskim, odwadniającym gminę poprzez Tażynę do Wisły.

Niemalże cały obszar gminy **Gniewkowo** położony jest w dorzeczu Wisły, jedynie skrajnie południowo-zachodnia część należy do dorzecza Odry. Właśnie przez skrajnie południowo-zachodni fragment gminy przebiega orograficzny dział wody I rzędu Wisła - Odra, który oddziela od siebie dorzecza tych rzek. Badany teren odwadniany jest przez szereg cieków i rowów. W części południowej gminy znajduje się obszar alimentacyjny (źródłiskowy), gdzie swój początek

bierze m.in. Kanał Parchański. Uzupełnieniem systemu hydrograficznego gminy są obszary podmokłe wraz z „oczka wodnymi” i dwa większe jeziora w części północnej: jezioro Nowe i Stare.

Teren gminy **Złotniki Kujawskie** przecinają dwa dział wodny. Przez północno-wschodnią część gminy przebiega dział wodny I rzędu Wisła-Odra, który dzieli gminę na dwie części, (znaczna część gminy należy do dorzecza Odry, a tylko niewielki obszar do dorzecza Wisły). Przez środkową część natomiast biegnie dział wodny III rzędu (Noteci). Teren gmin odwadniany jest przez kilka cieków, rowów i kanałów, wśród których do największych należą Kanał Zielona Struga, wchodzący w skład zlewni Wisły (w części wschodniej gminy) i Kanał Smyrnia Duża (w granicznej południowej części gminy), wchodzący w skład zlewni Odry. Przez środkową część gminy z północy na południe przebiega ciąg jezior będący przedłużeniem rynny Jeziora Pakoskiego. Należą tu jeziora: Pęchowskie, Kościelne, Długie, Jordanowo, najgłębsze w gminie jezioro Leszcze o głębokości 19 m oraz największe na tym terenie Jezioro Tuczo o powierzchni 76 ha i głębokości 9,4 m. Są to jeziora typu rynnowego, o charakterystycznym długim wąskim kształcie i stromych zboczach. Uzupełnieniem systemu hydrograficznego gminy są pojedyncze „oczka wodne”. W granicach gminy znajduje się obszar alimentacyjny (źródłowy) Zielonej Strugi. W dolnym biegu rzeki znaczny udział w jej zasilaniu mają wody podziemne.

Obszar gminy **Rojewo** jest stosunkowo ubogi w wody powierzchniowe. Północno-wschodnia część gminy leży w dorzeczu Wisły - w zlewni Zielonej Strugi i odwadniana jest przez niewielkie cieki.

Głównym ciekim wodnym płynącym przez teren gminy **Rojewo**, jest Zielona Struga. Poza nią występują jeszcze; Kanał Chrośna, Kanał Jurancicki oraz Kanał Smyrnia Mała. Na terenie gminy istnieje gęsta sieć rowów melioracyjnych, które zaliczane są do szczegółowych urządzeń melioracji wodnych. Ich zadaniem jest odprowadzenie nadmiaru wód z terenów podmokłych.

Zielona Struga jest lewobocznym dopływem Wisły o długości 34,3 km i powierzchni zlewni 238,3 km². Swoje źródła struga ma na Wysoczyźnie Kujawskiej w okolicach Tarkowa Dolnego, wypływając z podmokłych łąk; jest to w tym miejscu uregulowany rów, noszący nazwę Zielona Struga. Od Jarek Zielona Struga wpływa do lasu i tworzy malownicze meandry, jej głębokość zmienia się: od około 30 cm do 80-90 cm. Przekrój wodowskazowy w Rojewicach posiada zlewnię o powierzchni $A = 85 \text{ km}^2$, a jednostkowy spływ średni niskiej wody dla tego przekroju wynosi: $Q_{SNW} = 0,66 \text{ dm}^3/\text{s km}^2$.

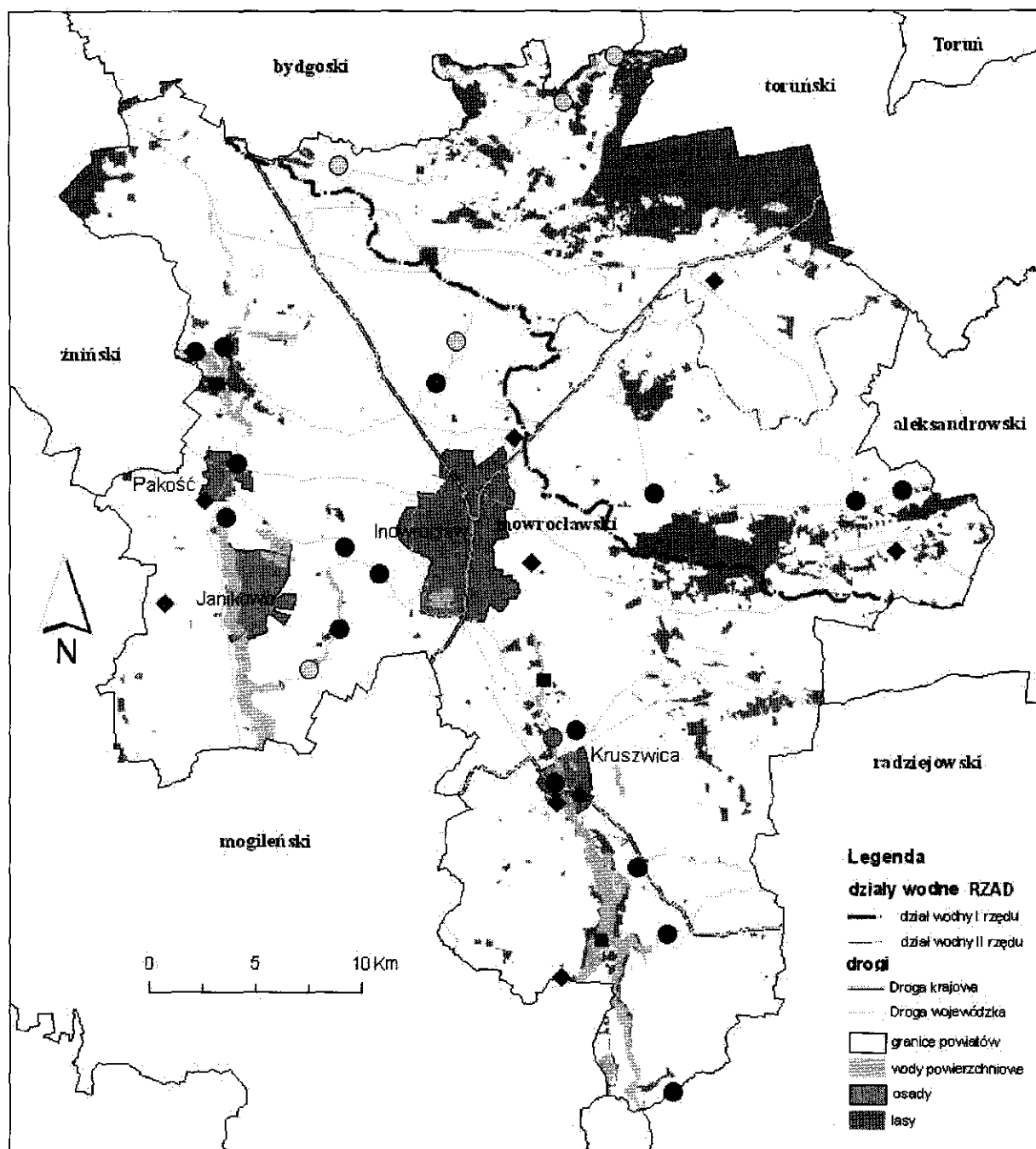
W przekroju wylotu ścieków z oczyszczalni w km 6+00, Kanał Jurancicki posiada zlewnię $A = 37 \text{ km}^2$ i charakteryzuje się następującymi przepływami: SWQ 133 dm³/s, SNQ 27 dm³/s, NNQ 11 dm³/s; woda wegetacyjna 84 dm³/s. Przy ujściu do Zielonej Strugi, Kanał Jurancicki posiada zlewnię $A = 58,7 \text{ km}^2$ i charakteryzuje się następującymi przepływami: SWQ 202 dm³/s, SNQ 41 dm³/s, NNQ 17 dm³/s; woda wegetacyjna 127 dm³/s.

W zlewni Kanału Jurancickiego zainstalowane są jazy podpiętrzające wodę do podsiąkowych nawodnień rolniczych. Z tego powodu w okresie wegetacyjnym tj. w miesiącach od kwietnia do października przepływy w kanale są regulowane.

Głównym ciekim gminy **Janikowo** jest Stara Noteć Ludziska, która jest sztucznie uregulowana i nie powoduje zagrożenia powodziowego. Na terenie gminy znajduje się Zbiornik Pakoski, wybudowany w latach 1970 - 74. Powstał on przez spiętrzenie jeziora Janikowskiego i Bronisławskiego (w dorzeczu Noteci Zachodniej). Jego powierzchnia przy max. poziomie piętrzenia wynosi 1302 ha, natomiast przy minimalnym – 835 ha. Średnia głębokość zbiornika kształtuje się na 5,3 m, w najgłębszym miejscu wynosi 14,5 m. Ponadto na terenie gminy występuje drugie jezioro – Jezioro Ludziskie o powierzchni 21,24 ha, średniej głębokości 2,3 m, które w najgłębszym miejscu dochodzi do 4 m.

Sieć hydrograficzną gminy **Pakość** tworzą: południkowy przebieg rynien Zbiornika Pakoskiego i Jeziora Mielno połączonych ze sobą rzeką Noteć, Kanał Notecki odwadniający południowo-wschodnie tereny, Kanał Smyrnia Duża stanowiący naturalną granicę gminy, uchodzący do Noteci powyżej Jeziora Mielno i szereg innych, mniejszych cieków i rowów oraz oczek wodnych, licznie występujących w obrębie bardziej urozmaiconego krajobrazu wysoczyzny morenowej, w okolicach Radłowa.

W Leszczycach od skanalizowanego koryta żeglownego odchodzi na południowy zachód stare naturalne koryto rzeki Noteć, tzw. Stara Noteć, która na tym odcinku przepływa przez Jezioro Węgiereckie. Przez teren gminy przebiega dział wodny III rzędu.

- monitoring jezior**
 ■ I klasa ■ II klasa ■ III klasa ■ klasa n.o.n.
- monitoring rzek**
 ■ I klasa ■ II klasa ■ III klasa ■ IV klasa ■ klasa n.o.n.
- monitoring wód podziemnych**
 ◆

Tabela 29 Mapa monitoringu jezior, rzek i wód podziemnych

4.3.1.1. Możliwości i potrzeby retencjonowania wody (tzw. duża i mała retencja)

Na terenie powiatu inowrocławskiego konieczne jest powiększenie zasobów wodnych głównie poprzez budowę programu małej retencji.

4.3.1.2. Możliwości i potrzeby prowadzenia żeglugi

Niewielkie cieki na terenie powiatu uniemożliwiają prowadzenie żeglugi. Istnieje jedynie możliwość połączenia terenów powiatu poprzez Jezioro Gopło z drogą wodną Warta-Kanał Bydgoski, którego częścią jest także Kanał Ślesiński w powiecie konińskim. Jezioro Ślesińskie oraz Noteć z Jezioro Gopło już w starożytności i wczesnym średniowieczu stanowiły znane szlaki wodne. W pobliżu Konina przebiegał rzymski szlak bursztynowy. Aktywne politycznie i gospodarczo społeczeństwo kujawskie w XV wieku i XVI wieku wykorzystywało Noteć górną i środkową jako szlak komunikacyjny. Nadmiar produktów rolnych i przemysłowych z okolic Kruszwicy, Inowrocławia, Janikowa i Bronisławia zmuszał koła gospodarcze do aktywizacji istniejącego szlaku wodnego. Przez naturalne obniżenia terenowe między Koninem a Nakłem, wykorzystując łańcuch jezior kujawskich, w latach 1870-1949 wykonano etapami drogę wodną Warta-Kanał Bydgoski. Wraz z udoskonaleniem techniki budownictwa śluz i jazów. W latach 1870 -1878 w granicach byłego zaboru pruskiego uregulowano Noteć górną, budując na niej 8 śluz żeglugowych.

Cała droga wodna Warta-Kanał Bydgoski ma łącznie 146,6 km długości. Bierze swój początek w km 406,6 Warty w Morzysławiu pod Koninem i kończy się w km 23,2 drogi wodnej Wisła-Odra, tj. w Kanale Bydgoskim. Jej częścią jest żeglowny Kanał Ślesiński, rozpoczynający się od Warty w Morzysławiu i biegnący w kierunku północnym. Kanał ten łączy rzekę Wartę z Jezioro Gopło. Jego długość wynosi 32 km, w tym odcinków przekopanych - 18,7 km. Powierzchnia zlewni jest rozległa i zajmuje 410,9 km². Pozostałe odcinki drogi wodnej to Jezioro Gopło (27,5 km), Noteć górna skanalizowana od Gopła do Antoniewa (62,1 km), Kanał Górnonotecki od Antoniewa do Kanalu Bydgoskiego (25,0 km). Prowadzenie żeglugi będzie możliwe po całkowitej modernizacji tej drogi wodnej.

Jezioro Gopło. Trasa drogi wodnej Warta-Kanał Bydgoski przebiega na długości 27,5 km przez Jezioro Gopło w zlewni Noteci wschodniej. Gopło jest typowym jeziorem rynnowym, o obrzeżu utworzonym z mineralnych utworów aluwialnych i bagienno-torfowych. Płaskie jego brzegi są tylko częściowo porośnięte lasami we wschodniej środkowej części. Bezpośrednio do skarp jeziora przylegają żyzne ziemie kujawskie. Zachowane w niektórych miejscach nabrzeża przeladunkowe świadczą o intensywnym dawniej eksporcie płodów rolnych z okolic Jeziora Gopło. Obecnie na jeziorze rozwija się tylko turystyka wodna. Do północno-wschodniej części jeziora wpada kanał melioracyjny Bachorza Duża, którym małymi łodziami turystycznymi można dopłynąć do rzeki Zgłowiączki, będącej lewobrzeżnym dopływem Wisły we Włocławku.

Tabela 30 Charakterystyka morfometryczna jeziora Gopło

Wysokość n.p.m. (m)	77,0	Długość maks. (m)	25000
Powierzchnia (ha)	2154,5	Szerokość maks. (m)	2500
Objętość (tys. m ³)	78497,0	Długość linii brzegowej (m)	91300
Głębokość maks. (m)	16,6	Rozwinięcie linii brzegowej	5,55
Głębokość średnia (m)	3,6	Wskaźnik odsłonięcia	598,5

Źródło: Jańczak 1996. *Atlas jezior Polski. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej*

4.3.1.3. Budowle hydrotechniczne

Stan techniczny tych budowli jest pod ciągłą troską miejscowych spółek wodnych. Urządzenia te są ciągle niszczone przez wandalizm i złodziei złomu.

Bardzo zróżnicowany jest stan urządzeń melioracyjnych, pochodzących głównie z lat 1960-1975. System urządzeń melioracyjnych wymagać będzie modernizacji, renowacji oraz przebudowy, zwłaszcza pod kątem nawadniania użytków rolnych i zielonych.

4.3.1.4. Stan i potrzeby budowy oraz odbudowy stawów i oczek wodnych

Odbudowa stawów śródpolnych i „oczek wodnych” jest szczególnie pożądana na wszystkich terenach rolniczych, głównie ze względów krajobrazowych, biocenotycznych i nawodnieniowych. Umożliwią one także zahamowanie i magazynowanie spływu wód z terenów rolniczych.

4.3.1.5. Możliwości wykorzystania wód płynących dla celów rozwoju turystyki

Zapewnienie wysokiego poziomu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej należy rozumieć w kontekście zasady zrównoważonego rozwoju, którą w odniesieniu do rekreacji oznacza taki sposób oraz zakres uwypuklenia i udostępnienia walorów danego terenu, który sprzyjałby rozwojowi turystyki i rekreacji, był przyjazny środowisku przyrodniczemu oraz dawał szansę wykonalności pod względem ekonomicznym. W przypadku terenu powiatu zakres kolizji rozwoju funkcji rekreacyjnej jest niewielki. Praktycznie dotyczy on tylko większych jezior oraz Jeziora Gopło jako części drogi wodnej Warta-Kanał Bydgoski, wykorzystywanej obecnie tylko do sporadycznych rejsów wycieczkowo-turystycznych.

Na terenie powiatu należy wybrać miejsca o najwyższych walorach przyrodniczych w celu udostępnienia ich dla kontrolowanej turystyki kwalifikowanej. Dotyczy to zwłaszcza terenów chronionych.

4.3.2. Przyjęte cele i priorytety

Celami średniookresowymi do 2015r. wynikającymi z polityki ekologicznej państwa są:

- dążenie do zapewnienia dobrego stanu (jakościowego i ilościowego) wód w Polsce,
- wdrażanie zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w Polsce, w tym reorganizacja służb zajmujących się gospodarowaniem wodami poprzez ich integrację,
- zmiana systemu finansowania gospodarki wodnej (samofinansowanie gospodarki wodnej),
- efektywna ochrona przed powodzią i suszą,
- integracja gospodarki wodnej z gospodarką leśną poprzez planowanie przestrzenne, przede wszystkim w celu zwiększenia naturalnej retencji wód oraz zmniejszenia zagrożenia powodziowego.

4.3.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa

„Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego 2010”, uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-pomorskiego w dniu 3 lipca 2008r. w podrozdziale 6.3.2. „Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy” określa kierunki działań w tym zakresie dla województwa kujawsko-pomorskiego, w tym dla powiatu inowrocławskiego.

4.3.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 31 Lista przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Programu

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania własne														
1	P	Utworzenie bazy danych i systemu wymiany informacji, oraz współudział w systemie ochrony przeciwpowodziowej	RZGW/ IMiGW, Wojewoda, Władze Powiatu i Gmin									Ochrona przeciwpowodziowa	-	Środki własne, Inne fundusze
2	I	Realizacja przedsięwzięć z zakresu renowacji oraz wymaganej odbudowy cieków naturalnych i urządzeń melioracji wodnych podstawowych	K-PZMiUW / RZGW, Władze Województwa, Powiatu i Gmin									Zapewnienie odpowiedniego nawodnienia gleb	-	Środki własne, Inne fundusze w tym strukturalne UE, PFOŚiGW.

3	I	Podjęcie przedsięwzięć z zakresu odbudowy zdekapitalizowanych systemów melioracji wodnych	właściciele nieruchomości/ Władze Województwa,														Zapewnienie odpowiedniego nawodnienia gleb	-	Środki własne, Inne fundusze
4	I	Przebudowa i modernizacja własnego zagospodarowania terenów przyległych do wód stojących i płynących	Właściciele nieruchomości/ K-P ZMiUW, Władze Gmin														Ochrona wód, zapewnienie dostępu do nich	-	Środki własne, Inne fundusze
5	I	Modernizacja obiektów i urządzeń przeciwpowodziowych	RZGW/ zarząd województwa, powiatu, gminy														Ochrona przeciwpowodziowa	-	Środki własne, Inne fundusze
6	P	Współpraca z Gminami przy opracowaniu koncepcji programowej małej retencji	Gmina/Powiat														Zabezpieczenie przed nadmiernym spływem wód opadowych	-	Budżety gmin, GFOŚiGW, potencjalni inwestorzy
Zadania koordynowane																			
1	P/I	Działania na rzecz wyznaczania części nieruchomości umożliwiających dostęp do wody	Gminy														Ochrona wód, zapewnienie dostępu do nich	-	Budżet gminy
2	I	Modernizacja i odbudowa systemów melioracyjnych	Gminy, spółki wodne/ K-PZMiUW														Zapewnienie odpowiedniego nawodnienia gleb	-	Budżety województwa, gmin i właścicieli gruntów
3	P/I	Ochrona przeciwpowodziowa	Gminy														Ochrona przeciwpowodziowa	-	Środki własne i inne

5. Cele, priorytety i przedsięwzięcia, inwestycyjne i pozainwestycyjne, konieczne do realizacji w perspektywie wieloletniej w sferze poprawy jakości środowiska

5.1. Gospodarowanie odpadami

Całość problematyki związanej z gospodarowaniem odpadami jest zawarta w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami.

5.2. Jakość wód

5.2.1. Analiza stanu istniejącego

5.2.1.1. Jakość wód powierzchniowych

Do czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych należą uwarunkowania naturalne, takie jak warunki klimatyczne i hydrologiczne, czy zdolność samooczyszczania oraz zanieczyszczenia antropogeniczne. Znaczną część zanieczyszczeń trafiających do wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia obszarowe.

Źródłem tych zanieczyszczeń są przede wszystkim:

- niedostateczna infrastruktura odprowadzająca ścieki bytowo – gospodarcze;
- rolnictwo, co wynika głównie z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych, a także środków ochrony roślin (obecnie w ilościach malejących) w zlewniach rzek i jezior,
- spływ powierzchniowy z terenów przemysłowych,
- depozycja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z powietrza,

Do zanieczyszczeń punktowych, stwarzających bardzo poważne zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych należą przede wszystkim:

- bezpośrednie zrzuty surowych ścieków bytowo – gospodarczych do cieków wodnych i jezior (na nieskanalizowanych obszarach);
- zrzuty niedostatecznie oczyszczonych ścieków (nieodpowiadających warunkom pozwolenia wodnoprawnego);
- sytuacje awaryjne w przemyśle,

Wody powierzchniowe są obok terenów leśnych podstawowym elementem krajobrazu gminy, o ich znaczeniu najlepiej świadczy fakt, że znacząca ilość obszarów objętych na tym terenie prawnej ochronie zlokalizowana jest w obrębie cieków, zbiorników wodnych czy też torfowisk.

5.2.1.2. Jakość wód podziemnych

Na terenie powiatu inowrocławskiego poziomy wodonośne występują w trzech różnowiekowych wydzieleniach litostratygraficznych: poziomie czwartorzędowym, poziomie

trzeciorzędowym, poziomie mezozoicznym. Poziomy wodonośne można ująć w dwa systemy klasyfikacyjne: Główne Użytkowe Poziomy Wodonośne (GUPW), Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

Na obszarze gminy Inowrocław znajduje się fragment trzeciorzędowego zbiornika „Wielkopolska Dolina Kopalna”, który nie wymaga szczególnej ochrony, ze względu na to, iż wody zalegają głęboko - średnia głębokość ujęcia wynosi 60 m i są izolowane od powierzchni warstwą nieprzepuszczalną. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne ocenia się na 480 tys. m³/dobę.

Na obszarze gminy brak jest większych złóż kopalin. Złoża kruszywa naturalnego i surowców ilastych zostały bądź wyczerpane, bądź posiadają znaczenie lokalne z uwagi na małe zasoby, niską jakość surowca i niekorzystną budowę geologiczną.

Na obszarze gminy znajduje się jeden z najzasobniejszych w skali kraju tzw. szczecińsko-łódzki obszar występowania wód geotermalnych. Wody te występują w osadach kredy, jury i triasu.

Na terenie gminy Inowrocław występują sprzyjające warunki hydrogeologiczne. Wodę pobiera się z utworów kredowych, utworów trzecio i czwartorzędowych o dużej wydajności warstw wodonośnych. System wodociągów w gminie Inowrocław oparty jest na 6-ciu ujęciach grupowych we wsiach Łojewo, Tupadły, Strzemkowo, Popowice, Jaksice, Cieślin przeznaczonych do zaopatrywania w wodę dla celów bytowo-gospodarczych osiedli mieszkaniowych i zakładów produkcyjnych.

5.2.1.3. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

Ujęcia wód podziemnych stanowią na terenie powiatu dominującą formę zaopatrzenia w wodę ludności miast i wsi oraz na potrzeby przemysłu i gospodarstw rolnych (dla nawożenia upraw oraz chowu i hodowli zwierząt). Obecnie, poza niewielką ilością poboru wody z ujęć własnych (studnie kopane do pierwszego poziomu wodonośnego) usytuowanych w gospodarstwach wiejskich, poprzez wykonanie rozwiniętych sieci wodociagowych prawie cały obszar powiatu objęty jest dostawą wody pochodzącej z ujęć publicznych. Długość czynnej sieci wodociagowej na terenie powiatu inowrocławskiego wynosi 1361,7 km.

Na terenie powiatu inowrocławskiego znajdują się 2 punkty zakwalifikowane do krajowej sieci monitoringu wód podziemnych i są to:

Inowrocław – 1 punkt oznaczony Inowrocław nr 685;

Janikowo – 1 punkt oznaczony Kołodziejewo nr 686.

W obu otworach badana jest woda gruntowa, która w latach 1997 – 1998 zaklasyfikowana została do III klasy pod względem jej jakości.

Ponadto w powiecie inowrocławskim znajduje się 7 punktów obserwacyjnych sieci monitoringu lokalnego, zlokalizowanych w gminach: Janikowo, Inowrocław, Gniewkowo, Dąbrowa Biskupia i Kruszwica.

Jakość badanych wód przedstawia się następująco:

- o wody z utworów czwartorzędowych w gminie Gniewkowo (miejscowość Gniewkowo) oraz w gminie Kruszwica (miejscowość Kruszwica) posiadały III klasę czystości, natomiast wody w gminie Dąbrowa Biskupia (miejscowość Dąbrowa Biskupia) posiadały II klasę czystości,
- o wody z utworów trzeciorzędowych skupione w gminach Janikowo (miejscowość Janikowo), Inowrocław (miejscowość Balin i Balin - Trzaski) posiadały III klasę czystości,
- o wody z utworów kredowych badane w gminie Kruszwica (miejscowość Kruszwica) posiadały III klasę czystości.

Na terenie powiatu do potencjalnych źródeł zagrożeń dla wód podziemnych zalicza się składowiska odpadów komunalnych, Zakład produkcyjny Soda Mątwy w Inowrocławiu i Zakład produkcyjny Janikosoda w Janikowie należące do zakładu SODA POLSKA CIECH Sp. z o.o. oraz stacje paliw. Ewentualne zanieczyszczenia mogą wystąpić w wyniku migracji poziomej i pionowej wód powierzchniowych i podskórnych z terenów nierozpoznanych, nielegalnych wysypisk odpadów oraz niedostatecznie zabezpieczonych zakładowych baz paliw wybudowanych w latach 1960/70.

Wg danych umieszczonych w Roczniku Statystycznym Ochrona Środowiska za rok 2001 w powiecie inowrocławskim pobrano ogółem wody w ilości na poziomie 30,4 hm³, z czego na cele przemysłowe – 21,1 hm³, a na cele komunalne ze zorganizowanych wodociągów – 9,3 hm³. Przy czym należy pamiętać, iż nie wszyscy mieszkańcy powiatu inowrocławskiego są objęci dostarczaniem wody z sieci wodociagowych. Szacuje się, iż procesem zwodociagowania objęte jest ok. 95% ludności zamieszkującej teren powiatu. Pozostali użytkują własne ujęcia wód podziemnych bez dokonywania pomiaru ich poboru. Ponadto woda wykorzystywana do celów

rolniczych także często pobierana jest z własnych ujęć wody podziemnej lub powierzchniowej niezależnie od dostarczanej wody zorganizowanymi systemami wodociagowymi na potrzeby komunalne.

Źródłem wody dla gospodarki komunalnej są przede wszystkim wody podziemne (ok. 95%), natomiast źródłem wód na cele rolniczo - produkcyjne są wody powierzchniowe i podziemne.

Obszary bardziej zurbanizowane charakteryzują się wyższymi wartościami poboru na cele przemysłowe i komunalne, na obszarach wiejskich mamy przede wszystkim do czynienia z użytkowaniem wód na cele rolnicze.

Tabela 32 Zużycie wody w gospodarstwach domowych w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2004 - 2007

Gmina	2004 [dam3/rok]	2005 [dam3/rok]	2006 [dam3/rok]	2007 [dam3/rok]
Powiat inowrocławski	5 358,8	5 614,4	5 472,3	5 210,2
Inowrocław – gmina miejska	2 630,9	2 597,5	2 505,1	2 397,4
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	208,0	231,9	254,0	244,7
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	374,1	550,6	550,8	503,5
Gniewkowo - miasto	112,8	327,0	310,9	229,4
Gniewkowo - obszar wiejski	261,3	223,6	239,9	274,1
Inowrocław - gmina wiejska	320,2	321,4	329,8	319,3
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	526,6	524,1	534,6	489,2
Janikowo - miasto	372,2	367,6	359,2	322,6
Janikowo - obszar wiejski	154,4	156,5	175,4	166,6
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	621,6	649,4	635,5	600,1
Kruszwica - miasto	322,1	198,5	301,3	291,2
Kruszwica - obszar wiejski	299,5	450,9	334,2	308,9
Pakość - gmina miejsko-wiejska	245,7	310,0	247,4	250,7
Pakość - miasto	139,0	180,8	140,4	135,4
Pakość - obszar wiejski	106,7	129,2	107,0	115,3
Rojewo - gmina wiejska	128,2	148,3	142,8	141,1
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	303,5	281,2	272,3	264,2

Źródło: GUS

5.2.1.4. Odprowadzanie ścieków komunalnych

W powiecie inowrocławskim długość sieci kanalizacyjnej wynosi 393,5 km (Dane na 31.12.2006r) . Stopień skanalizowania terenu powiatu wynosi 66,0% Alternatywnymi względem sieci kanalizacyjnej rozwiązaniami oprócz szamb są przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Tabela 33 Stopień skanalizowania gmin powiatu inowrocławskiego

Jednostka terytorialna	Stopień Skanalizowania [%]
Powiat inowrocławski	66,0%
Inowrocław – gmina miejska	96,5%
Dąbrowa Biskupia – gmina wiejska	35%
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	74%
Inowrocław – gmina wiejska	13%
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	73,8%
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	73,3%
Pakość - gmina miejsko-wiejska	45%
Rojewo – gmina wiejska	5%
Złotniki Kujawskie – gmina wiejska	60%

Źródło: Urzędy Gmin

Tabela 34 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gmin w powiecie inowrocławskim - stan na koniec 2006 r.

Jednostka terytorialna	2004			2005			2006		
	długość czynnej sieci kanalizacyjnej	ścieki odprowadzone	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	długość czynnej sieci kanalizacyjnej	ścieki odprowadzone	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	długość czynnej sieci kanalizacyjnej	ścieki odprowadzone	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej
	[km]	[dm ³]	[osoba]	[km]	[dm ³]	[osoba]	[km]	[dm ³]	[osoba]
Powiat inowrocławski	348,3	5 108,8	107 117	378,9	5 088,7	108 484	393,5	5 105,5	108 668
Inowrocław – gmina miejska	111,9	3 402,9	70 441	114,1	3 388,5	70 326	115,9	3 266,4	69 975
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	37,6	44,0	1 240	37,6	45,0	1 232	37,6	48,0	1 226
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	41,1	582,5	6 795	41,5	570,0	7 442	50,4	697,0	7 550
Wągrowo - gmina wiejska	4,0	22,2	667	6,1	21,2	666	6,1	19,9	667
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	36,3	296,5	9 593	36,3	317,2	9 596	36,3	339,6	9 636
Janikowo - miasto	23,4	265,1	8 923	23,4	282,8	8 935	23,4	301,1	8 982
Janikowo - obszar wiejski	12,9	31,4	670	12,9	34,4	661	12,9	38,5	654
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	63,0	461,1	11 752	85,3	437,8	12 074	91,3	445,4	12 326
Kruszwica - miasto	15,8	311,3	8 472	16,6	325,8	8 492	16,6	324,3	8 440
Kruszwica - obszar wiejski	47,2	149,8	3 280	68,7	112,0	3 582	74,7	121,1	3 886
Pakość - gmina miejsko-wiejska	12,5	164,2	3 739	12,5	164,2	3 746	12,8	136,6	3 753
Pakość - miasto	5,3	145,7	3 202	5,3	145,7	3 201	5,6	124,0	3 212
Pakość - obszar wiejski	7,2	18,5	537	7,2	18,5	545	7,2	12,6	541
Rojewo - gmina wiejska	3,0	8,4	217	3,0	13,2	217	3,0	7,3	215
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	51,8	127,0	2 673	57,1	131,6	3 185	58,0	145,3	3 320

GUS nie podał jeszcze informacji za rok 2007.

Źródło: GUS

Obecnie na terenie powiatu funkcjonują między innymi następujące oczyszczalnie ścieków:

- komunalne

Tabela 35 Tabela w oparciu o „Raport o stanie środowiska powiatu inowrocławskiego w roku 2000” – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

Lp.	Lokalizacja	Gmina	Średni zrzut ścieków	Typ	Odbiornik
-----	-------------	-------	----------------------	-----	-----------

			m ³ /d		
1.	Dąbrowa Biskupia	Dąbrowa Biskupia	30,4	mech-biologiczna	Rów melioracyjny
2.	Dom Pomocy Społecznej w Parchaniu	Dąbrowa Biskupia	25,0	mech-biologiczna	Rów melioracyjny-Kanał Parchański
3.	Oczyszczalnia ścieków w Gniewkowie	Gniewkowo	1126,0	mech-biologiczna	Rów melioracyjny – Kanał Gniewkowski
4.	Dom Pomocy Społecznej Kawęczyn	Gniewkowo	15,0	mech-biologiczna	Rów melioracyjny Kanał Parchański
5.	Dom Pomocy Społecznej Warzyn	Gniewkowo	40,0	mech-biologiczno chemiczna	Rów melioracyjny
6.	Oczyszczalnia Węclawice	Gniewkowo	46,5	mech-biologiczna	Rów melioracyjny
7.	Kujawska Spółdzielnia Mieszkaniowa – osiedle mieszkaniowe Dulsk	Inowrocław	10,0	mech-biologiczna	Rów melioracyjny Jezior Szarlej
8.	Dom Pomocy Społecznej Piotrkowice	Inowrocław	10,2	mech-biologiczna	Jezioro Piotrkowickie
9.	PWiK w Inowrocławiu – oczyszczalnia ścieków	m. Inowrocław	19 536,0	mech-biologiczna	Rów Rabiński, rz. Noteć
10.	Dom Pomocy Społecznej Ludzisko	Janikowo	26,0	mech-biologiczna	Jezioro Ludzisko
11.	Spółka Wodno – Ściekowa Kruszwica – oczyszczalnia	Kruszwica	4 600,0	mech-biol-chemiczna	Rzeka Noteć
12.	Dom Pomocy Społecznej Ostrowo	Kruszwica	50,0	mech-biologiczna	Rów melioracyjny zł. Jezioro Gopło
13.	Ośrodek Kolonijny w Złotowie	Kruszwica	8,0	mech-biologiczna	Jezioro Gopło
14.	Oczyszczalnia Kościelec	Pakość	75,0	mech-biologiczna	Kanał Kościelecki
15.	Oczyszczalnia w Złotnikach Kujawskich	Złotniki Kujawskie	447,0	mech-biologiczna	Rów melioracyjny
16.	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Nowość” Jezuicka Struga – oczyszczalnia osiedla mieszkaniowego	Rojewo	31,0	mech-biologiczna	Kanał Jurancicki

• **zakładowe:**

Tabela 36 Tabela w oparciu o Raport o stanie środowiska powiatu inowrocławskiego w roku 2000 – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

Lp.	Lokalizacja	Gmina	Średni zrzut ścieków m ³ /d	Typ	Odbiornik
1.	„Kom-Rol” Kobylniki-Gospodarstwo Rolne Bąkowo	Dąbrowa Biskupia	20,0	mech-biologiczna	Rów melioracyjny
2.	„Kom-Rol” Kobylniki-Gospodarstwo Rolne Sobiesierne	Dąbrowa Biskupia	46,5	mech-biologiczna	Rów melioracyjny
3.	Rolnicza Spółdzielnia Pracownicza Modliborzyce	Dąbrowa Biskupia	18,0	mech-biologiczna	Kanał Parchański
4.	Zakłady Mięsne „Viando”	Dąbrowa Biskupia	405,4	mech-biologiczna	Rów melioracyjny
5.	Zakład Przetwórstwa Cykorii w Wierchosławicach	Gniewkowo	78,0	mechaniczna	Rów melioracyjny Kanał Parchański
6.	AWRSP oczyszczalnia Wierchosławice	Gniewkowo	70,5	mech-biologiczna	Rów melioracyjny
7.	AWRSP oczyszczalnia Wierzbiczany	Gniewkowo	9,5	mechaniczna	Rów melioracyjny
8.	Spółdzielnia Produkcyjno – Handlowa „SINWAR” w Inowrocławiu	m. Inowrocław	12,3	mech-biologiczna	Rów Szymborski
9.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „INTURRS” w	m. Inowrocław	7,3	mech-biologiczna	Kanał Smymia
10.	Inowrocławskie Zakłady Chemiczne „Soda – Mątwy w Inowrocławiu	m. Inowrocław	3 337,5	mechaniczna	Rz. Noteć

11.	Inowrocławskie Zakłady Chemiczne „Soda – Mątwy w Inowrocławiu	m. Inowrocław	22 693,8	mechaniczna	Rz. Wisła
12.	KSC oddział Janikowo	Janikowo	3 459,0	mechaniczna	Zbiornik Pakoski
13.	Janikowskie Zakłady Sodowe „Janikosoda” S.A. w Janikowie	Janikowo	32 088,0	mechaniczna	Rz. Wisła
15.	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Nowość” Jezuitska Struga – oczyszczalnia zakładowa	Rojewo	146,0	mech-biologiczna	Kanał Jurancicki
16.	KSC oddział Tuczo	Złotniki Kujawskie	746,0	mech-biologiczna	Rów melioracyjny, Jezioro Tuczo
17.	Kopalnia Soli „Solino” S.A. w m. Góra	Inowrocław	30,00	mech-biologiczna	Rów melioracyjny
18.	„Tańscy” S.J. Tańscy	Inowrocław	55,00	mech-biologiczna	Rów melioracyjny

Poza wyżej wymienionymi przy niektórych obiektach użyteczności publicznej funkcjonują niewielkie oczyszczalnie pod potrzeby lokalne, a na terenach o rozproszonej zabudowie wybudowano kilkadziesiąt przydomowych oczyszczalni ścieków bytowych.

Ogólnie należy stwierdzić, iż w ostatnim okresie obserwuje się zmniejszanie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych ze źródeł punktowych. Nadal głównym źródłem zanieczyszczenia wód są ścieki komunalne i spływy obszarowe. Obserwuje się systematyczne zmniejszanie zużycia wody i w konsekwencji spadek ilości odprowadzanych ścieków.

5.2.1.5. Wody opadowe

W powiecie inowrocławskim problemem jest także kanalizacja deszczowa i spływ wód opadowych, często bezpośrednio do odbiornika, którym jest środowisko gruntowo - wodne. Urbanizacja terenów, utwardzanie powierzchni powoduje konieczność skanalizowania powierzchni ziemi i ujmowanie w sposób zorganizowany wód opadowych. W niewielkim stopniu kanalizacją deszczową objęte są tereny miast powiatu w około 34%. Natomiast tereny wiejskie w zasadzie nie posiadają zorganizowanych systemów zbierania wód opadowych. Niewielkie fragmenty kanalizacji deszczowych istnieją na niektórych drogach o szczególnym znaczeniu dla regionu. Ta część wód opadowych, która ujmowana jest systemami kanalizacji deszczowych jest odprowadzana do odbiorników (wód powierzchniowych) bezpośrednio bez podczyszczania.

Celem poprawy stanu czystości wód powierzchniowych należy też przewidzieć oczyszczanie wód opadowych. Szczególnie dotyczy to większych jednostek osadniczych o zwartej zabudowie, gdzie koncentracja ścieków deszczowych jest największa z uwagi na umocnione nawierzchnie dróg, placów, powierzchni dachowych.

W miastach powiatu planuje się wykorzystanie istniejących odcinków kanalizacji ogólnospławnej jako sieci deszczowej, a w pozostałych nieskanalizowanych częściach terenu doprojektowanie dodatkowych kanałów, szczególnie w części obszaru o dużych skupiskach zabudowy. W przypadku pozostałych terenów objętych planową rozbudową sieci kanalizacyjnych przewiduje się budowę sieci rozdzielczej, przy czym w każdym uzasadnionym przypadku planowane jest podczyszczanie ścieków deszczowych przed zrzutem ich do

5.2.1.6. Odprowadzanie ścieków przemysłowych

W ostatnich latach w kraju obserwuje się tendencję do ograniczania ilości powstających ścieków przemysłowych. Powiat inowrocławski nie odbiega w tym obszarze od tych uwarunkowań. Sytuacja ta jest spowodowana wprowadzaniem racjonalizacji gospodarki wodnej w zakładach, ale także regresją gospodarczą, która doprowadziła w ostatnich latach do likwidacji szeregu zakładów, jak cukrownie w Janikowie i Tucznie.

Janikowskie Zakłady Sodowe „Janikosoda” S.A. w Janikowie były wpisane na listę zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska w skali kraju (tzw. „lista 80”, zostały warunkowo skreślone w roku 2001), a Cukrownia „Janikowo” w Janikowie, Fabryka Cukru w Tucznie oraz Inowrocławskie Zakłady Sodowe Soda – Mątwy” S.A. znajdowały się na liście zakładów szczególnie uciążliwych w skali województwa. Do marca 1994r. bezpośrednio do wód powierzchniowych odprowadzano ścieki z Zakładów Tłuszczowych w Kruszwicy oraz do grudnia 1994r. z Cukrowni „Kruszwica”. Po tych terminach ścieki z obu jednostek gospodarczych skierowano do mechaniczno – biologiczno – chemicznej oczyszczalni ścieków w m. Szarłej.

Od sierpnia 1999 r. Janikowskie Zakłady Sodowe wdrożyły zamknięty obieg wody pochłódniczej, co spowodowało:

1. zmniejszenie poboru wody ze Zbiornika Pakoskiego o około 80%;
2. zminimalizowanie do niezbędnego minimum zrzutu ścieków (wód pochłódniczych) z terenu zakładu;
3. przywrócenie równowagi termicznej w odbiorniku (zaprzestanie odprowadzania ścieków podgrzanych);
4. zmniejszenie ładunku azotu amonowego wprowadzanego ze ściekami do odbiornika.

5.2.1.7. Wpływ rolnictwa na jakość wód

Wpływ rolnictwa na jakość wód jest uzależniony od wielu czynników: ukształtowania terenu, stosowanej gospodarki nawozowej, stanu opadów atmosferycznych i warunków klimatycznych, usytuowania w stosunku do wód powierzchniowych lub podziemnych itp. Do zanieczyszczeń powierzchniowych lub obszarowych wód zaliczane są m.in. zanieczyszczenia spłukiwane opadami atmosferycznymi z terenów rolnych i leśnych. Obejmuje to także zanieczyszczenia wsiąkające do gruntu, przenikające do wód gruntowych i za ich pośrednictwem zasilające wody powierzchniowe. Czynnikiem zanieczyszczającymi, wymywanymi z pól, łąk i pastwisk do odbiorników, są przede wszystkim składniki nawozów mineralnych i organicznych (gnojowica, gnojówka, obornik), chemiczne środki ochrony roślin, ścieki i osady ściekowe wykorzystywane do celów rolniczych lub w niewłaściwy sposób wprowadzane do ziemi.

5.2.1.8. Problem nieszczelnych zbiorników bezodpływowych

Zgodnie z art. 3 ust.3 pkt 1 *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, gminy mają obowiązek prowadzić ewidencję zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Większość gmin na terenie powiatu posiada taką ewidencję.

Tabela 37 Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gmin powiatu inowrocławskiego (Stan na 31.12.2007r.)

Jednostka terytorialna	Ilość zbiorników bezodpływowych	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków
Powiat inowrocławski	6060	136
Inowrocław – gmina miejska	230	3
Dąbrowa Biskupia – gmina wiejska	531	7
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	704	23
Inowrocław – gmina wiejska	1 381	39
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	350	3
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	1 405	5
Pakość - gmina miejsko-wiejska	618	11
Rojewo – gmina wiejska	621	43
Złotniki Kujawskie – gmina wiejska	220	2

Źródło: Urzędy Gmin

Z ewidencji wynika, że na omawianym terenie znajduje się 6060 zbiorników bezodpływowych.

Spis ten jest systematycznie uzupełniany. Umożliwia to wprowadzenie właściwych mechanizmów kontrolnych na terenie gmin powiatu inowrocławskiego.

Na terenie miejscowości nie posiadających zbiorczych sieci kanalizacyjnych ścieki bytowe stanowią bardzo poważny problem. Małe skanalizowanie obszarów wiejskich gminy warunkuje odprowadzanie i gromadzenie nieczystości płynnych do zbiorników indywidualnych – szamb. Większość gospodarstw posiada szamba nie odpowiadające normom lub w ogóle nie posiada szamba, a ścieki bytowe odprowadzane są do gnojownika i wywożone na grunty uprawne lub bezpośrednio ścieki odprowadzane są do gruntu lub wód.

Aby nie dopuścić do wylewania ścieków z szamb i kontrolować ich szczelność należy zobowiązać właścicieli, zarządców i administratorów nieruchomości do regularnego opróżniania napełnianych zbiorników przy uwzględnieniu w rozliczeniu rzeczywistego zużycia wody. Ponadto

szamba nie mogą być użytkowane bezterminowo, ponieważ pozwolenie na ich wykorzystywanie opiewa tylko na ściśle określony czas. Każdy właściciel szamba powinien być świadomy, że likwidacja szamb jest nieuchronna, szczególnie takich, które nie spełniają swych funkcji.

Rozwiązaniem alternatywnym dla mieszkańców gminy jest podłączenie się do istniejącej sieci lub w przyszłości do sieci nowo wybudowanej, a w miejscach, gdzie budowa kanalizacji jest nieuzasadniona technicznie i ekonomicznie, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.

5.2.2. Przyjęte cele i priorytety

Do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych pochodzących z obszaru kraju w celu ochrony wód powierzchniowych, w tym wód morskich, przed eutrofizacją oraz zakończyć program budowy, rozbudowy i modernizacji systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM od 2 000 do 15 000.

Celem średniookresowym polityki ekologicznej w odniesieniu do jakości wód jest osiągnięcie dobrego stanu krajowych wód powierzchniowych i podziemnych.

5.2.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa

W Programie ochrony środowiska dla województwa kujawsko - pomorskiego przedstawiony stan wód nie pozwala obecnie na spełnienie zapisów ustawy Prawo wodne, w szczególności w zakresie zarządzania zasobami wodnymi służącemu zaspokojeniu potrzeb ludności, gospodarki, ochronie wód i środowiska związanego z tymi zasobami.

Województwo kujawsko - pomorskie należy do obszarów o wysokich walorach i zasobach wodnych, ale ogólnie zła jakość wód powierzchniowych powoduje, że działania ukierunkowane na zwiększenie zasobów wody w zlewniach przez ich retencjonowanie muszą być prowadzone równocześnie z działaniami ukierunkowanymi na racjonalizację zużycia wody (eliminowanie zużycia wody podziemnej przez przemysł) i poprawę jakości wód, przede wszystkim poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej w miastach i aglomeracjach o RLM powyżej 2 000.

Zarządzanie zasobami wodnymi nabiera szczególnego znaczenia dla województwa kujawsko - pomorskiego, które charakteryzuje się niską jakością wód powierzchniowych. Warunkiem prowadzenia racjonalnej gospodarki wodnej w województwie jest wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania zasobami, obejmującego wody podziemne i powierzchniowe. W województwie obecnie brak jest kompleksowych rozwiązań gospodarki wodnej. Taka sytuacja jest uwarunkowana m.in. brakiem warunków korzystania z wód dorzecza, a także brakiem całłościowego bilansu wodnego województwa.

Ponadto Państwo jest zobowiązane zapewnić mieszkańcom wodę pitną dobrej jakości. Szczególnego znaczenia nabiera optymalizacja zużycia wody, zarówno do celów bytowych, jak i gospodarczych, a przede wszystkim eliminowanie korzystania z wód podziemnych przez przemysł (z wyjątkiem niektórych branż, np. przemysł rolno-spożywczy, farmaceutyczny).

Istotnym problemem jest funkcjonowanie licznych dzikich ujęć wody, zwłaszcza na terenach upraw sadowniczych i szklarniowych. Stąd wynika potrzeba ich inwentaryzacji i likwidacji. Oprócz powyższych działań prowadzone będą działania mające na celu polepszenie procesu uzdatniania wody, jak też budowa wodociągów i wymiana wyeksploatowanej sieci wodociągowej.

Optymalizacja zużycia wody będzie prowadzona poprzez zapobieganie stratom wody na przesyle oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle i oszczędne korzystanie z wody przez indywidualnych użytkowników.

W świetle zasygnalizowanych problemów w Programie przewidziano wdrożenie ochrony wód i poprawę ich stanu poprzez:

- maksymalne ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych.
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł obszarowych.
- budowa oczyszczalni przyzagrodowych na terenach o zabudowie rozproszonej.
- ochrona czystości wód jezior oraz ich rekultywacja.
- zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej
- budowę i rozbudowę obiektów małej retencji wód.
- ochronę GZWP, w szczególności na terenach nie posiadających izolacji od powierzchni.
- likwidację punktowych źródeł zanieczyszczeń poprzez budowę kolejnych oczyszczalni ścieków, modernizację istniejących oczyszczalni w kierunku chemicznego

unieszkodliwiania ścieków oraz dostosowania przepustowości do przyszłych potrzeb, kontynuowania rozbudowy kanalizacji sanitarnej w celu dociążenia oczyszczalni ścieków, a tym samym zwiększenia ich efektywności.

- ograniczenie zabudowy, w szczególności mieszkaniowej na terenach zagrożonych powodzią (przez wodę 100-letnią) w dolinach Wisły i Noteci.

5.2.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, koordynowanych i gminnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 38 Zadania przewidziane do realizacji w latach 2008- 2015

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania koordynowane														
1	I/P	Kontrola i eliminacja nieszczelnych zbiorników gromadzenia ścieków (szamb)	Gminy									Usprawnienie gospodarki wodno-ściekowej, poprawa jakości wód	-	Środki własne, inne fundusze
2	P	Wzmoczone działania kontrolne i egzekucyjne w celu eliminacji nielegalnego zrzutów ścieków komunalnych	Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin, Przedsiębiorstwa wodociągowe									Poprawa jakości wód	-	Środki własne, inne fundusze
3	I	Podczyszczanie wód opadowych na wylotach kanalizacji deszczowej	Urząd Miasta Inowrocławia									Poprawa jakości wód	2 400 000 zł	Środki własne, inne fundusze
4	I	Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Dąbrowa Biskupia poprzez zastosowanie rozwiązań alternatywnych (budowa oczyszczalni przydomowych z osadem czynnym w miejscowościach: Brudnia, Chlewiska, Chróstowo, Dąbrowa Biskupia, Głojkowo, Konary, Mleczkowo, Modliborzyce, Niemojewo, Nowy Dwór, Ośniszczewo, Parchanie, Parchanki, Pieranie, Przybysław, Radojewice, Rejna, Sobiesienie, Walentynowo, Wola Stanomińska, Wonorze,	Gmina Dąbrowa Biskupia									Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	6.100.000,00 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
5	I	Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Dąbrowa Biskupia poprzez zastosowanie rozwiązań alternatywnych (budowa oczyszczalni przydomowych z osadem czynnym - II ETAP).	Gmina Dąbrowa Biskupia									Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	4.900.000,00 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,

6	I	Rozbudowa istniejącej mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków w Dąbrowie Biskupiej i modernizacja pod kątem przyjmowania osadów ściekowych z oczyszczalni przydomowych lub likwidacja istniejącej oczyszczalni i przesył ścieków do oczyszczalni w Gniewkowie	Gmina Dąbrowa Biskupia														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	5 000 000,00 – rozbudowa i modernizacja oczyszczalni 5 000 000,00 – likwidacja oczyszczalni i przesył ścieków	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
7	I	Budowa sieci wodociągowej w Wielosiu	Gmina Gniewkowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	70 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
8	I	Budowa sieci wodociągowej Wierzchowice _ Kolonia	Gmina Gniewkowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	60 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
9	I	Budowa sieci wodociągowej Szydłowie-Skałmierowice	Gmina Gniewkowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	80 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
10	I	Budowa sieci wodociągowej w Kawęczynie	Gmina Gniewkowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	10 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
11	I	Rozdzielenie kanalizacji ogólnospławnej na ul. Toruńskiej i Kilińskiego w Gniewkowie	Gmina Gniewkowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	500 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
12	I	Przebudowa Oczyszczalni Ścieków w Gniewkowie, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Gmina Gniewkowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	16 500 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
13	I	Budowa sieci kanalizacyjnej w Gniewkowie	Gmina Gniewkowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	4 000 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
14	I	Budowa sieci kanalizacyjnej w Gniewkowie	Gmina Gniewkowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	2 800 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
15	I	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Gniewkowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	600 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
16	I	Objęcie siecią kanalizacyjną miejscowości Sławęcinek, Gnojno i Sójkowo	Gmina Inowrocław														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	-	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Inowrocławskiego

17	I	Objęcie siecią kanalizacyjną miejscowości Łojewo	Gmina Inowrocław														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	-	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
18	I	Budowa kolektora tłocznego. Objęcie siecią kanalizacyjną miejscowości Jacewo, Marulewy i Komaszycy	Gmina Inowrocław														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	-	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
19	I	Budowa kolektora tłocznego. Objęcie siecią kanalizacyjną miejscowości Jaksice	Gmina Inowrocław														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	-	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
20	I	Modernizacja sieci wodociągowej	Gmina Janikowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	4 500 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
21	I	Budowa kanalizacji sanitarnej wokół Jeziora Pakoskiego	Gmina Janikowo														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	31 461 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
22	I	Przebudowa stacji uzdatniania wody w Kruszwicy	Gmina Kruszwica														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	4 000 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
23	I	Przebudowa urządzeń technologicznych oczyszczalni ścieków	Gmina Kruszwica														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	8 700 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
24	I	Budowa sieci kanalizacyjnej Grodzitwo, Wróble, Skotniki, Chelmce, Rusinowo	Gmina Kruszwica														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	5 000 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
25	I	Budowa kanalizacji ściekowej i deszczowej z przyłączami dla osiedla przy ul. Wyszyńskiego i ulic przyległych	Gmina Pakość														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	4 294 621 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
26	I	Likwidacja oczyszczalni ścieków rozbudowa punktu zlewnego	Gmina Pakość														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	3 000 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
27	I	Wymiana odcinka magistrali wodociągowej w ul. Jankowskiej	Gmina Pakość														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	700 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
28	I	Budowa kanalizacji ściekowej i deszczowej we wsi Rybitwy	Gmina Pakość														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	1 820 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
29	I	Budowa kanalizacji ściekowej i deszczowej we wsi Giebnia	Gmina Pakość														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	86 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,

30	I	Budowa kanalizacji ściekowej i deszczowej w ul. Radłowskiej w Pakości	Gmina Pakość													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	1 800 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
31	I	Rozbudowa systemu oczyszczalni przydomowych	Gmina Pakość													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	240 000 zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
32	I	Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	Gmina Rojewo													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	2 250 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
33	I	Budowa sieci kanalizacyjnej Rojewo – Liszkowo.	Gmina Rojewo													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	3 425 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
34	I	Budowa sieci kanalizacyjnej Rojewo – Ściborze.	Gmina Rojewo													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	3 000 000zł.	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
35	I	Budowa przydomowej oczyszczalni ścieków przy SP w Rojewicach	Gmina Rojewo													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	50 000zł.	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
36	I	Budowa sieci kanalizacyjnej Kaczkowo -Płonkówko	Gmina Rojewo													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	2 661 000zł.	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
37	I	Budowa sieci kanalizacyjnej Płonkówko-Rojewo	Gmina Rojewo													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	4 620 000zł.	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
38	I	Budowa sieci wodociągowej do miejscowości Glinki	Gmina Rojewo													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	50 000zł.	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
39	I	Budowa kanalizacji sanitarnej W Niszczewicach	Gmina Złotniki Kujawskie													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	2 665 516zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
40	I	Budowa kanalizacji sanitarnej w Krężołach, Mierzwinie i Helenowie	Gmina Złotniki Kujawskie													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	5 450 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
41	I	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gniewkówcu	Gmina Złotniki Kujawskie													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	3 970 00zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,
42	I	Budowa kanalizacji sanitarnej wTarkowie Górnym i Dobrogościcach	Gmina Złotniki Kujawskie													Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	4 000 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW,

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Inowrocławskiego

43	I	Budowa kanalizacji sanitarnej w Tupadłach i Broniewie	Gmina Złotniki Kujawskie														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	4 000 000zł.	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW.
44	I	Budowa kanalizacji sanitarnej i wodociągów na terenie gminy	Gmina Złotniki Kujawskie														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	1 565 000zł	Budżet Gminy Środki Unii Europejskiej: Pożyczka z WFOŚiGW lub NFOŚiGW.
45	P/I	Prowadzenie monitoringu lokalnego jako uzupełnienie państwowego, z gminnego funduszu	Gminy/ WIOŚ, PiG, IMGW														Poprawa jakości wód	-	Środki własne, inne fundusze
46	P/I	ochrony środowiska Wprowadzenie do likwidacji gołolezi środków najmniej szkodliwych dla gleb i wód	Gminy/ przedsiębiorstwo komunalne														Ochrona wód, gleby	-	Środki własne, inne fundusze
47	I/P	Uświadamianie mieszkańców o możliwościach włączenia do kanalizacji, tych którzy mają taką możliwość ale jeszcze tego nie uczynili	Gminy														Ochrona wód, gleby	-	Środki własne, inne fundusze
48	I	Budowa urządzeń oczyszczających i doczyszczających ścieki przemysłowe wprowadzane do wód lub do ziemi oraz do instalacji zbiorowego odprowadzenia ścieków.	przedsiębiorcy/ Władze Gmin, RZGW, WIOŚ														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	-	Środki własne, inne fundusze.
49	I	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków na terenach o zabudowie rozproszonej.	właściciele nieruchomości/ Władze Gmin														Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	-	Środki własne, inne fundusze
50	P	Ograniczenie zanieczyszczeń przemysłowych poprzez wzmoczone działania kontrolne podejmowane wspólnie ze służbami Starostwa i WIOŚ	Gminy/ Starostwo/WIOŚ														Poprawa jakości wód	-	Środki własne, inne fundusze

5.3. Jakość powietrza i zmiany klimatu

5.3.1. Analiza stanu istniejącego

Na terenie powiatu inowrocławskiego WIOŚ przeprowadza monitoring powietrza atmosferycznego oraz dokonuje oceny rocznej jakości powietrza atmosferycznego.

Oceny dokonano z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi (uwzględnione zanieczyszczenia: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, ołów, tlenek węgla, ozon, pył PM10) – klasyfikacja dotyczyła wszystkich 23 stref w województwie,
- ustanowionych ze względu na ochronę roślin (uwzględnione zanieczyszczenia: dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon) – Kryteria ustanowione ze względu na ochronę roślin, dotyczą obszarów niezabudowanych, znajdujących się w odległości ponad 20 km od aglomeracji, ponad 5 km od innych miast, poza obszarem bezpośredniego oddziaływania autostrad, dróg ekspresowych i innych dróg krajowych oraz ponad 5 km od przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Tabela 39 Klasyfikacja stref dokonana w wyniku rocznej oceny powietrza atmosferycznego

Strefa																										
	Ochrona zdrowia															Ochrona roślin										
	SO2	NO2	PM10	Pb	C6H6	CO	O3	Klasa ogólna					SO2	NO2	O3	Klasa ogólna										
								2006	2005	2004	2003	2002				2006	2005	2004	2003	2002						

Powiat Inowrocławski	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	B	A	A	A	A	A	A	A	A
-----------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Źródło: WIOŚ 2006

Klasa A – ocena jakości powietrza

Klasa B – ocena jakości powietrza

W powiecie inowrocławskim głównym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest tzw. emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka. Naturalne procesy zachodzące w przyrodzie mają znaczenie marginalne i w niewielkim stopniu oddziałują na jakość powietrza.

Emisja antropogeniczna obejmuje:

- emisja z zakładów przemysłowych i energetycznych,
- emisję niską z gospodarki komunalnej (kotłownie indywidualne, paleniska domowe i małe zakłady produkcyjne),
- emisję komunikacyjną.

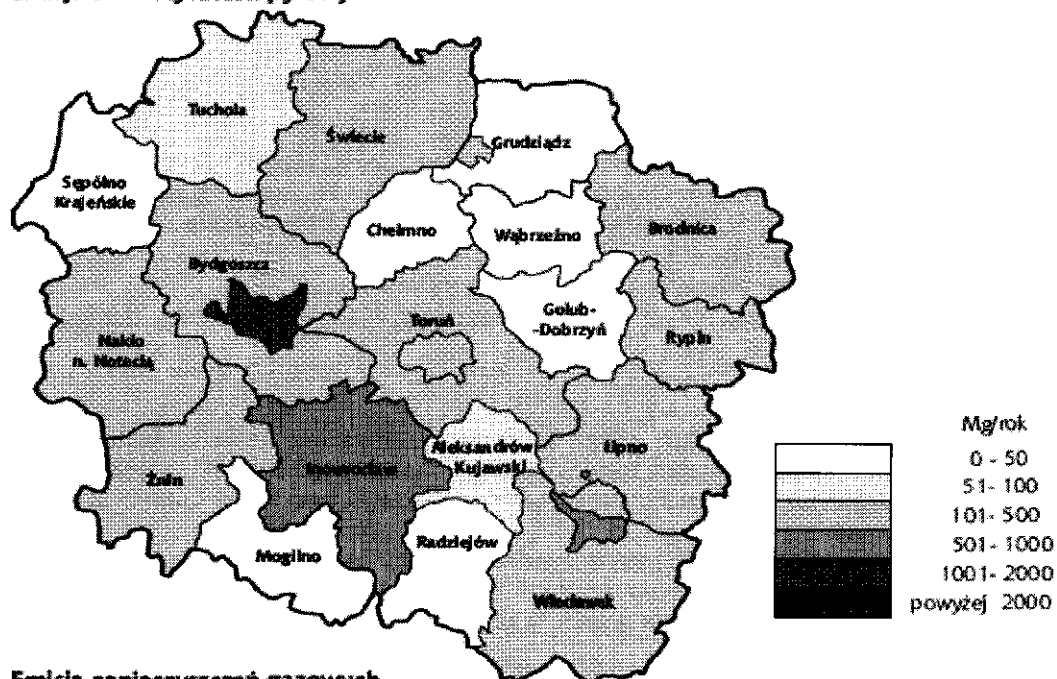
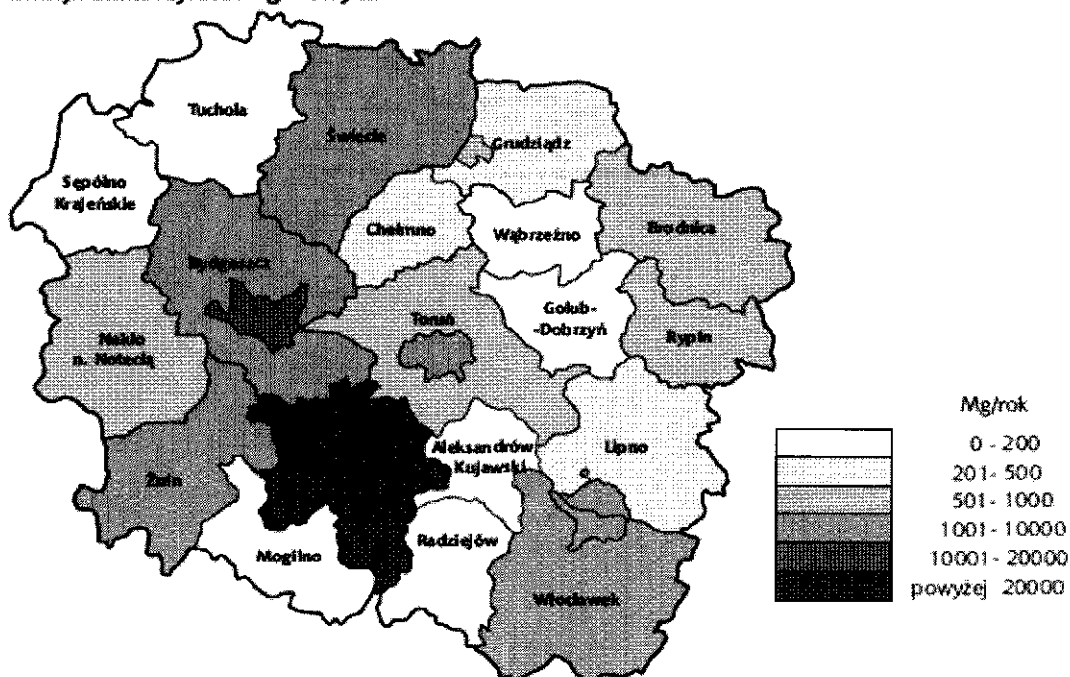
Wśród substancji emitowanych przez zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie powiatu inowrocławskiego przeważają zanieczyszczenia charakterystyczne dla procesów spalania paliw do celów energetycznych i technologicznych, czyli dwutlenek siarki, tlenek azotu, tlenek węgla i pyły. Wielkość emisji zależy od ilości i jakości używanego paliwa, wyposażenia w urządzenia oczyszczające gazy odlotowe oraz skuteczność działania tych urządzeń.

Zakłady zlokalizowane na terenie powiatu inowrocławskiego sukcesywnie regulują stan formalno-prawny w zakresie wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza.

Tabela 40 Emisja zanieczyszczeń w powiecie inowrocławskim w 2006 roku.

Jednostka administracyjna	Emisja zanieczyszczeń Mg/rok		Emisja zanieczyszczeń pyłowych Mg/rok		Emisja zanieczyszczeń gazowych Mg/rok	
	Pyłowych	gazowych	Zo spalania	przemysłowych	Zo spalania	przemysłowych
Powiat inowrocławski	694,2	23952,0	590,6	103,6	23940,6	332,5

Źródło: WIOŚ 2006

Emisja zanieczyszczeń pyłowych

Emisja zanieczyszczeń gazowych

Rysunek 6 Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z poszczególnych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w 2006 roku

Tabela 41 Zestawienie stężeń zanieczyszczeń powietrza z roku 2006 na tle lat 2002 – 2005 na terenie powiatu inowrocławskiego

Lokalizacja stacji	Instytucja wykonująca pomiary	Metoda wykonywania pomiarów W 2006r	Zanieczyszczenie	Stężenie średnie roczne (µg/m³)					Liczba pomiarów 24-h w
				2002r.	2003r.	2004r.	2005r.	2006r.	
Inowrocław ul. Solankowa 68/70 (uzdrowisko)	WSSE	Manualna	SO ₂	1,2	1,0	1,0	1,0	1,6	323
		Manualna	NO ₂	16,3	19,1	17,1	17,4	15,9	323
		Manualna	Fluor	0,7	0,9	0,9	0,8	0,5	128
		Manualna	Benzen	2,5	1,5	0,5	1,3	1,6	62
		Manualna	Pył zawieszony	-	35,1	25,3	20,8	20,9	194
		Manualna	Benzo(a)piren	-	0,0050	0,0034	0,0029	0,0057	57
		Manualna	Ołów	-	0,02	0,03	0,07	0,007	194
		Manualna	Chrom	-	0,001	0,001	0,001	0,001	194
		Manualna	kadm	-	0,001	0,001	0,001	0,000	194
		Manualna	Nikiel	-	-	-	-	0,000	194
		Manualna	krzem	-	-	-	-	0,001	194
Inowrocław (Śródmieście) Plac Klasztorny 1B	WSSE	Manualna	SO ₂	6,8	4,0	5,3	3,2	3,1	192
		Manualna	NO ₂	21,9	21,7	21,7	18,2	18,8	192
		Manualna	Pył zawieszony	12,0	11,3	9,0	7,2	8,4	192
		Manualna	Fluor	0,7	0,8	0,8	0,9	0,6	128
		Manualna	Benzen	2,8	2,8	1,0	2,2	2,2	60
Inowrocław –Rąbin Ul. Kleeberga	WSSE	Manualna	SO ₂	1,0	1,0	1,1	1,2	2,1	193
		Manualna	NO ₂	17,4	21,6	19,7	18,1	18,3	193
		Manualna	Pył zawieszony	6,8	6,2	5,3	4,9	6,8	193
Inowrocław ul. Poznańska 307	IZCh Soda Mątwy	Manualna	SO ₂	0	0	0	13,9	0,1	103
		Manualna	Pył zawieszony	33,9	51,6	42,8	35,1	46,9	103
Inowrocław ul. Mątewska	Inowrocław	Manualna	SO ₂	0	0	0	5,0	0,3	139
		Manualna	Pył zawieszony	24,5	34,9	22,3	22,5	30,7	139
Kruszwica ul. Rybacka 20	Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica”	Manualna	heksan	4,0	1,1	0,4	1,45	0,5	198

Źródło: WIOŚ

Tabela 42 Opad pyłu, kadmu i ołowiu w latach 2005 i 2006

Teren badań (instytucja wykonująca pomiary)	Ilość stacji pomiarowych		Średni opad ze wszystkich stacji pomiarowych (g/m ² /rok)		2006r.			
	2005r.	2006r.	2005r.	2006r.	Maksymalny roczny opad		Minimalnym roczny opad	
					(g/m ² /rok)	Lokalizacja stacji	(g/m ² /rok)	Lokalizacja stacji
Opad pyłu ogólnego								
Gniewkowo (WSSE)	1	1	50,9	62,1	-	-	-	-
Inowrocław (WSSE)	10	10	63,8	64,1	75,2	Plac klasztorny	53,6	Park Zdrojowy
Janikowo (WSSE)	1	1	-*	65,3	-	-	-	-
Janikowo (JANIKOSODA)	15	15	41,2	37,2	59,1	-	45,7	-
IZCH „Soda-Mątwy” S.A.	10	9	65,9	54,5	92,0	Ul. Mikorzyńska	41,2	Ul. Rąbińska
Kruszwica (WSSE)	1	1	61,6	77,1	-	-	-	-
Pakość (WSSE)	1	1	74,3	64,3	-	-	-	-
Ołów								
Gniewkowo (WSSE)	1	1	0,00	-*	-	-	-	-
Inowrocław (WSSE)	6	6	0,005	-*	-	-	-	-
Janikowo (WSSE)	1	1	-*	-*	-	-	-	-
Pakość (WSSE)	1	1	0,00	-*	-	-	-	-
Kadm								
Gniewkowo (WSSE)	1	1	0,0000	-*	-	-	-	-
Inowrocław	6	6	0,0000	-*	-	-	-	-

(WSSE)1								
Janikowo (WSSE)	1	1	-*	-*	-	-	-	-
Pakość (WSSE)	1	1	0,0000	-*	-	-	-	-

Źródło: WIOS

Interpretacja wyników pomiarów zanieczyszczeń powietrza:

- na podstawie wyników pomiarów wykonanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno Epidemiologiczną (WSSE) obserwujemy spadek stężenia NO_2 natomiast stężenie SO_2 utrzymuje się na podobnym poziomie. W okolicach punktu pomiarowego zlokalizowanego w okolicach Śródmieścia Inowrocławia obserwujemy znaczny spadek zanieczyszczenia.
- monitoring zanieczyszczeń powietrza w zakresie dwutlenku siarki oraz pyłu zamieszonego prowadzi również firma Soda Polska Ciech Sp. z o.o. - Zakład produkcyjny Soda Mątwy w Inowrocławiu. Pomiary wykonywane na stacjach zlokalizowanych na terenie zakładu wskazują wzrost zanieczyszczenia pyłem zawieszonym oraz spadek zanieczyszczenia dwutlenkiem siarki.
- w latach 2005 i 2006 prowadzono również pomiary opadu pyłu, kadmu i ołowiu: wzrost średniego opadu zanieczyszczeń 2006 roku w stosunku do roku 2005 zanotowano na stacji w Gniewkowie, Inowrocławiu, Janikowie i Kruszwicy, spadek natomiast zanotowano na stacjach zlokalizowanych na terenie zakładów Soda Polska Ciech Sp. z o.o. - Zakładu produkcyjnego Soda Mątwy w Inowrocławiu oraz Zakładu produkcyjnego Janikosoda w Janikowie, jak również na stacji w Pakości.

5.2.4.1. Systemy zaopatrzenia w ciepło mieszkańców i przedsiębiorców**Ciepłownictwo**

Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. Ze względu na dużą ilość tego typu źródeł emisji nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń. Rzeczywista emisja zanieczyszczeń z jednego źródła może się różnić w zależności od:

- spalania węgla o różnej kaloryczności;
- opalania mieszkań drewnem;
- spalanie w domowych piecach części odpadów (szczególnie tworzyw sztucznych).

Jedną z form ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza jest wykorzystanie w systemach grzewczych odnawialnych źródeł energii tj. energii wiatru, energii słonecznej oraz energii geotermalnych. Teren powiatu inowrocławskiego leży w II - korzystnej strefie, gdzie w indywidualnych punktach pomiarowych mogą wiać wiatry przekraczające wymagane 4 m/s kwalifikujące powstawanie elektrowni wiatrowych.

Bardzo ważną kwestią jest również ograniczenie emisji i energii do powietrza przez termomodernizację budynków użyteczności publicznej i mieszkalnej wymianę okien oraz drzwi.

Ogromny wpływ na ograniczenie wprowadzania pyłów i gazów do powietrza ma też dostosowanie się zakładów do zintegrowanego systemu zapobiegania zanieczyszczeniom, obejmującym wszystkie elementy środowiska.

W ciągu ostatnich 4 lat Starosta Inowrocławski wydał 6 pozwoleń zintegrowanych tj. dla Zakładów Tłuszczowych „Kruszwica” S.A. w Kruszwicy, Zakładów Mięsnych VIANDO - Wanda Szczupak w Rdojewicach, Zakładu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Inowrocławiu, Huty Szkła Gospodarczego IRENA S.A. w Inowrocławiu, Krajowej Spółki Cukrowej w Toruniu, Oddział: Cukrownia Kruszwica” w Kruszwicy oraz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „NOWOŚĆ” w Jeżuckiej Strudze. Wojewoda K-P wydał 18 pozwoleń zintegrowanych.

5.2.5. Przyjęte cele i priorytety

Od stycznia 2008r. Polskę obowiązują wymagania Dyrektywy 2001/80/WE40 (Dyrektywa LCP) w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw. Jej celem jest ograniczenie emisji z dużych źródeł spalania o mocy większej od 50 MW.

Podstawowym celem polityki ekologicznej w zakresie ochrony powietrza w perspektywie średniookresowej jest osiągnięcie takiego jego stanu, który nie będzie zagrażał zdrowiu ludzi i środowisku oraz będzie spełniał wymagania prawne w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych.

Cele ilościowe wynikają z programów krajowych, zobowiązań przyjętych w Traktacie Akcesyjnym i ratyfikowanych umów międzynarodowych. W związku z tym celami średniookresowymi będą:

- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa,
- redukcja emisji z obiektów energetycznego spalania w kierunku pułapów emisyjnych określonych w Traktacie Akcesyjnym.

5.2.6. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa

Analizując program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego można określić następujące przedsięwzięcia, które należy uznać za zadania własne i koordynowane w zakresie ochrony powietrza:

- Wyznaczanie stref ograniczonej dostępności komunikacyjnej w miastach, zwłaszcza w dużych miastach, centrach zabytkowych, strefach uzdrowiskowych i szpitalnych w połączeniu z właściwie prowadzoną polityką parkingową,
- Likwidacja lub modernizacja starych kotłowni i palenisk domowych przez stosowanie urządzeń nowej generacji i zastąpienie węgla proekologicznymi nośnikami ciepła (gaz, olej opałowy, biomasa itp.),
- Podłączenie terenów zurbanizowanych do miejskich sieci ciepłowniczych,
- Budowa sieci gazowych z preferencjami gazyfikacji obszarów o najwyższym poziomie emisji niskiej, a docelowo całego obszaru województwa,
- Wykorzystywanie w systemach grzewczych odnawialnych źródeł energii (energia wietrzna, energia słoneczna, wody geotermalne),
- Modernizacja technik spalania w ciepłowniach (elektrociepłowniach) oraz przechodzenie na nowoczesne techniki spalania paliw,
- Poprawa jakości stosowanego węgla lub zmiana nośnika na bardziej „czysty” ekologicznie (z preferencjami dla gazu ziemnego),
- Wzrost wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii i zasobów odnawialnych do produkcji energii (preferencje dla energii wiatrowej i dla spalania biogazu),
- Promowanie biopaliw,
- Modernizacja procesów technologicznych lub wprowadzanie nowoczesnych energooszczędnych technologii, zmniejszanie materiałochłonności produkcji, hermetyzacja urządzeń oraz systemów wytwarzania i spedycji produktów – przy zachowaniu zasady stosowania najlepszych dostępnych środków technicznych (BAT),
- Instalowanie nowych lub poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania paliw,
- Dostosowanie się zakładów do zintegrowanych pozwoleń na emisję zanieczyszczeń powietrza w ramach zintegrowanego pozwolenia obejmującego wszystkie elementy środowiska,
- Wprowadzenie elementów samokontroli zakładów poprzez systemy zarządzania środowiskowego (ISO 14000),
- Intensyfikacja kontroli i monitorowania zakładów uciążliwych (lista krajowa i lista wojewódzka oraz zakłady, których emisja jest przyczyną skarg mieszkańców).

5.2.7. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 43 Zadania przewidziane do realizacji w latach 2008- 2015

L.p.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady, zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania własne														
1	P	Identyfikacja i sporządzenie wykazu terenów z przekroczeniami dopuszczalnych stężeń substancji i obszarów ograniczonego	Wojewoda /, WIOS, Władający źródłami emisji, Władze Powiatu i Gmin									Inwentaryzacja obszarów	-	Środki własne
2	I	Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej i kolejowej (budowa obwodnic, poprawa nawierzchni dróg, modernizacja linii kolejowych)	Zarządzający infrastrukturą/ wojewoda, starosta, burmistrzowie i wójtowie									Ochrona klimatu	-	Środki własne, inne fundusze w tym UE
3	P	Działania promocyjne na rzecz wykorzystywania w budownictwie materiałów energooszczędnych	Zarząd województwa, producenci materiałów budowlanych/ zarząd powiatu, gminy									Ochrona klimatu	-	Środki własne, inne fundusze
Zadanie koordynowane														
1	I	Modernizacja kotłowni w obiektach komunalnych (przebudowa na gaz)	Gminy/ zarządcy nieruchomości									Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Budżet gminy, środki Inne
2	I	Modernizacja drogi gminnej Zajerze - Perkowo	Gmina Gniewkowo									Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	1 500 000zł	Budżet gminy, środki Inne
3	I	Modernizacja drogi gminnej Gniewkowo-Wielowieś-Wierzchosławice	Gmina Gniewkowo									Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	3 000 000zł	Budżet gminy, środki Inne
4	I	Modernizacja nawierzchni na ulicach 17 Stycznia, ul. Moniuszki, ul. Chopina, ul. 700-lecia, ul. Sikorskiego, ul. Cmentarnej, ul. Polnej, Ul. Kolejowej w Gniewkowie	Gmina Gniewkowo									Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Budżet gminy, środki Inne
5	I	Balczewo – budowa drogi gminnej od Jacewa (od figury) poprzez Turzany do Balczewa	Gmina Inowrocław									Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Budżet gminy, środki Inne
6	I	Dulsk – Budowa drogi asfaltowej z Dulska (od cmentarza) do Pławinka (do drogi wojewódzkiej).	Gmina Inowrocław									Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Budżet gminy, środki Inne
7	I	Jaronty – budowa drogi Trzaski – Komaszycy, Dalkowo – Balin	Gmina Inowrocław									Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Budżet gminy, środki Inne

8	I	Jaksice – ulica Nowe Osiedle – polna dywanik asfaltowy - asfalt od Powstańców Wielkopolskich do Szulborskiej drogi asfaltowej ulica Krótka – Długa - budowa ścieżki rowerowej Jaksice – Jaksiczki - budowa ścieżki rowerowej ulica Wschodnia - utwardzenie pobocza na ulicy Dworcowej - remont nawierzchni Jaksice – Stefanowo - remont nawierzchni Jaksice – Pławin - budowa drogi Pławin – Radłówek – Borkowo	Gmina Inowrocław													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Budżet gminy, środki Inne
9	I	Marulawy – remont nawierzchni drogi od centrum do drogi wojewódzkiej	Gmina Inowrocław													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Budżet gminy, środki Inne
10	I	Stawęcinek – budowa drogi Stawęcinek do drogi w kierunku Sójkowa	Gmina Inowrocław													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Budżet gminy, środki Inne
11	I	Tupadły – budowa drogi gminnej od drogi wojewódzkiej w kierunku Kruszy Duchownej	Gmina Inowrocław													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Budżet gminy, środki Inne
12	I	Budowa i modernizacja dróg gminnych i ulic, budowa obwodnicy.	Gmina Janikowo													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	21 000 000zł	Budżet gminy, środki Inne
13	I	Modernizacja systemów ciepłowniczych	Gmina Janikowo													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	10 500 000 zł	Budżet gminy, środki PUG-u, Inne
14	I	Budowa drogi do wsi Szarlej z Szosy Tryszczyńskiej	Gmina Kruszwica													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	6 000 000zł	Budżet gminy, środki PUG-u, Inne
15	I	Przebudowa ulicy Cichej	Gmina Kruszwica													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	2 000 000zł	Budżet gminy, środki Inne
16	I	Rewitalizacja nawierzchni w obrębie rynku w Kruszwicy	Gmina Kruszwica													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	4 200 000zł	Budżet gminy, środki Inne
17	I	Wykonanie nawierzchni asfaltowej utwardzonej na odcinku drogi Kobylnica-Kobylnica Mała	Gmina Kruszwica													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	1 000 000zł	
18	I	Remont kotłowni na Osiedlu Mogileńskim	Gmina Pakość													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	10 000 zł	Budżet gminy, środki PUG-u, Inne
19	I	Termomodernizacja budynków	Gmina Pakość													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	240 000 zł	Budżet gminy, środki, Inne
20	I	Przebudowa ulic Cmentarnej, Mikołaja i Mogileńskiej	Gmina Pakość													Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	8 966 000 zł	Budżet gminy, środki, Inne

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Inowrocławskiego

21	I	Przebudowa dróg gminnych w Jezuckiej Strudze.	Gmina Rojewo												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	856 396,36 zł	Budżet gminy, środki, inne
22	I	Przebudowa drogi gminnej Rojewie -Jarki	Gmina Rojewo												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	670 000, zł	Budżet gminy, środki, inne
23	I	Przebudowa drogi gminnej Rucewo-Rucewko i drogi w Rucewie	Gmina Złotniki Kujawskie												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	2 640 000 zł	Budżet gminy, środki, inne
24	I	Przebudowa ulicy Lipowej, Ustronie, Wiśniowej, Słonecznej, Różanej, Poprzecznej z odwodnieniem ulicy Inowrocławskiej w miejscowości Tuczno	Gmina Złotniki Kujawskie												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	3 500 000 zł.	Budżet gminy, środki, inne
25	I	Przebudowa drogi gminnej w Będzitowie	Gmina Złotniki Kujawskie												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	974 000zł.	Budżet gminy, środki, inne
26	I	Przebudowa dróg gminnych w Niszczewicach	Gmina Złotniki Kujawskie												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	4 000 000 zł	Budżet gminy, środki, inne
27	I	Przebudowa drogi Krązkowy-Palczyn	Gmina Złotniki Kujawskie												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	2 000 000 zł	Budżet gminy, środki, inne
28	I	Przebudowa drogi w Lisewie	Gmina Złotniki Kujawskie												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	2 000 000 zł	Budżet gminy, środki, inne
29	I	Przebudowa ulicy Topolowej w Złotnikach Kujawskich	Gmina Złotniki Kujawskie												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	2 000 000zł	Budżet gminy, środki, inne
30	I	Przebudowa drogi gminnej w Broniewie 2013-2014	Gmina Złotniki Kujawskie												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	2 000 000 zł	Budżet gminy, środki, inne
31	I	Budowa ulic na osiedlu „Tomczewskiego w Złotnikach Kujawskich”	Gmina Złotniki Kujawskie												Ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	10 000 000 zł	Budżet gminy, środki, inne
32	I	Budowa chodników przy drogach gminnych i powiatowych (bieżąca realizacja w miarę posiadanych środków finansowych)	Gminy, Powiat												Zwiększenie płynności ruchu i oszczędność energii	-	Budżet gminy i Powiatu
33	P	Namawianie mieszkańców gminy do zmiany sposobu ogrzewania na bardziej przyjazny środowisku	Gminy												Zmniejszenie zanieczyszczeń z emisji niskiej	-	Budżet gminy
34	P	Wsparcie przedsięwzięć mających na celu ograniczenie niskiej emisji (plany miejscowe, ulgi	Gminy												Element systemu zarządzania środowiskiem	-	Środki własne, inne fundusze
35	P	Przebudowa planu zagospodarowania różnych technologii w zakresie "termomodernizacji" budynków"	Gminy												Eliminacja emisji	-	Środki własne, inne fundusze
36	I	Rozbudowa sieci gazowych, zmiana systemu ogrzewania	Gminy/PGNiG												ograniczenie nadmiernej emisji do powietrza	-	Środki PGNiG

37	I	Wsparcie przedsięwzięć dotyczących usuwania azbestu z obiektów i instalacji budowlanych	Gminy/ prywatni właściciele															Eliminacja wyrobów azbestowych		Środki GFOŚiGW, środki właścicieli nieruchomości
----	---	---	-----------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--------------------------------	--	--

5.3. Oddziaływanie Hałasu

Najczęściej klimat akustyczny ocenia się ilościowo przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku A (L_{Aeq}), wyrażonego w decybelach [dB], będącego poziomem uśrednionym w funkcji czasu. Dopuszczalne wartości poziomów dźwięku w środowisku określa załącznik do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2007 nr 120 poz. 826). Wartości te przedstawia poniższa tabela:

Tabela 44 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.

Lp	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ Przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 h	$L_{Aeq D}$ przedział czasu równy 8-miu najmniej korzystnym godz. Dnia, kolejno po sobie	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1-ej najmniej korzystnej godz. nocy
1	2	3	4	5	6
1	a. Strefa ochronna „A” uzdrowska b. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c. Tereny domów opieki społecznej d. Tereny szpitali w miastach	55	50	50	40
3	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b. Tereny zabudowy zagrodowej c. tereny mieszkaniowo-usługowe d. tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	60	50	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	65	55	55	45

Ze względu na rodzaj źródeł hałasu wyodrębniamy hałas komunikacyjny, przemysłowy i komunalny. Największy zasięg ma hałas komunikacyjny, odbierany przez mieszkańców jako najbardziej dokuczliwy. Jego ograniczenie przedstawia też największe problemy techniczne. W ostatnich latach globalnie nie obserwuje się znaczącego wzrostu emisji hałasu komunikacyjnego. Wiąże się to z coraz lepszym technicznie taboru transportowym, lepszymi drogami zapewniającymi płynność ruchu, posiadającymi nowe nawierzchnie o właściwościach pochłaniających dźwięk i wyposażanymi przy każdej modernizacji w środki ograniczające emisję.

Ekrany wzdłuż nowych arterii komunikacyjnych są coraz częstszym elementem krajobrazu nie tylko w pobliżu nowych dróg tranzytowych i autostrad, ale także w obrębie miast i wsi. Niestety, w warunkach lokalnych, najczęściej na terenach zwartej zabudowy śródmiejskiej z wąskimi ulicami obciążonymi ruchem na granicy przepustowości, stwierdza się bardzo duże odstępstwa od wartości dopuszczalnych poziomu hałasu w środowisku. Hałas uliczny oceniany jest jako szczególnie uciążliwy.

Z hałasów komunikacyjnych jako najmniej dokuczliwy postrzegany jest hałas kolejowy.

5.3.1. Analiza stanu istniejącego

Aby dokonać analizy jakości stanu akustycznego środowiska, należy zwrócić uwagę na charakter powiatu inowrocławskiego, jego uwarunkowania wynikające z położenia, wielkości zajmowanego obszaru, zaludnienia, stopnia urbanizacji, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

Struktura użytkowania powierzchni terenu powiatu inowrocławskiego jest następująca:

- o użytki rolne (grunty orne, sady, łąki, pastwiska): 76,4 % powierzchni powiatu,
- o lasy: 10 % powierzchni powiatu,

Struktura taka wyznacza rozwój powiatu w kierunku rolno-przetwórczym i agroturystycznym, z uwzględnieniem szczególnych predyspozycji terenów nadgoplańskich i Inowrocławia do rozwoju rekreacji, turystyki i odnowy biologicznej. Trzeba przy tym jednak uwzględnić fakt, że w kilku ośrodkach miejskich jest zlokalizowanych kilkanaście dużych, prężnych zakładów przemysłu chemicznego, ciężkiego, wydobywczego i przetwórstwa rolnego. Główne pasmo zagospodarowania powiatu, a jednocześnie region o funkcji centrotwórczej tworzy miasto i gmina Inowrocław. Aktualnie w powiecie inowrocławskim funkcjonuje ok. 13 067 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Ponad 66 % ludności powiatu to mieszkańcy pięciu miast: Inowrocławia, Gniewkowa, Janikowa, Kruszwicy i Pakości. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie wynosi 134 osoby/km², natomiast w obrębie samego powiatu występuje ogromne zróżnicowanie pomiędzy miastami a pozostałymi jednostkami.

Powiat inowrocławski dysponuje dobrze rozwiniętą siecią komunikacji lokalnej, regionalnej i ponadregionalnej. Przez teren powiatu przebiegają dwie drogi krajowe nr 25: Bydgoszcz – Inowrocław i nr 15: Toruń – Poznań, kilka dróg wojewódzkich oraz liczne drogi powiatowe i gminne. Najważniejszym węzłem komunikacji drogowej i kolejowej powiatu jest Inowrocław.

W oparciu o przedstawione powyżej dane charakteryzujące powiat inowrocławski pod względem powierzchni, liczby ludności i dominujących funkcji można dokonać diagnozy stanu istniejącego pod kątem zagrożenia hałasem.

Aby dokonać analizy jakości stanu akustycznego środowiska, należy zwrócić uwagę na charakter powiatu inowrocławskiego, jego uwarunkowania wynikające z położenia, wielkości zajmowanego obszaru, zaludnienia, stopnia urbanizacji, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych.

5.3.1.1. Obszary narażone na hałas transportowy

System komunikacyjny stwarza zagrożenia dla stanu akustycznego środowiska głównie z tytułu transportu drogowego, w tym przede wszystkim ruchu tranzytowego pojazdów ciężkich. W powiecie inowrocławskim największe potencjalne zagrożenie hałasem występuje zatem wzdłuż obu dróg krajowych oraz dróg wojewódzkich, obsługujących ruch ponadregionalny i regionalny.

Znaczna część tych dróg przebiega przez tereny zabudowane, z których większość, to tereny o funkcji mieszkaniowej, wymagającej zapewnienia komfortu akustycznego. Sąsiedztwo wymienionych arterii komunikacji drogowej z obszarami wymagającymi zapewnienia właściwych standardów jakości stanu akustycznego środowiska powoduje, że obszary te należy sklasyfikować jako miejsca potencjalnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym drogowym.

Najpoważniejszy problem stanowią przebiegające przez centrum Inowrocławia i krzyżujące się drogi krajowe, przenoszące znaczny ruch tranzytowy. Obie drogi przebiegają także przez tereny zwartej zabudowy innych miejscowości, w tym przede wszystkim Gniewkowa i Złotnik Kujawskich.

W okresie od maja do września 2005 r. wojewódzki inspektorat ochrony środowiska przeprowadził badania wpływu hałasu drogowego na klimat akustyczny Inowrocławia. Pomiary przeprowadzono w porze dziennej, w 7 punktach miasta zlokalizowanych wzdłuż głównych tras komunikacyjnych, w tym w 2 punktach na wysokości linii zabudowy mieszkaniowej. Badania te wykazały, że na całym badanym terenie występują przekroczenia wartości dopuszczalnych poziomu hałasu w środowisku. W oparciu o wyniki badań sporządzono mapę akustyczną. Najwyższe poziomy hałas drogowego, zbliżone i nieco przewyższające 75 dB zmierzono na ul. Poznańskiej (droga nr 25) i przy ul. Najświętszej Marii Panny (droga nr 15). Badania wykazały, że głównym źródłem uciążliwości akustycznej są samochody ciężarowe, głównie tzw. "TIR-y", zwykle jadące w kolumnach. Odnosząc przytoczone wyniki badań do obowiązujących obecnie przepisów określających dopuszczalne poziomy hałas w środowisku, można stwierdzić, że:

- o Wokół wybranych do badań odcinków pomiarowych arterii komunikacji drogowej występują w porze dziennej znaczące odstępstwa od wartości dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 66, poz. 436) dla źródeł hałasu komunikacyjnego (drogowego i kolejowego) i dla terenów zabudowy mieszkaniowej (poz. 2 i 3 tabeli 1 w załączniku do rozporządzenia).
- o Wokół wybranych do badań odcinków pomiarowych mogą występować w porze dziennej poziomy zbliżające się do wartości progowych poziomu hałasu w środowisku, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 stycznia 2002 r. w sprawie wartości progowych poziomów hałasu (Dz. U. Nr 8, poz. 81), a zatem można spodziewać się, że niektóre z obszarów wzdłuż badanych arterii należy zaliczyć do kategorii zagrożonych hałasem.

Pomiary udowodniły, że głównym czynnikiem uciążliwości dróg jest ruch ciężarowy i jednocześnie wskazały na konieczność wyeliminowania go z obszarów gęstej zabudowy i innych terenów chronionych. Badania potwierdzają zasadność skupienia się na szeroko rozumianym monitoringu komunikacyjnym.

5.3.1.2. Identyfikacja miejscowych źródeł hałasu

W obrazie aktywności gospodarczej powiatu dominują duże znane w całym kraju zakłady przemysłowe, ale również tworzą ją mikroprzedsiębiorstwa i przedsiębiorstwa małe, o profilu produkcyjno-usługowo-handlowym.

Przytoczone dane rzutują zarówno na ilość jak i rodzaj źródeł hałasu przemysłowego i komunalnego. Identyfikacja tych źródeł wymagałaby pełnej znajomości każdego podmiotu korzystającego ze środowiska, co przekracza zakres niniejszego opracowania. Jednak ze stopnia urbanizacji powiatu, z charakteru zabudowy i głównych funkcji można rozpoznać, że rozpatrywane obecnie rodzaje hałasu mogą mieć jedynie znaczenie lokalne i nie stwarzają zagrożenia dla większej liczby ludności.

Dużą skuteczność w likwidowaniu uciążliwości akustycznej podmiotów prowadzących działalność gospodarczą wykazuje działalność kontrolna i interwencyjna WIOŚ. Skargi rozwiązywane są coraz częściej na szczeblu gmin, a pomiary hałasu przeprowadza się tylko w uzasadnionych przypadkach. Większość zakładów szybko dostosowuje się do obowiązujących norm (szczególnie po otrzymaniu decyzji o nałożeniu kary pieniężnej), a rekontrole po pewnym czasie wskazują, że problem został rozwiązany ostatecznie. Wśród działań podejmowanych w celu ograniczenia emisji hałasu do środowiska, w ostatnich latach mają największy udział remonty i modernizacje oraz wykonywanie dodatkowych zabezpieczeń. Coraz częściej sprawy rozprzestrzeniania się hałasu rozpatrywane są na szczeblu planowania i lokalizacji, duże zaniedbania stwierdza się natomiast w przypadkach zmiany sposobu użytkowania obiektów.

5.3.1.3. Obszary wymagające programów naprawczych

W oparciu o zebrane informacje i przeprowadzoną na ich podstawie analizę, stwierdza się, że na terenie powiatu inowrocławskiego występują obszary wymagające w myśl obowiązujących przepisów opracowania programów naprawczych. Wynika to z badań przeprowadzonych przez WIOŚ w pobliżu dróg krajowych nr 25 i 15 w obrębie Inowrocławia. W oparciu o zebrane informacje nie można jednak jednoznacznie stwierdzić, czy któreś z obszarów należy zaliczyć do zagrożonych hałasem.

5.3.2. Przewidywane kierunki zmian

Prognozując zmiany stanu akustycznego środowiska w powiecie inowrocławskim należy odnieść się do występujących w powiecie zmian gospodarczych i strategii rozwoju.

Mając powyższe na uwadze należy przewidywać, że w przyszłości będzie następować zmniejszanie się ilości źródeł hałasu przemysłowego i ograniczanie jego zasięgu, zgodnie z obserwowaną w ostatnich latach tendencją ogólnokrajową wynikającą z upadku nienowoczesnych obiektów przemysłowych i korelującą się ze wzmocnieniem działania organów administracji publicznej coraz skuteczniej wdrażających i egzekwujących prawo ochrony środowiska. W powiecie inowrocławskim należy się przede wszystkim spodziewać intensyfikacji oddziaływania akustycznego dróg krajowych. Prognozując zmiany hałasu komunalnego należy zauważyć, że w powiecie jest 5 ośrodków miejskich, z których jedynie Inowrocław ma charakter centrotwórczy. Przy stosunkowo niekorzystnej migracji i spadku liczby urodzeń nie należy się spodziewać gwałtownego rozwoju aglomeracji, co oznacza, że hałas komunalny, a w tym głównie osiedlowy, nie będzie cechował się tendencją rozwoju. Stąd więc nie należy przewidywać zwiększenia zasięgu oddziaływania tego rodzaju hałasu.

W związku z planowanym rozwojem turystyki może pojawić się większa liczba obiektów będących źródłami hałasu komunalnego, towarzyszącego miejscom rekreacji i rozrywki i wypoczynku.

5.3.3. Przyjęte cele i priorytety

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa można wyodrębnić następujące strategiczne cele w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, do osiągnięcia w perspektywie minimum dwóch dekad:

- o zmniejszenie narażenia mieszkańców na nadmierny, ponadnormatywny poziom hałasu, przede wszystkim hałasu emitowanego przez środki transportu mającego największy zasięg przestrzenny,
- o niedopuszczenie do pogarszania się klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.

W myśl ustaleń opracowanej strategii, wizją przyszłości powiatu inowrocławskiego jest jego funkcjonowanie według reguł gwarantujących zrównoważony rozwój.

W strategii zrównoważonego rozwoju powiatu położono nacisk na poprawę jakości środowiska w otoczeniu arterii komunikacji drogowej. Cel ten uznaje się za priorytetowy. Mając jednak na uwadze określoną wizję powiatu, która zakłada eksponowanie walorów turystyczno-krajobrazowych i jednocześnie rozwój rolnictwa oraz aktywności gospodarczej, szczególnego znaczenia nabierają działania prewencyjne. Przyjęty cel poprawy jakości stanu akustycznego środowiska należy, więc uzupełnić o drugi cel, nie pogarszania stanu środowiska w miejscach gdzie jest on właściwy.

Oba cele strategiczne sformułowane w zakresie ochrony środowiska przed hałasem w polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010, należy uznać za priorytety zrównoważonego rozwoju powiatu inowrocławskiego i cele nadrzędne programu ochrony środowiska.

Trzeba zauważyć, że oba te cele są zgodne z nadrzędnym celem ochrony przed hałasem, która w myśl art. 112 ustawy – Prawo ochrony środowiska, ma polegać na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

5.3.4. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z dokumentów rządowych

W perspektywie do roku 2010 przewidziane są ponadto do realizacji następujące przedsięwzięcia:

- o opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego i trendach jego zmian w oparciu o najnowsze techniki informatyczne i multimedialne,
- o wdrożenie i realizacja programu budowy ekranów akustycznych – sukcesywnie,
- o ograniczenie hałasu na obszarach miejskich wokół terenów przemysłowych oraz głównych dróg i szlaków kolejowych do poziomu równoważnego nieprzekraczającego w porze nocnej 55 dB,
- o eliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, których hałaśliwość nie odpowiada standardom UE,

- uruchomienie procesów sporządzania map akustycznych dla miast poniżej 100 tys. mieszkańców oraz na ich podstawie sporządzania w ramach powiatowych programów ochrony środowiska programów ograniczania hałasu na obszarach, gdzie poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne.
 - Do zadań tych należy dodać realizowane sukcesywnie:
 - modernizację lub przebudowę tras,
 - budowę obwodnic,
 - modernizację systemów transportu zbiorowego w miastach.

Zadania te wynikają z polityki transportowej państwa, której głównym zadaniem jest poprawa systemu transportowego w Polsce i są komplementarne z zadaniami z zakresu ochrony środowiska przed hałasem.

5.3.5. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa

W perspektywie do roku 2010 należy przewidzieć ponadto do realizacji następujące przedsięwzięcia:

- opracowanie map akustycznych i programów naprawczych dla obszarów położonych wzdłuż głównych dróg i linii kolejowych,
- budowa ekranów akustycznych, zwłaszcza na odcinkach nowych tras obwodnicowych i odcinkach istniejących tras o nadmiernym ruchu,
- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem, z wyznaczeniem obszarów ograniczonego użytkowania wokół terenów przemysłowych oraz głównych dróg i linii kolejowych wszędzie tam, gdzie przekraczany jest równoważny poziom hałasu wynoszący 55 dB w porze nocnej,
- kontynuacja kontroli emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

5.3.6. Lista przedsięwzięć własnych Powiatu wynikających z dokumentów, koncepcji jej władz, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców

Opierając się na dostępnych materiałach w postaci strategii, programów i informacji pozyskanych z organów administracji samorządowej za przedsięwzięcia własne powiatu wynikające ze stanowiska organów samorządu lokalnego i społeczeństwa należy uznać:

- wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza granice miast,
- tworzenie naturalnych i sztucznych ekranów akustycznych,
- renowacja nawierzchni dróg,
- tworzenie warunków do rozwoju transportu zbiorowego i rowerowego,
- modernizacja głównego układu dróg ze szczególnym uwzględnieniem budowy obwodnic.

5.3.7. Przyjęte kryteria wyboru i hierarchizacji przedsięwzięć

Dokonując wyboru i hierarchii wymienionych wyżej przedsięwzięć wynikających z dokumentów rządowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, należy przyjąć następujące kryteria:

- kryterium zgodności przedsięwzięcia z polityką państwa, programem ochrony środowiska województwa oraz strategią zrównoważonego rozwoju powiatu i tworzących go gmin,
- kryterium wynikające z uwarunkowań szeroko pojętego prawa ochrony środowiska,
- kryterium wynikające z uwarunkowań stanu akustycznego środowiska prognozowanego zgodnie z przewidywanymi kierunkami zmian,
- kryterium wielkości i zasięgu zagrożenia hałasem,
- kryterium potrzeby ochrony terenu przed hałasem,
- kryterium kosztów przedsięwzięcia i czasu trwania jego realizacji,
- kryterium wpływu realizacji przedsięwzięcia na sprawność zarządzania stanem akustycznym środowiska w obrębie powiatu i dokonywania jego oceny.

5.3.8. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu, w perspektywie wieloletniej

Tabela 45 Przedsięwzięcia ukierunkowane na ograniczenie ponadnormatywnego hałasu

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Zadania własne														
1	PI	Ograniczenie emisji hałasu poprzez inwestycje dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i kolejowej	zarządzający drogami/ Władze województwa, powiatu i gmin									Eliminacja zagrożenia hałasem	-	środki własne, inne fundusze w tym strukturalne UE, PFOŚiGW
2	P	Identyfikacja i sporządzenie wykazów terenów wokół dróg z przekroczeniami poziomów hałasu w środowisku, terenów zagrożonych hałasem	Wojewoda, WIOŚ, zarząd powiatu, gminy									Eliminacja zagrożeń hałasem	-	Środki własne, inne
3	P	Opracowanie map akustycznych i programów naprawczych w zakresie ochrony przed hałasem dla obszarów położonych wzdłuż dróg i linii kolejowych niestanowiących wymienionych powyżej, gdzie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku A powyżej 55 dB w porze nocnej lub zagrożenie hałasem, w kolejności od obiektów o największym negatywnym oddziaływaniu	Wojewoda, zarządcy dróg i linii kolejowych/ WIOŚ, zarząd powiatu, gminy					30.06.2009				Eliminacja zagrożeń hałasem	-	Środki własne, inne
4	I	Ograniczenie emisji hałasem poprzez inwestycje dotyczące budowy i modernizacji infrastruktury drogowej i kolejowej	Zarządzający drogami i kolejami/ wojewoda, starosta, gminy									Eliminacja zagrożeń hałasem	-	Środki własne, inne
5	P	Prowadzenie badań kontrolnych poziomu hałasu komunikacyjnego przy drogach krajowych i wojewódzkich	GDDKiA, wojewódzki zarząd dróg/ zarząd powiatu, gminy									Eliminacja zagrożeń hałasem	-	Środki własne, inne
Zadania koordynowane														
1	I	Modernizacja dróg gminnych celem uzyskania lepszych parametrów akustycznych	Gmina									Zwiększenie płynności ruchu i oszczędność energii	-	Budżety gmin, powiatów
2	P	Podjęcie działań na rzecz rozwoju systemu transportu zbiorowego i minimalizowania poziomu hałasu spowodowanego przez pojazdy	Gmina									Eliminacja zagrożeń hałasem	-	Środki własne, inne fundusze
Zadania pozostałe														
1	P	Wzmocnienie działalności kontrolnej organów samorządowych w porozumieniu z WIOŚ w zakresie emisji hałasu przez podmioty korzystające ze środowiska – prawo ochrony środowiska	Gmina/WIOŚ									Element systemu zarządzania środowiskiem	-	Środki własne, inne fundusze

5.4. Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

5.4.1. Analiza stanu istniejącego

Źródłem pól elektromagnetycznych emitowanych do środowiska w powyższym zakresie częstotliwości są stacje i linie elektroenergetyczne, urządzenia radionadawcze i radiokomunikacyjne oraz liczne urządzenia medyczne i przemysłowe. Wpływ tych urządzeń na środowisko jest zależny od częstotliwości ich pracy, ale przede wszystkim od wielkości wytwarzanej przez nie energii. W związku z tym z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają następujące obiekty:

- linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym równym 110 kV lub wyższym,

- obiekty radionadawcze, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne,
- urządzenia radiokomunikacyjne, w tym stacje bazowe telefonii komórkowej o częstotliwości 450 – 1800 MHz, których sieć rozwinęła się znacznie w ciągu ostatnich
- urządzeń radiolokacyjne.

Podstawowa zasada ochrony przed polami elektromagnetycznymi została zapisana w art. 121 Prawa ochrony środowiska. Zgodnie z tą zasadą ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub, co najmniej na tych poziomach oraz na zmniejszaniu poziomów pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami wszystkie nowo oddawane linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym oraz instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, emitujące pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz podlegają procedurze ocen oddziaływania na środowisko. Oznacza to, że ich lokalizacja musi być poprzedzona uzgodnieniami z organami ochrony środowiska.

Ustawa POŚ zobowiązuje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do prowadzenia okresowych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz do prowadzenia rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól. Obecnie jednak brak jest usystematyzowanej działalności służb Inspekcji Ochrony Środowiska. Trwają prace zmierzające do zakupu ujednoliconej aparatury i wyposażenia laboratoriów. Badania pól elektromagnetycznych w zakresie wynikającym z przepisów o Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzi w ramach nadzoru bieżącego Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna (WSSE).

Potrzeba ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi znalazła wyraz w Polityce ekologicznej państwa. Cele i działania w dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi określone w Polityce ekologicznej nie dotyczą bezpośrednio samorządów powiatów i koncentrują się na:

- o opracowaniu przepisów wykonawczych i wytycznych zapewniających wdrożenie ustawy Prawo ochrony środowiska, m.in. w zakresie norm i badań,
- o stworzeniu odpowiednich struktur organizacyjnych zajmujących się monitorowaniem i badaniem pól elektromagnetycznych,
- o zapewnieniu tym strukturom (laboratoriom) odpowiedniej aparatury do pomiaru pól elektromagnetycznych
- o opracowaniu projektu bazy danych o polach elektromagnetycznych.

5.4.1.1. Obszary narażone na oddziaływanie pól pochodzących od stacji bazowych telefonii komórkowej

W ostatnich latach nastąpił rozwój nowych technik telekomunikacyjnych i rozwój sieci telefonii komórkowej. Elementem tej sieci są stacje bazowe telefonii komórkowej należące do Polskiej Telefonii Cyfrowej Sp. z o.o., POLKOMTEL S.A. i Polskiej Telefonii Komórkowej „CENTERTEL” Sp. z o.o. Anteny nadawcze stacji bazowych lokalizowane są najczęściej na wolnostojących wieżach antenowych lub na masztach antenowych instalowanych na dachach budynków, a także na istniejących wieżach lub kominach.

Na terenie powiatu występuje pełny zasięg wszystkich operatorów sieci komórkowych świadczących usługi w naszym kraju.

Postępowanie administracyjne związane z lokalizacją stacji odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami Prawa ochrony środowiska i poprzedzone jest procedurą ocen oddziaływania na środowisko. Przepisy ochrony środowiska nakładają na inwestora obowiązek wykonania pomiarów pól elektromagnetycznych bezpośrednio po uruchomieniu obiektu. Lokalizacja anten na znacznych wysokościach (30-40 m npt.) oraz kierunkowa charakterystyka ich promieniowania powodują, że w miejscach dostępnych dla ludności pole elektromagnetyczne emitowane przez anteny nadawcze stacji bazowych jest wielokrotnie niższe niż dopuszczalne. Potwierdzają to badania WSSE. Stacje bazowe nie stanowią więc zagrożenia dla zdrowia mieszkańców. Natomiast negatywną konsekwencją lokalizacji anten na dużych wysokościach, jest konieczność wznoszenia wysokich konstrukcji wsporczych, najczęściej w postaci wież kratowych, które są widocznym akcentem w krajobrazie. Dlatego istotne jest lokalizowanie tych obiektów poza miejscami objętymi szczególną ochroną, z uwzględnieniem zakazów wynikających z aktów

prawa miejscowego powołujących określone formy ochrony przyrody i w taki sposób, aby ich wpływ na krajobraz był jak najmniejszy.

5.4.1.2. Obszary narażone na oddziaływania pól nadajników radiowych

Na terenie gmin zlokalizowane są także inne źródła promieniowania elektromagnetycznego:

- cywilne stacje radiowe o mocy około 10 W,
- urządzenia nadawcze, diagnostyczne będące na wyposażeniu wojska, policji, straży pożarnej, pogotowia, (lotnictwa cywilnego), placówek naukowo – badawczych, zakładów przemysłowych.

Na terenie powiatu inowrocławskiego znajdują się następujące radiofoniczne stacje nadawcze:

Radio ESKA – w Inowrocławiu, przy ul. Fabrycznej 4,

Radio Gra – w Inowrocławiu, przy ul. Chrobrego 75,

Stacje bazowe nadawcze telefonii komórkowej

- Gmina Dąbrowa Biskupia

Na terenie gminy znajdują się obecnie 5 nadajników - stacji bazowych telefonii komórkowej

- Gmina Gniewkowo

Na terenie gminy zlokalizowano dotychczas 3 nadajniki - stacje bazowe telefonii komórkowej

- Gmina Janikowo

Na terenie gminy znajdują się obecnie 2 nadajniki - stacje bazowe telefonii komórkowej

- Gmina Kruszwica

Na terenie gminy znajdują się 3 nadajniki - stacje bazowe telefonii komórkowej

- Gmina Pakość

Na terenie gminy znajdują się 3 nadajniki - stacje bazowe telefonii komórkowej

- Gmina Rojewo

Na terenie gminy znajdują się 2 nadajniki - stacje bazowe telefonii komórkowej

- Gmina Złotniki Kujawskie

Na terenie gminy znajdują się 3 nadajniki - stacje bazowe telefonii komórkowej

5.4.1.3. Obszary narażone na oddziaływania pól elektromagnetycznych wytwarzanych przez stacje i linie elektroenergetyczne wysokich napięć

Przez teren powiatu biegną napowietrzne linie wysokich napięć:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne niskich napięć (nn 0,4 kV lub 230/400 V), średnich napięć (SN – 6 kV, 10 kV, 15 kV, 20 kV, 30 kV), wysokich napięć (WN 110 kV) i najwyższych napięć (400 kV);

stacje elektroenergetyczne:

- stacje transformatorowe WN 110 kV;
- Główne Punkty Zasilające GPZ – WN/SN.

5.4.2. Przyjęte cele i priorytety

Średniookresowy cel polityki ekologicznej do 2014r. w tym zakresie to ochrona mieszkańców Polski przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

5.4.3. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 46 Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania koordynowane														
1	I	Lokalizacja terenów zabudowy mieszkaniowej lub innej przeznaczonej na stały pobyt ludzi w zasięgu linii elektroenergetycznych 110 kV po uprzednim wykonaniu badań poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku - w ramach prac nad studium zagospodarowania przestrzennego	Gminy/WIOS									Ochrona zdrowia mieszkańców	-	Budżet gminy, inwestorzy
2	I	Lokalizacja obiektów emitujących pola elektromagnetyczne w miejscach niedostępnych dla ludności	Gminy									Ochrona zdrowia mieszkańców	-	Budżet gminy, inwestorzy
3	I	Minimalizacja liczby wysokich konstrukcji antenowych i lokalizowania urządzeń nadawczych kilku użytkowników na jednej konstrukcji wsporczej ze względu na ochronę krajobrazu	Gminy									Ochrona krajobrazu	-	Budżet gminy, inwestorzy
4	P	Współpraca ze służbami kontrolno-pomiarowymi w zakresie nadzoru nad obiektami emitującymi pola elektromagnetyczne	WIOS/ Gminy									Ochrona środowiska	-	Budżet gminy

5.5. Chemikalia w środowisku, poważne awarie przemysłowe, klęski żywiołowe

5.5.1. Analiza stanu istniejącego

Z oceny zagrożenia powiatu inowrocławskiego wynika, że do potencjalnych zagrożeń mogących doprowadzić do sytuacji kryzysowych należy zaliczyć:

- pożary;
- katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego;
- klęski żywiołowe (w tym podtopienia);

Do innych zagrożeń środowiska zwykle zalicza się sytuacje nadzwyczajne, takie jak na przykład kolizje drogowe cystern przewożących substancje niebezpieczne, katastrofalne powodzie lub poważne awarie w zakładach przemysłowych powodujące zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska.

Zjawiska katastrofalne zarówno naturalne (powódź, susza, pożary) jak i powstałe przez awarie (rozlewy toksyczne, inne skażenia chemiczne, emisje nadzwyczajne itp.) wymagają systemu ratowniczego zorganizowanego w sposób stały, opartego na systemowym ratownictwie z zaangażowaniem potencjału Straży Pożarnej, Inspekcji Ochrony Środowiska, Inspekcji Weterynaryjnej, Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Budowlanej, Policji i innych służb specjalnych.

W latach 2004-2008 prowadzone były działania ratownicze z udziałem substancji niebezpiecznych, których rozmiary zostały ograniczone na skutek prowadzonych działań ratowniczych.

Tabela 47 Ilość działań podjętych na terenie gminy powiatu inowrocławskiego w latach 2004-2008

Rok	Działania chemiczne	Działania ekologiczne
2004	1	8
2005	0	5
2006	0	5
2007	4	3
2008*	3	2

* do dnia 28.08.2008r.

Źródło: KPPSP w Inowrocławiu

Z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu wynika, że w latach 2004-2007 na terenie powiatu inowrocławskiego nie miały miejsca zdarzenia mające znamiona poważnej awarii ani nie wprowadzono stanu klęski żywiołowej.

Poniższa tabela przedstawia ilość zdarzeń, w których uczestniczyła straż pożarna, a jakie miały miejsce na terenie powiatu w poprzednich latach:

Tabela 48 Ilość zdarzeń jakie miały miejsce na terenie gminy powiatu inowrocławskiego w latach 2004-2008

Rok	Silne wiatry	Gwałtowne opady deszczu	Gwałtowne opady śniegu	Gwałtowne przybory wód	Wylądowania atmosferyczne
2004	46	2	0	0	0
2005	13	9	0	0	0
2006	64	24	20	20	2
2007	153	41	3	7	2
2008*	72	10	0	3	0

* do dnia 28.08.2008r.

Źródło: KPPSP w Inowrocławiu

Problem mogą stanowić również dzikie wysypiska odpadów. Odpady są najczęściej wywożone do lasu i na pola. Takie „składowanie” odpadów może mieć niebezpieczne skutki dla środowiska, śmieci mogą się zapalić w skutek samozapłonu, lub mogą być umyślnie podpalone, zachodzi też uzasadniona obawa wystąpienia zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych w skutek wymywania się szkodliwych substancji. Składowane odpady paląc się wydzielają do atmosfery różnego rodzaju substancje lotne, w tym substancje trujące, duże ilości dymu o nieprzyjemnym zapachu pochodzącego głównie ze spalania substancji zawierających białko zwierzęce. Szczególnie niebezpieczne zarówno dla środowiska jak i dla zdrowia ludzi są substancje powstające w wyniku palenia się tworzyw sztucznych, w tym najbardziej niebezpieczne dioksyny, działające na organizmy żywe już w bardzo małych stężeniach.

Na terenie powiatu inowrocławskiego poważne awarie mogą być związane m. in. z:

- transportem rurociągami dalekosiężnymi substancji ropopochodnych oraz solanki,
- transportem drogowym i kolejowym substancji niebezpiecznych,
- magazynowaniem i stosowaniem w instalacjach technologicznych substancji niebezpiecznych,
- magazynowaniem i dystrybucją produktów ropopochodnych,
- niewłaściwym postępowaniem z odpadami zawierającymi substancje niebezpieczne.

Zagrożenia toksycznymi środkami przemysłowymi wynikają z nagromadzenia i stosowania w zakładach substancji niebezpiecznych – głównie kwasu solnego, wody amoniakalnej, ługu sodowego, kwasu siarkowego, chloru, metanu, produktów naftowych, gazu płynnego propan-butan. Awarie zbiorników magazynowych i instalacji technologicznych z substancjami niebezpiecznymi mogą spowodować zniszczenie życia biologicznego w zbiornikach wodnych, przenikanie tych substancji do gruntu i wód gruntowych. Zagrożenie środowiska odpadami zawierającymi związki toksyczne wynika z przejściowego składowania na terenie zakładów różnych odpadów niebezpiecznych takich jak np.: przetworzonych olejów.

Na terenie powiatu inowrocławskiego zostały zakwalifikowane dwa zakłady o dużym lub zwiększonym zagrożeniu wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- rozlewnia gazu płynnego „ORLEN-GAZ” w Inowrocławiu, ul. Pakoska 15 – zakład o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
- Podziemne Magazyny Ropy i Paliw w miejscowości Góra, gm. Inowrocław – zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

W przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej substancje niebezpieczne stosowane ww. zakładach stanowią zagrożenie dla środowiska, zdrowia i życia ludzi. Awaria

związana z wydostaniem się tych substancji poza obiekty technologiczne i magazynowe może spowodować skażenie powietrza, gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych. Stopień i zasięg potencjalnego zagrożenia zostały oszacowane w wewnętrznych i zewnętrznych planach operacyjno-ratowniczych.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności potencjalnym źródłem wystąpienia zagrożenia dla środowiska naturalnego na terenie powiatu inowrocławskiego jest 12 obiektów zaliczonych do potencjalnych sprawców awarii, w tym:

- 2 obiekty liniowe związane z przesyłaniem solanki rurociągami przesyłowymi (Zakłady Chemiczne Zachem S.A. w Bydgoszczy, Soda Polska Ciech Sp. z o.o. – Zakład produkcyjny Janikosoda w Janikowie,
- 2 obiekty wykorzystujące do celów chłodniczych amoniak (Bonduelle Polska Sp. z o.o. w Gniewkowie, „Cuiavia” Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Inowrocław),
- 6 obiektów magazynujących substancje chemiczne takie jak: kwas solny, woda amoniakalna, ług sodowy, kwas siarkowy, chlor, metan, produkty naftowe (Soda Polska Ciech Sp. z o.o. – Zakład produkcyjny Soda Mątwy w Inowrocławiu oraz Zakład produkcyjny Janikosoda w Janikowie, Inofama S.A. w Inowrocławiu, Huta Szkła Gospodarczego „Irena” S.A., Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Inowrocław, Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A.),
- 1 obiekt związane ze składowaniem przeterminowanych środków ochrony roślin (Gmina Dąbrowa Biskupia),
- 1 obiekt związany z dystrybucją i magazynowaniem gazu propan-butan (Petrogaz-Inowrocław Sp. z o.o.).

Z dostępnych danych wynika, że zakłady pracy posiadają plany wewnętrzne ratunkowe m. in.:

- Soda Polska Ciech Sp. z o.o. – Zakład produkcyjny Soda Mątwy w Inowrocławiu oraz Zakład produkcyjny Janikosoda w Janikowie
- Huta Szkła Gospodarczego „Irena” S.A.,
- „Cuiavia” Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Inowrocław,
- Bonduelle Polska Sp. z o.o. w Gniewkowie Sp.,
- Przedsiębiorstwo Eksploatacji Rurociągów Płock,
- Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A.,

a także istnieje Powiatowy Plan Reagowania Kryzysowego oraz Gminne i Miejskie Plany Reagowania Kryzysowego w każdej jednostce samorządowej Powiatu Inowrocławskiego.

Potencjalnymi źródłami wystąpienia awarii na obszarze powiatu są liczne rurociągi przesyłowe np.: solanki do Inowrocławia, Janikowa i Bydgoszczy, ścieków posodowych z Zakładów produkcyjnych Soda Mątwy w Inowrocławiu oraz Zakładu produkcyjnego Janikosoda w Janikowie należących do Soda Polska Ciech Sp. z o.o. oraz projektowane rurociągi ropy naftowej i produktów naftowych do Kopalni Soli „Góra”.

Ze względu na liniowość każda inwestycja tego typu przecina naturalne struktury przyrodnicze oraz struktury zagospodarowania terenu (zlewnie rzek, ekosystemy, zespoły krajobrazowe, układy osadnicze infrastrukturalne). Rurociąg jako inwestycja mogąca pogorszyć stan środowiska potencjalnie oddziałuje na środowisko podczas awarii – wyciek punktowy, pęknięcia, pożar, wybuch. Budowa rurociągu paliwowego oprócz lokalnego negatywnego oddziaływania na środowisko ma również pozytywne skutki środowiskowe w skali makro. Na skutek przemieszczania produktów naftowych zmniejsza się ich transport przy użyciu cystern kolejowych i drogowych.

Ze statystyk wynika, że awarie rurociągów naftowych są zjawiskiem bardzo rzadkim, a ich skutki mają zasięg lokalny. Pewnym zagrożeniem są przewróty rurociągów w celu kradzieży paliw w rezultacie, których dochodzi do skażenia gruntu i wód gruntowych.

5.5.2. Przyjęte cele i priorytety

Średniookresowym priorytetem polityki ekologicznej w odniesieniu do chemikaliów jest stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek. Dlatego też głównymi celami średniookresowym do 2015r. jest:

- propagowanie stosowania bezpiecznych dla ludzi i środowiska zamienników chemikaliów i preparatów niebezpiecznych, w tym produktów ulegających biodegradacji,
- stworzenie spójnego systemu odpowiedzialności za chemikalia: wprowadzane na rynek, stosowane w produkcji oraz występujące w produktach i odpadach,
- minimalizacja niekorzystnego wpływu stosowania chemikaliów na ludzi i środowisko,
- propagowanie stosowania produktów chemicznych ulegających biodegradacji.

5.5.3. Lista przedsięwzięć własnych i koordynowanych wynikających z Programu Województwa

Racjonalna gospodarka chemikaliami musi uwzględniać przede wszystkim działania dążące do:

- ochrony zdrowia człowieka i ochrony środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem chemikaliów i procesów, w których są one stosowane;
- pełnego dostępu społeczeństwa do informacji o chemikaliach, na których działanie jest narażone;
- oszacowania rodzajów i wielkości ryzyka związanego ze stosowanymi chemikaliami;
- redukcji obecności dioksyn i PCB w środowisku oraz w produktach żywnościowych i paszy;
- zmniejszenia zagrożeń związanych ze stosowaniem pestycydów, poprzez zakaz lub ostre ograniczanie wprowadzania na rynek i wykorzystywania najbardziej niebezpiecznych i ryzykownych oraz zapewnienie, że w odniesieniu do pozostałych wykorzystywana jest najlepsza praktyka ich stosowania oraz sprawny atestowany sprzęt dozujący;
- zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym oraz katastrofom, w szczególności transportowym;
- poprawa stanu technicznego tras transportowych, mająca m.in. na celu ograniczenie występowania katastrof transportowych;
- organizację właściwych struktur szybkiego powiadamiania o wystąpieniu poważnej awarii, czy klęski żywiołowej;
- przeciwdziałanie wystąpieniom klęsk żywiołowych poprzez właściwe organizowanie struktur porządkowo – kontrolnych i szybkiego reagowania oraz modernizację urządzeń zabezpieczających;
- skuteczne usuwanie skutków wystąpienia klęsk żywiołowych;
- prawidłowej polityki przestrzennej zapewniającej w planowaniu przestrzennym uwzględnianie uwarunkowań maksymalnego bezpieczeństwa społeczeństwa oraz minimalizacji wystąpienia ryzyka.

Cel średniookresowy do 2010 roku:

Konieczność likwidacji i przeciwdziałanie powstawaniu bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi oraz jakości środowiska, przeciwdziałanie postępującej degradacji walorów przyrodniczych regionu oraz pogarszaniu jakości życia jego mieszkańców, zapobieganie możliwości wystąpienia klęsk żywiołowych w szczególności powodzi.

Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych oraz poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności transportowej powiatu poprzez optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury, modernizację i rozbudowę urządzeń i tras komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań zmniejszających lub eliminujących szkodliwy wpływ transportu na środowisko.

Priorytety do 2015 roku:

- wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałami niebezpiecznymi.
- zwiększenie płynności i przepustowości tras transportowych,
- podwyższenie standardów technicznych infrastruktury drogowej,
- eliminacja ruchu drogowego o charakterze tranzytowym z centrów miast (budowa obwodnic),

- przestrzeganie zasad kwalifikacji pojazdów do ruchu drogowego.
- edukacja ekologiczna mieszkańców,
- kontynuowanie poprawy zabezpieczenia ludności przed powodzią,
- kontynuowanie budowy systemu ochrony przed poważnymi awariami i poważnymi awariami przemysłowymi,
- wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej,
- likwidacja mogilnika gromadzącego przeterminowane środki ochrony roślin,
- zorganizowanie i wdrażanie kompleksowego systemu ochrony przeciwpowodziowej.

5.5.4. Zhierarchizowana lista przedsięwzięć własnych, koordynowanych i gminnych, w podziale na inwestycyjne i pozainwestycyjne, przewidzianych do realizacji w ramach Programu w perspektywie wieloletniej

Tabela 49 Przedsięwzięcia ukierunkowane na ograniczenie stosowania chemikaliów, wystąpienia poważnych awarii i klęsk żywiołowych w powiecie

Lp.	Rodzaj przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna / Jednostki współpracujące	Termin realizacji								Cel przedsięwzięcia	Szacunkowe nakłady zł	Potencjalne źródła finansowania
				2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Zadania koordynowane														
1	I	Modernizacja i doposażenie w sprzęt ratownictwa ekologicznego	Gminy/ KPPSP									Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców	-	Budżet gmin, PFOŚiGW inne fundusze
2	I	Utrzymanie we właściwym stanie technicznym dróg, którymi przemieszczają się transporty substancji niebezpiecznych	Gminy/ zarządcy dróg									Prewencyjne eliminowanie potencjalnych przyczyn zagrożeń	-	Środki własne, inne fundusze
3	I	Budowa chodników wzdłuż dróg	Gminy/ zarządcy dróg									Element systemu zarządzania środowiskiem	-	Środki własne, inne fundusze
4	P/I	Rozważenie możliwości zimowego utrzymywania dróg bez, albo przy minimalnym udziale stosowania środków	Gminy/ zarządcy dróg									Element systemu zarządzania środowiskiem	-	Środki własne, inne fundusze
5	P/I	chemicznych Podejmowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa	komenda powiatowa państwowej straży pożarnej/ Władze Województwa, Powiatu i Gmin									Zapewnienie bezpieczeństwa	-	Środki własne, inne fundusze
6	P	Wsparcie działań na rzecz prawidłowego zagospodarowania obornika, gnojowicy, gnojówki w fermach	organizacje społeczne i zawodowe rolników, Władze Gmin									Ochrona wód	-	Środki własne, inne fundusze
7	P	Edukacja społeczna w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	organizacje pozarządowe, gazety lokalne/ Władze Powiatu i Gmin,									Element systemu zarządzania środowiskiem	-	Środki własne, inne fundusze
8	P	Kontrola przestrzegania europejskiej normy „ADR” o przewozie substancji i materiałów niebezpiecznych	Inspekcja Transportu Drogowego, Policja, Straż									Prewencyjne eliminowanie potencjalnych przyczyn zagrożeń	-	Środki własne, inne fundusze
Zadania własne														
1	P	Badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska z okresowym sporządzaniem raportów na ten temat	zarząd powiatu, WIOŚ / służby i straże powiatowe, gminy									Prewencyjne eliminowanie potencjalnych przyczyn zagrożeń	-	Środki własne, inne fundusze

2	P	Ćwiczenia realizacji zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych raz na 3 lata	zarząd powiatu/ służby i straże powiatowe, gminy														Prewencyjne eliminowanie potencjalnych przyczyn zagrożeń	-	Środki własne, inne fundusze
3	I	Doposażenie w sprzęt ratownictwa ekologicznego formacji Straży Pożarnej	zarząd powiatu/ gminy														Prewencyjne eliminowanie potencjalnych przyczyn zagrożeń	-	Środki własne, inne fundusze
4	P	Organizacja bazy danych dotyczących poważnych awarii i klęsk żywiołowych	zarząd powiatu/ gminy														Prewencyjne eliminowanie potencjalnych przyczyn zagrożeń	-	Środki własne, inne fundusze

5.6. Odpowiedzialność za szkody w środowisku

Postanowienia dyrektywy 2004/35/WE z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu przetransponowała do prawa polskiego Ustawa z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. nr 75, poz. 493).

Ustawa weszła w życie 30 kwietnia 2007 r., jednak nie zostały jeszcze do niej wydane akty wykonawcze, mające dla stosowania ustawy w kilku momentach znaczenie wręcz podstawowe. Zgodnie z art. 1, ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę takich szkód, a więc odpowiedzialności zarówno zapobiegawczej, jak i kompensacyjnej. Jest to jednak odpowiedzialność przede wszystkim o charakterze administracyjnym, oparta na ustawowym ustaleniu zobowiązań adresowanych do określonych podmiotów, których egzekwowanie ma się odbywać poprzez stosowanie przez upoważnione organy administracji określonych instrumentów o charakterze głównie administracyjno-prawnym. Możliwe jest też korzystanie z roszczeń cywilnoprawnych, mają one jednak charakter uzupełniający, podobnie jak odpowiedzialność karna.

5.6.1. Przyjęte cele i priorytety

Głównym celem jest:

Ponoszenie odpowiedzialności finansowej za wyrządzone szkody w środowisku przez sprawców.

Priorytety:

- stworzenie procedury zapewniającej, że koszty działań naprawczych szkód w środowisku lub działań prewencyjnych niedopuszczających do powstania takiej szkody ponosić będą sprawcy szkody.
- stworzenie bazy danych o szkodach w środowisku, wprowadzenie procedury wymuszającej na sprawcach szkody informowanie organu prowadzącego tę bazę zaistniałej sytuacji.
- prowadzenie szkoleń na temat nowych procedur odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku dla pracowników instytucji publicznych i podmiotów gospodarczych, potencjalnych sprawców szkód w środowisku.
- stworzenie systemu kontroli wywiązywania się sprawcy z obowiązków w zakresie naprawy szkód w środowisku lub zapobiegania powstaniu takiej szkody.

Ww. kierunki są w kompetencji Wojewody.

6. Narzędzia i instrumenty realizacji Programu

6.1. Narzędzia i instrumenty programowo-planistyczne

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz plany miejscowe stanowią narzędzia o podstawowym znaczeniu; są one sporządzane przez władze gmin i uzgadniane przez starostę; sposób ich opracowania, stopień szczegółowości i zasady współpracy z gminami w trakcie udzielania przez starostę

pozwoleń na budowę będą w znacznej części decydowały o możliwości realizacji zapisów Programu;

- oceny oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego stanowią istotny materiał umożliwiający uzgodnienie planu miejscowego;
- oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych realizowane w ramach procedury zmierzającej do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia;
- programy gospodarki odpadami przedsiębiorstw.

6.2. Narzędzia i instrumenty reglamentujące możliwości korzystania ze środowiska

- pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, pozwolenia zintegrowane, pozwolenia wodno-prawne, pozwolenia na wytwarzanie odpadów, zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów;
- zgłoszenia instalacji nie wymagających pozwoleń dokonywane przez zakłady je eksploatujące;
- przeglądy ekologiczne dokonywane w sytuacjach powstawania wątpliwości, w przypadku składowisk zawsze;
- instrukcje eksploatacji obiektów związanych z gospodarką odpadami;
- wymagania kwalifikacyjne stawiane eksploatującym obiekty gospodarki odpadami;
- strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody;
- strefy ograniczonego użytkowania terenu;
- ograniczenia lub zakazanie użytkowania niektórych jednostek pływających na wodach stojących.

6.3. Narzędzia i instrumenty finansowe

- opłaty za korzystanie ze środowiska; są one ponoszone za: wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pobór wód i składowanie odpadów; ponadto na podstawie *ustawy o ochronie przyrody* uiszczane są opłaty za wycinkę drzew i krzewów, a na podstawie *Prawa geologicznego* opłaty eksploatacyjne za wydobycie kopalin;
- opłaty podwyższone za korzystanie ze środowiska uiszczają podmioty korzystające z niego bez uzyskania wymaganego pozwolenia;
- wsparcie finansowe przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska w drodze udzielania oprocentowanych pożyczek, dopłat do oprocentowania kredytów i pożyczek, udzielania dotacji, wnoszenia udziałów do spółek, nabywania obligacji, akcji i udziałów przez fundusze ochrony środowiska, oraz wsparcie finansowe przez Ekofundusz dysponujący pieniędzmi z ekokonwersji, fundusze Unii Europejskiej (szerzej o nich w dalszym rozdziale), inne pomniejsze fundusze i fundacje wspomagające ochronę środowiska, budżet państwa, budżet samorządu województwa;
- wsparcie dla programów dostosowania przedsiębiorstw do wymogów związanych z ochroną środowiska poprzez negocjowanie programów dostosowawczych;
- system materialnych zachęt (ustawa *Prawo ochrony środowiska* przewiduje zróżnicowane stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska) dla przedsiębiorców podejmujących się wprowadzania prośrodowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000, EMAS, programach czystej produkcji.

6.4. Narzędzia i instrumenty karne i administracyjne

- odpowiedzialność cywilna za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko uregulowana jest także w *Kodeksie Cywilnym*; pozwala on każdemu, komu przez bezprawne oddziaływanie na środowisko zagraża lub została wyrządzona szkoda, żądać jej naprawienia lub zaprzestania działalności; jeżeli naruszenie dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, z roszczeniem może wystąpić jednostka samorządu terytorialnego;
- odpowiedzialność karna za szkody wyrządzone środowisku zagrożona jest karą grzywny lub ograniczenia wolności w wypadku wprowadzania do obrotu substancji

- stwarzających szczególne zagrożenie, eksploatacji bez pozwolenia instalacji lub lekceważenia przepisów przez prowadzącego zakład o dużym ryzyku;
- odpowiedzialność administracyjna sprowadza się do możliwości nałożenia na podmiot korzystający ze środowiska i oddziałujący na niego negatywnie, obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu i przywrócenia właściwego stanu środowiska;
- administracyjne kary pieniężne są ponoszone za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska;

6.5. Działalność kontrolna powiatu

Możliwość skutecznego korzystania z instrumentów administracyjnych wiąże się z podejmowaniem czynności kontrolnych. W przypadku samorządu powiatowego dotyczą one korzystania z możliwości wydania decyzji nakazujących prowadzącemu instalację prowadzenie pomiarów wielkości emisji, dokonanie przeglądu ekologicznego, wykonanie analizy porealizacyjnej itp. Ponadto konieczna jest dobra współpraca starostwa z Inspekcją Ochrony Środowiska w celu systematycznej kontroli przestrzegania przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą zapisów zawartych w pozwoleniach na emisję, w pozwoleniach zintegrowanych, a także w zapisach dotyczących gospodarki odpadami.

7. Źródła finansowania

Realizacja zadań „Programu Ochrony Środowiska” wymaga zabezpieczenia i uzyskania środków budżetowych jak i pozabudżetowych. Wdrażanie Programu powinno być możliwe między innymi dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania ochrony środowiska, w którym podstawowymi źródłami finansowania są fundusze ekologiczne, programy pomocowe, środki własne inwestorów oraz budżet gminy. Do instrumentów finansowych gminy w zakresie ochrony środowiska należą:

- opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska,
- kary za przekroczenie wartości dopuszczalnych.

Fundusze celowe

Środki zgromadzone w funduszach są przeznaczone na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej i służą realizacji zasad zrównoważonego rozwoju. Powiat Inowrocławski ma możliwość ubiegania się o pomoc w finansowaniu zadań w zakresie ochrony środowiska z poniżej wymienionych źródeł:

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, który udziela pomocy finansowej na realizację zadań z ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnych z kierunkami Polityki Ekologicznej Państwa, Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz zobowiązań międzynarodowych Polski i obowiązujących przepisów prawa. Wojewódzki Fundusz zwykle współfinansuje zadania inwestycyjne realizowane na obszarze województwa. Głównym beneficjentem pomocy są jednostki samorządu terytorialnego, ale równie dobrze o dofinansowanie ze środków Funduszu mogą wystąpić i inne podmioty, w tym: spółdzielnie, stowarzyszenia, fundacje, jednostki administracji publicznej, podmioty gospodarcze czy osoby fizyczne.

Odrębną częścią oferty Funduszu są rozwiązania adresowane do tych podmiotów, które otrzymały dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej. Proponowane są w tym zakresie specjalne pożyczki płatnicze przeznaczone na zapłacenie faktur, które są refundowane ze środków funduszy unijnych. Warunki finansowe oferowane przez WFOŚiGW w Toruniu należą do jednych z najatrakcyjniejszych w województwie kujawsko-pomorskim. Pożyczki te można spłacać przez okres 7 lat z karencją do 12 lub 24 miesięcy (w przypadku, gdy przedsięwzięcie jest realizowane dłużej niż 12 miesięcy). Ich oprocentowanie wynosi 0,7 stopy redyskonta weksli (w stosunku rocznym) dla wszystkich przedsięwzięć. Wysokość pożyczki nie może przekroczyć 85% kosztu całkowitego zadania.

Dotacje Funduszu udzielane do 90% kosztów całkowitego mogą być przeznaczone na:

- przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu,
- edukację ekologiczną i popularyzację zachowań proekologicznych,
- działania polegające na zapobieganiu i likwidacji poważnych awarii i ich skutków,
- opracowanie programów, ekspertyz, ocen i opinii służących ochronie środowiska,
- likwidację mogiłników znajdujących się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego,

- plany służące gospodarowaniu zasobami wodnymi oraz utworzeniu katastru wodnego,
- systemy kontrolne i pomiarowe stanu środowiska,
- systemy kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat,
- działania związane z ochroną przeciwpowodziową, regulacją rzek i zwiększaniem retencji.

Dotacje mogą być także udzielane w wysokości do 75% kosztu całkowitego zadania na inne niż ww. cele. W tym przypadku beneficjentami pomocy mogą być podmioty prowadzące działalność w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej, oświaty, kultury, bezpieczeństwa publicznego. Przedsięwzięcia proekologiczne realizowane przez te podmioty powinny pozostawać w związku z ww. działalnością.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją finansującą przedsięwzięcia ochrony środowiska w Polsce. Celem działalności NFOŚiGW jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Do priorytetowych programów przewidzianych do finansowania należy ochrona:

- wód i gospodarka wodna,
- powierzchni ziemi, gospodarowanie odpadami i zasobami,
- powietrza,
- przyrody i krajobrazu oraz kształtowanie postaw ekologicznych.

Bank Ochrony Środowiska S.A., który istnieje od 1991 roku. BOŚ jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć służących ochronie środowiska i współpracuje z organizacjami zajmującymi się finansowaniem ochrony środowiska, tj. NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz innymi funduszami pomocowymi. Bank współfinansuje szerokie spektrum zadań z zakresu: ochrony wody i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony powierzchni ziemi.

EkoFundusz, którego zadaniem jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową w skali europejskiej, a nawet światowej. EkoFundusz wyklucza możliwości dofinansowania przedsięwzięć, których celem jest rozwiązywanie jedynie lokalnych problemów. Zadaniem EkoFunduszu jest ponadto ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów donatorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych działający na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, z późn. zm.). Fundusz ten przeznacza środki finansowe na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych, na wypłatę odszkodowań przewidzianych ustawą.

Fundusze strukturalne Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska dostępne w latach 2007-2013. W ramach funduszy strukturalnych dostępnymi w Polsce programami operacyjnymi są:

- regionalne programy operacyjne
- PO Infrastruktura i środowisko,
- PO Kapitał ludzki,
- PO Innowacyjna gospodarka,
- Programy europejskiej współpracy terytorialnej,
- PO Pomoc techniczna.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007 - 2013 jednostki samorządu terytorialnego mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów dla priorytetu II (Priorytet II Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska). Celem priorytetu jest poprawa jakości środowiska przyrodniczego, jego racjonalne

kształtowanie i zachowanie zasobów naturalnych dla polepszenia warunków życia mieszkańców i stanowienia korzystnych warunków dla rozwoju gospodarki.

Ponadto dofinansowanie można uzyskać na realizację projektów w ramach priorytetu VI: Priorytet VI. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy.

8. Streszczenie Programu Ochrony Środowiska

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Powiatu Inowrocławskiego, który zgodnie z przepisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska powinien podlegać aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Podstawę niniejszego opracowania stanowi szereg dokumentów udostępnionych m.in. przez Powiat, Gminy, WZMiUW, Nadleśnictwa, ODR, ARiMR, GUS, WIOŚ, WIR. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. Uwzględniono zmiany, jakie zaszły na przełomie ostatnich czterech lat w zakresie rozwoju infrastruktury, zmiany w stanie jakości wód, powietrza, gleb. Udostępnione wieloletnie plany inwestycyjne gmin oraz jednostek podległych Powiatowi pozwoliły wyodrębnić zadania na lata 2008-2010 z perspektywą na lata 2011-2015 jakie będą realizowane na terenie powiatu inowrocławskiego.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program wojewódzki, Strategia wojewódzka) i lokalnym zwłaszcza z Programu powiatowego oraz z dokumentów, koncepcji władz gminy, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców. Dodatkowo niektóre z przedsięwzięć zostały zaproponowane przez zespół opracowujący Program.

Zhierarchizowana lista przedsięwzięć, odnośnie każdego komponentu środowiska przyrodniczego została zawarta w tabelach. Zadania podzielone są na zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne. W każdej z tych grup wyróżnia się zadania własne i koordynowane.

Przy opracowywaniu programu, duży nacisk położono na poprawę stanu świadomości ekologicznej oraz edukację ekologiczną mieszkańców powiatu.

- plany służące gospodarowaniu zasobami wodnymi oraz utworzeniu katastru wodnego,
- systemy kontrolne i pomiarowe stanu środowiska,
- systemy kontroli wnoszenia przewidzianych ustawą opłat za korzystanie ze środowiska, a w szczególności tworzenia baz danych podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do ponoszenia opłat,
- działania związane z ochroną przeciwpowodziową, regulacją rzek i zwiększaniem retencji.

Dotacje mogą być także udzielane w wysokości do 75% kosztu całkowitego zadania na inne niż ww. cele. W tym przypadku beneficjentami pomocy mogą być podmioty prowadzące działalność w zakresie ochrony zdrowia, pomocy społecznej, oświaty, kultury, bezpieczeństwa publicznego. Przedsięwzięcia proekologiczne realizowane przez te podmioty powinny pozostawać w związku z ww. działalnością.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją finansującą przedsięwzięcia ochrony środowiska w Polsce. Celem działalności NFOŚiGW jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. Do priorytetowych programów przewidzianych do finansowania należy ochrona:

- wód i gospodarka wodna,
- powierzchni ziemi, gospodarowanie odpadami i zasobami,
- powietrza,
- przyrody i krajobrazu oraz kształtowanie postaw ekologicznych.

Bank Ochrony Środowiska S.A., który istnieje od 1991 roku. BOŚ jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, specjalizującym się w finansowaniu przedsięwzięć służących ochronie środowiska i współpracuje z organizacjami zajmującymi się finansowaniem ochrony środowiska, tj. NFOŚiGW, WFOŚiGW oraz innymi funduszami pomocowymi. Bank współfinansuje szerokie spektrum zadań z zakresu: ochrony wody i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony powierzchni ziemi.

EkoFundusz, którego zadaniem jest dofinansowanie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska, które mają nie tylko istotne znaczenie w skali regionu czy kraju, ale także wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową w skali europejskiej, a nawet światowej. EkoFundusz wyklucza możliwości dofinansowania przedsięwzięć, których celem jest rozwiązywanie jedynie lokalnych problemów. Zadaniem EkoFunduszu jest ponadto ułatwienie transferu na polski rynek najlepszych technologii z krajów donatorów, a także stymulowanie rozwoju polskiego przemysłu ochrony środowiska.

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych działający na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, z późn. zm.). Fundusz ten przeznacza środki finansowe na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych, na wypłatę odszkodowań przewidzianych ustawą.

Fundusze strukturalne Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska dostępne w latach 2007-2013. W ramach funduszy strukturalnych dostępnymi w Polsce programami operacyjnymi są:

- regionalne programy operacyjne
- PO Infrastruktura i środowisko,
- PO Kapitał ludzki,
- PO Innowacyjna gospodarka,
- Programy europejskiej współpracy terytorialnej,
- PO Pomoc techniczna.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007 - 2013 jednostki samorządu terytorialnego mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów dla priorytetu II (Priorytet II Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska). Celem priorytetu jest poprawa jakości środowiska przyrodniczego, jego racjonalne

kształtowanie i zachowanie zasobów naturalnych dla polepszenia warunków życia mieszkańców i stanowienia korzystnych warunków dla rozwoju gospodarki.

Ponadto dofinansowanie można uzyskać na realizację projektów w ramach priorytetu VI: Priorytet VI. Wspieranie przemian w miastach i w obszarach wymagających odnowy.

8. Streszczenie Programu Ochrony Środowiska

Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska Powiatu Inowrocławskiego, który zgodnie z przepisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska powinien podlegać aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Podstawę niniejszego opracowania stanowi szereg dokumentów udostępnionych m.in. przez Powiat, Gminy, WZMiUW, Nadleśnictwa, ODR, ARiMR, GUS, WIOŚ, WIR. Informacje wykorzystane w opracowaniu posłużyły określeniu stanu aktualnego wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego. Uwzględniono zmiany, jakie zaszły na przełomie ostatnich czterech lat w zakresie rozwoju infrastruktury, zmiany w stanie jakości wód, powietrza, gleb. Udostępnione wieloletnie plany inwestycyjne gmin oraz jednostek podległych Powiatowi pozwoliły wyodrębnić zadania na lata 2008-2010 z perspektywą na lata 2011-2015 jakie będą realizowane na terenie powiatu inowrocławskiego.

Program powinien być realizowany poprzez uwzględnienie zapisów wynikających z dokumentów rządowych, zwłaszcza wynikających z listy przedsięwzięć własnych i koordynowanych. Ponadto wszelkie działania winny wynikać z przedsięwzięć zawartych w opracowaniach na szczeblu regionalnym (Program wojewódzki, Strategia wojewódzka) i lokalnym zwłaszcza z Programu powiatowego oraz z dokumentów, koncepcji władz gminy, postulatów rozmaitych środowisk, w tym organizacji pozarządowych i mieszkańców. Dodatkowo niektóre z przedsięwzięć zostały zaproponowane przez zespół opracowujący Program.

Zhierarchizowana lista przedsięwzięć, odnośnie każdego komponentu środowiska przyrodniczego została zawarta w tabelach. Zadania podzielone są na zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne. W każdej z tych grup wyróżnia się zadania własne i koordynowane.

Przy opracowywaniu programu, duży nacisk położono na poprawę stanu świadomości ekologicznej oraz edukację ekologiczną mieszkańców powiatu.

ZARZĄD POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO

**AKTUALIZACJA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA
Z PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI
POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO 2010**

**TOM II
PLAN GOSPODARKI ODPADAMI**

Wrzesień 2008 r.

ABRYŚ
Spółka z o.o.

ul. Daleka 33, 60 – 124 Poznań

tel. (+48 61) 65 58 100

fax: (+48 61) 65 58 101

www.abrys.pl

e – mail: projekty@abrys.pl

**AKTUALIZACJA PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA
Z PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI
POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO 2010**

**TOM II
PLAN GOSPODARKI ODPADAMI**

Zespół autorski:

mgr Igor Szymkowiak

mgr inż. Magdalena Przybyła

mgr inż. Wojciech Przybycin

inż. Ewelina Sergiel

1. Wstęp	8
1.1. Położenie geograficzne	9
1.2. Liczba ludności	12
1.3. Gospodarka	12
1.4. Środowisko przyrodnicze	13
1.5. Klimat	14
2. Aktualny stan gospodarki odpadami	14
2.1. Opis celów i założeń z poprzedniego PGO dla Powiatu Inowrocławskiego	14
2.2. Rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania i odzysku	15
2.3. Oszacowanie aktualnie powstającej ilości odpadów komunalnych	16
2.3.1. Przyjęta metodologia	17
2.3.2. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych powstających na terenie Powiatu Inowrocławskiego	20
2.3.3. Odpady opakowaniowe	24
2.3.4. Odpady biodegradowalne	25
2.3.5. Odpady wielkogabarytowe	25
2.3.6. Komunalne osady ściekowe	26
2.3.7. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	26
2.4. Odpady niebezpieczne	27
2.4.1. Odpady medyczne i weterynaryjne	27
2.4.2. Pojazdy wycofane z eksploatacji	28
2.4.3. Zużyte opony	28
2.4.4. Pestycydy	29
2.4.5. Oleje odpadowe	29
2.4.6. Baterie i akumulatory	29
2.4.7. Odpady zawierające azbest	29
2.4.8. Farby i lakiery	31
2.4.9. PCB	31
2.4.10. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	32
2.4.11. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi	33
2.5. Odpady przemysłowe	34
2.6. Istniejące systemy zbierania odpadów	34
2.6.1. Odpady komunalne niesegregowane (zmieszane)	34
2.6.2. Odpady opakowaniowe – zbiórka selektywna	35
2.7. Wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami	35
2.8. Rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobowa instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w szczególności odpadów komunalnych	37
3. Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych	40
3.1. Zmiany demograficzne	40
3.2. Skład morfologiczny odpadów komunalnych i jego zmiany	40
3.3. Wskaźniki nagromadzenia odpadów i ich zmiany	41
4. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami	49
4.1. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów	49
4.2. Działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko	50
4.3. Działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów	50
5. Założone cele gospodarki odpadami	52
5.1. Cele przyjęte za KPGO 2010	52
5.2. Cele przyjęte za Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami	57
5.3. Zakładane cele dla Powiatu Inowrocławskiego	58
6. Projektowany system gospodarki odpadami (zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie)	60
6.1. Projektowany system gospodarki odpadami	60
6.2. Projektowany system zbiórki odpadów	62
6.2.1. Proponowane założenia odnośnie segregacji odpadów w Powiecie Inowrocławskim	62
6.2.2. Rodzaje urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych	64
6.2.3. Pojemność urządzeń do zbierania odpadów	64
7. Harmonogram realizacji przedsięwzięć i koszty wdrażania PGO	65
8. Źródła finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami	66
9. Analiza oddziaływania projektu planu na środowisko oraz wnioski z analizy i sposób ich uwzględnienia w planie	67
10. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów (wdrażania) pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości	68

10.1. Wdrożenie	68
10.2. Ewidencja i monitoring – zasady ogólne	69
10.3. Monitoring i ocena realizacji zamierzonych celów	70
11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	74

Załącznik 1 Wykaz podmiotów gospodarczych działających na terenie Powiatu Inowrocławskiego posiadających zezwolenia na wytwarzanie odpadów bądź zatwierdzone programy gospodarki odpadami.

Załącznik 2 Graficzne rozmieszczenie instalacji do unieszkodliwiania i odzysku odpadów na terenie Powiatu Inowrocławskiego.

SPIS TABEL:

Tabela 1. Liczba mieszkańców w gminach Powiatu Inowrocławskiego (dane GUS)	12
Tabela 2 Liczba przedsiębiorstw w gminach Powiatu Inowrocławskiego w 2007 roku.	12
Tabela 3 Bezrobotni zarejestrowani w latach 2005-2007 na terenie gmin Powiatu Inowrocławskiego	13
Tabela 4 Rodzaje i ilości odpadów wytworzonych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w latach 2004- 2006 r.	15
Tabela 5 Zestawienie ilości i rodzajów odpadów komunalnych poddanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania na terenie Powiatu w latach 2004 - 2006	15
Tabela 6 Zestawienie ilości i rodzajów odpadów poddanych poszczególnym procesom odzysku na terenie Powiatu w latach 2004-2006	16
Tabela 7 Ilości odpadów komunalnych powstających na terenie Powiatu Inowrocławskiego w latach 2004-2006 według Sprawozdania z PPGO.	16
Tabela 8 Skład morfologiczny niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych (według KPGO 2010).	18
Tabela 9 Liczba mieszkańców zamieszkująca tereny miejskie i wiejskie Powiatu Inowrocławskiego (GUS stan na 31.12.2007).	20
Tabela 10. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów miejskich w gospodarstwie domowym.	20
Tabela 11. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów miejskich w obiektach infrastruktury.	21
Tabela 12. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów wiejskich w gospodarstwie domowym.	21
Tabela 13. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów wiejskich w obiektach infrastruktury.	21
Tabela 14. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego z terenów miejskich w gospodarstwie domowym.	22
Tabela 15. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego z terenów miejskich w obiektach infrastruktury.	22
Tabela 16. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego z terenów wiejskich w gospodarstwie domowym.	23
Tabela 17. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego z terenów wiejskich w obiektach infrastruktury.	23
Tabela 18. Ogólna ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych w Powiecie Inowrocławskim.	24
Tabela 19. Odpady zebrane selektywnie na terenie Powiatu Inowrocławskiego w latach 2004 – 2006.	24
Tabela 20. Odpady biodegradowalne wytworzone w Powiecie Inowrocławskim w 1995 r.	25
Tabela 21. Maksymalna ilość odpadów biodegradowalnych możliwa do składowania w Powiecie Inowrocławskim w poszczególnych latach.	25
Tabela 22. Zbiorcze zestawienie ilości materiałów zawierających azbest na terenie Powiatu które należy usunąć do 2032 r.	30
Tabela 23. Zbiorcze zestawienie rodzajów i ilości odpadów wytworzonych w 2005 roku, na terenie Powiatu Inowrocławskiego.	34
Tabela 24. Zestawienie informacji na temat składowisk odpadów; innych niż niebezpieczne i obojętne na terenie Powiatu Inowrocławskiego, na których składowane są odpady komunalne, (stan na 31.12.2008 r).	37
Tabela 25. Zestawienie informacji na temat składowisk przyjmujących odpady przemysłowe na terenie Powiatu Inowrocławskiego, (stan na 31.12.2006 r).	39
Tabela 26. Zestawienie informacji na temat składowisk przyjmujących odpady niebezpieczne na terenie Województwa Kujawsko - Pomorskiego, (stan na 31.12.2006 r)	39
Tabela 27. Prognoza liczby ludności do roku 2015	40
Tabela 28. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów miejskich w gospodarstwie domowym w latach 2010 i 2015.	41

Tabela 29. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów miejskich w obiektach infrastruktury w latach 2010 i 2015.	42
Tabela 30. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów wiejskich w gospodarstwie domowym w latach 2010 i 2015.	42
Tabela 31. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów wiejskich w obiektach infrastruktury w latach 2010 i 2015.	43
Tabela 32. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w gospodarstwach domowych w latach 2010 i 2015.	43
Tabela 33. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w obiektach infrastruktury w latach 2010 i 2015.	44
Tabela 34. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych ogółem wytworzonych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w 2010 i 2015 r.	44
Tabela 35. Ilość i skład morfologiczny odpadów biodegradowalnych wytworzonych w Polsce w 2010 i 2015 r.	45
Tabela 36. Ilość i skład morfologiczny odpadów biodegradowalnych wytworzonych przez statystycznego mieszkańca w Polsce w 2010 i 2015 r.	45
Tabela 37. Prognoza ilości i składu morfologicznego odpadów biodegradowalnych wytworzonych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w 2010 i 2015 r.	45
Tabela 38. Ilość i skład morfologiczny odpadów opakowaniowych wytworzonych w Polsce w 2010 i 2015 r.	46
Tabela 39. Ilość i skład morfologiczny odpadów opakowaniowych wytworzonych przez statystycznego mieszkańca w Polsce w 2010 i 2015 r.	46
Tabela 40. Prognoza ilości i składu morfologicznego odpadów opakowaniowych wytworzonych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w 2010 i 2015 r.	47
Tabela 41. Maksymalna ilość odpadów biodegradowalnych możliwa do składowania w Powiecie Inowrocławskim w poszczególnych latach.	50
Tabela 42. Porównanie różnych rozwiązań kompostowania przydomowego.	51
Tabela 43. Roczne poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych do roku 2014.	57
Tabela 44. Harmonogram najważniejszych przedsięwzięć na lata 2008-2015 oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację oraz potencjalne źródła ich finansowania.	65
Tabela 45. Informacje o wytwarzaniu i gospodarowaniu odpadami według KPGO 2010.	71

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1 Powiat Inowrocławski.	11
Rysunek 2 Rodzaj i skład niesegregowanych odpadów komunalnych wytworzonych na terenach miejskich według KPGO 2010.	18
Rysunek 3 Rodzaj i skład niesegregowanych odpadów komunalnych wytworzonych na terenach wiejskich według KPGO 2010.	19
Rysunek 4 Składowiska na których unieszkodliwiane są odpady komunalne na terenie powiatu inowrocławskiego.	38
Rysunek 5 Zmiany w strukturze odzysku i unieszkodliwiania osadów z komunalnych oczyszczalni ścieków w perspektywie do 2018 r.	56
Rysunek 6 Planowany podział województwa kujawsko-pomorskiego na obszary obsługiwane przez poszczególne MKUOK(wg WPGO 2010 dla województwa K-P).	61

1. Wstęp

Uchwalona w roku 2001 Ustawa o odpadach określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności z zasadami zapobiegania powstawaniu odpadów, ograniczania ich ilości i negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku, wykorzystywania, recyklingu i unieszkodliwiania.

Znowelizowana ustawa o odpadach wprowadza m. in. zmiany dotyczące zawartości planów gospodarki odpadami (art. 14 ust. 2). W związku z tym zaistniała konieczność aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Inowrocławskiego zgodnie z nowym brzmieniem niektórych przepisów ustawy. Niniejsze opracowanie jest dokumentem o znaczeniu strategicznym, uwzględniającym ogólne ramy dla programowania i rozwoju gospodarki odpadami na terenie Powiatu. Podstawowym celem opracowania dokumentu jest wytyczenie ogólnych kierunków działań realizowanych poprzez konkretne zadania w określonej perspektywie czasowej.

Zaktualizowany według nowych wymogów ustawowych Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Inowrocławskiego zawiera:

- 1) aktualny stan gospodarki odpadami, w tym:
 - a) rodzaj, ilość i źródła powstawania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów innych niż niebezpieczne,
 - b) rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku,
 - c) rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania,
 - d) istniejące systemy zbierania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów innych niż niebezpieczne,
 - e) rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobową instalacji do odzysku i unieszkodliwiania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów innych niż niebezpieczne,
 - f) wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów innych niż niebezpieczne, uwzględniające podstawowe informacje charakteryzujące z punktu widzenia gospodarki odpadami obszar, dla którego jest sporządzany plan gospodarki odpadami, a w szczególności położenie geograficzne, sytuację demograficzną, sytuację gospodarczą oraz warunki glebowe, hydrogeologiczne i hydrologiczne, mogące mieć wpływ na lokalizację instalacji gospodarki odpadami;
 - g) identyfikację problemów w zakresie gospodarowania odpadami, w szczególności odpadami innymi niż niebezpieczne,
- 2) prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych oraz cele w zakresie gospodarki odpadami z podaniem terminów ich osiągania, w szczególności w zakresie gospodarki odpadami innymi niż niebezpieczne
- 3) działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym:
 - a) działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów,
 - b) działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na Środowisko,
 - c) działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w szczególności odpadów innych niż niebezpieczne,
 - d) plan redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów,
 - e) sposób realizacji planu zamykania instalacji, w szczególności składowisk odpadów i spalarni odpadów, niespełniających wymagań ochrony Środowiska, których modernizacja nie jest możliwa z przyczyn technicznych lub jest nieuzasadniona z przyczyn ekonomicznych, wynikającego z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, oraz harmonogram realizacji tych działań i instytucje odpowiedzialne za ich realizację,
- 4) projektowany system gospodarki odpadami, w szczególności gospodarki odpadami innymi niż niebezpieczne, w tym odpadami komunalnymi, uwzględniający ich zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie.
- 5) szacunkowe koszty inwestycyjne i eksploatacyjne proponowanego systemu, szacunkowe koszty realizacji poszczególnych działań oraz sposoby finansowania realizacji zamierzonych celów.
- 6) system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów pozwalający na określenie sposobu

oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości.

Ponadto niniejszy dokument uwzględnia zapisy zawarte w innych aktualnie obowiązujących aktach prawnych, w tym postulaty dotyczące gospodarki odpadami zawarte w Polityce Ekologicznej Państwa, w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) oraz w Krajowym (KPGO 2010) i Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami (WPGO) dla Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

Zgodnie z ustawą o odpadach, Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Inowrocławskiego obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na terenie tej jednostki administracyjnej oraz przywożonych na jej teren, a w szczególności: odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady budowlane, odpady wielkogabarytowe, opony oraz odpady niebezpieczne, w tym pojazdy wycofane z eksploatacji, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, PCB, azbest, odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory.

Projekty planów są opiniowane:

- projekt planu krajowego - przez zarządy województw,
- projekt planu wojewódzkiego - przez ministra właściwego do spraw środowiska, organy wykonawcze powiatów i gmin z terenu województwa, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska a w zakresie związanym z ochroną wód przez właściwego Dyrektora RZGW,
- projekt planu powiatowego - przez zarząd województwa oraz przez organy wykonawcze gmin z terenu powiatu,
- projekt planu gminnego - przez zarząd województwa oraz przez zarząd powiatu.

Projekt Planu Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Powiatu Inowrocławskiego 2010 zostanie zaopiniowany przez Urząd Marszałkowski. Projekt Planu zostanie również zaopiniowany przez RZGW (na mocy ustawy Prawo wodne Dz.U. z 2005 nr 239 poz. 2019 tekst ujednolicony) oraz organy wykonawcze gmin wchodzących w skład Powiatu. Organy te udzielą opinii dotyczących planu w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania projektu. Nieudzielenie opinii w tym terminie uznane zostanie za opinię pozytywną.

Niniejszy Plan zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem podlega aktualizacji nie rzadziej, niż co 4 lata. Zakres czasowy niniejszego opracowania obejmuje okres 2008-2015 traktowany jako okres strategiczny ze szczególnym uwzględnieniem lat 2008-2011 dla których ustala się krótkoterminowy plan działań.

Dokumentem nadrzędnym wobec Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Inowrocławskiego, zgodnie z wymogami znowelizowanej ustawy (art. 15 ust. 2) jest „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Kujawsko - Pomorskiego”.

Celem opracowania niniejszego dokumentu jest dostosowanie jego postulatów do znowelizowanych przepisów prawnych oraz wyznaczenie kierunków i działań w zakresie gospodarki odpadami, których podjęcie spowoduje optymalizację całego systemu gospodarowania odpadami na terenie gmin wchodzących w skład Powiatu Inowrocławskiego.

1.1. Położenie geograficzne

Powiat inowrocławski leży na Kujawach, zajmuje południową część województwa kujawsko-pomorskiego. Rozciąga się na powierzchni 1225 km². Większość jego terenu pokrywają żyzne obszary, które od V w. p.n.e. poddawano procesowi intensywnego osadnictwa. Nasilenie osadnictwa przypadło na III w. p.n.e. czyli z chwilą odkrycia bogatych pokładów soli kamiennej. Łatwość eksploatacji sprzyjała rozwojowi gospodarczemu tych terenów i tworzeniu się założeń instytucji polskiej państwowości. Najstarszym grodem była Kruszwica nad Jeziorem Gopło.

Powiat inowrocławski został przywrócony 1 stycznia 1999 r. mocą Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia powiatów Dz. U. nr 103, poz. 652) posiada kształt zbliżony do kształtu sprzed likwidacji w 1975 r.

Powiat inowrocławski sąsiaduje od północy z powiatem bydgoskim i toruńskim, od wschodu graniczy z powiatem aleksandrowskim oraz radziejowskim, od południa z powiatem konińskim i mogileńskim, a od zachodu z powiatem żnińskim.

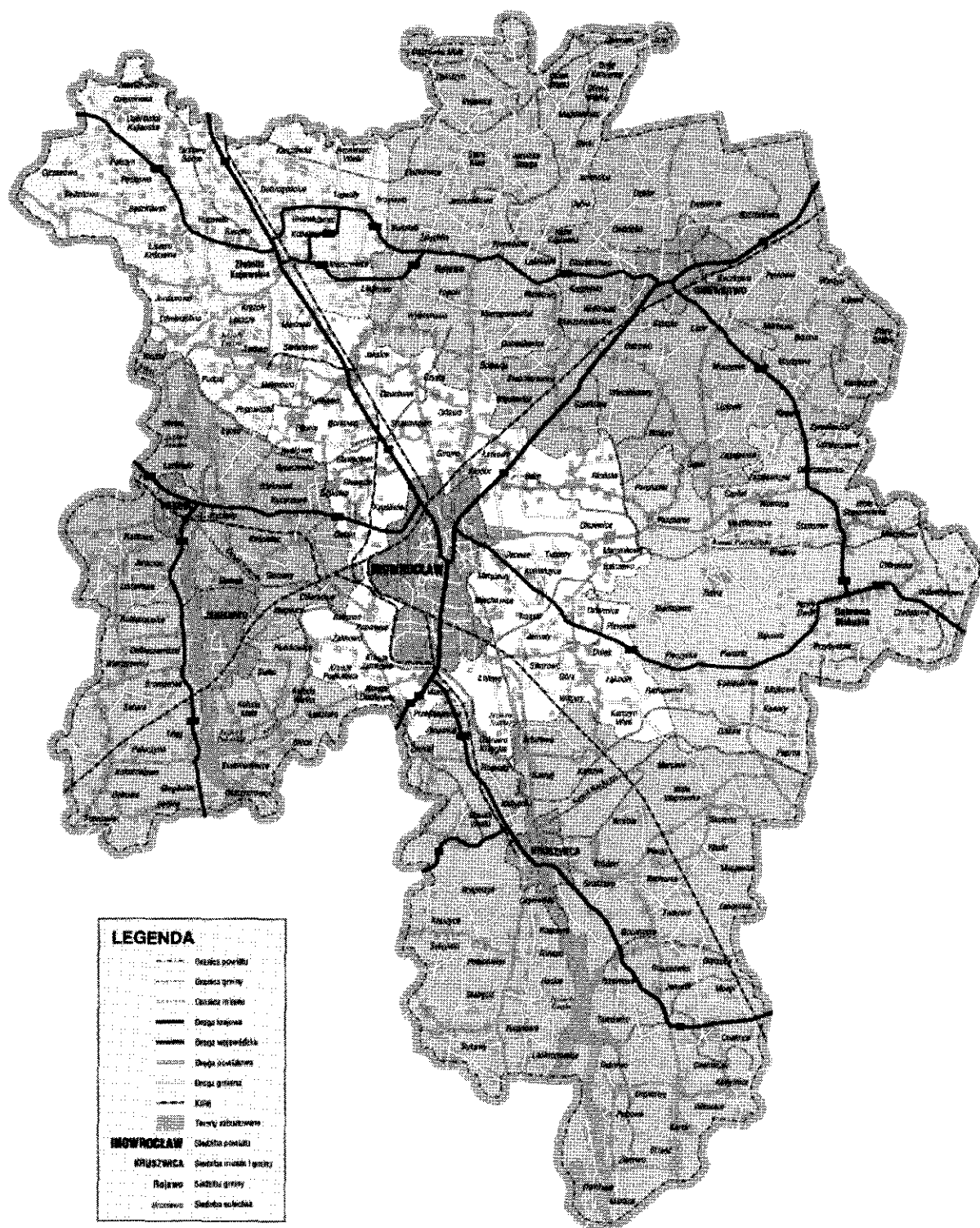
Powiat tworzą: gmina miejska – Inowrocław, 4 gminy miejsko-wiejskie: Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość, oraz 4 gminy wiejskie: Dąbrowa Biskupia, Inowrocław, Rojewo, Złotniki Kujawskie.

Centralna część powiatu leży na Równinie Inowrocławskiej. Według geografów jest to najbardziej płaski teren w Polsce, wznosi się przeciętnie od 80 do 108 m n.p.m. Pod Równiną występują złoża soli kamiennej zalegające na głębokości ok. 100 – kilku tys m.p.p.t. Ok. 76 % powierzchni powiatu stanowią użytki rolne, zaś 10 % to lasy. W południowej i zachodniej części powiatu znajdują się jeziora rynnowe – Zbiornik Pakoski i Mielno oraz największe z nich Gopło, wraz z przepływającą przez nie Notecią.

Obszar powiatu znajduje się w cieniu opadowym wzniesień pojeziernych na NW (północny zachód) i W (zachód), ma najniższy w Polsce średni opad roczny, około 500 mm, dlatego mimo dobrych gleb stanowi to czynnik bardzo niekorzystny.

W skład powiatu wchodzi:

- o gminy miejskie: Inowrocław
- o gminy miejsko-wiejskie: Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość
- o gminy wiejskie: Dąbrowa Biskupia, Inowrocław, Rojewo, Złotniki Kujawskie
- o miasta: Inowrocław, Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość

Rysunek 1 Powiat Inowrocławski

1.2. Liczba ludności

Na dzień 31.12.2007 r. powiat inowrocławski zamieszkiwało 164 571 mieszkańców (dane z GUS). Około 66 % ludności powiatu to mieszkańcy pięciu miast: Inowrocławia, Gniewkowa, Janikowa, Kruszwicy i Pakości. Średnia gęstość zaludnienia wynosi ok. 134 osoby/ km², natomiast w obrębie samego powiatu występuje ogromne zróżnicowanie pomiędzy miastami a pozostałymi jednostkami. Poniższa tabela przedstawia zmiany ludności w powiecie w latach 2005-2007.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w gminach Powiatu Inowrocławskiego (dane GUS).

Jednostka	2005r.	2006r.	2007r.
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	5 207	5 181	5 159
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	14 734	14 686	14 712
Inowrocław – gmina miejska	77 313	76 849	76 489
Inowrocław - gmina wiejska	11 074	11 096	11 120
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	13 623	13 622	13 626
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	20 043	19 961	19 891
Pakość - gmina miejsko-wiejska	9 972	9 943	9 957
Rojewo - gmina wiejska	4 596	4 628	4 632
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	8 965	8 977	8 985
Powiat Inowrocławski	165 527	164 943	164 571

Źródło: GUS

1.3. Gospodarka

Generalnie powiat pod względem gospodarczym charakteryzuje się strukturą rolno – przemysłową z dominującym ciążeniem na rolnictwo i przetwórstwo rolno – spożywcze ponad innymi gałęziami gospodarki.

Największymi gminami pod względem powierzchni upraw oraz liczby gospodarstw są Inowrocław i Kruszwica, a dalej Gniewkowo, Złotniki Kujawskie, Pakość, Janikowo, Rojewo i Dąbrowa Biskupia. Okolice Złotnik Kujawskich są zagłębiem owocowym, a Pakość, Gniewkowo i Kruszwica zagłębiem warzywniczym.

Charakterystyczną cechą całego województwa kujawsko- pomorskiego jest największy udział gruntów ornych wśród użytków rolnych, co świadczy o wybitnie rolniczym charakterze obszaru.

W powiecie zarejestrowanych jest ponad 13 067 różnej wielkości podmiotów gospodarczych dominują zakłady przemysłu rolno-spożywczego i chemicznego. Na terenie Powiatu Inowrocławskiego jest zlokalizowanych kilkanaście dużych zakładów przemysłowych i przetwórczych pracujących głównie w oparciu o lokalny surowiec.

Do największych należą: SODA POLSKA CIECH Sp. z o.o., wraz z Zakładem produkcyjnym Soda Mątwy w Inowrocławiu i Zakładem produkcyjnym Janikosoda w Janikowie, ponadto Inowrocławskie Kopalnie Soli „Solino” S.A, Huta Szkła Gospodarczego „Irena” S.A, Inofama S.A w Inowrocławiu, Zakłady Tłuszczowe „Kruszwica” S.A w Kruszwicy, Krajowa Spółka Cukrowa S.A. w Toruniu, oddział „Cukrownia „Kruszwica” w Kruszwicy, „Cykoria” S.A w Wierchosławicach, „Bonduelle Polska S.A. w Gniewkowie, Zakład Poligraficzno Wydawniczy „Pozkał”.

Tabela 2 Liczba przedsiębiorstw w gminach Powiatu Inowrocławskiego w 2007 roku.

Źródło: GUS

Podmiot	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	308	10	298
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	824	28	796
Inowrocław – gmina miejska	6 855	258	6 597
Inowrocław - gmina wiejska	857	13	844
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	1 109	65	1 044

Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	1 405	58	1 347
Pakość - gmina miejsko-wiejska	788	37	751
Rojewo - gmina wiejska	258	8	250
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	663	16	647
Powiat inowrocławski	13 067	493	12 574

Tabela 3 Bezrobotni zarejestrowani w latach 2005-2007 na terenie gmin Powiatu Inowrocławskiego

Podmiot	2005r.	2006r.	2007r.
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	661	602	486
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	1 722	1 569	1 381
Inowrocław – gmina miejska	9 134	8 265	6 620
Inowrocław - gmina wiejska	1 324	1 271	1 067
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	1 552	1 328	1 092
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	2 664	2 458	1 933
Pakość - gmina miejsko-wiejska	1 370	1 261	1 008
Rojewo - gmina wiejska	546	524	442
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	1 037	1 104	963
Powiat Inowrocławski	20 010	18 382	14 992

Źródło: GUS

Na podstawie danych uzyskanych z GUS obserwuje się wyraźny spadek bezrobotnych (ok. 25%).

1.4. Środowisko przyrodnicze

Powiat ma bogate i różnorodne środowisko przyrodnicze z bogatą i cenną przyrodą m. in. na terenie Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia w Kruszwicy, Parku Solankowego z tężniami w Inowrocławiu.

Skąły macierzyste gleby powiatu inowrocławskiego to utwory powstałe w wyniku kolejnych zlodowaceń o stosunkowo dużym zróżnicowaniu związanym z miejscową budową geomorfologiczną. Dużą część powierzchni zajmują czarnoziemy zlokalizowane w rejonie gmin Gniewkowo, Inowrocław i Kruszwica jak również gleby bielcowe.

W powiecie przeważają gleby brunatne, charakteryzujące się dobrymi warunkami powietrzno – wodnymi. W większości występują tu gleby zaliczane do II-IIIa klasy bonitacji, gleby orne bardzo dobre i gleby orne dobre. Jakość gleb w powiecie jest więc bardzo istotnym czynnikiem dla rozwoju rolnictwa warunkującym wysokość i jakość uzyskiwanych plonów.

Na terenie powiatu inowrocławskiego występują udokumentowane złoża soli kamiennej, kruszyw naturalnych, margli i wapieni. Ich złoża charakteryzują się dość dużą miąższością i jako wartościowy surowiec spełniają wymogi do produkcji materiałów i ceramiki budowlanej. Największe złoża tych kruszyw występują w okolicach miejscowości Glinki gm. Rojewo, Ludkowo gm. Pakość, Suchatówka gm. Gniewkowo, Wojdał gm. Pakość, a mniejsze we wszystkich gminach z wyjątkiem Złotnik Kujawskich i Janikowa. W formie rozpoznanych złóż znajdują się pokłady żwirów i piasków. Udokumentowane jest także złożo torfu leczniczego – złożo Wojdał V gm. Pakość.

Największe atrakcje turystyczne odwiedzający powiat inowrocławski znajdują przede wszystkim w Inowrocławiu, Kruszwicy i Pakości.

W Inowrocławiu (XII wieczny kościół Imienia Najświętszej Marii Panny, fragment murów obronnych grodu z XV wieku, dom Jana Kasprowicza oraz Park Solankowy wraz z tężniami), Kruszwicy (legendarna Mysia Wieża, Kolegiata Świętych Piotra i Pawła, Nadgoplański Park Tysiąclecia z rezerwatem przyrody) i Pakości (Kalwaria). Na turystów czeka blisko 1700 miejsc noclegowych w 14 hotelach, funkcjonuje 8 sezonowych schronisk i 2 pola namiotowe. Na terenie powiatu wytyczono 21 szlaków turystycznych, 3 kryte pływalnie, są też 4 ośrodki jeździeckie.

1.5. Klimat

Klimat powiatu ma charakter przejściowy między chłodniejszym i wilgotniejszym północnej Polski a cieplejszym i suchszym środkowej Polski. Odnotowuje się tu stosunkowo niewiele opadów. Roczna ich suma należy do najniższych w kraju (580mm-450mm). Powoduje to stepowanie ziemi na Kujawach. Okres wegetacji trwa 205-215 dni. Najdłuższy jest w dolinach rzek i na południowym zachodzie.

2. Aktualny stan gospodarki odpadami.

Przy tworzeniu niniejszej Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami, w szczególności analizie stanu istniejącego, w sektorze gospodarki odpadami wykorzystano następujące źródła danych:

- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010
- PGO dla Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2010
- Dane Głównego Urzędu Statystycznego
- Dane WIOŚ
- Informacje z gmin Powiatu

2.1. Opis celów i założeń z poprzedniego PGO dla Powiatu Inowrocławskiego.

Zgodnie z założeniami i wytycznymi do opracowania planów gospodarki odpadami na poszczególnych szczeblach polityka na poziomie powiatu musi być zgodna z ogólnymi zasadami hierarchii w zakresie gospodarki odpadami obowiązującymi w Polsce i UE, tj.:

- Zapobieganiem powstawania odpadów;
- Odzyskiem, w tym recyklingiem (materiałowym i organicznym np. kompostowanie);
- Spalaniem połączonym z odzyskiem energii (termiczne przekształcanie odpadów);
- Unieszkodliwianiem (np. poprzez składowanie).

Podstawowym założeniem dla przyjęcia docelowych rozwiązań w zakresie systemu gospodarki odpadami dla powiatu inowrocławskiego jest stworzenie maksymalnych możliwości zagospodarowania wszystkich odpadów komunalnych i wykorzystanie w najwyższym stopniu odpadów przemysłowych.

Założeniem dla dalszych prac programowych jest podział powiatu na kierunki wywozowe powiązane z istniejącymi, bądź projektowanymi obiektami gospodarki odpadami. Każdy z kierunków wywozu stanowić powinien autonomiczny podsystem gospodarki odpadami komunalnymi.

Polityka powiatu inowrocławskiego w zakresie systemowego gospodarowania odpadami uwzględnia:

- Wprowadzenie ogólnopowiatowego systemu selektywnej zbiórki zmierzającego do maksymalnego ograniczenia odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- Ścisłejsze powiązanie systemu zbiórki odpadów z wymogami technologicznymi obiektów bazowych,
- Stworzenie systemu transportu odpadów w oparciu o program zmniejszenia uciążliwości z nim związanych (zanieczyszczenie powietrza, hałas, natężenie ruchu kołowego),
- Zmniejszenie kosztów transportu do niezbędnego minimum,
- Centralizację zarządzania systemem dopuszczającą przyjęcie odmiennych, uzasadnionych rozwiązań organizacyjnych w każdym z obsługiwanych obszarów,
- Systematyczne wprowadzanie technologii bezodpadowych i małoodpadowych,
- Kontrola nad wszystkimi rodzajami odpadów, ze szczególnym naciskiem na odpady niebezpieczne, powstających na terenie powiatu,
- Edukacja społeczności oraz podnoszenie jej świadomości ekologicznej.

Kompleksowe planowanie i skuteczne wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów organizowane jest autonomicznie przez każdą gminę.

Jednak z uwagi na możliwość wykorzystania uwarunkowań lokalnych i organizacyjnych powiatu inowrocławskiego proponuje się, rozwiązać problem zagospodarowania odpadów w oparciu o istniejącą infrastrukturę – ZUOK Inowrocław.

Ponad 60% mieszkańców powiatu inowrocławskiego jest objętych częściową selektywną zbiórką odpadów, a 80% zorganizowanym wywozem odpadów. Całkowicie brak jest zorganizowanej selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych, a w niewystarczającym stopniu zorganizowano odzysk surowców wtórnych. Zdarza się, że odpady są porzucane w przypadkowe miejsca. „Dziki” składowiska stanowią zagrożenie dla środowiska (dla gleby, wody i powietrza), ludzi, jak również niszczą estetykę krajobrazu. Niektórzy mieszkańcy palą część odpadów (np. opakowania z tworzyw sztucznych) w indywidualnych źródłach energii cieplnej, co powoduje dodatkowe, niekontrolowane zanieczyszczenie powietrza.

Konieczna jest, więc kompleksowa gospodarka wszystkimi rodzajami odpadów ukierunkowana na minimalizację ilości odpadów, odzysk surowców wtórnych, likwidację niebezpiecznych oraz składowanie na właściwie wyposażonych i zalegalizowanych składowiskach tylko odpadów nie zagrażających środowisku, m.in. poprzez:

- opracowanie programu gospodarki odpadami zgodnego z aktualnymi wymaganiami,
- opracowanie programu gospodarki informacyjno-edukacyjnego skierowanego do mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami (gromadzenie, minimalizacja, segregacja itp.),
- wdrożenie programu j.w. oraz wprowadzenie segregacji odpadów,
- przystosowanie istniejących legalnych składowisk do gromadzenia wyselekcjonowanych surowców wtórnych oraz wyposażenie w urządzenia do przerobu odpadów,
- włączenia się w program kompleksowej gospodarki odpadami dla województwa kujawsko-pomorskiego,
- likwidacja „dzikich” wysypisk,
- zwiększenie ilości punktów skupu i przerobu surowców wtórnych.

2.2. Rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania i odzysku.

W tabeli poniżej zestawiono rodzaje i ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Powiatu w latach 2004 - 2006 r..

Tabela 4 Rodzaje i ilości odpadów wytworzonych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w latach 2004- 2006 r.

kod odpadu	2004 masa [Mg]	2005 masa [Mg]	2006 masa [Mg]
200301	38742,2	37390,91	40260,69
150101	269,68	289,46	288,63
150107	232,28	320,9	477,96
150102	86,36	116,36	191,37

Źródło: Sprawozdanie z wykonania PGO dla Powiatu Inowrocławskiego.

Poniżej w tabeli przedstawiono ilość odpadów komunalnych poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania na terenie Powiatu Inowrocławskiego.

Tabela 5 Zestawienie ilości i rodzajów odpadów komunalnych poddanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania na terenie Powiatu w latach 2004 - 2006

kod odpadu	2004r.		2005r.		2006r.	
	masa [Mg]	oznaczenie procesu	masa [Mg]	oznaczenie procesu	masa [Mg]	oznaczenie procesu
200301	38742,2	D5	37390,91	D5	40260,69	D5

Źródło: Sprawozdanie z wykonania PGO dla Powiatu Inowrocławskiego

Jak wynika z powyższego zestawienia ilość odpadów komunalnych unieszkodliwianych poprzez deponowanie na składowiskach odpadów w powiecie stale się zwiększa.

Tabela 6 Zestawienie ilości i rodzajów odpadów poddanych poszczególnym procesom odzysku na terenie Powiatu w latach 2004-2006.

Kod odpadu	rok 2004		rok 2005		rok 2006	
	masa [Mg]	oznaczenie procesu odzysku	masa [Mg]	oznaczenie procesu odzysku	masa [Mg]	oznaczenie procesu odzysku
150101	269,68	R13	289,46	R13	288,63	R13
150107	232,28	R13	320,9	R13	477,96	R13
150102	86,36	R13	116,36	R13	191,37	R13

Źródło: Sprawozdanie z wykonania PGO dla Powiatu Inowrocławskiego

2.3. Oszacowanie aktualnie powstającej ilości odpadów komunalnych.

Źródłami wytwarzanych odpadów komunalnych są:

- gospodarstwa domowe (w których powstają między innymi takie odpady jak: wielkogabarytowe oraz odpady niebezpieczne),
- obiekty infrastruktury,
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy, targowisk,
- ulice i place.

Do odpadów komunalnych nie zalicza się odpadów przemysłowych oraz odpadów z laboratoriów i innych źródeł, które ze względu na masowość lub szkodliwość wymagają odrębnego postępowania. Odpady komunalne są mieszaniną wielu materiałów zużytych w wyniku konsumpcji.

Zarówno ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak struktura oraz skład są uzależnione od poziomu rozwoju gospodarczego, zamożności społeczeństwa jak i sposobu życia, gospodarowania zasobami i konsumpcji dóbr materialnych, a nawet od bardzo subiektywnych cech charakterologicznych mieszkańców.

Wiedza o tym jest istotną informacją w projektowaniu systemów zagospodarowania odpadów. Należy, bowiem brać pod uwagę fakt, że w zależności od lokalizacji, stopnia rozwoju gospodarczego, dostawy gazu bądź jej braku, rodzaju mieszkalnictwa itp. rozbieżności jakościowe i ilościowe we wskaźnikach nagromadzenia i morfologii odpadów mogą być bardzo duże. Projektując system gospodarki odpadami, dobrze jest posługiwać się danymi rzeczywistymi zebranymi w terenie, którego dotyczyć będzie dany plan.

W tabeli poniżej zestawiono ilości odpadów komunalnych powstających na terenie Powiatu i poddanych unieszkodliwianiu w latach 2004-2006..

Tabela 7 Ilości odpadów komunalnych powstających na terenie Powiatu Inowrocławskiego w latach 2004-2006 według Sprawozdania z PPGO.

Podmiot	2004	2005	2006
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	397,4	372,2	374,2
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	2 980,0	3 604,0	3 321,0
Inowrocław – gmina miejska	27 251,0	25 520,0	27 485,0
Inowrocław - gmina wiejska	2 140,0	1 678,0	1 525,0
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	3 139,0	3 183,0	3 815,0
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	1 519,0	1 504,0	2 069,0
Pakość - gmina miejsko-wiejska	475,8	583,2	674,0
Rojewo - gmina wiejska	470,0	550,0	580,0
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	370,0	396,5	417,5
Powiat inowrocławski	38 742,2	37 390,9	40 260,7

Źródło: Sprawozdanie z realizacji PPGO

Z przedstawionych danych w tabeli powyżej wynika ilościowy wzrost masy powstających na terenie Powiatu odpadów komunalnych w latach 2004-2006. Ma to związek z objęciem sukcesywnie coraz większej liczby mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów, a także z kontrolą i niedopuszczaniem do powstawania dzikich składowisk.

2.3.1. Przyjęta metodologia

Ponieważ na terenie objętym opracowaniem nie przeprowadzono szczegółowych badań dotyczących dokładnej morfologii powstających odpadów komunalnych, w opracowaniu tym posłużono się wskaźnikami literaturowymi i danymi uzyskanymi przez autorów podczas wcześniejszych prac.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o odpadach przez odpady komunalne rozumie się: „odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady nie zawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych”. W związku z powyższym głównymi źródłami wytwarzania odpadów na terenie gminy są:

- gospodarstwa domowe,
- obiekty infrastruktury związane z handlem, usługami, rzemiosłem, zakładami produkcyjnymi i obiektami użyteczności publicznej w części socjalnej, targowiskami itd. To źródło jest szczególnie ważne w ośrodkach miejskich, ze względu na rozwinięty sektor usług związanych ze szkolnictwem, administracją, gastronomią, hotelarstwem oraz dużymi centrami handlowymi.

Zgodnie z *Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2010* wyodrębniono następujące grupy odpadów ich źródła wytwarzania :

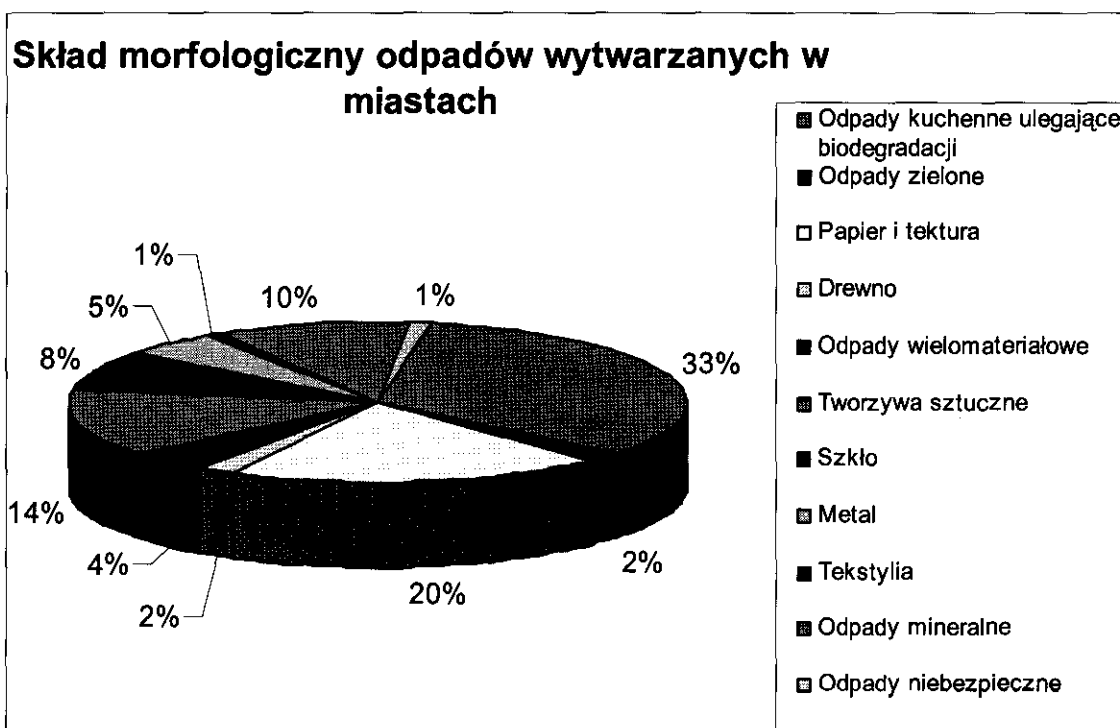
- odpady komunalne segregowane i zbierane selektywnie,
- odpady zielone z ogrodów i parków,
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, w tym:
- odpady kuchenne ulegające biodegradacji (domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego i pochodzenia zwierzęcego ulegające biodegradacji),
- odpady zielone,
- papier i tektura (opakowania z papieru i tektury, papier i tektura - nieopakowaniowe),
- odpady wielomateriałowe,
- tworzywa sztuczne (opakowania z tworzyw sztucznych, tworzywa sztuczne - nieopakowaniowe),
- szkło (opakowania ze szkła, szkło - nieopakowaniowe),
- metale (opakowania z blachy stalowej, opakowania z aluminium, pozostałe odpady metalowe),
- odzież, tekstylia,
- drewno,
- odpady niebezpieczne,
- odpady mineralne – ziemia, kamienie oraz drobna frakcja popiołowa czyli odpady ze spalania paliw stałych w piecach domowych (głównie węgla), z uwagi na udział w składzie odpadów komunalnych popiołu wyodrębniono tę frakcję jako nieprzydatną do odzysku i unieszkodliwiania innymi metodami poza składowaniem,
- odpady z targowisk,
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady z czyszczenia ulic i placów - gleba, ziemia i kamienie.

Na podstawie Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010 ustalono skład morfologiczny odpadów komunalnych wraz z źródłami wytwarzania, który przedstawia tabela poniżej.

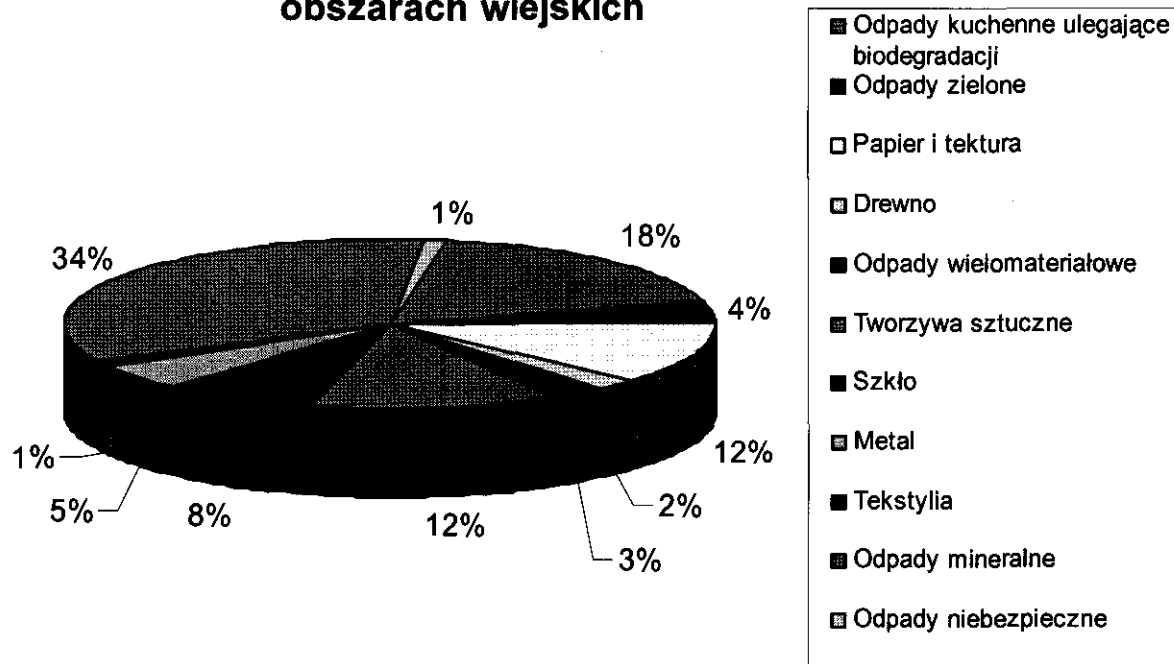
Tabela 8 Skład morfologiczny niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych (według KPGO 2010).

	Miasto	Wieś	Obiekty Infrastruktury
Strumień odpadów komunalnych	%	%	%
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	33	18	10
Odpady zielone	2	4	2
Papier i tektura	20	12	27
Drewno	2	2	1
Odpady wielomateriałowe	4	3	18
Tworzywa sztuczne	14	12	16
Szkło	8	8	10
Metal	5	5	5
Tekstylia	1	1	3
Odpady mineralne	10	34	5
Odpady niebezpieczne	1	1	1
Razem	100	100	100

Źródło: Opracowanie własne Abrys na podstawie KPGO 2010

Rysunek 2 Rodzaj i skład niesegregowanych odpadów komunalnych wytworzonych na terenach miejskich według KPGO 2010

Skład morfologiczny odpadów wytwarzanych w na obszarach wiejskich

Rysunek 3 Rodzaj i skład niesegregowanych odpadów komunalnych wytworzonych na terenach wiejskich według KPGO 2010

Różnica w średnim procentowym składzie odpadów komunalnych wytwarzanych przez gospodarstwa domowe na terenach miejskich i wiejskich wynika z różnicy w poziomie życia oraz sposobu zagospodarowywania przez mieszkańców wsi odpadów we własnym zakresie m.in. spalania ich w piecach domowych. Ilości odpadów opakowaniowych wytwarzanych przez obiekty infrastruktury (szkło, metale, tworzywa sztuczne, papier i tektura, opakowania wielomateriałowe) wynikają z charakteru prowadzonej działalności usługowej.

Ilości wytworzone odpadów komunalnych wyliczono według wskaźników generowania ilości odpadów komunalnych zawartych wg Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach (IETU). Przyjęto następujące założenia dotyczące ilości wytwarzanych odpadów komunalnych w ciągu roku w kilogramach w przeliczeniu na 1 mieszkańca:

- dla dużych miast (powyżej 200 tys. mieszkańców) – 360 kg/m/r, w tym: 250 kg/m/r odpadów pochodzących z gospodarstw domowych i 110 kg/m/r pochodzących z obiektów infrastruktury;
- dla małych miast (od 50 tys. do 200 tys. mieszkańców) – 325 kg/m/r, w tym: 230 kg/m/r odpadów pochodzących z gospodarstw domowych i 95 kg/m/r pochodzących z obiektów infrastruktury;
- dla terenów wiejskich – 170 kg/m/r, w tym: 140 kg/m/r odpadów pochodzących z gospodarstw domowych i 30 kg/m/r pochodzących z obiektów infrastruktury.

W celu oszacowania ogólnej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w Powiecie Inowrocławskim przyjęto następujący podział mieszkańców pod względem zamieszkania na terenach miejskich (małe miasta od 50 tys. do 200 tys. mieszkańców) i wiejskich:

Tabela 9 Liczba mieszkańców zamieszkująca tereny miejskie i wiejskie Powiatu Inowrocławskiego (GUS stan na 31.12.2007).

Podmiot	Liczba ludności 2007r.	Rodzaj terenu zamieszkania
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	5 159	wiejski
Gniewkowo - miasto	7 213	miejski
Gniewkowo - obszar wiejski	7 499	wiejski
Inowrocław – gmina miejska	76 489	miejski
Inowrocław - gmina wiejska	11 120	wiejski
Janikowo - miasto	9 134	miejski
Janikowo - obszar wiejski	4 492	wiejski
Kruszwica - miasto	9 312	miejski
Kruszwica - obszar wiejski	10 579	wiejski
Pakość - miasto	5 815	miejski
Pakość - obszar wiejski	4 142	wiejski
Rojewo - gmina wiejska	4 632	wiejski
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	8 985	wiejski
Powiat inowrocławski	164 571	-
Teren miejski		107 963
Teren wiejski		56 608

Źródło Opracowanie własne Abrys

2.3.2. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych powstających na terenie Powiatu Inowrocławskiego.

W tabelach poniżej zestawiono ilości i skład morfologiczny odpadów wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów miejskich (małe miasta do 200 tys. mieszkańców) oraz terenów wiejskich w ciągu roku według wskaźników z KPGO 2010.

Tabela 10. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów miejskich w gospodarstwie domowym.

Strumień odpadów	Tereny miejskie %	Ilość w kg/M/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	33	75,90
Odpady zielone	2	4,60
Papier i tektura	20	46,00
Drewno	2	4,60
Odpady wielomateriałowe	4	9,20
Tworzywa sztuczne	14	32,20
Szkło	8	18,40
Metal	5	11,50
Tekstylia	1	2,30
Odpady mineralne	10	23,00
Odpady niebezpieczne	1	2,30
Razem	100,00	230,00

Źródło Opracowanie własne Abrys

Według powyższej tabeli statystyczny mieszkaniec Powiatu zamieszkujący teren miejski w gospodarstwie domowym wytwarza w ciągu roku 230 kg odpadów komunalnych.

Tabela 11. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów miejskich w obiektach infrastruktury.

Strumień odpadów	Obiekty infrastruktury %	Ilość w kg/M/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	10	9,50
Odpady zielone	2	1,90
Papier i tektura	27	25,65
Opakowania wielomateriałowe	18	17,10
Tworzywa sztuczne	18	17,10
Szkło	10	9,50
Metale	5	4,75
Odzież, tekstylia	3	2,85
Drewno	1	0,95
Odpady niebezpieczne	1	0,95
Odpady mineralne	5	4,75
Razem	100	95,0

Źródło Opracowanie własne Abrys

Według powyższej tabeli statystyczny mieszkaniec Powiatu zamieszkujący teren miejski w obiektach infrastruktury wytwarza w ciągu roku 95 kg odpadów komunalnych.

Tabela 12. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów wiejskich w gospodarstwie domowym.

Strumień odpadów	Tereny wiejskie %	Ilość w kg/M/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	18	25,20
Odpady zielone	4	5,60
Papier i tektura	12	16,80
Opakowania wielomateriałowe	3	4,20
Tworzywa sztuczne	12	16,80
Szkło	8	11,20
Metale	5	7,00
Odzież, tekstylia	1	1,40
Drewno	2	2,80
Odpady niebezpieczne	1	1,40
Odpady mineralne	34	47,60
Razem	100,00	140,00

Źródło Opracowanie własne Abrys

Według powyższej tabeli statystyczny mieszkaniec Powiatu zamieszkujący teren wiejski w gospodarstwie domowym wytwarza w ciągu roku 140 kg odpadów komunalnych.

Tabela 13. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów wiejskich w obiektach infrastruktury.

Strumień odpadów	Obiekty infrastruktury %	Ilość w kg/M/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	10	3,00
Odpady zielone	2	0,60
Papier i tektura	27	8,10
Opakowania wielomateriałowe	18	5,40
Tworzywa sztuczne	18	5,40
Szkło	10	3,00
Metale	5	1,50
Odzież, tekstylia	3	0,90

Drewno	1	0,30
Odpady niebezpieczne	1	0,30
Odpady mineralne	5	1,50
Razem	100	30,0

Źródło Opracowanie własne Abrys

Według powyższej tabeli statystyczny mieszkaniec Powiatu zamieszkujący teren wiejski w obiektach infrastruktury wytwarza w ciągu roku 30 kg odpadów komunalnych.

Ilości i morfologia odpadów komunalnych powstających na terenie według tych wskaźników przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 14. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego z terenów miejskich w gospodarstwie domowym.

Strumień odpadów	Tereny miejskie %	Ilość w Mg/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	18	8 194,39
Odpady zielone	4	496,63
Papier i tektura	12	4 966,30
Opakowania wielomateriałowe	3	496,63
Tworzywa sztuczne	12	993,26
Szkło	8	3 476,41
Metale	5	1 986,52
Odzież, tekstylia	1	1 241,57
Drewno	2	248,31
Odpady niebezpieczne	1	2 483,15
Odpady mineralne	34	248,31
Razem	100,00	24 831,49

Źródło Opracowanie własne Abrys

Według powyższej tabeli mieszkańcy Powiatu Inowrocławskiego zamieszkujący tereny miejskie wytwarzają w ciągu roku 24 831,49 Mg odpadów komunalnych w gospodarstwach domowych.

Tabela 15. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego z terenów miejskich w obiektach infrastruktury.

Strumień odpadów	Obiekty infrastruktury %	Ilość w Mg/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	10	1 025,65
Odpady zielone	2	205,13
Papier i tektura	27	2 769,25
Opakowania wielomateriałowe	18	1 846,17
Tworzywa sztuczne	18	1 846,17
Szkło	10	1 025,65
Metale	5	512,82
Odzież, tekstylia	3	307,69
Drewno	1	102,56
Odpady niebezpieczne	1	102,56
Odpady mineralne	5	512,82
Razem	100	10 256,49

Źródło Opracowanie własne Abrys

Według powyższej tabeli mieszkańcy Powiatu Inowrocławskiego zamieszkujący tereny miejskie wytwarzają w ciągu roku 10 256,49 Mg odpadów komunalnych w obiektach infrastruktury.

Tabela 16. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego z terenów wiejskich w gospodarstwie domowym.

Strumień odpadów	Tereny wiejskie %	Ilość w Mg/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	18	1 426,52
Odpady zielone	4	317,00
Papier i tektura	12	951,01
Opakowania wielomateriałowe	3	237,75
Tworzywa sztuczne	12	951,01
Szkło	8	634,01
Metale	5	396,26
Odzież, tekstylia	1	79,25
Drewno	2	158,50
Odpady niebezpieczne	1	79,25
Odpady mineralne	34	2 694,54
Razem	100,00	7 925,12

Źródło Opracowanie własne Abrys

Według powyższej tabeli mieszkańcy Powiatu Inowrocławskiego zamieszkujący tereny wiejskie wytwarzają w ciągu roku 7 925,12 Mg odpadów komunalnych w gospodarstwach domowych.

Tabela 17. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego z terenów wiejskich w obiektach infrastruktury.

Strumień odpadów	Obiekty infrastruktury %	Ilość w Mg/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	10	169,82
Odpady zielone	2	33,96
Papier i tektura	27	458,52
Opakowania wielomateriałowe	18	305,68
Tworzywa sztuczne	18	305,68
Szkło	10	169,82
Metale	5	84,91
Odzież, tekstylia	3	50,95
Drewno	1	16,98
Odpady niebezpieczne	1	16,98
Odpady mineralne	5	84,91
Razem	100	1 698,24

Źródło Opracowanie własne Abrys

Według powyższej tabeli mieszkańcy Powiatu Inowrocławskiego zamieszkujący tereny wiejskie wytwarzają w ciągu roku 1 698,24 Mg odpadów komunalnych w obiektach infrastruktury.

Tabela 18. Ogólna ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych w Powiecie Inowrocławskim.

Strumień odpadów	Odpady komunalne z terenu miejskich ogółem Mg/rok	Odpady komunalne z terenów wiejskich ogółem Mg/rok	Odpady komunalne ogółem Mg/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	9 220,04	1 596,35	10 816,39
Odpady zielone	701,76	350,97	1 052,73
Papier i tektura	7 735,55	1 409,54	9 145,09
Opakowania wielomateriałowe	2 342,80	543,44	2 886,23
Tworzywa sztuczne	2 839,43	1 256,70	4 096,12
Szkło	4 502,06	803,83	5 305,89
Metale	2 499,34	481,17	2 980,51
Odzież, tekstylia	1 549,27	130,20	1 679,47
Drewno	350,88	175,48	526,36
Odpady niebezpieczne	2 585,71	96,23	2 681,95
Odpady mineralne	761,14	2 779,45	3 540,59
Razem	35 087,98	9 623,36	44 711,34

Źródło Opracowanie własne Abrys

Według powyższej tabeli wszyscy mieszkańcy Powiatu Inowrocławskiego wytwarzają w ciągu roku 44 711,34 Mg odpadów komunalnych ogółem.

2.3.3. Odpady opakowaniowe

Wprowadzone ustawą regulacje dotyczące recyklingu i odzysku odpadów opakowaniowych (Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców, opłacie produktowej oraz opłacie depozytowej Dz.U. 2007 nr 90 poz. 607, tekst ujednolicony) powinny zwiększyć zainteresowanie ich zagospodarowaniem. Zachęty finansowe, stosowane przez organizacje zajmujące się na mocy cytowanej ustawy rozliczaniem wypełniania obowiązku recyklingu dla przedsiębiorstw, powinny być wystarczającym bodźcem do podjęcia działań w tym kierunku. Jedynym sposobem pozyskania odpadów opakowaniowych jest zbiórka selektywna, tj organizacja własnej zbiórki, lub współpraca z już istniejącą firmą, zajmującą się zbieraniem i/lub recyklingiem odpadów opakowaniowych.

Tabela 19. Odpady zebrane selektywnie na terenie Powiatu Inowrocławskiego w latach 2004 – 2006.

Podmiot	Makulatura			Szkło			Tworzywa sztuczne		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska		0,20	0,20		11,80	6,74		0,54	0,85
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska		3,56	7,13		12,54	85,40		5,27	19,09
Inowrocław – gmina miejska	259,10	251,50	269,40	140,10	141,06	199,22	65,56	64,15	116,30
Inowrocław - gmina wiejska	3,80	3,80	3,60	34,10	55,70	81,10	6,80	15,80	16,85
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	4,60	3,60	4,40	9,64	13,20	21,60	4,60	3,60	3,50
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska		11,20	1,50		25,00	15,90		14,20	17,30
Pakość - gmina miejsko-wiejska	2,18	15,60	2,40	9,64	13,20	17,00	3,12	3,30	3,46
Rojewo - gmina wiejska							1,80	1,20	3,08

Złotniki Kujawskie - gmina wiejska				38,80	48,40	51,00	4,48	8,30	10,94
Powiat inowrocławski	269,68	289,46	288,63	232,28	320,90	477,96	86,36	116,36	191,37

Jak wynika z tabeli powyżej następuje wzrost ilości zbieranych selektywnie odpadów na terenie gmin Powiatu Inowrocławskiego. W 6 gminach 90-100% miejscowości objętych jest selektywną zbiórką odpadów: makulatury, szkła i tworzyw sztucznych. Jedynie na terenie gminy Rojewo i Kruszwica selektywną zbiórką objętych jest kilka miejscowości.

2.3.4. Odpady biodegradowalne

Ograniczenie ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji to jeden z najważniejszych celów wynikających z Dyrektywy 99/31/WE i polskiego prawa, a także podpisanych przez Polskę zobowiązań przedakcesyjnych. Zgodnie z ustawą o odpadach, ilość odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w kolejnych latach winna wynosić:

- w 2010 r. – 75 %,
- w 2013 r. – 50%,
- w 2020 r. – 35 %.

wagi całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995r. Ilość wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji w 1995 r. wyznaczona została na poziomie 4,38 mln Mg, co oznacza, że na statystycznego mieszkańca miasta przypadało wówczas 155 kg/rok, a na mieszkańca wsi 47 kg/rok. Poniżej w tabeli przedstawiono ilość odpadów biodegradowalnych wytworzonych w roku bazowym 1995 r.

Tabela 20. Odpady biodegradowalne wytworzone w Powiecie Inowrocławskim w 1995 r.

	Liczba mieszkańców w 1995 r.	Ilość Mg odpadów biodegradowalnych w 1995 r.
tereny miejskie	111 566	17 293
tereny wiejskie	58 060	2 729
Razem	169 626	20 022

Źródło: Obliczenia własne Abrys

Tabela 21. Maksymalna ilość odpadów biodegradowalnych możliwa do składowania w Powiecie Inowrocławskim w poszczególnych latach.

Rok	Ilość odpadów biodegradowalnych w Mg
w 2010 r.	15 016,2
w 2013 r.	10 010,8
w 2020 r.	7 007,5

Źródło: Obliczenia własne Abrys

W sektorze komunalnym odpady ulegające biodegradacji to: odpady kuchenne, zielone, papier i tektura, niektóre tekstylia (np. bawełniane).

W gminach wiejskich z typowo zagrodową zabudową problem z odpadami biodegradowalnymi praktycznie nie istnieje. indywidualni właściciele nieruchomości oddzielają odpady organiczne do kompostowania dla własnych potrzeb.

Na terenie składowiska Inowrocław – Mątwy znajduje się instalacja do kompostowania odpadów organicznych. Trafiają na nią odpady głównie z terenu miasta i gminy Inowrocław.

2.3.5. Odpady wielkogabarytowe

Podmioty zajmujące się usuwaniem odpadów komunalnych z terenu gmin Powiatu Inowrocławskiego, odbierają od mieszkańców również odpady wielkogabarytowe. Zbiórki odbywają się według ustalonego harmonogramu najczęściej w postaci tzw „wystawek”.

Część odpadów wielkogabarytowych jest również dostarczana na składowiska wraz ze zmieszanymi odpadami komunalnymi i jako takie są rejestrowane.

2.3.6. Komunalne osady ściekowe

Osady ściekowe, powstające w komunalnych oczyszczalniach ścieków, zaklasyfikowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 w sprawie katalogu odpadów, do grupy 19. Do odpadów tych zaliczamy:

- odpady ze skratek (kod wg klasyfikacji 19 08 01),
- odpady z piaskowników (kod wg klasyfikacji 19 08 02),
- odpady z procesów stabilizacji i odwadniania osadów, w tym ustabilizowane komunalne osady ściekowe (kod wg klasyfikacji 19 08 05).

W Polsce stosowane są głównie trzy kierunki zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych:

- przyrodnicze wykorzystanie osadów,
- składowanie na wysypiskach odpadów,
- spalanie.

Każdy z tych sposobów ma swoje wady i zalety, wymaga większych lub mniejszych nakładów inwestycyjnych, jak i stale ponoszonych kosztów eksploatacyjnych.

Przyrodnicze wykorzystanie osadów ściekowych zalecane jest dla mniejszych i średnich oczyszczalni, szczególnie będących w otoczeniu ubogich gleb i nieużytków.

Osady ściekowe głównie składa się na wysypiskach odpadów komunalnych, przez co niekorzystnie wpływają one na środowisko. Coraz częściej stosuje się jednak termiczne metody unieszkodliwiania osadów ściekowych.

Postępowanie w zakresie wykorzystania osadów ściekowych ze ścieków komunalnych regulują przepisy ustawy „o odpadach”. Komunalne osady ściekowe mogą być stosowane:

- w rolnictwie, rozumianym jako uprawa wszystkich płodów rolnych wprowadzanych do obrotu handlowego, włączając w to uprawy do produkcji pasz,
- do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne,
- do dostosowania gruntów do określonych potrzeb wynikających z planów gospodarki odpadami, planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu,
- do uprawy roślin nie przeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz.

2.3.7. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

Zidentyfikowane problemy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, są po części zbieżne z problemami wynikającymi z „Krajowego planu gospodarki odpadami 2010”, Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Kujawsko - Pomorskiego i są następujące:

- zbyt niski postęp w selektywnym zbieraniu odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,
- brak jednolitego systemu ewidencji rodzajów i ilości wytworzonych odpadów komunalnych oraz obiektów odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- brak systematycznych badań morfologii odpadów komunalnych,
- niedostateczny stan świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- brak uregulowań cenowych za wysegregowane odpady, zbyt niskie ceny względem ponoszonych kosztów na segregację,
- podmioty gospodarcze, które uzyskały zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbioru odpadów w niedostatecznym stopniu są kontrolowane pod kątem świadczonych usług, które wynikają z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie,
- trudności ze zbytem wysegregowanych odpadów.

2.4. Odpady niebezpieczne

Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Odpady niebezpieczne powstają także w gospodarstwach domowych, służbie zdrowia oraz w dziedzinie obronności.

Do odpadów niebezpiecznych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych należą najczęściej: baterie, farby, kleje, lampy fluorescencyjne i inne zawierające rtęć, leki, oleje mineralne i tłuszcze, środki ochrony roślin, drewno zawierające impregnaty i rozpuszczalniki. Z uwagi na brak w większości gmin systemu selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych, szacuje się, że większość z nich trafia na składowiska w strumieniu odpadów komunalnych.

Poniżej przedstawiono aktualny stan gospodarki odpadami niebezpiecznymi na terenie Powiatu Inowrocławskiego. Niestety dostępne obecnie w Powiecie Inowrocławskim dane dotyczące odpadów niebezpiecznych są bardzo ograniczone, a często ich brakuje.

2.4.1. Odpady medyczne i weterynaryjne

Odpady medyczne

Odpady medyczne są to odpady powstające w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych oraz prowadzeniem badań i doświadczeń naukowych w zakresie medycyny. Powstają głównie w zakładach opieki zdrowotnej i w ośrodkach zdrowia (szpitalach, klinikach, domach opiek, przychodniach, aptekach).

Odpady weterynaryjne

Zgodnie z definicją zamieszczoną w Ustawie o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.) przez odpady weterynaryjne rozumie się odpady powstające w związku z badaniem, leczeniem zwierząt lub świadczeniem usług weterynaryjnych, a także w związku z prowadzeniem badań naukowych i doświadczeń na zwierzętach.

Odpady powstające w placówkach medycznych reprezentują materiał o bardzo zróżnicowanym poziomie zagrożenia chemicznego i sanitarnego, jak również właściwości fizycznych. W praktyce, przy braku właściwie zorganizowanych systemów kontroli, ograniczania i segregacji odpadów medycznych są one bardzo zróżnicowaną mieszkanką wszelkich typów odpadów – od typowych odpadów komunalnych, poprzez toksyczne chemikalia, a kończąc na odpadach zainfekowanych biologicznie.

Generalnie odpady medyczne, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego dzieli się na trzy grupy:

- odpady bytowo-gospodarcze (komunalne) zmiotki, szmaty, makulatura, resztki pokonsumpcyjne – nie stanowiące zagrożenia,
- odpady specyficzne, które ze względu na swój charakter zanieczyszczenia drobnoustrojami mogą stwarzać zagrożenie dla ludzi i środowiska. Do grupy tej zaliczane są zużyte materiały opatrunkowe, sprzęt jednorazowego użytku, szczątki pooperacyjne i posekcyjne, materiał biologiczny oraz odpady ze szpitali i oddziałów zakaźnych,
- odpady specjalne, do których zaliczane są: substancje radioaktywne, pozostałości cytostatyków i cytotoksyków, przeterminowane środki farmaceutyczne, uszkodzone termometry, świetlówki itp.

Odpady z pierwszej grupy nie stwarzają zagrożenia dla środowiska, odpady z grupy drugiej i trzeciej są to specyficzne odpady medyczne i stanowią największy problem, powinny być gromadzone selektywnie gdyż wymagają unieszkodliwiania na drodze termicznego przekształcania.

Odpady medyczne i weterynaryjne z terenu Powiatu unieszkodliwiane są w spalarniach i współspalarniach. W zakładzie utylizacyjnym – „STRUGA” S.A. w Jezuickiej Strudze poddano termicznej obróbce 20,85 tys. Mg głównie odpadowe tkanki zwierzęce (o kodach 020181, 020202), osady z zakładowych oczyszczalni ścieków (020204) oraz odpady z produkcji pasz roślinnych (020381). Termicznemu przekształceniu podawano też odpady medyczne. Łącznie w skali Województwa unieszkodliwiono 848 711 Mg, w następujących spalarniach lub współspalarniach:

- o PPH "Hetman", A. i J. Lucińscy, Zakład Utylizacyjny w Olszówce Olszówka, 87-400 Golub-Dobrzyń,
- o „STRUGA” S.A. Jezuicka Struga 3, 88-111 Rojewo,
- o Przedsiębiorstwo Produkcyjne „POLUTIL” Ostrowite 12, 86-141 Lniano,
- o Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka ul. dr I Romanowskiej 2, 85-796 Bydgoszcz,
- o Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu ul. Św. Józefa 53/59, 87-100 Toruń,
- o Szpital Wojewódzki we Włocławku ul. Wieniecka 49 87-800 Włocławek,
- o Szpital Powiatowy w Golubiu-Dobrzyniu Sp. z o.o. ul. J.G.Koppa 1E, 87-400 Golub-Dobrzyń,
- o Regionalny Szpital Specjalistyczny w Grudziądzu ul. Sikorskiego 32 86-300 Grudziądz,
- o MD-PROJEKT Instalacja Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Bydgoszczy, 85-825 Bydgoszcz ul. Wojska Polskiego 65,
- o Zakłady Azotowe Anwil S.A. we Włocławku Instalacja odzysku chlorowodoru z odpadów związków chloroorganicznych, 87-805 Włocławek ul. Toruńska 222.

2.4.2. Pojazdy wycofane z eksploatacji

Według szacunku w Polsce wycofuje się z eksploatacji około 2 – 2,5% rocznie tj. około 250 tys. sztuk, ale jedynie ok. połowa z nich jest wyrejestrowywana i deponowana w firmach zajmujących się ich demontażem i recyklingiem. Większość elementów z wyeksploatowanych pojazdów ma wartość surowcową. Niezbędne jest więc powtórne przetworzenie tych materiałów w taki sposób, aby można było wykorzystać je do wytwarzania nowych produktów

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202 z późn. zm.) właściciel pojazdu wycofanego z eksploatacji może przekazać go wyłącznie do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub prowadzącego punkt zbierania pojazdów. Do odbioru i demontażu wraków samochodowych upoważnione są firmy działające na podstawie decyzji wojewody Kujawsko - Pomorskiego.

Wyspecjalizowane stacje demontażu samochodów usuwają substancje niebezpieczne, prowadzą odzysk materiałów, części i podzespołów mogących być ponownie wykorzystanych. Materiały odzyskane w wyniku procesu demontażu przekazuje się uprawnionym odbiorcom w celu recyklingu, a odpady dla których recykling materiałowy nie jest uzasadniony ekonomicznie lub ekologicznie są kierowane do unieszkodliwienia lub deponowane na składowiskach.

Obowiązki związane z tworzeniem systemu zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji zostały nałożone na podmioty wprowadzające samochody na rynek. Stacje demontażu i punkty zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji od dnia 1 lipca 2005r. obowiązane są posiadać decyzje dotyczące gospodarowania odpadami na mocy przepisów ustawy wymienionej na wstępie. Zgodnie z przepisami przedmiotowej ustawy wprowadzający pojazd jest obowiązany zapewnić sieć zbierania pojazdów, obejmującą terytorium kraju, w taki sposób, aby zapewnić właścicielowi możliwość oddania pojazdu wycofanego z eksploatacji do punktu zbierania pojazdów lub stacji demontażu, położonego w odległości nie większej niż 50 km w linii prostej od miejsca zamieszkania albo siedziby właściciela pojazdu.

Na terenie Powiatu Inowrocławskiego funkcjonują następujące punkty zbierania pojazdów:

- o Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe Jarosław Kubiak ul. Pałucka 4, 88-170 Pakość,
- o PPUH oraz OSSWiZ "GOMB-ZŁOM" Lidia Gombińska Krusza Zamkowa 4, 88-100 Inowrocław,

Na terenie Powiatu Inowrocławskiego funkcjonują następujące stacje demontażu pojazdów:

- o Firma Wielobranżowa Krystyna Pietrzak Cieślin 10, 88-100 Inowrocław,
- o Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Auto- Complex Andrzej Lewandowski Wielowieś 89, 88-140 Gniewkowo,
- o P.W. ULMET BIS, Sławomir Sikorski, Marulewy 21, 88-100 Inowrocław.

2.4.3. Zużyte opony

Zużyte opony powstają w wyniku bieżącej konserwacji pojazdów mechanicznych oraz przy demontażu pojazdów i jako odpady są klasyfikowane w grupie 16 i określane kodem 16 01 03.

Dokładne określenie ilości zużytych opon jest trudne do oszacowania ze względu na brak ewidencji w tym zakresie. Stan gospodarki zużytymi oponami w kraju ulega i będzie ulegać znaczącym zmianom dzięki wprowadzonym nowym uregulowaniom prawnym. Ustawa z dnia

27 kwietnia 2001 r. o odpadach wprowadziła zakaz składowania opon, zakaz ten wszedł w życie z dniem 1 lipca 2003 r. dla całych opon, a z dniem 1 lipca 2006 roku obowiązuje dla części opon (tj. opon pociętych).

2.4.4. Pestycydy

Odpady te zostały ujęte w grupie odpadów niebezpiecznych wytwarzanych jako frakcja odpadów komunalnych.

Przeterminowane pestycydy i odpady pestycydowe pochodzą z :

- przeterminowanych preparatów, które zostały wycofane z obrotu i zdeponowane w mogilnikach lub magazynach środków ochrony roślin,
- bieżącej produkcji, dystrybucji i stosowania w rolnictwie,
- ze starej produkcji, zgromadzone na składowiskach.

Głównym problemem jest ich selektywna zbiórka i koszty utylizacji. Zadania te, zgodnie z zapisami KPGO 2010, obciążają samorządy. Możliwości obciążenia kosztami tych zabiegów mieszkańców są nader ograniczone ze względu na barierę finansową, a przede wszystkim mentalną.

Według informacji z WPGO 2010 dla Województwa Kujawsko – Pomorskiego na terenie Powiatu Inowrocławskiego znajduje się jeden mogilnik w miejscowości Stanomin w gminie Dąbrowa Biskupia w którym składowane jest 42 Mg odpadów.

2.4.5. Oleje odpadowe

Oleje odpadowe, a w tym oleje smarowe lub przemysłowe, w szczególności zużyte oleje silników spalinowych i oleje przekładniowe, a także oleje hydrauliczne stanowią grupę 13.

W przemyśle oleje odpadowe powstają w trakcie wymiany:

- olejów stosowanych w przekładniach maszyn i instalacji przemysłowych;
- olejów z hydraulicznych układów do przenoszenia energii;
- olejów w systemach smarowania obiegowego (oleje maszynowe);
- olejów transformatorowych.

W motoryzacji oleje odpadowe powstają w trakcie wymiany olejów silnikowych i przekładniowych z pojazdów samochodowych, a także na skutek eksploatacji pojazdów samochodowych np. w postaci odpadów z odwadniania w separatorach.

Odpady olejowe poddawane są procesowi odzysku lub unieszkodliwiania w istniejących na terenie kraju instalacjach.

Zbiórka odpadów, a w szczególności olejów przepracowanych jest i będzie trudna ze względu na to iż jest to odpad, który powstaje w dużym rozproszeniu. Zachodzi obawa, że w dniu dzisiejszym jest dużo tego odpadu przetrzymywanego przez rolników i użytkowników samochodów samodzielnie wymieniających olej. Dotyczy to także innych urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwach domowych.

Na terenie województwa Kujawsko - Pomorskiego działają firmy prowadzące odzysk i unieszkodliwianie odpadów olejowych.

2.4.6. Baterie i akumulatory

Środki transportu, oprócz olejów odpadowych są źródłem akumulatorów wielkogabarytowych. Poza tym powstaje duża ilość akumulatorów małogabarytowych i baterii. Akumulatory samochodowe stanowią odpad niebezpieczny. Średnia trwałość akumulatora waha się w granicach 3 – 5 lat i zależy głównie od intensywności eksploatacji i przebiegu pojazdu. Ocenia się, że w wyniku nieprawidłowej obsługi 20-30% akumulatorów przedwcześnie traci swoje właściwości.

Zużyte akumulatory są nabywane od ich użytkowników poprzez sieć skupu (sklepy motoryzacyjne, stacje paliw, stacje obsługi, bazy transportowe, zakłady mechaniczne).

W gminach Powiatu Inowrocławskiego zbierane są zużyte baterie w placówkach oświatowych i administracyjnych, oraz w wybranych placówkach handlowych.

2.4.7. Odpady zawierające azbest

Azbest był szeroko stosowany do produkcji płyt i rur azbestowo-cementowych stosowanych jako pokrycia dachowe i do wykonywania instalacji wodociagowych i kanalizacyjnych.

Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia.

Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien.

Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, przyjmując jako kryterium zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu.

Klasa I obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowanymi w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tekstury uszczelkowe, m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCW oraz materiały i wykładziny cierne. Ocena wielkości produkcji wymienionych wyrobów oraz ilości aktualnie użytkowanych jest niemożliwa do przeprowadzenia.

Klasa II obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia (np. pęknięcia), ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Natomiast niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzućcia z wysokości w trakcie prac remontowych. Z zaliczanych do tej klasy wyrobów najbardziej w Polsce rozpowszechnione są płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe „karo” stosowane jako pokrycia dachowe, szczególnie na terenach wiejskich oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym na osiedlach miejskich. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo - cementowe, z których należy wymienić przede wszystkim rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypy.

W tabeli poniżej przedstawiono szacunkową ilość materiałów zawierających azbest na terenie Powiatu które należy usunąć do 2032 r.

Tabela 22. Zbiorcze zestawienie ilości materiałów zawierających azbest na terenie Powiatu które należy usunąć do 2032 r.

Podmiot	Materiały zawierające azbest w m ²
Dąbrowa Biskupia - gmina wiejska	224 140,0
Gniewkowo - gmina miejsko-wiejska	383 962,0
Inowrocław – gmina miejska	30 500,0
Inowrocław - gmina wiejska	378 624,0
Janikowo - gmina miejsko-wiejska	193 504,0
Kruszwica - gmina miejsko-wiejska	133 849,0
Pakość - gmina miejsko-wiejska	39 600,0
Rojewo - gmina wiejska	138 533,0
Złotniki Kujawskie - gmina wiejska	106 404,0
Powiat inowrocławski	1 629 116,00

Źródło Sprawozdanie z PPGO dla Powiatu Inowrocławskiego

Według dostępnych informacji na terenie powiatu inowrocławskiego znajduje się około 1 629 116 m² wyrobów zawierających azbest, które należy usunąć do końca 2032 r.

Finansowanie usuwania wyrobów azbestowych

Działalność Samorządu ma na celu wspomaganie mieszkańców w realizacji obowiązku ustawowego z którego wynika, iż wszystkie wyroby posiadające gęstość objętościową mniejszą niż 1000 kg/m³ oraz zużyte wyroby o gęstości większej niż 1000 kg/m³ (azbestowo-cementowe) powinny być usunięte na koszt właściciela.

Usuwanie odpadów zawierających azbest

Dotychczas odpady zawierające azbest składowane były głównie na składowisku w Trzemesznie, w województwie wielkopolskim, oraz na składowisku odpadów niebezpiecznych w Małociechowie (gmina. Pruszcz) w województwie kujawsko – pomorskim, a obecnie tylko w Małociechowie.

2.4.8. Farby i lakiery

Odpady farb i lakierów powstają zarówno w dużych zakładach, zajmujących się produkcją farb, klejów oraz działalnością poligraficzną, jak również w licznych, rozproszonych zakładach produkcyjnych i usługowych, należących generalnie do wszystkich branż przemysłowych.

Należy zdawać sobie sprawę, że liczba ta ma znacznie zaniżone wartości, z uwagi na pominięcie w sprawozdawczości strumienia odpadów pochodzących od małych i średnich przedsiębiorstw. Zarówno różnorodność branż, w których powstawać mogą odpady kwalifikowane do grupy 08, jak i ich liczba i rozproszenie znacznie utrudniają przeprowadzenia analizy szacunkowej rzeczywistej masy powstających odpadów, jak i metod dalszego z nimi postępowania.

Według dostępnych danych odpady z tej grupy są poddawane różnym metodom unieszkodliwiania w 100% całego strumienia tej grupy.

2.4.9. PCB

PCB były szeroko stosowane w wielu gałęziach przemysłu, głównie w przemyśle elektrycznym, jako materiały elektorizacyjne i chłodzące w kondensatorach i transformatorach, jako ciecze sprężarkowe i hydrauliczne.

Źródłem wytwarzania odpadów zawierających PCB są operacje:

- wymiany płynów transformatorowych;
- wycofywania z eksploatacji transformatorów i kondensatorów oraz innych urządzeń zawierających PCB wyprodukowanych w latach 1960-1985.

Zgodnie z rozporządzeniem z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439), posiadacze instalacji i urządzeń zawierających PCB złożyli w K-P Urzędzie Wojewódzkim stosowne informacje, nie ma wśród nich żadnych podmiotów z powiatu inowrocławskiego.

Całkowite zniszczenie i wyeliminowanie PCB ze środowiska zgodnie z obowiązującymi w kraju przepisami prawnymi ma nastąpić w 2010 roku.

W kraju nie ma aktualnie instalacji mogącej bezpiecznie niszczyć kondensatory zawierające PCB. Kondensatory zawierające PCB unieszkodliwiane są jedynie w instalacjach zagranicznych. Odbiór i przekazanie do unieszkodliwiania za granicą kondensatorów z PCB realizowane jest przez dwie firmy posiadające stosowne zezwolenia tj.:

- POFRABAT Sp. z o.o. w Warszawie (firma posiada oddział w Katowicach) przekazuje kondensatory do termicznego unieszkodliwiania firmie francuskiej TREDI kontrolowanej przez rząd francuski,
- INTEREKO Sp. z o.o. w Opolu przekazuje kondensatory z PCB do Belgii, gdzie w instalacjach firmy INDAVER prowadzone jest ich termiczne unieszkodliwianie.

Termiczne unieszkodliwianie płynów zawierających PCB, pochodzących z transformatorów i innych urządzeń elektroenergetycznych oraz ich dekontaminacja realizowana jest w dwóch krajowych instalacjach, zlokalizowanych w:

- Zakładach Azotowych ANWIL S.A. we Włocławku,
- Zakładach Chemicznych ROKITA S.A. w Brzegu Dolnym,

Dekontaminacja urządzeń z PCB realizowana jest przez Przedsiębiorstwo Usług Specjalistycznych i Projektowych CHEMEKO Sp. z o.o. we Włocławku.

2.4.10. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne generalnie pochodzą z dwóch źródeł: gospodarstw domowych oraz innych użytkowników – przemysł, instytucje, biura, szpitale, handel, inni.

Ustawa o użytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U z 2005 r., Nr 180 poz. 1495) nakłada obowiązek odbioru zużytego sprzętu przez sprzedawców detalicznych i hurtowych, podczas zakupu nowego sprzętu tego samego typu. Obowiązek ten dotyczy sprzedawców od 1 lipca 2006 r.

Na terenie powiatu nie prowadzono dotąd badań strumienia odpadów – zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych, stąd też nie ma żadnych danych statystycznych. Udział poszczególnych grup urządzeń elektrycznych i elektronicznych jest trudny do określenia.

W Polsce szacuje się, że rocznie wycofuje się z użytkowania następujące ilości sprzętu:

- pralki automatyczne ok. 1273 tys. sztuk (ok. 50 tys. Mg),
- lodówki ok. 1592 tys. sztuk (ok. 64 tys. Mg),
- zamrażarki ok. 629 tys. sztuk (ok. 19 tys. Mg),
- odkurzacze ok. 1386 tys. sztuk (ok. 12 tys. Mg),
- telewizory ok. 1430 tys. sztuk (ok. 57 tys. Mg),
- odbiorniki radiofoniczne ok. 996 tys. sztuk (ok. 5 tys. Mg),
- magnetofony ok. 423 tys. sztuk (ok. 3,4 tys. Mg),
- komputery ok. 140 tys. sztuk (ok. 4,2 tys. Mg).

Proekologiczne podejście do zagospodarowania zużytych urządzeń nakazuje przedłużanie okresu użytkowania. W ostatnich latach ilość złomowanych urządzeń elektrycznych i elektronicznych wyraźnie wzrasta. Jest to wynikiem szybkiego postępu technologicznego i tym samym szybkiego starzenia się eksploatowanych urządzeń. Dotyczy to głównie sprzętu komputerowego, ale także sprzętów gospodarstwa domowego, urządzeń radiowych i telewizyjnych, wyposażenia biur itp. Dynamika wzrostu odpadów elektrycznych i elektronicznych jest znacznie wyższa niż innych rodzajów odpadów. Na podstawie badań w krajach Unii Europejskiej zakłada się, że ilość tych odpadów wzrasta o 3+5% w skali roku. Charakterystyka jakościowa (skład materiałowy) tych odpadów będzie ulegała zmianie min. na skutek ograniczania stosowania substancji niebezpiecznych.

Bezpieczne unieszkodliwienie tych urządzeń jest szczególnie ważne ze względu na zawarte w nich substancje szkodliwe, jak ołów, rtęć, kadm, chrom, PCV i in.

Nowy system gospodarowania użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym zobowiązuje użytkowników sprzętu przeznaczonego dla gospodarstw domowych do jego selektywnego zbierania i przekazywania upoważnionym podmiotom gospodarczym.

W Rejestrze Przedsiębiorców i Organizacji Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego, prowadzonym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w województwie kujawsko-pomorskim figurują podmioty prowadzące działalność w zakresie:

- wprowadzający sprzęt – 75 firm,
- organizacje odzysku sprzętu i elektrycznego i elektronicznego – nie ma,
- przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie zbierania – 375 firm,
- przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie przetwarzania – 5 firm.

Szczegółowy wykaz tych firm wg stanu na dzień 21 czerwca 2007 r. znajduje się na stronie internetowej GIOŚ - <http://rzseie.gios.gov.pl/>.

2.4.11. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

Zidentyfikowane problemy w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi, są po części zbieżne z problemami wynikającymi z „Krajowego planu gospodarki odpadami 2010”, Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Kujawsko - Pomorskiego i są następujące:

Odpady zawierające azbest

- brak pełnej inwentaryzacji budynków i urządzeń zawierających azbest, które muszą być usunięte i unieszkodliwione w sposób zgodny z przepisami,
- brak zachęt ekonomicznych dla prywatnych właścicieli nieruchomości do demontażu wyrobów zawierających azbest, szczególnie na terenach wiejskich,
- trudności w lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest na terenie województwa Kujawsko - Pomorskiego; skrócenie drogi transportu odpadów znacznie zmniejszyłyby koszty usuwania azbestu.

Odpady zawierające PCB

- wysokie koszty unieszkodliwiania,
- mała wiarygodność / niska jakość danych przekazywanych przez przedsiębiorców, dotyczących urządzeń zawierających PCB,
- zbyt wolno przebiegający proces wycofywania z użytkowania urządzeń zawierających PCB.

Oleje odpadowe

- brak systemu zbierania olejów odpadowych z małych i średnich przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych, szczególnie poza dużymi miastami,
- brak monitoringu prawidłowego postępowania z olejami odpadowymi.

Baterie i akumulatory

- niewystarczająco rozwinięty system zbierania baterii małogabarytowych z małych i średnich przedsiębiorstw oraz gospodarstw domowych, w tym w jednostkach handlu detalicznego,
- niski poziom świadomości ekologicznej w zakresie postępowania ze zużytymi bateriami i akumulatorami.

Odpady medyczne i weterynaryjne

- słabo rozwinięty system zbierania przeterminowanych leków z gospodarstw domowych, w tym niewystarczająca informacja o konieczności selektywnego zbierania tej grupy odpadów;
- brak instalacji do termicznego przekształcania wszystkich odpadów wytworzonych na terenie województwa.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

- słabo funkcjonujący system zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego z gospodarstw domowych (poza wymianą przy zakupie nowego sprzętu).

Przeterminowane pestycydy

- ograniczone środki finansowe na likwidację mogilników oraz prowadzenie monitoringu terenów po zlikwidowanych mogilnikach.

2.5. Odpady przemysłowe

Terminem „odpady przemysłowe” określane są powstające w procesach produkcyjnych stałe i ciekłe substancje oraz przedmioty bezużyteczne bez dodatkowych zabiegów technologicznych.

Odpady z sektora gospodarczego wytworzone w ciągu 2005 roku przedstawiono w sposób zagregowany w tabeli poniżej.

Tabela 23. Zbiornicze zestawienie rodzajów i ilości odpadów wytworzonych w 2005 roku, na terenie Powiatu Inowrocławskiego.

Podmiot	wytworzone Mg	odzysk Mg	unieszkodliwiane Mg		magazynowane Mg
			poza składowaniem	poprzez składowanie	
Powiat Inowrocławski	694 496	681 450	3 098	22 483	72 337

Źródło WPGO dla Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2010

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wytworzono w 2005 roku 2 mln 364 tys. Mg odpadów przemysłowych. Najwięcej odpadów przemysłowych pochodziło z Powiatu Inowrocławskiego: 694,5 tys. Mg (29,4%).

Istnieje w województwie grupa kilku podmiotów gospodarczych, która wytwarza większość (71%) ogółu odpadów przemysłowych. Do tej grupy należą z terenu Powiatu Inowrocławskiego następujące podmioty:

- o Krajowa Spółka Cukrowa S.A. w Toruniu Oddział Cukrownia „Kruszwica” w Kruszwicy: 8,1%,
- o SODA POLSKA CIECH Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny „Soda Mątwy” S.A. w Inowrocławiu: 7,3% i Zakład Produkcyjny „Janikosoda” S.A. w Janikowie: 7,9%,

Aktualny system prawny daje Powiatom możliwości kształtowania polityki odpadami w sektorze gospodarczym na swoim terenie poprzez instrument, jakim jest wydawanie decyzji dotyczących gospodarki odpadami.

W **Załączniku nr 1** do niniejszego Planu zestawiono wykaz podmiotów gospodarczych działających na terenie Powiatu Inowrocławskiego posiadających zezwolenia na wytwarzanie odpadów bądź zatwierdzone programy gospodarki odpadami.

Posiadacz odpadów obowiązany jest do prowadzenia ewidencji odpadów, ma obowiązek przekazywania marszałkowi województwa właściwemu ze względu na miejsce wytwarzania, zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów, opracowanego zgodnie z obowiązującymi przepisami (art. 37 ustawy o odpadach). Informacje dotyczące realnych ilości oraz rodzajów powstających odpadów przemysłowych, przekazywane przez podmioty gospodarcze z terenu Powiatu są bardzo ograniczone, przez co bardzo trudno je zweryfikować.

2.6. Istniejące systemy zbierania odpadów.

2.6.1. Odpady komunalne niesegregowane (zmieszane)

W gminach Powiatu Inowrocławskiego funkcjonuje system usuwania odpadów oparty o regularną usługę odbierania odpadów przy użyciu znormalizowanego sprzętu. Przedsiębiorcy, posiadający zezwolenia udzielane im przez prezydenta miasta, burmistrza lub wójta, podpisują z mieszkańcami umowy, dostarczają im pojemniki i w regularnych odstępach czasu opróżniają je. Zazwyczaj są to odpady niesegregowane.

Odpady komunalne z terenu Powiatu są poddawane unieszkodliwianiu na następujących składowiskach:

- o Stanomin - gmina Dąbrowa Biskupia,
- o Kaczkowo - gmina Gniewkowo,

- Inowrocław (Mątwy) - miasto Inowrocław,
- Karczyn - gmina Inowrocław,
- Giebnia (międzygminne) - gminy Pakość, Janikowo, Złotniki Kujawskie,
- Jaszczółto - gmina Rojewo.

2.6.2. Odpady opakowaniowe – zbiórka selektywna

Obowiązujący od 2002 r. system opłat produktowych istotnie wpłynął na organizację systemu selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych wytwarzanych w gospodarstwach domowych. Gospodarka opakowaniami została zorganizowana na terenie wszystkich gmin Powiatu. W sposób selektywny zbierano opakowania: z tworzyw sztucznych, aluminium, papieru i tektury, szkła.

W gminach Powiatu Inowrocławskiego prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów surowcowych. Segregacja odpadów wiąże się oczywiście z dużymi nakładami finansowymi. Pomimo wysokich kosztów przynosi wiele korzyści mających nie tylko wymiar finansowy, ale przede wszystkim ekologiczny, np. w postaci zmniejszenia strumienia odpadów.

Selektywna zbiórka odpadów w gospodarstwach domowych prowadzona jest systemem „u źródła”. Wszystkie gospodarstwa domowe, które zawarły umowy na wywóz odpadów komunalnych z terenu nieruchomości wyposażone są w kolorowe worki przeznaczone do selektywnej zbiórki. Mieszkańcy w zabudowie wielorodzinnej segregują odpady za pomocą rozstawionych zestawów kontenerów. Ponadto zestawy kontenerów rozstawione są przy placówkach oświatowych, administracyjnych oraz sklepach i przystankach autobusowych.

2.7. Wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami

Złotniki Kujawskie

- „Remondis” sp. z o.o. Bydgoszcz
- Przedsiębiorstwo Komunalne Sanikont w Inowrocławiu
- Sanitrans R. Wolski – Białe Błota
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej sp. z o.o. Inowrocław

Dąbrowa Biskupia

- Zakład Gospodarki Komunalnej „GRONEKO” S.C. w Mikorzynie,
- Przedsiębiorstwo Komunalne SANIKONT w Inowrocławiu,
- „REMONDIS Bydgoszcz” Sp. z o.o. w Bydgoszczy.

Gmina Inowrocław

- Gminny Zakład Komunalny Inowrocław z/s w Kruśliwcu,
- Przedsiębiorstwo Komunalne Sanikont w Inowrocławiu,
- Usługi Komunalne Czarsyn w Inowrocławiu,
- Sanitrans R. Wolski – Białe Błota
- „Remondis Bydgoszcz” sp. z o.o. z Bydgoszczy
- PGKiM Inowrocław sp. z o.o. z Inowrocławia,

Kruszwica

- Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., Kruszwica
- Przedsiębiorstwo Komunalne Sanikont w Inowrocławiu,
- Usługi Komunalne Czarsyn w Inowrocławiu,
- Sanitrans R. Wolski – Białe Błota
- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „EMPEGIEK” Sp. z o.o. Radziejów
- Firma Handlowo Usługowa „WIMAR”, Kłopot

Rojewo

- ALBA Śląsk Sp. z o.o., Filia w Toruniu,
- „Remondis Bydgoszcz” sp. z o.o. z Bydgoszczy,

Miasto Inowrocław

- PGKiM Inowrocław sp. z o.o. z Inowrocławia,
- Przedsiębiorstwo Komunalne SANIKONT z Inowrocławia,
- Zakład Budowlany Wielobranżowy STANZEW z Turzan,
- Zakład Zieleni z Sikorowa,
- „Remondis Bydgoszcz” sp. z o.o. z Bydgoszczy,
- Przedsiębiorstwo Oczyszczania Miast EKO SERWIS sp. z o.o. z Kutna.

Gniewkowo

- ALBA Śląsk Sp. z o.o., Filia w Toruniu,
- Przedsiębiorstwo Komunalne SANIKONT z Inowrocławia
- PGKiM Inowrocław sp. z o.o. z Inowrocławia,
- „Remondis Bydgoszcz” sp. z o.o. z Bydgoszczy,
- Sanitrans R. Wolski – Białe Błota

Janikowo

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o.o. w Janikowie
- Sanitrans R. Wolski – Białe Błota
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „TĘCZA” z Pakości
- „Remondis Bydgoszcz” sp. z o.o. z Bydgoszczy,
- Przedsiębiorstwo Komunalne Sanikont w Inowrocławiu,
- Firma Handlowo Usługowa „WIMAR”, Kłopot

Pakość

- Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Sp. z o.o. Pakość
- Sanitrans R. Wolski – Białe Błota
- PGKiM Inowrocław sp. z o.o. z Inowrocławia,
- Przedsiębiorstwo Komunalne Sanikont w Inowrocławiu,
- „Remondis Bydgoszcz” sp. z o.o. z Bydgoszczy,

2.8. Rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobowa instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w szczególności odpadów komunalnych

Instalacje dla odpadów komunalnych

Poniżej w tabelach przedstawiono funkcjonujące na terenie Powiatu Inowrocławskiego składowiska odpadów.

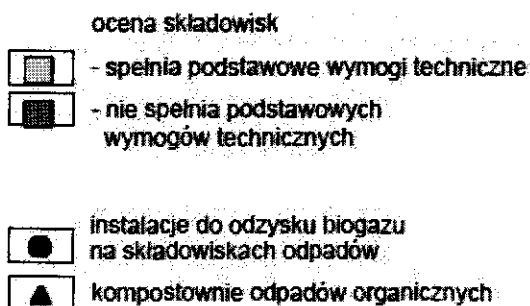
Tabela 24. Zestawienie informacji na temat składowisk odpadów; innych niż niebezpieczne i obojętne na terenie Powiatu Inowrocławskiego, na których składowane są odpady komunalne, (stan na 31.12.2008 r).

Lokalizacja	Rejon obsługi	Pojemność całkowita w Mg	% Zapełnienia	Uszczelnienie	Drenaż	Instalacja gazu składowiskowego	Waga	Brodzik	Monitoring	Ocena składowiska
Stanomin	Dąbrowa Biskupia	9127	60	jest	jest	jest	jest	jest	jest	spełnia podstawowych wymogów technicznych
Kaczkowo	Gniewkowo	30000	82	jest	jest	jest	jest	jest	jest	spełnia podstawowe wymagania techniczne
Mątwy	miasto Inowrocław	1564565	39	jest	jest	jest	jest	jest	jest	spełnia podstawowe wymagania techniczne
Karczyn	gmina Inowrocław	24500	38	jest	jest	jest	jest	jest	jest	spełnia podstawowe wymagania techniczne
Giebnia	Pakość, Janikowo, Złotniki Kujawskie, Barcin	63226	14,5	jest	jest	jest	jest	jest	jest	spełnia podstawowych wymogów technicznych
Jaszczołtowo	Rojewo	24825	25,8	jest	jest	jest	Brak (odpady są ważone)	jest	jest	nie spełnia podstawowych wymogów technicznych

Źródło: WPGO dla Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2010

Charakterystykę składowisk wraz z ich oceną pod kątem spełniania wymogów ochrony środowiska zawarto w poniższym zestawieniu. Ocenę składowisk oparto o wyniki przeglądów ekologicznych, do wykonania których zostali zobowiązani zarządzający składowiskami na podstawie art. 33 ust. 1. Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu Ustawy – Prawo ochrony środowiska, Ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.). Zastosowano dwie kategorie oceny składowisk:

- o spełnia podstawowe wymogi techniczne - oznacza, że składowisko funkcjonuje prawidłowo, jest wyposażone w niezbędne urządzenia techniczne, nie zagraża jakości środowiska oraz posiada ponad 15% wolnej pojemności,
- o nie spełnia podstawowych wymogów technicznych - oznacza, że składowisko nie jest wyposażone w podstawowe urządzenia techniczne, lub jest zapełnione, co uniemożliwia jego dalsze funkcjonowanie.

Instalacje dla odpadów biodegradowalnych

Odzysk odpadów ulegających biodegradacji następuje na terenie składowiska odpadów w Inowrocławiu-Mątwach (w ramach Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych – ZUOK). Odpady ulegające biodegradacji trawa, liście, gałęzie, zrębki oraz osady ściekowe poddawane są procesowi kompostowania. Kompostowanie odbywa się w dwojaki sposób:

- Na potrzeby prowadzonego procesu kompostowania odpadów organicznych poza instalacją do przyspieszonego kompostowania (kontenery systemu KNEER) wykorzystuje się także plac gromadzenia materiału do kompostowania, plac przygotowania wsadu oraz halę dojrzewania kompostu.

Instalacje dla odpadów przemysłowych

Poniżej w tabeli przedstawiono składowiska zlokalizowane na terenie powiatu inowrocławskiego, na których składowane są odpady przemysłowe.

Tabela 25. Zestawienie informacji na temat składowisk przyjmujących odpady przemysłowe na terenie Powiatu Inowrocławskiego, (stan na 31.12.2006 r).

Rodzaj składowiska	Lokalizacja	Właściciel	Ilość odpadów nagromadzonych na koniec 2005 r. w Mg
Składowisko odpadów nietechnologicznych	Janikowo	Soda Polska Ciech Sp. z o.o.- Zakład Produkcyjny Janikosoda	90 493
składowisko odpadów z czyszczenia obiektów technologicznych produkcji wapna nawozowego oraz oddziału produkcji soli			1 378 837
składowisko popiołów i żużla			315 337
stawy odpadowe	Inowrocław	Soda Polska Ciech Sp. z o.o. - Zakład Produkcyjny Soda Mątwy	11 883 332

Źródło: WPGO dla Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2010

Instalacje dla odpadów niebezpiecznych

Na terenie województwa Kujawsko - Pomorskiego zlokalizowanych jest 6 składowisk, na których składowane są odpady niebezpieczne (żadne z nich nie jest zlokalizowane na terenie powiatu inowrocławskiego).

Tabela 26. Zestawienie informacji na temat składowisk przyjmujących odpady niebezpieczne na terenie Województwa Kujawsko - Pomorskiego, (stan na 31.12.2006 r)

Rodzaj składowiska	Lokalizacja	Właściciel	Ilość odpadów nagromadzonych na koniec 2005 r. w Mg	Ocena składowiska według WIOŚ Bydgoszcz
Izolowane składowisko osadów	Bydgoszcz - Łęgowo	Zakłady Chemiczne „Zachem” S.A. w Bydgoszczy	251 800	do wstrzymania działalności i rekultywacji
Składowisko odpadów przemysłowych	Włocławek	ANWIL S.A. Włocławek	15 900	spełnia wymogi
Składowisko odpadów niebezpiecznych	Bydgoszcz ul. Prądyńska	Miasto Bydgoszcz	5 900	wymaga modernizacji
Składowisko odpadów przemysłowych	Stary Brześć	Gmina Brześć Kujawski	900	do wstrzymania działalności i rekultywacji

Składowisko odrzutu pokaustyzacyjnego	Mondi Packaging Paper Świecie S.A.	Mondi Packaging Paper Świecie S.A.	347 360 000	wymaga modernizacji
Składowisko odpadów niebezpiecznych	Małociechowo	gmina Pruszcz	209	spełnia wymogi

Źródło: WPGO dla Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2010

3. Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych.

3.1. Zmiany demograficzne.

Mają wiele złożonych przyczyn, a składają się na nie między innymi: sytuacja gospodarcza i związane z nią poszukiwanie przez mieszkańców wsi i ośrodków popadających w regres, pracy, upadek jednych dziedzin wytwórczości i rozwój innych, postęp w technologii produkcji, potrzeby rozwoju nowych sektorów związanych ze świadczeniem usług. Przekształcenia na wsi wywierają wpływ na rozwój sieci osadniczej, strukturę zatrudnienia, rynek pracy, problemy bezrobocia, wyznaczają potrzeby w zakresie infrastruktury, sieci usług i są zależne od charakteru i położenia gminy.

Poniższa tabela zawiera prognozę dotyczącą liczby mieszkańców do roku 2015.

Tabela 27. Prognoza liczby ludności do roku 2015.

	2007	2010	2015
Tereny miejskie	107 963	107 116	105 534
Tereny wiejskie	56 608	55 974	55 352
Razem Powiat Inowrocławski	164 571	163 090	160 885

Źródło: Opracowanie własne Abrys

3.2. Skład morfologiczny odpadów komunalnych i jego zmiany

Cechą głównej grupy odpadów komunalnych, tj. odpadów z gospodarstw domowych i obiektów infrastruktury, jest brak jednorodności składu i duże wahania ilościowe i jakościowe. Dokładne rozpoznanie składu odpadów wymaga prowadzenia badań ich morfologii w dłuższym okresie czasu (kilka lat). Na terenie gminy nie prowadzono dotąd tego typu badań i stąd brak danych na temat składu jakościowego odpadów. Z tego względu skład morfologiczny odpadów określono na podstawie standardów przyjętych w KPGO 2010.

Skład odpadów zależy od wielu czynników, m.in. od:

- wielkości jednostki osadniczej,
 - charakteru terenu; rolniczy, przemysłowy, turystyczny, itp.,
 - struktury społecznej i infrastruktury komunalnej (rodzaj zabudowy, stopień jej zwartości, stopień ucieplnienia ze źródeł centralnych, rozwoju usług, itp),
 - poziomu zamożności społeczeństwa,
- Skład morfologiczny odpadów ulega ciągłym zmianom. Obserwowane w ostatnich latach tendencje zmian ilościowych i jakościowych odpadów komunalnych wskazują m. in. na:
- znaczny wzrost ilościowy (objętościowy) opakowań,
 - zmniejszenie ilości pozostałości po spalaniu węgla i koksu (wzrost alternatywnych form ogrzewania mieszkań),
 - utrzymanie na stałym, wysokim poziomie zawartości organicznych odpadów spożywczych (kuchennych).

3.3. Wskaźniki nagromadzenia odpadów i ich zmiany

Prognozując zmiany ilości i jakości odpadów komunalnych w Powiecie Inowrocławskim latach 2007 - 2015 wzięto pod uwagę założenia zawarte w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2010, oraz trendy występujące w województwie Kujawsko-Pomorskim.

Przyjęto następujące założenia:

- nie będą następowały istotne zmiany składu morfologicznego wytwarzanych odpadów komunalnych,
- wzrost jednostkowego wskaźnika wytwarzania odpadów na jednego mieszkańca miast kształtował się będzie na poziomie co najmniej 1% w skali roku, zaś na 1 mieszkańca wsi na poziomie 0,5% w skali roku,
- wzrost poziomu selektywnego zbierania odpadów z obecnych 2 - 3% (w stosunku do całości wytwarzanych odpadów) do 10% w 2010 r. i 20% w 2018 r., spowoduje zmiany ilości i składu odpadów niesegregowanych, zmniejszy się w nich głównie zawartość papieru, tworzyw sztucznych, szkła i metali,
- ilość pozostałych odpadów w grupie 20 wzrastać będzie średnio o 1% w skali roku.

Trudności w dokonaniu prawidłowego oszacowania ilości odpadów, jakie będą wytwarzane w przyszłości polegają na tym, że jednocześnie ulega zmianie wiele czynników, a więc, liczba ludności, skład morfologiczny odpadów, proporcje pomiędzy mieszkającymi na wsi i w mieście, zmiana systemu ogrzewania itp.

W tej sytuacji po oszacowaniu pełnej ilości aktualnie powstających na terenie gminy odpadów komunalnych, korzystając z prognozy zmian w ilości i składzie odpadów komunalnych, jakie powstaną w skali kraju, określono poziomy wzrost wskaźników nagromadzenia i dalej, uwzględniając prognozy demograficzne, oszacowano ilości odpadów, jakie będą powstawały na terenie gminy w przyszłości. Dopiero teraz, mając na względzie aktualne i przyszłe wskaźniki generowania strumieni odpadów dla obszarów miejskich i wiejskich, określono wielkości tych strumieni.

Tabela 28. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów miejskich w gospodarstwie domowym w latach 2010 i 2015.

Strumień odpadów	Tereny miejskie %	Ilość w kg/M/ w 2010	Ilość w kg/M/ w 2015
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	33	78,18	81,97
Odpady zielone	2	4,74	4,97
Papier i tektura	20	47,38	49,68
Drewno	2	4,74	4,97
Odpady wielomateriałowe	4	9,48	9,94
Tworzywa sztuczne	14	33,17	34,78
Szkło	8	18,95	19,87
Metal	5	11,85	12,42
Tekstylia	1	2,37	2,48
Odpady mineralne	10	23,69	24,84
Odpady niebezpieczne	1	2,37	2,48
Razem	100	236,90	248,40

Źródło Opracowanie własne Abrys

Jak wynika z powyższego zestawienia w 2010 roku statystyczny mieszkaniec zamieszkujący tereny miejskie Powiatu będzie wytwarzał w gospodarstwie domowym około 236,90 kg odpadów komunalnych, natomiast w 2015 roku wytworzy około 248,40 kg.

Tabela 29. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów miejskich w obiektach infrastruktury w latach 2010 i 2015.

Strumień odpadów	Obiekty infrastruktury %	Ilość w kg/M/ w 2010	Ilość w kg/M/ w 2015
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	10	9,79	10,26
Odpady zielone	2	1,96	2,05
Papier i tektura	27	26,42	27,70
Opakowania wielomateriałowe	18	17,61	18,47
Tworzywa sztuczne	18	17,61	18,47
Szkło	10	9,79	10,26
Metale	5	4,89	5,13
Odzież, tekstylia	3	2,94	3,08
Drewno	1	0,98	1,03
Odpady niebezpieczne	1	0,98	1,03
Odpady mineralne	5	4,89	5,13
Razem	100	97,85	102,60

Źródło Opracowanie własne Abrys

Jak wynika z powyższego zestawienia w 2010 roku statystyczny mieszkaniec zamieszkujący tereny miejskie Powiatu będzie wytwarzał w obiektach infrastruktury około 97,85 kg odpadów komunalnych, natomiast w 2015 roku wytworzy około 102,60 kg.

Tabela 30. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów wiejskich w gospodarstwie domowym w latach 2010 i 2015.

Strumień odpadów	Tereny wiejskie %	Ilość w kg/M/ w 2010	Ilość w kg/M/ w 2015
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	18	25,58	26,21
Odpady zielone	4	5,68	5,82
Papier i tektura	12	17,05	17,47
Opakowania wielomateriałowe	3	4,26	4,37
Tworzywa sztuczne	12	17,05	17,47
Szkło	8	11,37	11,65
Metale	5	7,11	7,28
Odzież, tekstylia	1	1,42	1,46
Drewno	2	2,84	2,91
Odpady niebezpieczne	1	1,42	1,46
Odpady mineralne	34	48,31	49,50
Razem	100	142,10	145,60

Źródło Opracowanie własne Abrys

Jak wynika z powyższego zestawienia w 2010 roku statystyczny mieszkaniec zamieszkujący tereny wiejskie Powiatu będzie wytwarzał w gospodarstwie domowym około 142,10 kg odpadów komunalnych, natomiast w 2015 roku wytworzy około 145,60 kg.

Tabela 31. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca terenów wiejskich w obiektach infrastruktury w latach 2010 i 2015.

Strumień odpadów	Obiekty infrastruktury %	Ilość w kg/M/ w 2010	Ilość w kg/M/ w 2015
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	10	3,05	3,12
Odpady zielone	2	0,61	0,62
Papier i tektura	27	8,22	8,42
Opakowania wielomateriałowe	18	5,48	5,62
Tworzywa sztuczne	18	5,48	5,62
Szkło	10	3,05	3,12
Metale	5	1,52	1,56
Odzież, tekstylia	3	0,91	0,94
Drewno	1	0,30	0,31
Odpady niebezpieczne	1	0,30	0,31
Odpady mineralne	5	1,52	1,56
Razem	100	30,5	31,2

Źródło Opracowanie własne Abrys

Jak wynika z powyższego zestawienia w 2010 roku statystyczny mieszkaniec zamieszkujący tereny wiejskie Powiatu będzie wytwarzał w obiektach infrastruktury około 30,5 kg odpadów komunalnych, natomiast w 2015 roku wytworzy około 31,2 kg.

W tabelach poniżej zestawiono prognozy ogólnej ilości odpadów komunalnych i ich skład morfologiczny wytwarzanych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w roku 2010 i 2015.

Tabela 32. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w gospodarstwach domowych w latach 2010 i 2015.

Strumień odpadów	Ilość w Mg w 2010 roku	Ilość w Mg w 2015 roku
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	9 805,69	10 101,47
Odpady zielone	825,67	846,66
Papier i tektura	6 029,61	6 210,02
Opakowania wielomateriałowe	746,13	766,07
Tworzywa sztuczne	1 969,50	2 015,69
Szkło	4 188,91	4 314,78
Metale	2 427,75	2 500,13
Odzież, tekstylia	1 348,32	1 391,32
Drewno	412,84	423,33
Odpady niebezpieczne	2 617,11	2 702,05
Odpady mineralne	2 958,10	3 002,28
Razem	33 329,65	34 273,79

Źródło Opracowanie własne Abrys

Jak widać na powyższym zestawieniu według prognoz na terenie Powiatu w 2010 roku w gospodarstwach domowych powstanie około 33 329 Mg odpadów komunalnych, natomiast w 2015 roku będzie ich około 34 273 Mg.

Tabela 33. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w obiektach infrastruktury w latach 2010 i 2015.

Strumień odpadów	Ilość w Mg w 2010 roku	Ilość w Mg w 2015 roku
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	1 218,57	1 255,47
Odpady zielone	243,71	251,09
Papier i tektura	3 290,14	3 389,78
Opakowania wielomateriałowe	2 193,42	2 259,85
Tworzywa sztuczne	2 193,42	2 259,85
Szkło	1 218,57	1 255,47
Metale	609,28	627,74
Odzież, tekstylia	365,57	376,64
Drewno	121,86	125,55
Odpady niebezpieczne	121,86	125,55
Odpady mineralne	609,28	627,74
Razem	12 185,69	12 554,73

Źródło Opracowanie własne Abrys

Jak widać na powyższym zestawieniu według prognoz na terenie Powiatu w 2010 roku w obiektach infrastruktury powstanie około 12 185 Mg odpadów komunalnych, natomiast w 2015 roku będzie ich około 12 554 Mg.

Tabela 34. Ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych ogółem wytworzonych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w 2010 i 2015 r.

Strumień odpadów	Ilość w Mg w 2010 roku	Ilość w Mg w 2015 roku
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	11 024,26	11 356,94
Odpady zielone	1 069,39	1 097,75
Papier i tektura	9 319,75	9 599,80
Opakowania wielomateriałowe	2 939,56	3 025,92
Tworzywa sztuczne	4 162,92	4 275,54
Szkło	5 407,48	5 570,25
Metale	3 037,04	3 127,86
Odzież, tekstylia	1 713,90	1 767,96
Drewno	534,69	548,88
Odpady niebezpieczne	2 738,97	2 827,60
Odpady mineralne	3 567,38	3 630,02
Razem	45 515,34	46 828,52

Źródło Opracowanie własne Abrys

Jak widać na powyższym zestawieniu według prognoz na terenie Powiatu w 2010 roku powstanie około 45 515 Mg odpadów komunalnych, natomiast w 2015 roku odpadów powstających na terenie Powiatu będzie około 46 828 Mg.

Prognoza powstawania odpadów biodegradowalnych

Prognozę wytwarzania odpadów ulegających biodegradacji w Polsce według KPGO 2010 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 35. Ilość i skład morfologiczny odpadów biodegradowalnych wytworzonych w Polsce w 2010 i 2015 r.

L.p.	Rodzaj	Ilość Mg, w latach	
		2010	2015
1.	Papier i tektura	700 000	800 000
2.	Odzież i tekstylia (z materiałów naturalnych)	7 200	7 000
3.	Odpady zielone (z ogrodów i parków)	341 700	334 000
4.	Odpady ulegające biodegradacji wchodzące w strumień zmieszanych odpadów komunalnych	4 644 300	4 327 400
5.	Odpady z targowisk (część ulegająca biodegradacji)	84 400	82 500
	RAZEM	5 777 600	5 550 900

Źródło KPGO 2010

Z powyższej tabeli zamieszczonej w KPGO 2010 można wyliczyć wskaźniki jednostkowe na statystycznego mieszkańca kraju, które przedstawiono w tabeli poniżej

Tabela 36. Ilość i skład morfologiczny odpadów biodegradowalnych wytworzonych przez statystycznego mieszkańca w Polsce w 2010 i 2015 r.

L.p.	Rodzaj	Ilość kg na 1 mieszkańca, w latach	
		2010	2015
1.	Papier i tektura	18,38	21,00
2.	Odzież i tekstylia (z materiałów naturalnych)	0,19	0,18
3.	Odpady zielone (z ogrodów i parków)	8,97	8,77
4.	Odpady ulegające biodegradacji wchodzące w strumień zmieszanych odpadów komunalnych	121,92	113,60
5.	Odpady z targowisk (część ulegająca biodegradacji)	2,22	2,17
	RAZEM	151,67	145,72

Źródło Opracowanie własne Abrys

Na podstawie wskaźników z tabeli powyżej znając prognozę liczby mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego w latach 2010 i 2015 można oszacować prognozowaną ilość oraz skład morfologiczny odpadów biodegradowalnych w Powiecie w latach 2010 i 2015, którą przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 37. Prognoza ilości i składu morfologicznego odpadów biodegradowalnych wytworzonych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w 2010 i 2015 r.

L.p.	Rodzaj	Ilość Mg, w latach	
		2010	2015
1.	Papier i tektura	2 997,03	3 378,88
2.	Odzież i tekstylia (z materiałów naturalnych)	30,83	29,57
3.	Odpady zielone (z ogrodów i parków)	1 462,98	1 410,68

4.	Odpady ulegające biodegradacji wchodzące w strumień zmieszanych odpadów komunalnych	19 884,45	18 277,22
5.	Odpady z targowisk (część ulegająca biodegradacji)	361,36	348,45
	RAZEM	24 736,65	23 444,79

Źródło Opracowanie własne Abrys

Jak wynika z tabeli powyżej prognozuje się, iż w 2010 na terenie Powiatu powstanie około 24 736 Mg odpadów biodegradowalnych natomiast w 2015 roku około 23 444 Mg. Do składowania zgodnie z ustawą o odpadach w 2010 roku trafić może maksymalnie 15 016 Mg, natomiast w 2013 około 10 010 Mg.

Prognoza powstawania odpadów opakowaniowych.

Prognozę wytwarzania odpadów opakowaniowych w Polsce według KPGO 2010 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 38. Ilość i skład morfologiczny odpadów opakowaniowych wytworzonych w Polsce w 2010 i 2015 r.

Rodzaj materiału opakowaniowego	Prognozowana masa odpadów opakowaniowych w Polsce w Mg	
	2010 r.	2015 r.
Papier i tektura	1 942 000	2 076 000
Szkło	1 347 000	1 390 000
Tworzywa sztuczne	741 000	767 000
Wielomateriałowe	216 000	224 000
Blacha stalowa	170 000	173 000
Aluminium	49 000	50 000
Drewno i naturalne	552 000	563 000
Razem	5 017 000	5 243 000

Źródło KPGO 2010

Z powyższej tabeli zamieszczonej w KPGO 2010 można wyliczyć wskaźniki jednostkowe na statystycznego mieszkańca kraju, które przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 39. Ilość i skład morfologiczny odpadów opakowaniowych wytworzonych przez statystycznego mieszkańca w Polsce w 2010 i 2015 r.

Rodzaj materiału opakowaniowego	Prognozowana masa odpadów opakowaniowych w Polsce w kg/1 mieszkańca	
	2010 r.	2015 r.
Papier i tektura	50,98	54,58
Szkło	35,36	36,54
Tworzywa sztuczne	19,45	20,16
Wielomateriałowe	5,67	5,89
Blacha stalowa	4,46	4,55
Aluminium	1,29	1,31
Drewno i naturalne	14,49	14,80
Razem	131,71	137,84

Źródło Opracowanie własne Abrys

Na podstawie wskaźników z tabeli powyżej znając prognozę liczby mieszkańców Powiatu Inowrocławskiego w latach 2010 i 2015 można oszacować prognozowaną ilość oraz skład morfologiczny odpadów opakowaniowych w Powiecie w latach 2010 i 2015, którą przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 40. Prognoza ilości i składu morfologicznego odpadów opakowaniowych wytworzonych na terenie Powiatu Inowrocławskiego w 2010 i 2015 r.

Rodzaj materiału opakowaniowego	Prognozowana masa odpadów opakowaniowych w Powiecie Inowrocławskim w Mg	
	2010 r.	2015 r.
Papier i tektura	8 314,62	8 780,88
Szkło	5 767,15	5 879,30
Tworzywa sztuczne	3 172,57	3 244,19
Wielomateriałowe	924,80	947,45
Blacha stalowa	727,85	731,74
Aluminium	209,79	211,49
Drewno i naturalne	2 363,37	2 381,33
Razem	21 480,16	22 176,37

Źródło Opracowanie własne Abrys

Jak wynika z tabeli powyżej prognozuje się, iż w 2010 na terenie Powiatu powstanie około 21 480 Mg odpadów opakowaniowych natomiast, w 2015 roku około 22 176 Mg.

Prognoza powstawania odpadów niebezpiecznych

Prognozowanie ilości odpadów niebezpiecznych możliwych do wytworzenia do 2015 r. jest trudne i zależy od wielu czynników, głównie ekonomicznych. Jak podaje KPGO 2010 porównując jednak ilości wytworzonych odpadów niebezpiecznych na przestrzeni lat 2000-2004 można założyć wzrost ilości wytwarzania na terenie Polski na poziomie kilkudziesięciu tysięcy Mg/rok. Prognozuje się przyrost ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych na terenie całego kraju na następujących poziomach:

- 2010 r. - 1.800 tys. Mg,
- 2015 r. - 1.830 tys. Mg.

W powiecie Inowrocławskim prognoza powstawania tych odpadów wygląda następująco:

- 2010 r. – 7 707 Mg,
- 2015 r. – 7 740 Mg.

Czynnikami ograniczającymi ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych mogą być: zmiany w technologiach produkcji prowadzące do minimalizacji ilości wytwarzania odpadów niebezpiecznych, zmiany w technologiach produkcji prowadzące do zagospodarowywania określonych rodzajów odpadów w procesach produkcyjnych zakładów oraz upadłość firm produkcyjnych lub zmiany kierunku działalności.

Oleje odpadowe

W związku ze spadkiem zapotrzebowania na oleje smarowe świeże, spowodowanym między innymi zwiększeniem czasu eksploatacji olejów, nastąpi prawdopodobnie spadek możliwych do pozyskania olejów odpadowych.

W KPGO 2010 prognozuje się następujące ilości olejów odpadowych możliwych do pozyskania na terenie całej Polski:

- 2010 r. - 94,2 tys. Mg,
- 2015 r. - 90,4 tys. Mg.

W powiecie Inowrocławskim prognozy te wyglądają następująco:

- 2010 r. – 403 Mg,
- 2015 r. – 382 Mg.

Zużyte baterie i akumulatory

W KPGO 2010 szacuje się, że w następnych latach zauważalna będzie nieznaczna tendencja wzrostowa w zakresie wytwarzania zużytych baterii i akumulatorów, z uwagi między innymi na fakt, że obecnie mieszkańcy Polski zużywają około 60% baterii pierwotnych w stosunku do zużycia baterii pierwotnych przez mieszkańców Unii Europejskiej.

Pojazdy wycofane z eksploatacji

Według KPGO 2010 na prognozę ilości wycofanych samochodów, poza ilością rejestrowanych i wyrejestrowanych samochodów, ma wpływ kilka innych czynników, między innymi: wartość wskaźnika ilości osób przypadających na 1 samochód oraz prognozy demograficzne. W miarę rozwoju gospodarki i wzrostu zamożności społeczeństwa liczba pojazdów, a więc także liczba pojazdów wycofanych z eksploatacji będzie systematycznie wzrastać. Obserwowane będzie zjawisko wymiany starszych modeli pojazdów na nowsze, co również przyczyni się do wzrostu ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Prognozowane ilości pojazdów wycofanych z eksploatacji będą kształtować się na terenie całej Polski na poziomie:

- 2010 r. – 1 005 tys. Mg,
- 2015 r. – 1 222 tys. Mg.

W powiecie inowrocławskim prognozy te wyglądają następująco:

- 2010 r. – 4 303 Mg,
- 2015 r. – 5 169 Mg.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

W KPGO 2010 przyjmuje się, że dynamika wzrostu ilości zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego będzie wahała się w granicach 3 - 5% w skali rocznej (przy 5% tempie wzrostu masy wprowadzanego sprzętu na rynek).

Zakładając również czas eksploatacji sprzętu elektrycznego i elektronicznego na poziomie 8-12 lat można prognozować, że ilość zużytego sprzętu będzie wynosić na terenie całego kraju:

- 2010 r. - 465 tys. Mg,
- 2015 r. - 524 tys. Mg.

W powiecie inowrocławskim prognozy te wyglądają następująco:

- 2010 r. – 1 991 Mg,
- 2015 r. – 2 216 Mg.

Zużyte opony

Ilość zużytych opon będzie stale wzrastać, w tempie proporcjonalnym do wzrostu ilości pojazdów mechanicznych. Prognoza według KPGO 2010 dla całego kraju do roku 2015 przedstawia się następująco:

- 2010 r. - 135.000 Mg odpadów,
- 2015 r. - 150.000 Mg odpadów.

W powiecie inowrocławskim prognozy te wyglądają następująco:

- 2010 r. – 578 Mg,
- 2015 r. – 634 Mg.

Prognoza powstawania pozostałych grup odpadów

Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

Ilość wytworzonych odpadów uzależniona jest od rozwoju lub recesji w poszczególnych sektorach gospodarki, a w szczególności w budownictwie, drogownictwie i kolejnictwie. W KPGO 2010 prognozuje się na terenie Polski wzrost ilości wytwarzanych odpadów do:

- 2010 r. - 2.000 tys. Mg,
- 2015 r. - 2.200 tys. Mg.

W powiecie inowrocławskim prognozy te wyglądają następująco:

- 2010 r. – 8 563 Mg,
- 2015 r. – 9 305 Mg.

Komunalne osady ściekowe

Według KPGO 2010 szacuje się, że ilości osadów ściekowych, które zostaną wytworzone w Polsce na przestrzeni do roku 2015 będą następujące:

- 2010 r. - 612,8 tys. Mg s.m.,
- 2015 r. - 642,4 tys. Mg s.m.

W powiecie inowrocławskim prognozy te wyglądają następująco:

- 2010 r. – 2 624 Mg s.m.,
- 2015 r. – 2 717 Mg s.m.

4. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami

4.1. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów

Ustawa o odpadach wymaga podjęcia działań zapobiegających powstawaniu odpadów oraz środków mających zapewnić poprawę gospodarki odpadami. Ustawa stanowi także, że ktokolwiek podejmuje działania, których skutkiem może być powstawanie odpadów, powinien zaplanować, zaprojektować i prowadzić swoją działalność tak, aby zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość wytwarzanych odpadów i ich szkodliwy wpływ na środowisko podczas produkcji, eksploatacji i po zakończeniu użytkowania produktów. W przekonaniu autorów najbardziej skuteczne są mechanizmy finansowe, którymi może ona posługiwać się w odniesieniu do odpadów komunalnych, co w niniejszym opracowaniu znajduje odzwierciedlenie. Natomiast w przypadku odpadów przemysłowych o kształcie stymulatorów decyduje ustawodawca.

Zapobieganie dotyczy wszystkich uczestników życia produktu, tj. projektantów, producentów, dystrybutorów, a także konsumentów, a z chwilą gdy produkt staje się odpadem komunalnym, także władz lokalnych odpowiedzialnych za gospodarkę odpadami komunalnymi. Pod pojęciem „zapobieganie” rozumie się wszystkie działania zlokalizowane zasadniczo przed wytworzeniem odpadu lub przed jego przejęciem przez służby komunalne, które pozwalają:

- zmniejszyć ilościowo strumień odpadów, które wymagałyby usunięcia,
- zmniejszyć uciążliwość odpadów jako takich oraz ich przeróbki,
- ułatwić usuwanie (odzysk, unieszkodliwianie) odpadów, a w szczególności wykorzystanie pozostałości poprocesowych.

Redukcja ilości wytwarzanych odpadów może być osiągnięta poprzez:

- zmniejszenie wytwarzania odpadów, głównie w wyniku oddziaływań na zachowania mieszkańców podczas zakupów oraz stosowania produktów,
- zmiany wytwarzanych odpadów w kierunku pożądanych, specyficznych materiałów, które dadzą wtórny obieg (wykorzystanie) odpadom wytwarzanym.

W efekcie zapobiegania i redukcji ilości wytwarzanych odpadów:

- nastąpi redukcja prognozowanego znacznego wzrostu ilości odpadów, będącego głównie rezultatem wzrostu ilości odpadów opakowaniowych oraz budowlanych,
- nastąpi redukcja wzrostu kosztów, będących efektem modernizacji gospodarki odpadami - akcja edukacyjna i uświadamiająca na rzecz minimalizacji wytwarzania odpadów może istotnie wpłynąć na zmniejszenie kosztów gospodarki odpadami, zatem władze lokalne mają uzasadnienie dla zarezerwowania w swoim ogólnym budżecie wydatków na wspomaganie redukcji odpadów u źródeł,
- ograniczone zostaną problemy związane z koniecznością poszukiwania nowych lokalizacji dla instalacji przeróbki odpadów – istnieje potrzeba jak najlepszego i jak najdłuższego wykorzystywania instalacji.

4.2. Działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

Dla ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko planuje się podjęcie następujących działań:

- propagowanie stosowania nowoczesnych technologii i zmian w dotychczasowych technologiach skutkujących zmniejszeniem ilości wytworzonych odpadów,
- zamykanie i rekultywację małych składowisk gminnych, niespełniających wymagań prawnych,
- rekultywację zamkniętych składowisk, dotychczas nie zrehabilitowanych,
- rozwój lokalnych kompostowni na terenach zabudowy rozproszonej (zagrodowej i jednorodzinnej) na terenach miejskich i wiejskich,
- wprowadzenie systemów odgazowania składowisk odpadów komunalnych z wykorzystaniem energii,
- kojarzenie gospodarki odpadami komunalnymi ulegającymi biodegradacji z gospodarką komunalnymi osadami ściekowymi i budowę wspólnych zakładów odzysku i unieszkodliwiania,
- budowę zakładów zagospodarowania odpadów jako obiektów o zasięgu regionalnym (w woj. kujawsko-pomorskim 11 obiektów) z uzasadnionym ekonomicznie zastosowaniem przeładunkowego systemu transportu odpadów balastowych. Stacje przeładunkowe mogą być wyposażone w segmenty zagospodarowania odpadów zbieranych selektywnie oraz ulegających biodegradacji.

4.3. Działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów.

Na odpady biodegradowalne składają się:

- bioodpady kuchenne i ogrodowe,
- odpady z terenów zielonych,
- odpady papieru i tektury opakowaniowe,
- inne odpady papieru i tektury.

Dla bioodpadów oraz nieopakowaniowych odpadów papieru i tektury nie ustalono wymaganych stopni recyklingu. Poziomem odniesienia dla oceny zmniejszenia zawartości odpadów biodegradowalnych w odpadach składowanych jest rok 1995. Z unijnej dyrektywy składowiskowej 1999/31/EC wynikają jednoznaczne wymagania dotyczące zmniejszenia ilości odpadów biologicznie rozkładalnych usuwanych na składowiska. Przyjmując jej założenia, zawartość odpadów biodegradowalnych w komunalnych odpadach składowanych nie może przekroczyć:

- w roku 2010 - 75 % masy bioodpadów składowanych w roku 1995,
- w roku 2013 - 50 % masy bioodpadów składowanych w roku 1995,
- w roku 2020 - 35 % masy bioodpadów składowanych w roku 1995.

Tabela 41. Maksymalna ilość odpadów biodegradowalnych możliwa do składowania w Powiecie Inowrocławskim w poszczególnych latach.

Rok	Maksymalna ilość odpadów biodegradowalnych poddawanych składowaniu w Mg
w 2010 r.	15 016,2
w 2013 r.	10 010,8
w 2020 r.	7 007,5

Źródło Opracowanie własne Abrys

Zasadniczo w ramach Powiatu Inowrocławskiego można realizować to poprzez:

- recykling biodegradowalnych frakcji surowcowych – papieru i tektury,
- recykling organiczny odpadów kuchennych i zielonych – kompostowanie przydomowe oraz kompostowanie lub fermentacja metanowa w instalacjach,

Recykling odpadów papieru i tektury oraz recykling organiczny odpadów zielonych nie zapewnią wymaganego stopnia redukcji masy składowanych odpadów biodegradowalnych. Aby spełnić postawione założenia dotyczące redukcji ilości odpadów biodegradowalnych w odpadach składowanych konieczna będzie, poza realizacją przyjętych założeń dotyczących selektywnej zbiórki tektury i papieru oraz odpadów kuchennych i zielonych, kompostowanie przydomowe frakcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji na obszarach z zabudową jednorodzinną.

Kompostowaniu można poddać ponad 35 % odpadów domowych, czyli w wymiernym stopniu zmniejszyć ilość odpadów wymagających usunięcia z posesji, a co z tym związane, znacznie obniżyć koszty wywozu odpadów.

Uważa się, że najlepsze efekty uzyskuje się kierując do kompostowania odpady ulegające biodegradacji, takie jak:

- trawy,
- listowie drzew i krzewów,
- popielegnacyjne i poużytkowe części roślin ozdobnych i użytkowych, z rabat ogródków działkowych i przydomowych,
- popielegnacyjne i poużytkowe części roślin z polowej i szklarniowej uprawy warzyw,
- rozdrobnione gałęzie drzew i krzewów,
- zepsute i przeterminowane pasze i środki żywności,
- trociny i kora drzewna,
- rozkładalne organiczne odpady domowe, w skład których wchodzi, niekiedy także papier: głównie gazetowy i opakowaniowy.

Najprościej proces kompostowania prowadzi się w pryzmie kompostowej ułożonej bezpośrednio na gruncie. Jednak pryzma taka nie jest zbyt estetyczna, przez co coraz rzadziej znajduje zastosowanie w zabudowie jednorodzinnej.

Obecnie na rynku dostępna jest szeroka oferta gotowych urządzeń do przydomowego kompostowania bioodpadów. Dostępne są kompostowniki drewniane i z tworzyw sztucznych, o pojemności od kilkuset litrów do ponad 1 m³. Rynek oferuje urządzenia o różnych rozwiązaniach technicznych: od prostych otwartych skrzynek bez dna do kompostowników zamkniętych o izolowanych termicznie ścianach, z możliwością regulacji dostępu powietrza. Dostępne są urządzenia z dwoma otworami – zasypowym i opróżniającym – do ciągłego prowadzenia kompostowania oraz wyłącznie z otworem zasypowym do kompostowania w cyklach czasowych – gotowy kompost usuwany jest po rozbieraniu całej kompostowanej masy.

Niezależnie od przyjętego rozwiązania ważne jest stworzenie optymalnych warunków dla przebiegającego procesu. Dobry kompostownik powinien zapewnić:

- dobre napowietrzanie kompostowanego materiału,
- odprowadzanie nadmiaru wilgoci z pryzmy przy możliwości nawadniania materiału,
- dostępność do gotowego kompostu w trakcie trwania procesu,
- stałe warunki prowadzonego procesu, umożliwiające aktywność mikroorganizmów także przy niekorzystnych warunkach pogodowych.

Tabela 42. Porównanie różnych rozwiązań kompostowania przydomowego

	zalety	wady
pryzma kompostowa	• brak nakładów inwestycyjnych • możliwość dużego przerobu kompostu	• niska estetyka prowadzenia procesu • konieczność uszczelnienia podłoża
prosty kompostownik drewniany	• niskie koszty • możliwość samodzielnego wykonania	• niska trwałość urządzenia • proces prowadzony porcjowo • konieczność uszczelnienia podłoża
„zaawansowany” kompostownik	• wysoka trwałość urządzenia	• wysokie koszty inwestycyjne

	• przyspieszony proces kompostowania • ciągły proces kompostowania	
--	---	--

Źródło: informacje własne Abrys

Dalsze zmniejszenie zawartości frakcji biorozkładalnych w odpadach składowanych możliwe jest przez:

- zwiększenie skuteczności selektywnej zbiórki frakcji surowcowych podatnych na biologiczny rozkład (papier i tektura),
- wydzielenie z frakcji grubej po mechanicznej obróbce odpadów mieszanych frakcji surowcowych podatnych na biologiczny rozkład (papier i tektura),
- przeznaczenie do produkcji paliwa alternatywnego frakcji grubej po mechanicznej obróbce odpadów mieszanych,
- termiczne przekształcanie całości odpadów mieszanych lub części pozostałej po mechaniczno-biologicznej obróbce odpadów,

5. Założone cele gospodarki odpadami

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r., Nr 39, poz. 251 z późn. zm.) wprowadziła obowiązek przygotowywania planów gospodarki odpadami, które podlegają aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Pierwszy krajowy plan gospodarki odpadami (KPGO) przyjęty został uchwałą Nr 219 Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 r. (M.P. z 2003 r. Nr 11, poz. 159). W 2006 r. dokonano jego aktualizacji.

Sprawozdanie z realizacji krajowego planu gospodarki odpadami za okres od 29 października 2002 r. do 29 października 2004 r. wykazało niewielki postęp w zakresie poprawy gospodarki odpadami, w szczególności odpadami komunalnymi i komunalnymi osadami ściekowymi. Zawarto w nim szereg rekomendacji, z których część została zrealizowana, a część jest w trakcie realizacji. Do najważniejszych zrealizowanych rekomendacji należy przedstawienie przez Rząd Parlamentowi propozycji nowelizacji ustaw związanych z gospodarką odpadami (I połowa 2005 r.), które miały na celu m.in. ułatwienie gminom przejmowania od właścicieli nieruchomości obowiązków w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz zdyscyplinowanie samorządów w zakresie realizacji prze nie ustawowych obowiązków.

Od 1 stycznia 2008 r. zadania w zakresie gospodarki odpadami będące dotychczas w kompetencjach wojewody zostały przeniesione do kompetencji marszałka województwa. Dzięki temu nastąpiło skupienie w jednym urzędzie na szczeblu województwa zadań w zakresie m.in. planowania gospodarki odpadami, i wydawania decyzji, co powinno korzystnie wpłynąć na wdrażanie polityki województwa w zakresie gospodarki odpadami.

5.1. Cele przyjęte za KPGO 2010

Ze względu na zgłaszane ze strony samorządów wnioski, aby w krajowym planie gospodarki odpadami określić docelowy system gospodarki odpadami oraz w bardziej konkretny sposób zadania, przyjęto nieco odmienną formułę Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010 w porównaniu do pierwszego krajowego planu gospodarki odpadami. Plan obejmuje pełny zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób zapewniający ochronę środowiska, uwzględniając obecne i przyszłe możliwości i uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury. Plan gospodarki odpadami obejmuje odpady powstające w kraju, a w szczególności odpady komunalne, odpady niebezpieczne, odpady przemysłowe i inne rodzaje odpadów. Plan uwzględnia tendencje we współczesnej gospodarce światowej, jak również krajowe uwarunkowania rozwoju gospodarczego.

Nie przewiduje się generalnych zmian systemu gospodarowania poszczególnymi rodzajami odpadów. Mogą wystąpić tylko korekty funkcjonujących systemów. Zgodnie z polityką ekologiczną państwa głównymi kierunkami działań w zakresie gospodarki odpadami są:

- wspieranie działań podejmowanych przez instytucje publiczne i podmioty prywatne, które przyczynią się do ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenia ilości odpadów

- poddawanych odzyskowi, w tym recyklingowi, zmniejszenia ilości odpadów kierowanych na składowiska,
- sukcesywne zwiększanie stawek opłat za składowanie odpadów, w szczególności zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów ulegających biodegradacji oraz odpadów, które można poddać procesom odzysku, w tym recyklingu, a także wyeliminowanie praktyk rekultywacji składowisk tego typu odpadami,
 - kontynuacja badań nad nowymi technologiami, przyczyniającymi się do zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów oraz zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
 - wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,
 - promowanie wdrażania systemu zarządzania środowiskowego,
 - intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów i właściwego postępowania z nimi oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
 - wypracowanie i monitorowanie rzeczywistych wskaźników wytwarzania i morfologii odpadów celem zdiagnozowania potrzeb w zakresie gospodarowania odpadami,
 - wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biochemicznego ich przekształcania,
 - weryfikacja lokalizacji dotychczas istniejących składowisk odpadów oraz eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z ich składowaniem, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk niespełniających wymogów prawa,
 - wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - wprowadzenie instrumentów finansowych umożliwiających realizację zadań w zakresie gospodarki odpadami przez jednostki samorządu terytorialnego i dyscyplinujących samorządy w zakresie wykonywania przez nie obowiązków.

Celem dalekosiężnym wynikającym z krajowego planu gospodarki odpadami jest dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarki odpadami, a w szczególności zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią gospodarki odpadami, czyli po pierwsze zapobiegania i minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów oraz ograniczania ich właściwości niebezpiecznych, a po drugie wykorzystywania właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, a w przypadku gdy odpadów nie można poddać procesom odzysku ich unieszkodliwienie, przy czym składowanie generalnie jest traktowane jako najmniej pożądany sposób postępowania z odpadami. Realizacja tego celu umożliwi osiągnięcie innych celów takich, jak: ograniczenie zmian klimatu powodowanych przez gospodarkę odpadami poprzez minimalizację emisji gazów cieplarnianych z technologii zagospodarowania odpadów czy też zwiększenie udziału w bilansie energetycznym kraju energii ze źródeł odnawialnych poprzez zastępowanie spalania paliw kopalnych spalaniem odpadów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego. W związku z powyższym, zgodnie z polityką ekologiczną państwa, przyjęto następujące cele główne:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich krajowych składowisk niespełniających standardów Unii Europejskiej,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzanych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce,

przy czym wprowadzanie zmian prawa będzie ograniczone do niezbędnego minimum, wynikającego z konieczności transpozycji prawa unijnego oraz potrzeby wprowadzenia zmian wskazanych w niniejszym Krajowym planie.

Ze względu na fakt, że kierunki zmian prawa ochrony środowiska są obecnie wyznaczone głównie na poziomie Unii Europejskiej, jednym z głównych celów w zakresie gospodarki odpadami

staje się również aktywny udział Polski w pracach na forum Unii. Polska jako członek społeczności międzynarodowej podpisała Konwencję Sztokholmską w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych jeszcze przed przystąpieniem do Unii Europejskiej.

Dla poszczególnych grup odpadów (tj. odpadów komunalnych, odpadów niebezpiecznych i pozostałych odpadów) sformułowano poniżej przedstawione dodatkowe cele szczegółowe.

Odpady komunalne

Przyjęto następujące cele:

- objęcie umowami na odbieranie odpadów komunalnych 100% mieszkańców, najpóźniej do końca 2008 r.,
- zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów, dla którego minimalne wymagania określono w Krajowym planie, najpóźniej do końca 2008 r.,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych:
 - o w 2010 r. więcej niż 75%,
 - o w 2013 r. więcej niż 50%,
 - o w 2020 r. więcej niż 35%

masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Odpady niebezpieczne

Odpady zawierające PCB

W okresie od 2007 do 2010 r. celem jest całkowite zniszczenie i wyeliminowanie PCB ze środowiska poprzez kontrolowane unieszkodliwianie PCB oraz dekontaminację lub unieszkodliwianie urządzeń zawierających PCB.

W okresie od 2011 do 2018 r. należy dokonać likwidacji odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm.

Oleje odpadowe

W latach 2007-2018 utrzymanie poziomu odzysku na poziomie co najmniej 50%, a recyklingu rozumianego jako regeneracja na poziomie co najmniej 35%.

Zużyte baterie i akumulatory

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytych baterii i akumulatorów ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania.

W okresie od 2007 do 2010 r. należy osiągnąć co najmniej poziomy odzysku i recyklingu (zdefiniowane w ustawie z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz.U. 2007 nr 90, poz. 607)

W okresie od 2011 do 2018 r. stawia się następujące cele:

- osiąganie poziomów zbierania i recyklingu (zdefiniowanych i określonych w nowej dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów oraz uchylającej dyrektywą 91/157/EWG),
 - o minimalnego poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów (w tym akumulatorów Ni-Cd) w wysokości 25% do 2012 r. zgodnie z art. 10 ust. 2 lit. a,
 - o minimalnego poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów w wysokości 45% do 2016 r. zgodnie z art. 10 ust. 2 lit. b,
 - o minimalnego poziomu recyklingu w wysokości 65% średniej wagi baterii i akumulatorów ołowiowo-kwasowych, w tym recykling zawartości ołowiu w najwyższym, technicznie możliwym do osiągnięcia stopniu przy jednoczesnym unikaniu nadmiernych kosztów (do 2011 r.) . zgodnie z art. 12 ust.4,
 - o minimalnego poziomu recyklingu w wysokości 75% średniej wagi baterii i akumulatorów niklowo-kadmowych, w tym recykling zawartości kadmu w najwyższym, technicznie możliwym do osiągnięcia stopniu przy jednoczesnym unikaniu nadmiernych kosztów (do 2011 r.) zgodnie z art. 12 ust. 4,

- o minimalnego poziomu recyklingu 50% średniej wagi innych odpadów w postaci baterii i akumulatorów (do 2011 r.) zgodnie z art. 12 ust. 4,
- ustanowienie od 2008 r. (czyli 2 lata od wprowadzenia dyrektywy) zakazu wprowadzania do obrotu:
 - o wszelkich baterii lub akumulatorów, które zawierają powyżej 0,0005% wagowo rtęci, bez względu na to, czy są wmontowane do urządzeń, z wyłączeniem ogniw guzikowych z zawartością rtęci nie wyższą niż 2% wagowo,
 - o baterii i akumulatorów przenośnych, które zawierają powyżej 0,002% wagowo kadmu, w tym tych, które są wmontowane do urządzeń, z wyłączeniem baterii i akumulatorów przenośnych przeznaczonych do użytku w:
 - systemach awaryjnych i alarmowych, w tym w oświetleniu awaryjnym,
 - sprzęcie medycznym,
 - elektronarzędziach bezprzewodowych.
- ustanowienie od 2012 r. zakazu stosowania akumulatorów nikielowo-kadmowych (Ni-Cd).

Odpady medyczne i weterynaryjne

W okresie od 2007 r. do 2018 r. celem będzie podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych (w tym segregacji odpadów u źródła powstawania), co spowoduje zmniejszenie ilości odpadów innych niż niebezpieczne w strumieniu odpadów niebezpiecznych.

Pojazdy wycofane z eksploatacji

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest zapewnienie pełnej skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz odzysku, w tym recyklingu, odpadów powstających z pojazdów wycofanych z eksploatacji. W związku z powyższym wyznacza się następujące cele częściowe w okresie od 2007 r. do 2018 r.:

- dla pojazdów wyprodukowanych przed 1 stycznia 1980 r. osiągnięcie po 1 stycznia 2006 r. poziomów odzysku i recyklingu odpowiednio nie niższych niż 75 % i 70 % masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w skali roku,
- dla pozostałych pojazdów osiągnięcie po 1 stycznia 2006 r. poziomów odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w wysokości odpowiednio co najmniej 85 % i 80 % masy pojazdów przyjętych w skali roku,
- uzyskanie w okresie od 1 stycznia 2015 r. poziomów odzysku i recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji w wysokości odpowiednio co najmniej 95 % i 85 % masy pojazdów przyjętych w skali roku.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Zgodnie z polityką ekologiczną państwa celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie jego składowania.

W związku z powyższym wyznacza się następujące cele częściowe w okresie od 2007 r. do 2018 r.:

- osiągnięcie od 1 stycznia 2008 r. poziomów odzysku i recyklingu zużytego sprzętu w wysokości:
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu w postaci wielkogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego i automatów do wydawania:
 - o poziomu odzysku w wysokości 80 % masy zużytego sprzętu,
 - o poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 75 % masy zużytego sprzętu;
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu w postaci sprzętu teleinformatycznego, telekomunikacyjnego i audiowizualnego:
 - o poziomu odzysku w wysokości 75 % masy zużytego sprzętu,
 - o poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 65 % masy zużytego sprzętu,
 - dla zużytego sprzętu powstałego ze sprzętu w postaci małogabarytowych urządzeń gospodarstwa domowego; sprzętu oświetleniowego; narzędzi elektrycznych i elektronicznych z wyjątkiem wielkogabarytowych, stacjonarnych narzędzi przemysłowych, zabawek, sprzętu rekreacyjnego i sportowego oraz przyrządów do nadzoru i kontroli:
 - o poziomu odzysku w wysokości 70 % masy zużytego sprzętu,

- o poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytego sprzętu w wysokości 50 % masy zużytego sprzętu,
- dla zużytych gazowych lamp wyładowczych - poziomu recyklingu części składowych, materiałów i substancji pochodzących ze zużytych lamp w wysokości 80 % masy tych zużytych lamp.
- osiągnięcie od 1 stycznia 2008 r. poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych w wysokości 4 kg/mieszkańca/rok.

Pozostałe odpady

Zużyte opony

W okresie od 2007 r. do 2018 r. celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu zagospodarowania zużytych opon, w tym osiągnięcie poziomów odzysku i recyklingu zużytych opon:

- 2007 r. – odzysk - 75%; recykling – 15%
- 2010 r. – odzysk - 85%; recykling – 15%
- 2018 r. – odzysk - 100%; recykling – 20%

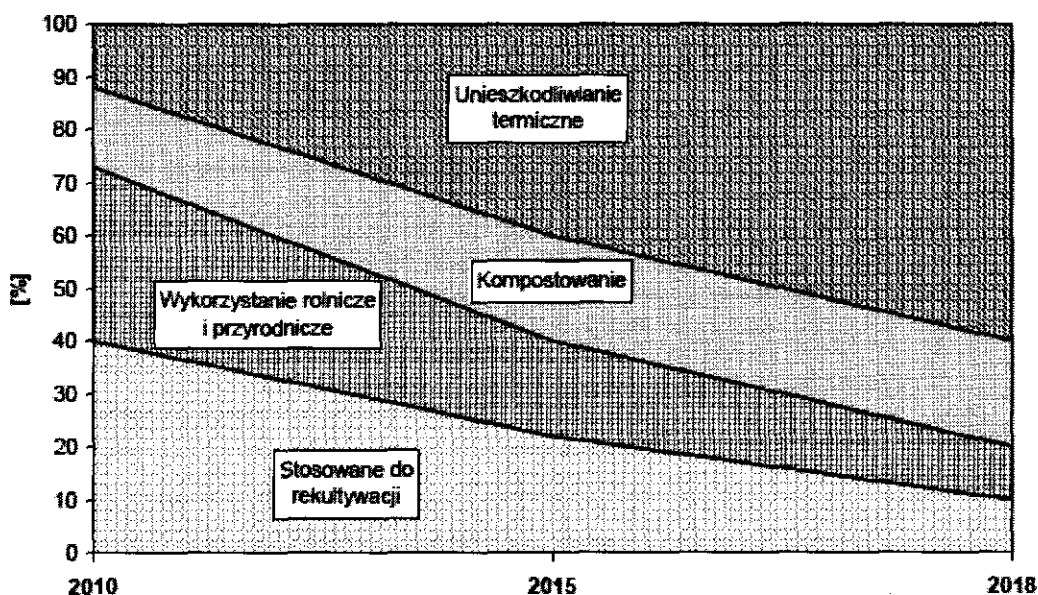
Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej

W okresie od 2007 r. do 2018 r. celem nadrzędnym jest rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontów, budowy i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku, aby osiągnąć następujące poziomy odzysku: 50% w 2010 r. oraz 80% w 2018 r.

Komunalne osady ściekowe

W perspektywie do 2018 r. podstawowe cele w gospodarce komunalnymi osadami ściekowymi są następujące:

- całkowite ograniczenie składowania osadów ściekowych,
- zwiększenie ilości komunalnych osadów ściekowych przetwarzanych przed wprowadzeniem do środowiska oraz osadów przekształcanych metodami termicznymi,
- maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego, zgodnie z celami przedstawionymi na Rysunku poniżej

Rysunek 5 Zmiany w strukturze odzysku i unieszkodliwiania osadów z komunalnych oczyszczalni ścieków w perspektywie do 2018 r.

Odpady opakowaniowe

- Zmniejszenie udziału odpadów opakowaniowych w strumieniu odpadów komunalnych.
- Wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych.

Uzyskanie następujących poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych z podziałem na poszczególne rodzaje materiału opakowaniowego latach 2008 - 2014 przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 43. Roczne poziomy odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych do roku 2014.

L.p.	Rodzaj produktu z którego powstał odpad	do 2008		do 2010		do 2014	
		poziom %		poziom %		poziom %	
		odzysk	recykling	odzysk	recykling	odzysk	recykling
1	Opakowania (ogółem)	50	27	53	35	60	55
2	Opakowania z tworzyw sztucznych	-	16*	-	18*	-	22,5*
3	Opakowania z aluminium	-	41	-	45	-	50
4	Opakowania ze stali	-	25	-	33	-	50
5	Opakowania z papieru i tektury	-	49	-	52	-	60
6	Opakowania ze szkła	-	39	-	43	-	60
7	Opakowania z drewna	-	15	-	15	-	15

* do poziomu recyklingu zalicza się wyłącznie recykling, w wyniku którego otrzymuje się produkt wykonany z tworzywa sztucznego

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz.U. z 2007 r. Nr 109 poz. 752)

5.2. Cele przyjęte za Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami

Zgodnie z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2010 zapobieganie i minimalizacja wytwarzania odpadów są priorytetem w ustanowionej w prawie wspólnotowym hierarchii postępowania z odpadami, stanowiące jednocześnie cel, dla osiągnięcia którego kraje członkowskie Unii Europejskiej mają obowiązek podejmować odpowiednie działania.

Osiągnięcie założonego celu nie dotyczy tylko bezpośredniego gospodarowania odpadami lecz uzależnione jest od wielu innych czynników. Powiązane jest ze wzrostem gospodarczym, stopniem wdrażania przez przedsiębiorców najlepszych dostępnych technik (BAT) jak również zamożnością społeczeństwa.

Decyzje o zapobieganiu odpadów powinny powstawać już na etapie fazy projektowej wyrobu, jego wytwarzania i użytkowania, a nie dopiero na końcu ostatecznego zagospodarowania odpadów powstających z tych wyrobów po zakończeniu cyklu jego eksploatacji.

Zgodnie z KPGO 2010, na szczeblu krajowym będą podejmowane przede wszystkim następujące działania:

- o kontynuacja badań nad nowymi technologiami, przyczyniającymi się do zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów oraz zmniejszenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- o wspieranie prowadzenia niskoodpadowych technologii produkcji oraz zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,
- o promowanie wdrażania systemu zarządzania środowiskowego,
- o intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno – edukacyjnej w tym zakresie,

- o realizacja „Krajowego planu działań w zakresie zielonych zamówień publicznych na lata 2007 – 2009 oraz wersji na kolejne lata w zakresie zamówień publicznych.

Podstawowym celem w zakresie gospodarowania odpadami powstającymi w sektorze komunalnym jest objęcie wszystkich mieszkańców województwa zorganizowaną zbiórką odpadów i wyeliminowaniem niekontrolowanego wprowadzania odpadów do środowiska. Ponadto niezbędne jest rozszerzenie selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, rozwój selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych oraz zintensyfikowanie działań zmierzających do likwidacji, rekultywacji bądź modernizacji nieefektywnych lokalnych składowisk odpadów a także utworzenie jedenastu Międzygminnych Kompleksów Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych.

Celami w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi są:

- o zapewnienie objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów, dla którego minimalne wymagania określono w KPGO 2010,
- o zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym w szczególności doprowadzenie do sytuacji, że w 2013 r. nie będzie składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji więcej niż 50% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- o zmniejszenie masy składowanych odpadów komunalnych do maksymalnie 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.,
- o zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2010 r. więcej niż 75% masy tych odpadów wytworzonych w 1995r., w 2013 r. nie więcej niż 50%.
- o zredukowanie liczby składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, na których są składowane odpady komunalne,
- o zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich składowisk niespełniających wymogów prawa i standardów Unii Europejskiej,
- o tworzenie, prowadzenie i doskonalenie międzygminnych kompleksów unieszkodliwiania odpadów komunalnych (zwanych w KPGO 2010 zakładami zagospodarowania odpadów),
- o wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów i „dzikich wysypisk”,
- o zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- o rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania,

Cele w zakresie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi oraz przemysłowymi na terenie Województwa Kujawsko – Pomorskiego są zbieżne z celami zapisanymi w KPGO 2010.

5.3. Zakładane cele dla Powiatu Inowrocławskiego

Cele krótkoterminowe – 2008 – 2011:

- o objęcie 100% mieszkańców gmin Powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych,
- o zwiększenie kontroli i egzekwowanie realizacji zapisów w wydawanych decyzjach w zakresie gospodarki odpadami,
- o kontynuowanie współpracy z gminami Powiatu Inowrocławskiego oraz gminami sąsiednich Powiatów w celu rozwiązań powiązań regionalnych w ramach przypisanych MKUOK (w przypadku gmin Powiatu Inowrocławskiego będzie to **MKUOK Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Giebnia - Inowrocław oparty o składowisko odpadów w Giebnii oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu**).
- o kontynuowanie współpracy z gminami przy likwidacji wyrobów zawierających azbest,
- o analiza systemu monitoringu planu gospodarki odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości uzyskania odpowiednich danych,

- o propagowanie selektywnej zbiórki odpadów w tym szczególnie odpadów opakowaniowych i komunalnych ulegających biodegradacji, na terenie Powiatu Inowrocławskiego,
- o rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych, a także odpadów elektrycznych i elektronicznych,
- o podnoszenia świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców Powiatu, poprzez organizację różnego rodzaju akcji, informacji w mediach (gazeta, internet) oraz propagowanie technologii i działań „przyjaznych środowisku”.

Cele długoterminowe – 2012 – 2015:

- o doskonalenie organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Powiecie,
- o dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- o dalszy rozwój świadomości ekologicznej i społecznej mieszkańców,
- o promowanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- o dalszy rozwój odzysku i unieszkodliwiania odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych a także odpadów elektrycznych i elektronicznych na terenie Powiatu.

Osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku odpadów opakowaniowych oraz komunalnych ulegających biodegradacji w poszczególnych latach będzie praktycznie niewykonalne w przypadku realizacji tych działań przez gminy Powiatu w sposób samodzielny i niesystemowy.

Niepełna realizacja obowiązku selektywnego zbierania odpadów, a także przekraczanie limitów dozwolonego składowania odpadów biodegradowalnych na składowiskach będą karane przez WIOŚ w wysokościach określonych w art. 79a ustawy o odpadach.

Dlatego też Powiat Inowrocławski wraz z poszczególnymi gminami w ramach przyszłego systemu powinien:

1. W najbliższym czasie należy na podstawie istniejących przepisów prawnych:
 - zwiększyć kontrolę transportu odpadów, przez inspekcję transportu drogowego oraz wprowadzić kompleksowe kontrole przy udziale służb celnych i inspekcji ochrony środowiska;
 - przy realizacji programów nauczania przywiązywać większą wagę do gospodarki odpadami oraz kształtowania właściwych postaw i nawyków u dzieci i młodzieży.
2. Należy objąć wszystkich mieszkańców zorganizowanymi systemami zbierania odpadów, w szczególności odpadów opakowaniowych, odpadów niebezpiecznych pochodzących z gospodarstw domowych, odpadów ulegających biodegradacji z uwzględnieniem selektywnej zbiórki „u źródła”, aby zapewnić odpowiedni poziom odzysku i recyklingu. Ponadto należy zgodnie z wydanymi aktami prawnymi stworzyć punkty zbiórki odpadów elektrycznych i elektronicznych.
3. Należy wzmocnić ofertę edukacyjną dla małych i średnich przedsiębiorstw o możliwości wykorzystywania środków z WFOŚiGW, NFOŚiGW oraz środków unijnych w zakresie dostosowania prowadzonej gospodarki odpadami do standardów unijnych.

Przyjęto siedem zasadniczych założeń dla rozwoju gospodarki odpadami możliwych do realizacji w Powiecie:

- o zintegrowane podejście do gospodarki odpadami,
- o zapewnienie zorganizowanej zbiórki dla wszystkich frakcji odpadów,
- o minimalizacja ilości odpadów oraz zmniejszenie ich potencjału szkodliwości,
- o wzrost recyklingu, w tym recyklingu organicznego,
- o składowanie wyłącznie tych odpadów których nie można pozbyć się w inny sposób,
- o zwiększony udział edukacji ekologicznej
- o efektywna ochrona zdrowia i życia ludności oraz środowiska przed odpadami.

Realizacja tych założeń jest zgodna z głównymi zasadami gospodarowania odpadami wynikającymi z prawa unijnego i krajowego, a w szczególności z:

- o hierarchią postępowania z odpadami,

- o zasadą bliskości,
- o zasadą samowystarczalności w skali kraju (i regionu) - stworzenia zintegrowanej sieci instalacji i urządzeń i pozwole na osiągnięcie zasadniczego celu - wdrożenia najlepszej praktycznej (wykonalnej) opcji gospodarowania odpadami, spełniającej wymogi ochrony środowiska.

6. Projektowany system gospodarki odpadami (zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie)

Przyjęto zasadnicze założenie, że gospodarka odpadami w Powiecie Inowrocławskim będzie realizowana jako system zintegrowany, zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Zintegrowana gospodarka odpadami jest procesem systematycznego wdrażania rozwiązań organizacyjnych technologicznych i strategicznych, zapewniających minimalizację wytwarzania odpadów oraz racjonalny odzysk lub unieszkodliwianie wszystkich wytwarzanych odpadów przy spełnieniu wymagań ochrony środowiska oraz minimalizacji całkowitych kosztów.

Wdrożenie zintegrowanej gospodarki odpadami powinno opierać się na pięciu podstawowych zasadach, tj.:

- uwzględnieniu w planowaniu koncepcji gospodarki odpadami kombinacji wielu metod postępowania z nimi (odzysku, unieszkodliwiania),
- przeanalizowaniu kilku scenariuszy o zróżnicowanych udziałach poszczególnych metod postępowania z odpadami, a następnie wyborze optymalnego scenariusza przy uwzględnieniu kryteriów technologicznych, ekonomicznych i ekologicznych,
- uwzględnieniu w planowaniu zintegrowanego systemu gospodarki odpadami wszystkich uwarunkowań, w tym: politycznych, społeczno-gospodarczych, technicznych, technologicznych, finansowych, organizacyjnych, środowiskowych,
- bieżącym monitoringu i kontroli systemu w trakcie jego realizacji i eksploatacji, reagowanie na zmiany uwarunkowań, które stanowiły podstawę opracowania systemu gospodarki odpadami (w tym np. ilości, składu i właściwości odpadów, podstaw prawnych gospodarki odpadami, analiz marketingowych dotyczących odzyskiwanych surowców, energii itp.) i wprowadzanie niezbędnych korekt,
- uzyskaniu społecznej akceptacji dla projektowanego systemu gospodarki odpadami.

Prawidłowa gospodarka odpadami należy do zasadniczych problemów ochrony środowiska. Nowa polska legislacja z zakresu ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami postawiła szereg wymagań dotyczących sposobu rozwiązania tego problemu. Do zasadniczych instrumentów, które umożliwią rozwój racjonalnej gospodarki odpadami, należy zaliczyć opracowywanie i wdrażanie planów gospodarki odpadami na wszystkich poziomach podziału administracyjnego kraju, od skali krajowej do poziomu gminnego.

6.1. Projektowany system gospodarki odpadami

Przy opracowywaniu planu działań w sferze gospodarki odpadami komunalnymi dla Powiatu Inowrocławskiego kierowano się następującymi przesłankami:

1. Docelowym rozwiązaniem dla gmin Powiatu zgodnie z zapisami w WPGO dla województwa Kujawsko - Pomorskiego 2010 powinien być **MKUOK Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Giebnia - Inowrocław oparty o składowisko odpadów w Giebni oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu**.
2. Gminy korzystające z usług MKUOK powinny być w zgodzie z zasadą „bliskości” wyrażoną w ustawie o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U.2007 nr. 39 poz. 251, z późn. zm.). Przyjęto, że optymalna odległość centrum gminy (po drogach) nie będzie większa niż 50 km od Zakładów. W przypadku konieczności dowozu odpadów (lub surowców) z większej odległości, należy rozważyć budowę stacji przeładunkowych.
3. Założono, że z poszczególnych gmin wszystkie odpady będą kierowane do MKUOK, natomiast pozostały balast będzie składowany na lokalnych składowiskach do czasu ich wypełnienia lub konieczności ich zamknięcia z innych powodów. W takim przypadku pozostałe odpady komunalne kierowane będą na najbliższe funkcjonujące

- o Ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U.2005 Nr. 175 poz. 1458).
- o Ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (tekst jednolity Dz.U.2007 Nr.90 poz. 607).

[illegible]

Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Giebnia - Inowrocław
oparty o składowisko odpadów w Giebni oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych

w Inowrocławiu będzie swoim zasięgiem obejmował około 208 tys. mieszkańców z następujących gmin:

- o **powiat inowrocławski:** m. Inowrocław, m. i gm. Gniewkowo, m. i gm. Janikowo, m. i gm. Kruszwica, m. i gm. Pakość, gm. Dąbrowa Biskupia, gm. Inowrocław, gm. Rojewo, gm. Złotniki Kujawskie,
- o **powiat mogileński:** m. i gm. Mogilno, m. i gm. Strzelno, gm. Jeziora Wielkie.

6.2. Projektowany system zbiórki odpadów

Konieczność wprowadzenia systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie gmin wynika z obowiązku nałożonego na gminę przez zapisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach oraz ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Osiągnięcie zakładanych celów w zakresie zbierania odpadów komunalnych wymaga realizacji następujących działań:

- kontrolowania przez poszczególne gminy Powiatu Inowrocławskiego stanu zawieranych umów przez właścicieli nieruchomości z firmami odbierającymi odpady, co skutować powinno objęciem stosownymi umowami 100 % mieszkańców;
- kontrolowania przez poszczególne gminy Powiatu Inowrocławskiego sposobów i zakresu wypełniania przez podmioty posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości ustaleń zawartych w ww. zezwoleniach dotyczących metod oraz miejsc prowadzenia odzysku i unieszkodliwiania odpadów;
- doskonalenie systemów ewidencji wytwarzanych, poddawanych odzyskowi oraz unieszkodliwianiu odpadów komunalnych.

6.2.1. Proponowane założenia odnośnie segregacji odpadów w Powiecie Inowrocławskim.

Właściciele nieruchomości mają obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych, z podziałem na:

- odpady surowcowe w tym: makulatura i opakowania kartonowe, butelki szklane, tworzywa sztuczne (opakowania chemii gospodarczej, butelki PET, torebki plastikowe i reklamówki), puszki metalowe itp.;
- odpady biodegradowalne, o ile nie są zagospodarowane we własnym zakresie:
 - o odpady kuchenne
 - o odpady zielone (roślinne)
- odpady zmieszane, (niesegregowane bądź balast z popiołem);
- ponadto, w dostosowaniu do indywidualnych potrzeb, należy wyodrębnić:
 - o odpady wielkogabarytowe;
 - o odpady budowlane;
 - o odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie odpadów komunalnych;
 - o zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych.

Proponowane sposoby segregacji odpadów na terenie objętym systemem.

Dla potrzeb selektywnej zbiórki odpadów stosuje się odpowiednio oznakowane (logo, adres, nr telefonu i nazwa przedsiębiorstwa wywozowego oraz rodzaj zbieranego asortymentu odpadów) pojemniki lub worki.

Sposób segregacji:

- o zabudowa jednorodzinna – system segregacji „u źródła” czyli pojemniki lub worki do segregacji umiejscowione na posesji, segregacja u źródła możliwa jest również do zastosowania w zabudowie wielorodzinnej w miejscach gdzie nie możliwe jest ustawienie kontenerów do segregacji „na donoszenie”,
- o zabudowa wielorodzinna – system segregacji „na donoszenie” czyli zestawy kontenerów na poszczególne frakcje odpadów umiejscowione w ogólnodostępnych punktach.

Odpady surowcowe:

- a) w zabudowie jednorodzinnej składane są one do pojemników lub worków i przekazywane podmiotowi uprawnionemu zgodnie z harmonogramem;
- b) w zabudowie wielorodzinnej składane są w zestawach kontenerów umieszczonych w ogólnodostępnych punktach, ilość takich punktów powinna zostać ustalona w oparciu o zasadę, że 1 punkt powinien przypadać na ok. 150 mieszkańców;

Selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych w lokalnych punktach ich gromadzenia (zestawach pojemników) obejmująca papier, szkło kolorowe i białe, tworzywa sztuczne oraz opakowania wielomateriałowe powinna być prowadzona zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 października 2005 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami opakowaniowymi (Dz. U. Nr 219, poz. 1858):

- Do pojemników na papier, tekturę opakowaniową i nieopakowaniową nie należy wrzucać odpadów, których możliwość odzysku jest wątpliwa, m.in.: opakowań z pozostałością (np. żywności, wapna, cementu), opakowań wielowarstwowych, kalki technicznej, prospektów, foliowanych i lakierowanych katalogów,
- Do pojemników na opakowania szklane należy wrzucać szkło z podziałem na białe – kolorowe; Nie należy natomiast wrzucać odpadów, których możliwość odzysku jest wątpliwa, m.in.: ceramiki (porcelana, naczynia typu arco, talerze, doniczki), luster, szkła budowlanego (szyby okienne, szkło zbrojone), szyb samochodowych, szklanych opakowań farmaceutycznych i chemicznych z pozostałościami zawartości,
- Do pojemników na opakowania z tworzyw sztucznych oraz wielomateriałowe nie należy wrzucać odpadów, których możliwość odzysku jest wątpliwa, m.in.: tworzyw sztucznych pochodzenia medycznego, mokrych folii, opakowań i butelek po olejach i smarach, puszek i pojemników po farbach i lakierach, opakowań po środkach chwasto- i owadobójczych.

Odpady ulegające biodegradacji:

- a) w zabudowie jednorodzinnej, o ile nie są zagospodarowywane we własnym zakresie, zbierane są do pojemnika lub worka na odpady biodegradowalne i przekazywane podmiotowi uprawnionemu zgodnie z harmonogramem,
- b) w zabudowie wielorodzinnej odpady te powinny być składane do specjalnych pojemników ustawionych przy zestawach kontenerów do segregacji odpadów surowcowych.

Powstające na terenie nieruchomości odpady biodegradowalne, które nie są gromadzone w workach przeznaczonych do ich zbiórki, mogą być kompostowane we własnym zakresie przez właścicieli nieruchomości:

- a) położonych na terenach wiejskich,
- b) ogrodów i działek położonych na terenach ogrodów działkowych,
- c) gospodarstw rolnych na terenach miejskich.

Kompostowanie odpadów nie może być uciążliwe.

Odpady zmieszane (niesegregowane).

W tym balast i popiół składane są do pojemników lub kontenerów i przekazywane podmiotowi uprawnionemu zgodnie z harmonogramem; W wypadku zanieczyszczenia lub zmieszania różnych rodzajów odpadów zbieranych selektywnie są one traktowane jako odpady niesegregowane (zmieszane).

Odpady wielkogabarytowe:

O ile nie są zagospodarowywane we własnym zakresie, składane są do oddzielnych kontenerów dostarczonych przez podmiot uprawniony lub wystawiane w uzgodnionym miejscu, z którego są odbierane przez podmiot uprawniony.

Odpady budowlane:

Odpady stanowiące pozostałości po remoncie i modernizacji lokali, np. gruz itp., powinny być gromadzone w specjalnych pojemnikach (kontenerach), w sposób niepowodujący pylenia.

Odpady niebezpieczne:

Wytwarzane w grupie odpadów komunalnych, powinny być przekazywane do mobilnego punktu odbioru odpadów niebezpiecznych lub bezpośrednio do gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych.

Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny:

Pochodzący z gospodarstw domowych właściciele nieruchomości:

- a) przekazują do sprzedawcy detalicznego lub hurtowego, jeżeli nabywają sprzęt nowy tego samego rodzaju,
- b) przekazują do punktu zbierania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 16 ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1495);
- c) wystawiają w miejscu odbierania odpadów, w terminach podanych przez podmiot uprawniony do odbioru odpadów komunalnych.

6.2.2. Rodzaje urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych

Pojemniki i kontenery przeznaczone do gromadzenia odpadów komunalnych powstałych na terenie nieruchomości spełniać muszą następujące wymagania:

- muszą być dostosowane do urządzeń załadunkowych pojazdów służących do ich opróżniania,
- muszą spełniać wymagania określone w Polskich Normach,
- wprowadzane do użytku nowe pojemniki muszą posiadać, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. nr 166, poz. 1360 z późn. zm.), certyfikat lub deklarację zgodności.

Proponuje się następujące rodzaje i pojemności urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych:

- kosze uliczne o pojemności od 20 l do 110 l,
- worki na odpady surowcowe o pojemności 80 l, 100 l, 120 l, 240 l,
- pojemniki na odpady surowcowe o pojemności 110 l, 120 l, 240 l, 1100 l,
- pojemniki na odpady biodegradowalne o pojemności 120 l, 240 l,
- pojemniki na odpady zmieszane o pojemności 110 l, 120 l, 240 l, 1100 l,
- kontenery przeznaczone do selektywnej zbiórki odpadów surowcowych o pojemności od 800 l do 7000 l,
- kontenery na odpady zmieszane o pojemności od 700 l do 8000 l.

6.2.3. Pojemność urządzeń do zbierania odpadów.

Dla nieruchomości z lokalami mieszkalnymi sumaryczne pojemności poszczególnych rodzajów urządzeń do zbierania odpadów powinny zostać ustalone przez właściciela nieruchomości i podmiot uprawniony w oparciu o tygodniowe wskaźniki nagromadzenia odpadów oraz dostosowany do nich cykl odbioru - minimum:

- 3 litry/mieszkańca dla odpadów biodegradowalnych;
- 2 litry/mieszkańca dla odpadów surowcowych;
- 5 litrów/mieszkańca dla odpadów komunalnych zmieszanych.

Dla nieruchomości z lokalami użytkowymi sumaryczne pojemności poszczególnych rodzajów urządzeń do zbierania odpadów powinny zostać ustalone przez właściciela nieruchomości i podmiot uprawniony w oparciu o przyjęte tygodniowe wskaźniki nagromadzenia odpadów (łącznie wszystkich rodzajów) oraz dostosowany do nich cykl odbioru, wynoszące - minimum:

- dla zakładów rzemieślniczych, produkcyjnych i usługowych o charakterze produkcyjnym - 10 l na każdego zatrudnionego,
- dla lokali usługowych o charakterze nieprodukcyjnym - 6 litrów na każdego zatrudnionego,
- dla lokali handlowych:
 - do 1000 m² - na każde 100 m² pojemnik o pojemności co najmniej 100 l,
 - powyżej 1000 m² - pojemnik o pojemności co najmniej 1000 l,
- dla lokali gastronomicznych - 10 l na jedno miejsce konsumpcyjne,
- dla punktów handlowych i gastronomicznych poza lokalem - 10 l na każdego zatrudnionego pracownika, jednak co najmniej jeden pojemnik o pojemności 100 l,
- dla ulicznych punktów tzw. małej gastronomii - co najmniej jeden pojemnik 100 l.

Dla nieruchomości z obiektami użyteczności publicznej sumaryczne pojemności poszczególnych rodzajów urządzeń do zbierania odpadów powinny zostać ustalone przez właściciela nieruchomości i podmiot uprawniony w oparciu o przyjęte tygodniowe wskaźniki nagromadzenia odpadów (łącznie wszystkich rodzajów) oraz dostosowany do nich cykl odbioru, wynoszące - minimum:

- dla szkół wszelkiego typu, przedszkoli, żłobków – 3 litry na każdego studenta, ucznia, dziecko i pracownika,
- dla szpitali (z wyłączeniem oddziałów zakaźnych), internatów, sanatoriów, hoteli, pensjonatów itp. - 10 l na jedno łóżko,
- dla urzędów, instytucji, biur itp. – 3 litry na każdego pracownika.

7. Harmonogram realizacji przedsięwzięć i koszty wdrażania PGO

W celu poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, oraz rozwoju systemu na terenie Powiatu Inowrocławskiego należy zrealizować przedsięwzięcia opisane w harmonogramie na lata 2008 – 2015.

Tabela 44. Harmonogram najważniejszych przedsięwzięć na lata 2008-2015 oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację oraz potencjalne źródła ich finansowania.

Lp.	Przedsięwzięcie	Okres realizacji	Instytucja odpowiedzialna	Źródło finansowania
1	Objęcie 100% mieszkańców gmin Powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych.	2008 – 2009	Urzędy Miast i Gmin	budżety miast i gmin, fundusze ochrony środowiska, środki unijne, środki własne firm zajmujących się gospodarką odpadami na terenie miast i gmin,
2	Zwiększenie kontroli i egzekwowanie realizacji zapisów w wydawanych decyzjach w zakresie gospodarki odpadami,	2008 - 2011	Starostwo Powiatowe, WIOŚ	PFOŚiGW, budżet Starostwa, budżet WIOŚ
3	Kontynuowanie współpracy z gminami Powiatu Inowrocławskiego oraz Powiatu Mogileńskiego w celu stworzenia Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Giebnia - Inowrocław	2008 - 2011	Urzędy Miast i Gmin	WFOŚiGW, środki własne samorządów, fundusze unijne
4	Kontynuowanie współpracy z gminami przy likwidacji wyrobów zawierających azbest,	2008 - 2014	Urzędy Miast i Gmin	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne samorządów,
5	Bieżący monitoring planu gospodarki odpadami,	2008 - 2014	Starostwo Powiatowe	WFOŚiGW, PFOŚiGW, budżet Starostwa
6	Propagowanie selektywnej zbiórki odpadów w tym szczególnie odpadów opakowaniowych i komunalnych ulegających biodegradacji, na terenie Powiatu Inowrocławskiego	2008 - 2014	Urzędy Miast i Gmin	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne samorządów, fundusze unijne, środki własne firm zajmujących się gospodarką odpadami na terenie miast i gmin

7	Rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych, a także odpadów elektrycznych i elektronicznych.	2008 - 2014	Urzędy Miast i Gmin	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne samorządów, fundusze unijne, środki własne firm zajmujących się gospodarką odpadami na terenie miast i gmin
8	Podnoszenie świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców Powiatu, poprzez organizację różnego rodzaju akcji, informacji w mediach (gazeta, internet) oraz propagowanie technologii i działań „przyjaznych środowisku”,	2008 - 2015	Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin	WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki własne samorządów, fundusze unijne, środki własne firm zajmujących się gospodarką odpadami na terenie gmin

Źródło: Informacje własne Abrys na podstawie danych z Powiatu

8. Źródła finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami

Środki własne

Źródłami finansowania niniejszego Programu będą zarówno środki krajowe, jak i zagraniczne. Należy stwierdzić, że podstawowymi źródłami finansowania ochrony środowiska w nadchodzących latach będą zarówno środki własne inwestorów – przedsiębiorstw, jak i podmiotów komunalnych i samorządów lokalnych oraz fundusze Unii Europejskiej pochodzące z krajowych i regionalnych programów. Warto jednak zauważyć, że to na samorządach lokalnych i przedsiębiorstwach spoczywa obowiązek wdrożenia wymagań wspólnotowych m.in. w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz odpadowej. Obowiązki te znacznie niekiedy przewyższają możliwości budżetu danej jednostki. Będą się one musiały zatem wykazać aktywnością w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Działania często będą musiały być wspierane kredytami i pożyczkami bankowymi.

Fundusze ekologiczne

Istotnym wsparciem dla inwestorów będzie dofinansowanie działań proekologicznych z celowych funduszy ekologicznych – Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. W związku z poprawą stanu środowiska rola tych funduszy będzie malała ze względu na wnoszenie niższych opłat i kar w związku z gospodarczym korzystaniem ze środowiska. W 2006 r. WFOŚiGW w Toruniu wydatkował w formie dotacji inwestycyjnych około 15 mln zł., a w formie pożyczek ponad 126 mln zł.

Środki Unii Europejskiej

W wyniku akcesji do Unii Europejskiej rozszerzyły się możliwości wykorzystania funduszy zagranicznych, które w latach 2007-2015 będą pełniły ważną rolę w finansowaniu ochrony środowiska, zwłaszcza w kierunku mobilizowania środków krajowych i funduszy własnych podmiotów realizujących inwestycje w celu uzupełniania montażu finansowego. Tym niemniej skuteczne wykorzystanie środków UE wymagać będzie spełnienia kilku warunków. Pierwszeństwo w finansowaniu będą miały przedsięwzięcia niezbędne dla realizacji środowiskowych zobowiązań Traktatu Akcesyjnego a więc dotyczące przede wszystkim realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych. W odniesieniu do finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej największe znaczenie ze środków UE ma Fundusz Spójności, z którego na realizację PO Infrastruktura i Środowisko planuje się przeznaczyć około 21,5 mld euro w latach 2007-2013. Istotne znaczenie w finansowaniu przedsięwzięć będzie miał także Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ze środkami w skali kraju w wysokości prawie 2 mld euro z przeznaczeniem w większości na realizację wojewódzkich Regionalnych Programów Operacyjnych. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 oceniono wkład wspólnotowy odnośnie Osi Priorytetowej 4 (Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej) na około 57 mln euro finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Kolejnym

istotnym funduszem jest Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, który finansować będzie przedsięwzięcia ujęte w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (PROW). Szacuje się, że na Oś II PROW ujmującą m. in. współfinansowanie (80%) programów rolno-środowiskowych, płatności dla obszarów Natura 2000 i związane z wdrażaniem Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz zalesianie przeznacza się w skali kraju ok. 5,5 mld euro.

Inne źródła zagraniczne

W październiku 2004 r. Rząd RP podpisał dwie umowy, które umożliwiają korzystanie z dodatkowych, obok funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, źródeł bezzwrotnej pomocy zagranicznej, które w znaczącej części są i będą przeznaczane na działania w zakresie ochrony środowiska: Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Przyznana Polsce kwota w wysokości 533,51 mln euro została przeznaczona do wykorzystania w latach 2004-2009. W odniesieniu do niniejszego Programu ww. środki mogą finansować przedsięwzięcia związane z odnawialnymi źródłami energii oraz termomodernizacjami. Szczegółowe informacje w zakresie MFEOG i NMF znajdują się na stronach internetowych Ministerstwa Środowiska www.mos.gov.pl.

Środki budżetowe

Specyfiką systemu finansowania ochrony środowiska jest to, że większą część wydatków ponoszą przedsiębiorstwa, fundusze ekologiczne i samorządy terytorialne, natomiast udział środków budżetu jest mały, na poziomie kilku procent. Podobnie oszacowano niski udział tych środków w finansowaniu niniejszego Programu. W oparciu o analizę źródeł finansowania działań w zakresie ochrony środowiska w ostatnich latach w Polsce i województwie kujawsko-pomorskim należy stwierdzić, że środki budżetu państwa na realizację ochrony środowiska wyniosą od 5 do 10% wszystkich nakładów.

9. Analiza oddziaływania projektu planu na środowisko oraz wnioski z analizy i sposób ich uwzględnienia w planie.

Projektowany system gospodarki odpadami stanowi aktualizację uchwalonego w 2004 r. Planu Gospodarki Odpadami Powiatu Inowrocławskiego i jest zgodny z ustaleniami Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2010 oraz Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko - Pomorskiego 2010 oraz spełnia podstawowe uwarunkowania wynikające z Polskich i Unijnych przepisów określających zasady ochrony środowiska.

Zakres aktualizacji PGO dla Powiatu Inowrocławskiego odpowiada zasadom zrównoważonego rozwoju oraz przepisami prawa polskiego i europejskiego, szczególnie w odniesieniu do minimalizacji substancji biodegradowalnych deponowanych na składowiskach, odzysku odpadów opakowaniowych oraz wdrażania nowoczesnych technologii przetwarzania odpadów.

Dokument ten promuje stworzenie w regionie nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarki odpadami, zgodnego z zasadami rozwoju zrównoważonego polegającego na zapobieganiu i minimalizacji ilości wytworzonych odpadów, ograniczaniu szkodliwych właściwości odpadów niebezpiecznych oraz wykorzystaniu właściwości materiałowych i energetycznych odpadów.

W okresie obowiązywania planu to jest od roku 2003 nastąpiła wyraźna poprawa gospodarki odpadami komunalnymi w odniesieniu do segregacji odpadów „u źródła”, odzysku odpadów opakowaniowych i niebezpiecznych oraz zbierania odpadów wielkogabarytowych i wyeksploatowanego sprzętu i urządzeń na terenach miejskich. W najbliższym okresie należy kontynuować i utrwalać powyższe działania oraz usprawnić system zbierania i odbioru odpadów również z terenów wiejskich.

Przedstawione w projekcie planu działania winny być uwzględnione i uszczegółowione w gminnych planach gospodarki odpadami, ze szczególnym wyróżnieniem następujących zagadnień:

- o systematyczne podnoszenie poziomu wiedzy lokalnej ludności na temat zasad przyjętego systemu gospodarki odpadami oraz przyrodniczych i społecznych strat spowodowanych nieprawidłowym postępowaniem z odpadami, realizowane poprzez prelekcje, ulotki, konkursy, z wykorzystaniem lokalnych środków masowego przekazu,
- o stworzenie gminnych systemów zbierania i transportu odpadów komunalnych uwzględniających segregację odpadów „u źródła”, w tym selektywne gromadzenie odpadów niebezpiecznych oraz okresowe zbieranie odpadów wielkogabarytowych i wyeksploatowanych urządzeń elektrycznych i elektronicznych,
- o budowa na szczeblu gminy skutecznego systemu egzekwowania realizacji ustaleń gminnych PGO przez mieszkańców gminy, zwalczanie niewłaściwych praktyk w tym przedmiocie oraz wiarygodnego ewidencjonowania danych dotyczących wytwarzania i zbierania odpadów,
- o zawiązywanie celowych związków gmin nakierowanych na wspólną realizację zadań dotyczących gospodarki odpadami,
- o podjęcie działań mających na celu wprowadzenie, w ramach prawa miejscowego, obowiązku opłat za usuwanie i zagospodarowanie odpadów przez osoby fizyczne na rzecz gminy, która stałaby się jedyną stroną w umowach z podmiotami świadczącymi usługi w zakresie odbioru i dalszego postępowania z odpadami komunalnymi powstającymi na terenie danej gminy,
- o uwzględnienie w gminnych planach gospodarki odpadami harmonogramu zamykania i rekultywacji składowisk odpadów komunalnych wraz z określeniem sposobu finansowania.

Dzięki wprowadzeniu systemowego podejścia do gospodarowania odpadami na terenie gmin Powiatu Inowrocławskiego będą osiąganе podstawowe cele w zakresie zmniejszania ilości odpadów trafiających do środowiska, a powstające odpady w coraz większym stopniu będą odzyskiwane i wykorzystywane ponownie. Celem realizacji tego systemu będzie kierowanie na składowiska wyłącznie tych odpadów, których nie da się wyeliminować lub ponownie przerobić. Składowanie pozostałości będzie odbywać się w sposób dopuszczalny z punktu widzenia ochrony środowiska i rozwoju zrównoważonego.

Bardzo istotnym elementem podczas wdrażania i rozwoju systemu będzie respektowanie zasad gospodarowania odpadami na każdym etapie realizacji zamierzenia. Pamiętać jednak trzeba o naturalnym skądinąd zjawisku konfliktu interesów zakłócających logikę selekcji strumieni materiałowych.

Wnioski z analizy

Wdrożenie Planu gospodarki odpadami na terenie Powiatu Inowrocławskiego spowoduje m.in.:

- sprostanie wymogom prawa polskiego i Unii Europejskiej w dziedzinie gospodarowania odpadami,
- wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami,
- optymalizację transportu i tym samym minimalizację jego uciążliwości,
- maksymalny odzysk surowców wtórnych,
- likwidację „dzikich” składowisk odpadów,
- zminimalizowanie zagrożenia i niekorzystnego oddziaływania na wody podziemne, powierzchniowe, gleby i powietrze,
- zminimalizowanie uciążliwości dla mieszkańców i użytkowników środowiska,
- ograniczenie uciążliwości hałasowych i odorowych,
- wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie.

10. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów (wdrażania) pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości

10.1. Wdrożenie

Z punktu widzenia realizacji *Planu* można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim z uwagi na rolę, jaką pełnią. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu – Starostwo Powiatowe, Urzędy Miejskie i Urzędy Gmin,
- podmioty realizujące zadania – uczestnicy rynku usług w zakresie gospodarki odpadami,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty planu – Starosta, Wójtowie, Burmistrzowie, Prezydent Miasta, Zarząd Powiatu, Rady Gmin,
- społeczność – mieszkańcy - jako główny podmiot odbierający wyniki działań planu.

Włączanie do procesu wdrażania szerokiego grona partnerów zwiększa prawdopodobieństwo jego akceptacji i powoduje przejmowanie przez nich współodpowiedzialności tak za sukcesy jak i porażki. Stąd tak ważnym elementem jest uspołecznienie zarówno procesu planowania jak i podejmowania decyzji oraz przejrzystość procedur z udziałem partnerów społecznych. Istotne jest również zsynchronizowanie *Planu* z innymi programami działającymi w regionie, w celu zapewnienia maksymalnej ich synergii.

Najważniejsze zadania do realizacji podczas wdrażania *Planu*:

Na poziomie gmin:

- przekonanie o potrzebie i przygotowanie mieszkańców do wdrożenia,
- nowelizacja prawa miejscowego pod kątem dostosowania do potrzeb systemu (regulamin, ceny maksymalne),
- współpraca w opracowaniu systemu logistycznego,
- wdrożenie mechanizmów ekonomicznych mających zmobilizować przewoźników do podjęcia efektywnej selekcji „u źródła”,
- kontrole realizacji przez mieszkańców i przedsiębiorców obowiązków ustawowych.

Na poziomie Powiatu:

- weryfikacja treści wydawanych zezwoleń i decyzji w zakresie gospodarki odpadami,
- założenie baz danych,
- przygotowanie i złożenie wniosków do instytucji wspomagających,
- weryfikacja realizacji *Planu*.

10.2. Ewidencja i monitoring – zasady ogólne

Zgodnie z treścią ustawy o odpadach (oraz rozporządzeniami wykonawczymi do niej) wszystkie wytwarzane odpady powinny podlegać ewidencji ilościowo-jakościowej. Ewidencja dotyczy wszystkich posiadaczy odpadów z wyjątkiem gospodarstw domowych. Ewidencja odpadów winna być prowadzona przez podmioty prowadzące działalność wywozową. Dodatkowo osobną ewidencję prowadzi się na składowisku odpadów.

Ustawa o odpadach stanowi również, że przez urzędy marszałkowskie prowadzone są bazy danych pozwalające na bilansowanie ich w skali województwa, Powiatu i Gmin. Bazy te stanowią element systemu monitoringu. Powinien on być podstawowym źródłem informacji o odpadach wykorzystywanym przy opracowywaniu, wdrażaniu i ocenie realizacji planów gospodarki odpadami. Podstawowym celem systemów ewidencji i monitoringu jest określenie ilości odpadów na każdym z etapów systemu gospodarowania odpadami (od wytwórców do instalacji odzysku i unieszkodliwiania odpadów) oraz kontrola wytwórców odpadów i posiadaczy odpadów prowadzących działalność w zakresie zbierania i transportu odpadów oraz odzysku i unieszkodliwiania.

Monitoring wdrażania planu oznacza, że regularnie oceniane i analizowane będą:

- stopień realizacji przyjętych celów i wykonania działań,
- rozbieżność pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- przyczyny tych rozbieżności.

Mierniki społecznych efektów wdrażania planu są wielkościami wolnozmiennymi. Są wynikiem badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów planu przez ilość i jakość interwencji.

Zadaniem systemu monitoringu, kontroli i egzekwowania przepisów jest zapewnienie, aby wszystkie jednostki zobligowane do posiadania określonych zezwoleń czy pozwoleń

(w zakresie gospodarowania odpadami) rzeczywiście je posiadały i spełniały wszystkie warunki określone w decyzjach administracyjnych. Na podstawie zbiorczych zestawień danych uzyskanych od posiadaczy odpadów i informacji uzyskanych od wojewodów i starostów, marszałek województwa prowadzi wojewódzką bazę danych dotyczącą wytwarzania i gospodarowania odpadami wraz z rejestrem zezwoleń udzielonych w zakresie wytwarzania odpadów i gospodarki odpadami. Marszałek przygotowuje raport wojewódzki i przekazuje go ministrowi właściwemu do spraw środowiska.

Główne zadania związane z monitoringiem, kontrolą i egzekwowaniem przepisów to:

- monitoring i kontrola instalacji gospodarki odpadami,
- monitoring i kontrola przewoźników i pośredników (posiadaczy odpadów) zajmujących się gospodarowaniem odpadami,
- identyfikacja nielegalnych instalacji lub działań,
- egzekwowanie przepisów w związku z niedotrzymaniem warunków posiadania pozwoleń lub złamaniem wymogów czy obowiązujących norm.

Brak wyżej wymienionych elementów systemu monitoringu utrudni lub wręcz uniemożliwi wdrożenie ustalonej polityki i wykonanie zadań zaplanowanych w ramach budowy systemu gospodarki odpadami. Ustawa o odpadach stanowi, że wszystkie przedsiębiorstwa zajmujące się odzyskiem i unieszkodliwianiem oraz zbieraniem i transportem odpadów na prowadzenie tej działalności wymagają zezwolenia wydanego przez wojewodę lub starostę.

Rutynowy monitoring i kontrola posiadaczy odpadów powinny obejmować regularne wizyty przedstawicieli WIOŚ, którzy np. sprawdzą zapisy ewidencyjne, pobiorą próbki odpadów i oceniają wyniki działalności danego posiadacza. Samorządy lokalne powinny współuczestniczyć i wykorzystywać zbierane w tym systemie informacje. Wyniki i informacje mogą być także udostępnione do publicznego wglądu, jeżeli takie są założenia polityki władz lokalnych. Na wszelkie naruszenia warunków posiadania decyzji administracyjnych lub inne wykroczenia należy reagować natychmiast i w sposób stanowczy, zwłaszcza, jeśli mogą one spowodować poważne zagrożenia dla środowiska lub zdrowia ludzkiego.

Wprowadzenie i stosowanie formalnych systemów zarządzania środowiskowego i systemów kontrolnych związanych z działalnością i instalacjami odpadowymi (takich jak normy z serii ISO 14000) może ułatwić monitoring i egzekwowanie przepisów.

10.3. Monitoring i ocena realizacji zamierzonych celów

Monitoring odpadów jest elementem monitoringu środowiska i polega na systematycznym badaniu zmian ilościowych i jakościowych odpadów w celu kontroli wprowadzanych do środowiska zanieczyszczeń.

Monitorowanie realizacji planu ma umożliwić ocenę prawidłowości i efektywności działań oraz sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany zachodzące w otoczeniu poszczególnych gmin i Powiatu Inowrocławskiego.

W rzeczywistości bardzo trudno jest monitorować „cykl życia” odpadów. Nie tylko w naszym powiecie, ale w całym kraju strumień odpadów nie są dokładnie ewidencjonowane w miejscu ich wytwarzania, a ze względu na brak właściwej ewidencji odpadów czasem „giną” w kolejnych etapach łańcucha istnienia odpadów. Ponadto pozyskanie wszystkich danych o odpadach w pełnym zakresie jest w praktyce nieosiągalne. Należy zatem poddać analizie zarówno priorytety związane z określeniem strumienia odpadów jak i podmiotów na rynku gospodarki odpadami, które należy monitorować.

Oceniając system monitoringu należy podkreślić, że dla prawidłowego monitorowania gospodarowania odpadami – zarówno w skali kraju jak i Powiatu – konieczna jest regularnie prowadzona sprawozdawczość dla poszczególnych rodzajów odpadów. Źródła pozyskiwania informacji w tym zakresie stają się coraz zasobniejsze w dostarczane tam dane, co może świadczyć między innymi o coraz lepszej znajomości prawa przez podmioty działające na rynku odpadów jak również o aktywności instytucji kontrolujących obowiązki wynikające z obowiązujących przepisów. Należy jednak pamiętać, że realizacja tego zadania jest obecnie na początkowym etapie. Ograniczone środki finansowe, a co z tym się wiąże ograniczone zasoby ludzkie powodują, że nie wszystkie zadania mogą być w pełni realizowane, ani obecnie, ani w najbliższej przyszłości.

Poniżej przedstawiono w tabeli informacje do monitorowania PPGO dla Powiatu Inowrocławskiego według schematu z KPGO 2010.

Tabela 45. Informacje o wytwarzaniu i gospodarowaniu odpadami według KPGO 2010

L.p.	Informacje o wytwarzaniu i gospodarowaniu odpadami	Jednostki
	Ogólne	
1.	Masa odpadów wytworzonych - ogółem	Mg
2.	Odsetek masy odpadów wytworzonych poddanych recyklingowi (bez recyklingu organicznego)	%
3.	Odsetek masy odpadów wytworzonych poddanych recyklingowi organicznemu	%
4.	Odsetek masy odpadów wytworzonych poddanych termicznemu przekształcaniu z odzyskiem energii	%
5.	Odsetek masy odpadów wytworzonych wykorzystanych bezpośrednio na powierzchni ziemi	%
6.	Odsetek masy odpadów wytworzonych poddanych unieszkodliwianiu metodami biologicznymi	%
7.	Odsetek masy odpadów wytworzonych poddanych unieszkodliwianiu metodami termicznymi	%
8.	Odsetek masy odpadów wytworzonych poddanych składowaniu bez przetworzenia	%
9.	Wartość PKB	mld zł
10.	Odsetek zaktualizowanych wojewódzkich planów gospodarki odpadami	%
11.	Odsetek zaktualizowanych powiatowych planów gospodarki odpadami	%
12.	Odsetek zaktualizowanych gminnych planów gospodarki odpadami	%
13.	Odsetek decyzji wydanych przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w zakresie gospodarki odpadami, na które złożono odwołania	%
14.	Odsetek decyzji wydanych przez starostów w zakresie gospodarki odpadami, na które złożono odwołania	%
15.	Odsetek decyzji wydanych przez marszałków województw w zakresie gospodarki odpadami, na które złożono odwołania	%
16.	Odsetek decyzji wydanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska w zakresie gospodarki odpadami, na które złożono odwołania	%
17.	Odsetek decyzji wydanych przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w zakresie gospodarki odpadami, utrzymanych w postępowaniu odwoławczym	%
18.	Odsetek decyzji wydanych przez starostów w zakresie gospodarki odpadami, utrzymanych w postępowaniu odwoławczym	%
19.	Odsetek decyzji wydanych przez marszałków województw w zakresie gospodarki odpadami, utrzymanych w postępowaniu odwoławczym	%
20.	Odsetek decyzji wydanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska w zakresie gospodarki odpadami, utrzymanych w postępowaniu odwoławczym	%
21.	Środki finansowe wydatkowane na budowę lub modernizację instalacji gospodarki odpadami - ogółem	mln zł
22.	Środki finansowe wydatkowane na budowę lub modernizację instalacji gospodarki odpadami - z funduszy Unii Europejskiej	mln zł
23.	Środki finansowe wydatkowane na prace naukowo-badawcze w zakresie gospodarki odpadami	mln zł
24.	Liczba etatów w administracji centralnej w zakresie gospodarki odpadami	szt.
25.	Liczba etatów w administracji wojewódzkiej w zakresie gospodarki odpadami	szt.
26.	Liczba etatów w administracji powiatowej w zakresie gospodarki odpadami	szt.

27.	Liczba etatów w administracji gminnej w zakresie gospodarki odpadami	szt.
28.	Liczba wdrożonych systemów zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwach i instytucjach gospodarki odpadami	szt.
	Odpady komunalne	
29.	Odsetek mieszkańców objętych zorganizowanym systemem zbierania odpadów komunalnych	%
30.	Masa zebranych odpadów komunalnych - ogółem	mln Mg
31.	Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie	mln Mg
32.	Masa odpadów komunalnych zebranych jako zmieszane odpady komunalne	mln Mg
33.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych jako zmieszane, poddanych przetwarzaniu metodami mechaniczno-biologicznymi	%
34.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych jako zmieszane odpady komunalne, poddanych przetwarzaniu metodami termicznymi w spalarniach odpadów	%
35.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych jako zmieszane odpady komunalne, poddanych przetwarzaniu metodami termicznymi w współspalarniach odpadów	%
36.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych jako zmieszane odpady komunalne, składowanych bez przetwarzania	%
37.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych recyklingowi (bez recyklingu organicznego)	%
38.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych selektywnie, poddanych recyklingowi organicznego	%
39.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych selektywnie, poddanych termicznemu przekształcaniu w spalarniach odpadów (z odzyskiem energii)	%
40.	Odsetek odpadów komunalnych zebranych selektywnie, poddanych termicznemu przekształcaniu we współspalarniach odpadów (z odzyskiem energii)	%
41.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych selektywnie poddanych unieszkodliwianiu (poza składowaniem)	%
42.	Odsetek masy odpadów komunalnych zebranych selektywnie, poddanych składowaniu	%
43.	Masa odpadów komunalnych ulegających biodegradacji składowanych na składowiskach odpadów	mln Mg
44.	Iloraz masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji składowanych na składowiskach odpadów i masy tychże odpadów wytworzonych w 1995 r.	%
45.	Liczba czynnych składowisk odpadów, na których składowane są odpady komunalne - ogółem	szt.
46.	Liczba czynnych składowisk odpadów, na których składowane są odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie	szt.
47.	Pozostała do wypełnienia pojemność składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne - ogółem	m ³
48.	Pozostała do wypełnienia pojemność składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne przetworzone termicznie lub biologicznie	m ³
49.	Liczba instalacji do biologiczno-mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	szt.
50.	Moce przerobowe instalacji do biologiczno-mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	mln Mg
51.	Liczba spalarni zmieszanych odpadów komunalnych	szt.
52.	Moce przerobowe spalarni zmieszanych odpadów komunalnych	mln Mg
	Odpady niebezpieczne	
53.	Masa wytworzonych odpadów niebezpiecznych	tys. Mg

54.	Odsetek masy wytworzonych odpadów niebezpiecznych poddanych recyklingowi	%
55.	Odsetek masy wytworzonych odpadów niebezpiecznych poddanych termicznemu przekształceniu	%
56.	Odsetek masy wytworzonych odpadów niebezpiecznych składowanych bez przetworzenia	%
57.	Masa selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych	tys. Mg
58.	Odsetek masy selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych poddanych recyklingowi	%
59.	Odsetek masy selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych poddanych termicznemu przekształceniu	%
60.	Odsetek masy selektywnie zebranych komunalnych odpadów niebezpiecznych składowanych bez przetworzenia	%
61.	Masa pozostałych do zlikwidowania urządzeń zawierających PCB	tys. Mg
62.	Poziom odzysku olejów odpadowych	%
63.	Poziom recyklingu (regeneracji) olejów odpadowych	%
64.	Masa wprowadzonych na rynek przenośnych baterii i akumulatorów	tys. Mg
65.	Masa selektywnie zebranych przenośnych baterii i akumulatorów	tys. Mg
66.	Poziom recyklingu baterii i akumulatorów kwasowo-ołowiowych (liczony według dyrektywy ¹⁾)	%
67.	Poziom recyklingu baterii i akumulatorów niklowo-kadmowych (liczony według dyrektywy ¹⁾)	%
68.	Poziom recyklingu pozostałych baterii i akumulatorów (liczony według dyrektywy ¹⁾)	%
69.	Masa pozostałych zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest - do usunięcia i unieszkodliwienia	mln Mg
70.	Liczba zinwentaryzowanych mogiłników pozostałych do likwidacji	szt.
71.	Liczba zlikwidowanych mogiłników w danym okresie sprawozdawczym	szt.
72.	Masa szacunkowa przeterminowanych pestycydów zawartych w pozostałych do likwidacji zinwentaryzowanych mogiłnikach	tys. Mg
73.	Masa wprowadzonego na rynek sprzętu elektrycznego i elektronicznego	tys. Mg
74.	Masa zebranego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego - ogółem	tys. Mg
75.	Masa zebranego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego z gospodarstw domowych	tys. Mg
76.	Masa zebranego zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego z gospodarstw domowych w przeliczeniu na statystycznego mieszkańca	kg/mieszkańca
77.	Poziom odzysku dla zużytego sprzętu z grup 1 i 10 ²⁾	%
78.	Poziom recyklingu dla zużytego sprzętu z grup 1 i 10 ²⁾	%
79.	Poziom odzysku dla zużytego sprzętu z grup 3 i 4 ²⁾	%
80.	Poziom recyklingu dla zużytego sprzętu z grup 3 i 4 ²⁾	%
81.	Poziom odzysku dla zużytego sprzętu z grup 2, 5-7 i 9 ²⁾	%
82.	Poziom recyklingu dla zużytego sprzętu z grup 2, 5-7 i 9 ²⁾	%
83.	Poziom recyklingu dla zużytych lamp wyładowczych	%
84.	Liczba stacji demontażu ³⁾	szt.
85.	Liczba punktów zbierania pojazdów ³⁾	szt.
86.	Masa zebranych pojazdów wycofanych z eksploatacji ³⁾	tys. Mg
87.	Poziom odzysku odpadów pochodzących z demontowanych pojazdów wycofanych z eksploatacji ³⁾	%
88.	Poziom recyklingu odpadów pochodzących z demontowanych pojazdów wycofanych z eksploatacji ³⁾	%
	Komunalne osady ściekowe	

89.	Masa wytworzonych komunalnych osadów ściekowych	tys. Mg
90.	Odsetek masy wytworzonych komunalnych osadów ściekowych poddanych przetwarzaniu metodami biologicznymi	%
91.	Odsetek masy wytworzonych komunalnych osadów ściekowych poddanych przetwarzaniu metodami termicznymi	%
92.	Odsetek masy wytworzonych komunalnych osadów ściekowych bezpośrednio wykorzystywanych w rolnictwie	%
93.	Odsetek masy wytworzonych komunalnych osadów ściekowych bezpośrednio wykorzystywanych w innych zastosowaniach	%
94.	Odsetek masy wytworzonych komunalnych osadów ściekowych składowanych bez przetworzenia na składowiskach odpadów	%
Odpady opakowaniowe		
95.	Masa opakowań wprowadzonych z produktami na rynek	tys. Mg
96.	Masa opakowań ze szkła wprowadzonych z produktami na rynek	tys. Mg
97.	Masa opakowań z tworzyw sztucznych wprowadzonych z produktami na rynek	tys. Mg
98.	Masa opakowań z papieru i tektury wprowadzonych z produktami na rynek	tys. Mg
99.	Masa opakowań ze stali wprowadzonych z produktami na rynek	tys. Mg
100.	Masa opakowań z aluminium wprowadzonych z produktami na rynek	tys. Mg
101.	Masa opakowań z drewna wprowadzonych z produktami na rynek	tys. Mg
102.	Poziom odzysku dla odpadów opakowaniowych - ogółem	%
103.	Poziom recyklingu odpadów opakowaniowych - ogółem	%
104.	Poziom recyklingu odpadów opakowaniowych ze szkła	%
105.	Poziom recyklingu odpadów opakowaniowych z tworzyw sztucznych	%
106.	Poziom recyklingu odpadów opakowaniowych z papieru i tektury	%
107.	Poziom recyklingu odpadów opakowaniowych ze stali	%
108.	Poziom recyklingu odpadów opakowaniowych z aluminium	%
109.	Poziom recyklingu odpadów opakowaniowych z drewna	%

¹⁾ dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/66/WK z dnia 6 września 2006 r. w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów oraz uchylająca dyrektywę 91/157/EWG (Dz. Urz. WE L 266 z 26.09.2006 r., str. 1),

²⁾ według załącznika nr 1 do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495),

³⁾ określonych w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202 i Nr 175, poz. 1458).

Źródło KPGO 2010

Podczas weryfikacji należy koniecznie wykonać ponowną analizę problemów i strumienia odpadów. Polityka i postawione przez nią cele najprawdopodobniej nie ulegną zmianom, jednakże należy zweryfikować wyznaczone zadania. Jeśli wykonanie zadań odbiega znacząco od założeń, należy rozważyć wprowadzenie zmian zmierzających do lepszej wykonalności zadań planu. Z drugiej strony, jeżeli zadania zostały wykonane, należy przygotować nowe kierunki działań oraz zadania ambitniejsze, zgodnie z wymogami prawa stanowiącymi o konieczności stałej poprawy sytuacji w gospodarce odpadami.

11. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Polskie uregulowania prawne w zakresie gospodarki odpadami zawarte są w szczególności w następujących aktach: ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw, ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłatach produktowych i opłatach depozytowych, ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach.

Podstawowe zasady gospodarowania odpadami wyrażone zostały przez następującą hierarchię dozwolonych zachowań:

- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- ograniczanie powstawania odpadów,
- odzysk z odpadów substancji, przedmiotów i produktów wraz z ich wykorzystaniem,
- unieszkodliwianie odpadów, z wyłączeniem ich składowania,
- składowanie odpadów.

Obowiązujące obecnie w Polsce przepisy prawne w zakresie gospodarowania odpadami w stosunku do obowiązujących przed 2001 rokiem przyniosły zmiany, które można ocenić jako rewolucyjne. Są one zgodne w prawodawstwie Unii Europejskiej, co do podstawowych założeń gospodarowania odpadami, stosowanej terminologii, zakresu regulacji oraz wielu rozwiązań szczegółowych. Zgodność ta dotyczy nie tylko ogólnych celów regulacji i ich hierarchii (prewencja, odzysk, unieszkodliwianie), ale i wielu podstawowych pojęć i wprowadzenia konieczności pozwoleń kompetentnych władz na prowadzenie czynności w zakresie gospodarowania odpadami.

Powiat inowrocławski leży na Kujawach, zajmuje południową część województwa kujawsko-pomorskiego. Rozciąga się na powierzchni 1225 km². Większość jego terenu pokrywają żyzne obszary, które od V w. p.n.e. poddawano procesowi intensywnego osadnictwa. Nasilenie osadnictwa przypadło na III w. p.n.e. czyli z chwilą odkrycia bogatych pokładów soli kamiennej. Łatwość eksploatacji sprzyjała rozwojowi gospodarczemu tych terenów i tworzeniu się założeń instytucji polskiej państwowości. Najstarszym grodem była Kruszwica nad Jeziorem Gopło.

Powiat inowrocławski został przywrócony 1 stycznia 1999 r. mocą Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 1998 r. w sprawie utworzenia powiatów Dz. U. nr 103 z dnia 10 sierpnia 1998 r. (poz. 652) posiada kształt zbliżony do kształtu sprzed likwidacji w 1975 r.

Powiat inowrocławski sąsiaduje od północy z powiatem bydgoskim i toruńskim, od wschodu graniczy z powiatem aleksandrowskim oraz radziejowskim, od południa z powiatem konińskim i mogileńskim, a od zachodu z powiatem żnińskim.

Powiat tworzą: gmina miejska – Inowrocław, cztery gminy miejsko-wiejskie: Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość oraz cztery gminy wiejskie: Dąbrowa Biskupia, Inowrocław, Rojewo, Złotniki Kujawskie.

Centralna część powiatu leży na Równinie Inowrocławskiej. Według geografów jest to najbardziej płaski teren w Polsce, wznosi się przeciętnie od 80 do 108 m n.p.m. Pod Równiną występują złoża soli kamiennej zalegające na głębokości ok. 100 – kilku tys. m.p.p.t. Ok. 76 % powierzchni powiatu stanowią użytki rolne, zaś 10% to lasy. W południowej i zachodniej części powiatu znajdują się jeziora rynnowe – Zbiornik Pakoski i Mielno oraz największe z nich Gopło, wraz z przepływającą przez nie Notecią.

Obszar powiatu znajduje się w cieniu opadowym wzniesień pojeziernych na NW (północny zachód) i W (zachód), ma najniższy w Polsce średni opad roczny, około 500 mm, dlatego mimo dobrych gleb stanowi to czynnik bardzo niekorzystny.

W skład powiatu wchodzi:

- o gminy miejskie: Inowrocław,
- o gminy miejsko-wiejskie: Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość,
- o gminy wiejskie: Dąbrowa Biskupia, Inowrocław, Rojewo, Złotniki Kujawskie,
- o miasta: Inowrocław, Gniewkowo, Janikowo, Kruszwica, Pakość.

Aktualnie na terenie powiatu Inowrocławskiego nie funkcjonuje jednolity dla wszystkich gmin system gospodarki odpadami komunalnymi. Sposoby prowadzenia gospodarki odpadami regulowane są uchwałami Rad Gmin lub Rady Miejskiej w sprawie utrzymania porządku i czystości w gminie/miasta i gminy. Sposób zbiórki odpadów w Powiecie jest typowy dla warunków polskich i nie odbiega pod względem technicznym (stosowanych pojemników, samochodów) od standardów przyjętych w innych krajach Unii Europejskiej. Do zbierania odpadów stosowane są często duże pojemnościowe kontenery (KP-7, PA-100, SM-240, SM-110) rozmieszczone w dogodnych do ich odbioru miejscach, bądź też stosowane są pojemniki zbiorcze o mniejszej pojemności, ale rozmieszczone przy posesjach.

Odpady komunalne z terenu Powiatu są poddawane unieszkodliwianiu na następujących składowiskach:

- o Stanomin - gmina Dąbrowa Biskupia,

- o Kaczkowo - gmina Gniewkowo ,
- o Inowrocław (Mątwy) - miasto Inowrocław,
- o Karczyn - gmina Inowrocław,
- o Giebnia Międzygminne - gminy Pakość, Janikowo, Złotniki Kujawskie,
- o Jaszczołtowo - gmina Rojewo.

W gminach Powiatu Inowrocławskiego prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów surowcowych. Segregacja odpadów wiąże się oczywiście z dużymi nakładami finansowymi. Pomimo wysokich kosztów przynosi wiele korzyści mających nie tylko wymiar finansowy, ale przede wszystkim ekologiczny, np. w postaci zmniejszenia strumienia odpadów.

W Planie zamieszczono wykaz podmiotów zajmujących się prowadzeniem działalności w zakresie gospodarki odpadami, funkcjonujących na terenie powiatu Inowrocławskiego. Podmioty te w swoim zakresie działalności zajmują się zbieraniem, odzyskiem oraz unieszkodliwianiem odpadów innych niż niebezpieczne.

W opracowaniu przedstawiono możliwości i sposoby postępowania z odpadami niebezpiecznymi, które występują na terenie powiatu Inowrocławskiego. Zwrócono uwagę na szczególne rodzaje odpadów niebezpiecznych, w tym odpady zawierające PCB, oleje odpadowe, baterie i akumulatory, odpady zawierające azbest, pestycydy i odpady medyczne oraz weterynaryjne. Wskazano również firmy lub przedsiębiorstwa, trudniące się odzyskiem lub unieszkodliwianiem wybranych odpadów niebezpiecznych na terenie Powiatu, jak i na terenie Kraju.

Na podstawie przesłanek literaturowych oraz założeń KPGO 2010 przeprowadzono obliczenia w zakresie prognozy powstawania odpadów na najbliższe lata. Prognozą tą objęto wytwarzanie odpadów komunalnych (w tym biodegradowalne i opakowaniowe), odpady niebezpieczne, oraz odpady pozostałe.

Analizując stan gospodarki odpadami na terenie Powiatu Inowrocławskiego można stwierdzić, że w najbliższym czasie należałoby na podstawie istniejących przepisów prawnych uwzględnić w trakcie aktualizacji planu następujące zadania:

Cele krótkoterminowe – 2008 – 2011:

- o objęcie 100% mieszkańców gmin Powiatu zorganizowana zbiórka odpadów komunalnych,
- o zwiększenie kontroli i egzekwowanie realizacji zapisów w wydawanych decyzjach w zakresie gospodarki odpadami,
- o kontynuowanie współpracy z gminami Powiatu Inowrocławskiego oraz gminami sąsiednich Powiatów w celu rozwiązań powiązań regionalnych w ramach przypisanych MKUOK (w przypadku gmin Powiatu Inowrocławskiego będzie to **MKUOK Międzygminny Komplex Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Giebnia - Inowrocław oparty o składowisko odpadów w Giebnii oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu**),
- o kontynuowanie współpracy z gminami przy likwidacji wyrobów zawierających azbest,
- o analiza systemu monitoringu planu gospodarki odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości uzyskania odpowiednich danych,
- o propagowanie selektywnej zbiórki odpadów w tym szczególnie odpadów opakowaniowych i komunalnych ulegających biodegradacji, na terenie Powiatu Inowrocławskiego,
- o rozwój selektywnej zbiórki odpadów budowlanych, wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych, a także odpadów elektrycznych i elektronicznych,
- o podnoszenia świadomości ekologicznej i społecznej wśród mieszkańców Powiatu, poprzez organizację różnego rodzaju akcji, informacji w mediach (gazeta, internet) oraz propagowanie technologii i działań „przyjaznych środowisku”.

Cele długoterminowe – 2012 – 2015:

- o doskonalenie organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Powiecie,
- o dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- o dalszy rozwój świadomości ekologicznej i społecznej mieszkańców,
- o promowanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów,

- o dalszy rozwój odzysku i unieszkodliwiania odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych wytwarzanych w grupie odpadów komunalnych a także odpadów elektrycznych i elektronicznych na terenie Powiatu.

Osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku odpadów opakowaniowych oraz komunalnych ulegających biodegradacji w poszczególnych latach będzie praktycznie niewykonalne w przypadku realizacji tych działań przez gminy Powiatu w sposób samodzielny i niesystemowy.

Niepełna realizacja obowiązku selektywnego zbierania odpadów, a także przekraczanie limitów dozwolonego składowania odpadów biodegradowalnych na składowiskach będą karane przez WIOŚ w wysokościach określonych w art. 79a ustawy o odpadach.

Dlatego też Powiat Inowrocławski wraz z poszczególnymi gminami w ramach przyszłego systemu powinien:

1. W najbliższym czasie należy na podstawie istniejących przepisów prawnych:
 - zwiększyć kontrolę transportu odpadów, przez inspekcję transportu drogowego oraz wprowadzić kompleksowe kontrole przy udziale służb celnych i inspekcji ochrony środowiska;
 - przy realizacji programów nauczania przywiązywać większą wagę do gospodarki odpadami oraz kształtowania właściwych postaw i nawyków u dzieci i młodzieży.
2. Należy objąć wszystkich mieszkańców zorganizowanymi systemami zbierania odpadów, w szczególności odpadów opakowaniowych, odpadów niebezpiecznych pochodzących z gospodarstw domowych, odpadów ulegających biodegradacji z uwzględnieniem selektywnej zbiórki „u źródła”, aby zapewnić odpowiedni poziom odzysku i recyklingu. Ponadto należy zgodnie z wydanymi aktami prawnymi stworzyć punkty zbiórki odpadów elektrycznych i elektronicznych.
3. Należy wzmocnić ofertę edukacyjną dla małych i średnich przedsiębiorstw o możliwości wykorzystywania środków z WFOŚiGW, NFOŚiGW oraz środków unijnych w zakresie dostosowania prowadzonej gospodarki odpadami do standardów unijnych.

Przyjęto siedem zasadniczych założeń dla rozwoju gospodarki odpadami możliwych do realizacji w Powiecie:

- o zintegrowane podejście do gospodarki odpadami,
- o zapewnienie zorganizowanej zbiórki dla wszystkich frakcji odpadów,
- o minimalizacja ilości odpadów oraz zmniejszenie ich potencjału szkodliwości,
- o wzrost recyklingu, w tym recyklingu organicznego,
- o składowanie wyłącznie tych odpadów których nie można pozbyć się w inny sposób,
- o zwiększony udział edukacji ekologicznej,
- o efektywna ochrona zdrowia i życia ludności oraz środowiska przed odpadami.

Realizacja tych założeń jest zgodna z głównymi zasadami gospodarowania odpadami wynikającymi z prawa unijnego i krajowego, a w szczególności z:

- o hierarchią postępowania z odpadami,
- o zasadą bliskości,
- o zasadą samowystarczalności w skali kraju (i regionu) - stworzenia zintegrowanej sieci instalacji i urządzeń,
- o osiągnięciem zasadniczego celu - wdrożenia najlepszej praktycznej (wykonalnej) opcji gospodarowania odpadami, spełniającej wymogi ochrony środowiska.

Projektowany system gospodarki odpadami

Przy opracowywaniu planu działań w sferze gospodarki odpadami komunalnymi dla Powiatu Inowrocławskiego kierowano się następującymi przesłankami:

1. Docelowym rozwiązaniem dla gmin Powiatu zgodnie z zapisami w WPGO dla województwa Kujawsko-Pomorskiego 2010 powinien być **MKUOK Międzygminny Komplex Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Giebnia - Inowrocław oparty o składowisko odpadów w Giebnii oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu.**
2. Gminy korzystające z usług MKUOK powinny być w zgodzie z zasadą „bliskości” wyrażoną w ustawie o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2007 Nr. 39, poz. 251, z późn. zm.).

- Przyjęto, że optymalna odległość centrum gminy (po drogach) nie będzie większa niż 50 km od Zakładów. W przypadku konieczności dowozu odpadów (lub surowców) z większej odległości, należy rozważyć budowę stacji przeładunkowych.
3. Założono, że z poszczególnych gmin wszystkie odpady będą kierowane do MKUOK, natomiast pozostały balast będzie składowany na lokalnych składowiskach do czasu ich wypełnienia lub konieczności ich zamknięcia z innych powodów. W takim przypadku pozostałe odpady komunalne kierowane będą na najbliższe funkcjonujące składowisko lub na składowiska przy MKUOK. Na obecnym etapie nie przewiduje się przyjmowania na składowiska MKUOK odpadów komunalnych (balastu) z poza terenu Powiatu.
 4. Zebrane selektywnie odpady komunalne (odpady organiczne, surowce wtórne) poddawane będą w pierwszej kolejności procesowi odzysku (materiałów lub energii). Pozostałe odpady (tzw. odpady komunalne niesegregowane) oraz odpady z procesów przetwarzania odpadów zebranych selektywnie, składowane będą na składowiskach.
 5. Na terenach z zabudową jednorodzinną preferowane będzie kompostowanie odpadów organicznych we własnym zakresie.
 6. Zarówno system zbierania opakowaniowych surowców wtórnych jak i system odbioru odpadów niebezpiecznych od mieszkańców będzie uzupełnieniem systemów postępowania z odpadami opakowaniowymi i niebezpiecznymi, wynikających z:
 - o Ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. z 2005 Nr. 175, poz. 1458),
 - o Ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz, o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz.U. z 2007 Nr. 90, poz. 607, z późn. zm.).

Sposób rozdziału odpadów na poziomie gospodarstwa domowego powinien być ściśle powiązany z docelowymi rozwiązaniami technologicznymi zakładów zagospodarowania odpadów i wspólny dla gmin objętych zasięgiem obsługi tych MKUOK. W przypadku gmin Powiatu Inowrocławskiego będą to systemy opracowane dla **MKUOK (Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych) Giebnia - Inowrocław oparty o składowisko odpadów w Giebni oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu.**

ZAŁĄCZNIK 1

Wykaz podmiotów gospodarczych działających na terenie Powiatu Inowrocławskiego posiadających zezwolenia na wytwarzanie odpadów bądź zatwierdzone programy gospodarki odpadami.

LP.	NAZWA ZAKŁADU	POSIADANE ZEZWOLENIA	RODZAJ I ILOŚĆ ODPADÓW PRZEWIDZIANYCH DO WYTWORZENIA W SKALI ROKU, KOD ODPADU
1.	Separator Service Sp. z o. o. ul. Gen. Okulickiego 4 05-500b Piaseczno	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 01.12.2003r., znak OSR-7624-II-29-2/2003 zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 01.12.2013 r.	Ilość i rodzaj odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytwarzania w skali roku obejmuje następujące odpady: - mieszanina odpadów z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach: 13 05 08, 50 Mg
2.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „BAIR-BIS” s.c. J.I.Banasiak ul. Cicha 5 88-100 Inowrocław	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 17.10.2002r., znak OSR-7624-351-11/2002 zezwalająca na zbieranie i transport odpadów (metale) Ważność decyzji: 31.10.2006 r.	Rodzaj odpadów przewidzianych do zbierania i transportu w skali roku: - miedź, brąz, mosiądz 17 04 01 - aluminium 17 04 02 - ołów 17 04 03 - cynk 17 04 04 - żelazo i stal 17 04 05 - cyna 17 04 06 - mieszaniny metali 17 04 07 - kable inne niż wymienione w 17 04 10: 17 04 11 (decyzja nie podaje ilości odpadów)
3.	SERWIS Nowa Wieś Wielka Sp. z o.o. ul. Przemysłowa 86-060 Nowa Wieś Wielka	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 21.01.2004r., znak OSR-7624-II-33-3/2004 zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 21.01.2009 r.	Łączna ilość odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytwarzania w skali roku wynosi 9,25 Mg, stanowią je następujące odpady: - odpady stałe z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach: 13 05 01, 2,0 Mg - szlamy z odwadniania olejów w separatorach: 13 05 02, 1,0 Mg - szlamy z kolektorów: 13 05 03, 0,8 Mg - olej z odwadniania oleju w separatorach: 13 05 06, 0,6 Mg, - zaolejona woda z odwadniania olejów w separatorach: 13 05 07, 0,6 Mg, - mieszanina odpadów z piaskowników i odwadniania olejów w separatorach: 13 05 08, 0,2 Mg, - sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi: 15 02 02, 0,8 Mg, - zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12 (lampy fluorescencyjne): 16 02 13, 0,05 Mg - odpady zawierające ropę naftową lub jej produkty: 16 07 08, 2,0 Mg - odpady zawierające inne substancje niebezpieczne: 16 07 09, 1,2 Mg

4.	„AWAS-Serwis” Sp. z o.o. ul. Egejska 1 Warszawa	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 11.08.2003r., znak OSR-7624-II-16-5/2003 zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi. Ważność decyzji: 11.08.2008 r.	Łączna ilość odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytwarzania w skali roku wynosi 5200 Mg , stanowią je następujące odpady: - odpady stałe z piaskowników i odwadniania olejów w separatorach 13 05 01, - szlasy z odwadniania olejów w separatorach 13 05 02, - szlasy z kolektorów 13 05 03, - olej z odwadniania olejów w separatorach 13 05 06, - zaolejona woda z odwadniania olejów w separatorach 13 05 07, - mieszanina odpadów z piaskowników i z odwadniania olejów w separatorach 13 05 08, - inne niewymienione odpady 13 08 99 - tłuszcze i mieszaniny olejów z separacji olej /woda inne niż wymienione w 19 08 09 - 19 08 10
5.	Centrum Pasz s.a. Jezuicka Struga 3 88-111 Rojewo - (aktualnie firma zmieniła nazwę i posiada decyzję wojewody)	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 11.03.2002r., znak OSR-7624-232-12/2002 zezwalająca na unieszkodliwianie odpadów innych niż niebezpieczne Ważność decyzji: 30.03.2007r.	Ilość i rodzaj odpadów przewidzianych do unieszkodliwiania w skali roku wynosi 12000Mg , do transportu 3000Mg, stanowią je następujące odpady: - odpadowa tkanka zwierzęca 02 01 02 - zwierzęta padłe i odpadowa tkanka zwierzęca stanowiące materiał szczególnego i wysokiego ryzyka inne niż wymienione w 02 01 80 : 02 01 81 - zwierzęta padłe i ubite z konieczności 02 01 82 - odpady z mycia i przygotowania surowców 02 02 01 - odpadowa tkanka zwierzęca 02 02 02 - surowce i produkty nie nadające się do spożycia i przetwórstwa 02 02 03 - osady z zakładowych oczyszczalni ścieków 02 02 04 - odpadowa tkanka zwierzęca stanowiąca materiał szczególnego i wysokiego ryzyka, w tym odpady z produkcji pasz mięsno-kostnych inne niż wymienione w 02 02 80 : 02 02 81
6.	„EKOS” Poznań ul. Krańcowa 15 61-022 Poznań	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 31.12.2002r., znak OSR-7624-372-23/2002 Ważność decyzji: 31.12.2012r.	Łączna ilość odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytwarzania w skali roku wynosi 1775 Mg , stanowią je następujące odpady: - odpady stałe z piaskowników i odwadniania olejów w separatorach: 13 05 01, 150 Mg, - szlasy z odwadniania olejów w separatorach: 13 05 02, 300 Mg, - szlasy z kolektorów: 13 05 03, 50 Mg, - olej z odwadniania oleju w separatorach: 13 05 06, 50 Mg, - zaolejona woda z odwadniania olejów w separatorach: 13 05 07, 50 Mg, - mieszanina odpadów z piaskowników i odwadniania olejów w separatorach: 13 05 08, 150 Mg, - sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami

			niebezpiecznymi: 15 02 02, 25 Mg, - odpady zawierające ropę naftową lub jej produkty: 16 07 08, 125 Mg, - odpady zawierające inne substancje niebezpieczne: 16 07 09, 125 Mg, - gleba, ziemia, w tym kamienie, zawierające substancje niebezpieczne (np. PCB): 17 05 03, 125 Mg, - urobek z pogłębiania zawierający bądź zanieczyszczony substancjami niebezpiecznymi: 17 05 05, 125 Mg, - tłuszcze i mieszaniny z separacji olej /woda inne niż wymienione w 19 08 09: 19 08 10, 250 Mg, - odpady stałe z oczyszczania gleby i ziemi zawierające substancje niebezpieczne: 19 13 01, 75 Mg, - szlasy z oczyszczania gleby i ziemi zawierające substancje niebezpieczne: 19 13 03, 75 Mg, - szlasy z oczyszczania wód podziemnych zawierające substancje niebezpieczne: 19 13 05, 50 Mg, - odpady ciekłe i stężone uwodnione odpady ciekłe z oczyszczania wód podziemnych zawierające substancje niebezpieczne 19 13 07, 50 Mg
7.	Zakłady mięsne „Viando” Radojewice 54	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 10.06.2003r., znak OSR-7624-I-1-2/2003 zezwalająca na wytwarzanie odpadów, prowadzenie działalności w zakresie odzysku i transportu odpadów Ważność decyzji: 20.05.2013	Łączna ilość odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytwarzania w skali roku wynosi: 1,3 Mg, stanowią je następujące odpady: - mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe nie zawierające związków chlorowcoorganicznych - 13 02 05, - filtry olejowe - 16 01 07, - zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12 – 16 02 13, 10 01 99 - baterie i akumulatory ołowiowe – 16 06 01. Łączna ilość odpadów innych niż niebezpieczne przewidzianych do wytwarzania w skali roku wynosi 11064 Mg, stanowią je następujące odpady: - odpadowa tkanka zwierzęca - 02 02 02, - osady z zakładowej oczyszczalni ścieków 02 02 04 - odpadowa tkanka zwierzęca stanowiąca materiał szczególnego i wysokiego ryzyka, w tym odpady z produkcji pasz mięsno-kostnych inne niż wymienione w 02 02 80 – 02 02 81, - opakowania z papieru i tektury – 15 01 01 - opakowania z tworzyw sztucznych – 15 01 02, - opakowania ze szkła – 15 01 07, - żelazo i stal – 17 04 05, - skratki – 19 08 01, - odpady stałe ze wstępnej filtracji i skratki – 19 09 01, - inne niewymienione odpady – 19 09 99.
8.	Jan Dombek Transport Handel Materiałami Budowlanymi	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 06.06.2003r., znak OSR-7624-II-14-4/2003 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami	Ilość i rodzaj odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytwarzania w skali (0,415 Mg) roku obejmuje następujące odpady: - mineralne oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe nie zawierające związków chlorowcoorganicznych: 13 02 05, 0,3Mg

		niebezpiecznymi	- sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nie ujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi: 15 02 02, 0,05 Mg, - filtry olejowe 16 01 07, 0,05 Mg, - zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12: 16 02 13, 0,015 Mg. Przedsiębiorstwo posiada zezwolenie na transport odpadów o następujących kodach: <table><tr><td>01 04 08</td><td>03 03 01</td><td>10 13 82</td></tr><tr><td>01 04 09</td><td>04 02 21</td><td>12 01 01</td></tr><tr><td>02 01 01</td><td>06 13 99</td><td>12 01 02</td></tr><tr><td>02 01 03</td><td>07 02 80</td><td>12 01 03</td></tr><tr><td>02 01 07</td><td>10 01 01</td><td>12 01 05</td></tr><tr><td>02 02 01</td><td>10 01 02</td><td>15 02 03</td></tr><tr><td>02 02 04</td><td>10 01 03</td><td>17 01 01</td></tr><tr><td>02 03 04</td><td>10 01 15</td><td>17 02 02</td></tr><tr><td>02 03 80</td><td>10 01 25</td><td>17 02 03</td></tr><tr><td>02 03 81</td><td>10 01 80</td><td>17 01 07</td></tr><tr><td>02 04 01</td><td>10 11 12</td><td>17 01 81</td></tr><tr><td>02 04 03</td><td>10 12 08</td><td>17 01 02</td></tr><tr><td>02 04 80</td><td>10 13 04</td><td>17 01 03</td></tr><tr><td>03 01 01</td><td>10 13 14</td><td>17 04 01</td></tr><tr><td>03 01 05</td><td>10 13 80</td><td>17 02 01</td></tr><tr><td>17 04 02</td><td>17 04 05</td><td>17 04 07</td></tr><tr><td>17 04 11</td><td>17 05 04</td><td>17 05 08</td></tr><tr><td>17 09 04</td><td>19 02 03</td><td>19 06 04</td></tr><tr><td>19 08 01</td><td>19 08 02</td><td>19 08 05</td></tr><tr><td>20 02 02</td><td></td><td></td></tr></table>	01 04 08	03 03 01	10 13 82	01 04 09	04 02 21	12 01 01	02 01 01	06 13 99	12 01 02	02 01 03	07 02 80	12 01 03	02 01 07	10 01 01	12 01 05	02 02 01	10 01 02	15 02 03	02 02 04	10 01 03	17 01 01	02 03 04	10 01 15	17 02 02	02 03 80	10 01 25	17 02 03	02 03 81	10 01 80	17 01 07	02 04 01	10 11 12	17 01 81	02 04 03	10 12 08	17 01 02	02 04 80	10 13 04	17 01 03	03 01 01	10 13 14	17 04 01	03 01 05	10 13 80	17 02 01	17 04 02	17 04 05	17 04 07	17 04 11	17 05 04	17 05 08	17 09 04	19 02 03	19 06 04	19 08 01	19 08 02	19 08 05	20 02 02		
01 04 08	03 03 01	10 13 82																																																													
01 04 09	04 02 21	12 01 01																																																													
02 01 01	06 13 99	12 01 02																																																													
02 01 03	07 02 80	12 01 03																																																													
02 01 07	10 01 01	12 01 05																																																													
02 02 01	10 01 02	15 02 03																																																													
02 02 04	10 01 03	17 01 01																																																													
02 03 04	10 01 15	17 02 02																																																													
02 03 80	10 01 25	17 02 03																																																													
02 03 81	10 01 80	17 01 07																																																													
02 04 01	10 11 12	17 01 81																																																													
02 04 03	10 12 08	17 01 02																																																													
02 04 80	10 13 04	17 01 03																																																													
03 01 01	10 13 14	17 04 01																																																													
03 01 05	10 13 80	17 02 01																																																													
17 04 02	17 04 05	17 04 07																																																													
17 04 11	17 05 04	17 05 08																																																													
17 09 04	19 02 03	19 06 04																																																													
19 08 01	19 08 02	19 08 05																																																													
20 02 02																																																															
9.	Stacja Paliw w Dąbrowie Biskupiej, Przedsiębiorstwo „LILA”, Roman Sobolewski ul. Toruńska 29 88-140 Gniewkowo (aktualnie decyzja już wygasła)	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 01.13.2000r., znak OSR-7624-100-5/2000 zezwalająca na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych. Ważność decyzji: 31.12.2002 r.	Ilość i rodzaj odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytwarzania w skali roku obejmuje następujące odpady: - odpady z czyszczenia zbiorników magazynowych po ropie naftowej lub jej produktach 16 07 06, 0,1 Mg - lampy fluorescencyjne 16 08 21, 5szt. - tłuszcze i mieszaniny olejów z oczyszczania ścieków 19 08 03, 0,8 Mg																																																												
10.	TPSA D. Biskupia 79 88-133 D. Biskupia	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 17.07.2002r., znak OSR-7624-280-12/2002 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 31.07.2006 r.	Ilość i rodzaj odpadów niebezpiecznych przewidzianych do wytwarzania w skali roku obejmuje następujące odpady: - zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12: 16 02 13 (zużyte świetlówki) 2,92 kg																																																												
11.	AM Trans Progres Sp. z o.o. Poznań Ul. Sarnacka 7	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 21.03.2005r., znak OSR.7624.II-2/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 21.03.2015	13 01 01 – 50 Mg/r 13 03 01– 50 Mg/r 15 02 02– 1 Mg/r 16 01 09 – 5 Mg/r 16 02 09 – 50 Mg/r 16 02 10 – 50 Mg/r 16 02 12 – 5 Mg/r 17 01 06 – 900 Mg/r 17 05 03 – 900 Mg/r 17 05 05 – 900 Mg/r 17 06 01 – 900 Mg/r 17 06 03 – 50 Mg/r 17 06 05 – 500 Mg/r 17 09 02 –200 Mg/Ilość																																																												

12.	RAMID Mirosław Dec Warszawa Ul. Kowalskiego 1/54	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 01.04.2005r., znak OSR.7624.II-3/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 31.03.2015	13 05 01 – 10 Mg/r 13 05 02 – 20 Mg/r 13 05 03 – 10 Mg/r 13 05 06 – 10 Mg/r 13 05 07 – 20 Mg/r 13 05 08 – 20 Mg/r 15 02 02 – 20 Mg/r 16 07 09 – 5 Mg/r 16 81 01 – 100 Mg/r 16 82 01 – 100 Mg/r 17 01 06 – 30 Mg/r 17 02 04 – 60 Mg/r 17 05 03 – 100 Mg/r 17 05 07 – 200 Mg/r 17 06 01 – 200 Mg/r 17 06 03 – 100 Mg/r 17 06 05 – 300 Mg/r 17 08 01 – 60 Mg/r 17 09 01 – 10 Mg/r 17 09 02 – 60 Mg/r 17 09 03 – 50 Mg/r
13.	Gospodarstwo Rolne Magdalena Szczupak – Woźnicka Radojewice 54 88 -101 Inowrocław	Decyzja Wojewody Kujawsko - Pomorskiego z dnia 04.07.2005r., znak WSiR.II-SE/6620-29/05 w sprawie uzyskania pozwolenia na wytwarzanie odpadów Ważność decyzji: 30.06.2015	13 01 13 – 0,10 Mg/r 13 02 05 – 0,10 Mg/r 13 02 08 – 0,10 Mg/r 13 08 99 – 0,10 Mg/r 16 01 07 – 0,10 Mg/r 16 01 13 – 0,05 Mg/r 16 01 14 – 0,10 Mg/r 16 02 13 – 0,10 Mg/r 16 02 15 – 0,02 Mg/r 16 06 01 – 0,20 Mg/r 07 02 99 – 0,20 Mg/r 15 01 01 – 2,00 Mg/r 15 01 02 – 2,00 Mg/r 15 01 03 – 1,00 Mg/r 15 01 04 – 0,50 Mg/r 15 01 07 – 0,20 Mg/r 15 02 03 – 1,00 Mg/r 16 01 03 – 1,00 Mg/r 16 02 14 – 1,00 Mg/r 16 02 16 – 0,50 Mg/r 16 06 05 – 0,10 Mg/r 17 01 07 – 5,00 Mg/r 17 02 02 – 0,50 Mg/r 17 02 03 – 0,80 Mg/r 17 04 05 – 10,00 Mg/r 17 04 11 – 0,50 Mg/r
14.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe BETA Zbigniew Mazur Inowrocław Ul. Przy Stadionie 4	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 18.05.2005r., znak OSR.7624.II-11/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 18.05.2015r.	17 06 01 – 20,00 Mg/r 17 06 05 – 20,00 Mg/r
15.	TELZAS Sp.zo.o. w m. Szczecinek ul. Bugno 3	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 18.05.2005r., znak OSR.7624.II-11/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 18.05.2015r.	16 06 01 – 2,0 Mg/r

16.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe BATER Sp. zo.o. Warszawa Ul. Dźwigowej 63	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 15.07.2005r., znak OSR.7624.II-14/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 15.07.2015r.	16 06 01 – 60,00 Mg/r 16 06 02 – 30,00 Mg/r 16 06 06 – 40,00 Mg/r
17.	MAXMED Zakład Usług Handlowych Marcin Murzyn Rumia Ul. Źródłana 4	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 12.07.2005r., znak OSR.7624.II-15/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 12.07.2015r.	17 06 01 – 150,00 Mg/r 17 06 05 – 400 Mg/r
18.	ALBEKO Emilia Sieger Spółka Jawna Kotowy Gm. Skrwilno	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 11.07.2005r., znak OSR.7624.II-18/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 12.07.2015r.	17 01 06 – 4500 Mg/r 17 06 01 – 800 Mg/r 17 06 03 – 1000 Mg/r 17 06 05 – 800 Mg/r
19.	„GAJAWI” P.P.H.U.Gabriel Rogut 90 - 553 Łódź Ul. Kopernika 56/60	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 29.07.2005r., znak OSR.7624.II-17/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 29.07.2015r.	17 01 06 – 500 Mg/r 17 06 01 – 500 Mg/r 17 06 05 – 1500 Mg/r
20.	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „EWITA” Ewa Kurzyna Parchanie 13 88 – 110 Inowrocław 2	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 01.08.2005r., znak OSR.7624.III-34/05 Zezwalająca na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów na terenie siedziby firmy w m. Parchanie i na terenie oddziału8 firmy w m. Wonorze 47. Ważność decyzji: 01.08.2015r	12 01 01 17 04 01 17 04 02 17 04 03 17 04 04 17 04 05 17 04 11
21.	Transport – Metalurgia Sp. zo.o. UL. Reymonta 62 97 – 500 Radomsko	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 13.09.2005r., znak OSR.7624.II-25/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 13.09.2015r.	17 06 01 – 2000 Mg/r 17 06 05 – 5000 Mg/r
22.	Zakłady mięsne VIANDO Wanda i Alojzy Szczupak	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 28.07.2005r., znak	Instalacja do produkcji pary: 15 02 02 – 0,10 Mg/r 16 02 13 – 0,02 Mg/r

	Radojewice 54 88 -101 Inowrocław 2	OSR.7624.II-6/05 uchylająca decyzję Starosty Inowrocławskiego znak OSR-7624-I-1-2/2003 pozwolenie na wytwarzanie odpadów, a zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 28.07.2015r.	Instalacje pomocnicze – ogólnozakładowe: 13 01 13 – 0,07 Mg/r 13 02 08 – 0,07 Mg/r 15 01 10 – 0,02 Mg/r 15 02 02 – 0,40 Mg/r 16 02 13 – 0,08 Mg/r 16 02 15 – 0,20 Mg/r
23.	„P.W. TAKO” Sp.z o.o. UL. Batalionów Chłopskich 2 42 – 680 Tarnowskie Góry	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 08.03.2006r., znak OSR.7624.II-36/05-06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 08.03.2016r.	15 02 02 – 1,00 Mg/r 17 01 06 – 10,00 Mg/r 17 05 03 – 20,00 Mg/r
24.	Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „JUKO” Jerzy Szczukowski Ul. 1 Maja 25 97 – 300Piotrków Trybunalski	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 10.04.2006r., znak OSR.7624.II-1/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 08.03.2016r.	Dąbrowa Biskupia: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Gniewkowo: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Inowrocław: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Miasto Inowrocław: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Janikowo: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Kruszwica: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Pakość: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Rojewo: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Złotniki Kujawskie: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r
25.	Zakład Gospodarki Komunalnej „GRONEKO” Marcin Gronowski, Mikołaj Gronowski Mikorzyn 19 87 – 732 Lubanie	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 12.04.2006r., znak OSR.7624.II-3/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 12.04.2016r.	17 06 01 – 1000,00 Mg/r 17 06 05 – 1000,00 Mg/r
26.	„EKOS POZNAŃ” Sp. zo.o. ul. Krańcowa 15 61-022 Poznań	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 10.02.2006r., znak OSR.7624.II-30/05 - 06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi	13 05 01 – 300,00 Mg/r 13 05 02 – 600,00 Mg/r 13 05 03 – 100,00 Mg/r 13 05 06 – 100,00 Mg/r 13 05 07 – 900,00 Mg/r 13 05 08 – 600,00 Mg/r 15 02 02 – 25,00 Mg/r

		Ważność decyzji: 10.02.2016r	16 07 08 – 125,00 Mg/r 16 07 09 – 125,00 Mg/r 17 05 03 – 125,00 Mg/r 17 05 05 – 125,00 Mg/r 19 08 10 – 500,00 Mg/r 19 13 01 – 75,00 Mg/r 19 13 03 – 75,00 Mg/r 19 13 05 – 50,00 Mg/r 19 13 07 – 50,00 Mg/r
27.	PPH oraz OSSWiZ „GOMB-ZŁOM” Lidia Gombińska Krusza Zamkowa 48 – 101 Inowrocław	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 13.02.2006r., znak OSR.7624.II-39/05 - 06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, zezwalającej na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów na terenie siedziby firmy w Inowrocławiu przy ul. Poznańskiej, udzielającej zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej Ważność decyzji: 13.02.2016r	W zakresie zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi wytworzonymi w wyniku świadczonych usług a terenie powiatu inowrocławskiego: 17 06 01 – 50 Mg/r 17 06 05 – 500 Mg/r. W zakresie zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi wytworzonymi na terenie siedziby firmy: 13 02 05 – 0,30 Mg/r 05 02 02 – 0,50 Mg/r W zakresie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów na terenie siedziby firmy w Inowrocławiu przy ul. Poznańskiej: 02 01 10 07 02 13 07 02 80 07 02 99 12 01 01 12 01 02 12 01 03 12 01 04 12 01 05 12 01 13 12 01 17 13 01 05 13 01 10 13 01 11 13 01 12 13 01 13 13 02 04 13 02 05 13 02 06 13 02 07 13 02 08 13 03 06 13 03 07 13 03 08 13 03 09 13 03 10 13 04 01 13 04 02 13 04 03 13 07 01 13 07 02 13 07 03 13 08 01 13 08 02 13 08 80 13 08 99 15 01 01 15 01 02 15 01 03 15 01 04 15 01 05 15 01 06 15 01 07 15 01 09 15 02 02 15 02 03 16 01 17 16 01 18 16 01 20 16 02 13 16 02 14 16 02 16 06 06 01 16 06 02 16 06 03 16 06 04 16 06 05 16 08 01 16 08 02 16 08 03 16 11 02 16 11 06 17 01 01 17 01 02 17 01 03 17 01 07 17 02 01 17 02 02 17 02 03 17 02 04 17 04 01 17 04 02 17 04 03 17 04 04 17 04 05 17 04 06 17 04 07 17 04 09 17 04 10 17 04 11 19 01 02 19 10 01 19 10 02 19 12 02 19 12 03 19 12 04 19 12 05 19 12 06 19 12 07 20 01 01 20 01 02 20 01 10 20 01 11 20 01 33 20 01 34 20 01 37 20 01 38 20 01 39 20 01 40 20 03 07 W zakresie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów na terenie siedziby firmy w Inowrocławiu przy ul. Poznańskiej: 16 01 04 16 01 06 W zakresie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

			odpadów na terenie siedziby firmy: 2001 35 20 01 36 W zakresie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej: 02 01 10 07 02 13 07 02 80 07 02 99 12 01 01 12 01 02 12 01 03 12 01 04 12 01 05 12 01 13 12 01 17 15 01 01 15 01 02 15 01 03 15 01 04 15 01 05 15 01 06 15 01 07 15 01 09 15 02 02 15 02 03 16 01 04 16 01 06 16 01 17 16 01 18 16 01 20 16 02 13 16 02 14 16 02 16 16 06 01 16 06 02 16 06 03 16 06 04 16 06 05 16 08 01 16 08 02 16 08 03 16 11 02 16 11 06 17 01 01 17 01 02 17 01 03 17 01 07 17 02 01 17 02 02 17 02 03 17 02 04 17 04 01 17 04 02 17 04 03 17 04 04 17 04 05 17 04 06 17 04 07 17 04 09 17 04 10 17 04 11 17 06 01 17 06 03 17 06 04 17 06 05 17 08 02 19 01 02 19 10 01 19 10 02 19 12 01 19 12 02 19 12 03 19 12 04 19 12 05 19 12 06 19 12 07 20 01 01 20 01 02 20 01 10 20 01 11 20 01 33 20 01 34 20 01 35 20 01 36 20 01 37 20 01 38 20 01 39 20 01 40 20 03 07
28.	„SPE-BAU” Sp. zo.o. ul. Mielecka 21/1 53-401 Wrocław	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 25.04.2006r., znak OSR.7624.II-05/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 25.04.2016r	Dąbrowa Biskupia: 17 06 01 – 5,00 Mg/r 17 06 05 – 10,00 Mg/r Gniewkowo: 17 06 01 – 17,50 Mg/r 17 06 05 – 35,00 Mg/r Inowrocław: 17 06 01 – 10,00 Mg/r 17 06 05 – 20,00 Mg/r Miasto Inowrocław: 17 06 01 – 55,00 Mg/r 17 06 05 – 110,00 Mg/r Janikowo: 17 06 01 – 15,00 Mg/r 17 06 05 – 30,00 Mg/r Kruszwica: 17 06 01 – 20,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Pakość: 17 06 01 – 12,50 Mg/r 17 06 05 – 25,00 Mg/r Rojewo: 17 06 01 – 5,00 Mg/r 17 06 05 – 10,00 Mg/r Złotniki Kujawskie: 17 06 01 – 10,00 Mg/r 17 06 05 – 20,00 Mg/r
29.	Zakład Usług Serwisowych EKO- JURA Ul. Żeromskiego 10 42-284 Herby	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 05.07.2006r., znak OSR.7624.II-07/06 Zatwierdzająca program	13 05 01 – 50,0 Mg/r 13 05 02 – 50,0 Mg/r 13 05 03 – 50,0 Mg/r 13 05 06 – 50,0 Mg/r 13 05 07 – 150,0 Mg/r

		gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 05.07.2016r	13 05 08 – 150,0 Mg/r
30.	TELZAS Ul. Bugano 78-400 Szczecinek	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 17.07.2006r., znak OSR.7624.II-15/06 zmieniająca decyzję znak: OSR.7624.II.15/06 zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi.	<u>zmieniono I pkt decyzji:</u> Dąbrowa Biskupia: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Gniewkowo: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Inowrocław: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Miasto Inowrocław: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Janikowo: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Kruszwica: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Pakość: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Rojewo: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Złotniki Kujawskie: 16 06 01 – 3,00 Mg/r
31.	„MAR-POL” Zbigniew Ochojski Cętki 5 87 – 500 Rypin	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 07.07.2006r., znak OSR.7624.II-14/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 31.03.2016r	17 06 05 – 300 Mg/r 17 06 05 – 300 Mg/r
32.	Przedsiębiorstw Usługowo-Handlowe KOZAK Ul. Łęgi 2 01-329 Warszawa	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 17.07.2006r., znak OSR.7624.II-18/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 17.07.2016r	10 01 22 – 50 Mg/r 12 01 09 – 50 Mg/r 13 01 05 – 50 Mg/r 13 02 05 – 50 Mg/r 13 02 08 – 50 Mg/r 13 05 01 – 100 Mg/r 13 05 02 – 100 Mg/r 13 05 03 – 50 Mg/r 13 05 06 – 50 Mg/r 13 05 07 – 100 Mg/r 13 05 08 – 300 Mg/r 16 07 08 – 50 Mg/r 19 08 10 – 50 Mg/r 19 08 13 – 50 Mg/r
33.	Przedsiębiorstwo Projektowo – Wdrożeniowe „AWAT” Sp. zo.o. Ul. Kaliskiego 01 – 476 Warszawa	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 17.07.2006r., znak OSR.7624.II-13/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 18.03.2015r	17 06 01 – 300 Mg/r 17 06 05 – 100 Mg/r
34.	P.P.H.U. „EKO-MIX” Ul. Grabiszyńska 163 50-950 Wrocław	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 29.01.2006r., znak OSR.7624.II-39/06-07 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami	Dąbrowa Biskupia: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Gniewkowo: 16 07 08 – 100,00 Mg/r

		niebezpiecznymi Ważność decyzji: 28.01.2017r	17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Inowrocław: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Miasto Inowrocław: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Janikowo: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Kruszwica: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Pakość: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Rojewo: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Złotniki Kujawskie: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r
35.	„P.W. TAKO” Sp. zo.o. ul. Batalionów Chłopskich 2 42-680 Tarnowskie Góry	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 29.01.2006r., znak OSR.7624.II-39/06-07 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 28.11.2016r	15 02 02 – 1,00 Mg/r 16 07 08 – 30,00 Mg/r 17 01 06 – 10,00 Mg/r 17 05 03 – 20,00 Mg/r
36.	„EKONAFT” Sp. zo.o. Ul. Fabryczna 22 32 – 540 Trzebinia	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 29.01.2007r., znak OSR.7624.II-42/06-07 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 28.01.2017r	13 05 01 – 500,00 Mg/r 13 05 02 – 500,00 Mg/r 13 05 03 – 500,00 Mg/r 13 05 06 – 500,00 Mg/r 13 05 07 – 500,00 Mg/r 13 05 08 – 500,00 Mg/r 13 07 01 – 500,00 Mg/r 13 07 02 – 500,00 Mg/r 13 07 03 – 500,00 Mg/r 16 07 08 – 500,00 Mg/r 16 07 09 – 500,00 Mg/r
37.	PURE SOLVE Polska Sp. zo.o. Ul. Przedpole 1 02-241 Warszawa	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 29.01.2007r., znak OSR.7624.II-40/06-07 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 28.01.2017r	Dąbrowa Biskupia: 11 01 13 – 4,00 Mg/r 14 06 03 – 2,00 Mg/r Gniewkowo: 11 01 13 – 4,00 Mg/r 14 06 03 – 2,00 Mg/r 15 02 02 – 0,02 Mg/r Inowrocław: 11 01 13 – 8,00 Mg/r 14 06 03 – 4,0 Mg/r 15 02 02 – 0,02 Mg/r Miasto Inowrocław: 11 01 13 – 8,00 Mg/r

			14 06 03 – 4,00 Mg/r 15 02 02 – 0,02 Mg/r Janikowo: 11 01 13 – 8,00 Mg/r 14 06 03 – 4,00 Mg/r 15 02 02 – 0,02 Mg/r Kruszwica: 11 01 13 – 4,00 Mg/r 14 06 03 – 2,00 Mg/r Pakość: 11 01 13 – 4,00 Mg/r 14 06 03 – 2,00 Mg/r 15 02 02 – 0,02 Mg/r Rojewo: 11 01 13 – 4,00 Mg/r 14 06 03 – 2,000 Mg/r Złotniki Kujawskie: 11 01 13 – 4,00 Mg/r 14 06 03 – 2,00 Mg/r 15 02 02 – 0,02 Mg/r
38.	TRANSPORT KRAJOWY Patryk Śmigiel Słońsko 7 88 -110 Inowrocław 2	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 20 02.2007r., znak OSR.7624.III-06/07 Zezwalająca na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów w m. Wonorze gm. Dąbrowa Biskupia Ważność decyzji: 19.02.2017r	W zakresie zbierania odpadów w m. Wonorze 21, gm. Dąbrowa Biskupia: 02 01 10 17 02 01 17 02 02 17 02 03 17 04 01 17 04 02 17 04 05 17 04 07 W zakresie transportu odpadów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej: 02 01 10 17 02 01 17 02 03 17 04 01 17 04 02 17 04 05 17 04 07

Przedsiębiorstwa posiadające zatwierdzone programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi

lp.	firma	znak i data decyzji Starosty Inowrocławskiego	kody] odpadów wymienionych w pozwoleniach
1	2	3	4
1.	PUH „WOD-PRZEM” ul. Sokoła 34, 87-100 Toruń	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR-7624-II-3- 3/2003 12 marca 2003 r.	17 06 01 – 30,00 Mg/r 17 06 05 – 70,0 Mg/r
2.	PPBH „REMBIS” Sp. z o.o. ul. Przemysłowa 30 88-160 Janikowo	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR-7624-277- 13/2003 14 marca 2003 r.	17 06 01 - 50,0 Mg/r 17 06 05 – 200,0 Mg/r
3.	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT”	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR-7624-II-21- 4/2003 11 lipca 2003	17 06 01 – 50,0 Mg/r 17 06 05 – 50,0 Mg/r
4.	Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „CARO”, ul. Zamoyskiego 51, 22-400 Zamość	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR-7624-II-36- 2/2004 22 stycznia 2004 r.	17 01 06 – 100,0 Mg/r 17 06 01 – 100,0 Mg/r 17 06 05 – 100,0 Mg/r
5.	PPHU GNO-BUD, Gnojno 4/3, 88-100 Inowrocław	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.7624.II-6- 2/04 8 marca 2004 r.	17 06 01 – 50,0 Mg/r 17 06 05 - Mg/r
6.	Zakład Dekarsko - Instalacyjny Mieczysław i Piotr Czerniak s.c.,	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.7624.II-11- 11/04	06 13 04 – 100,0 Mg/r 10 13 09 – 100,0 Mg/r 17 01 06 – 100,0 Mg/r

	Stawiska 52	20 kwietnia 2004 r.	17 06 01 – 100,0 Mg/r 17 06 05 – 100,0 Mg/r
7.	ALGADER HOFMAN Sp. z o.o. W- wa ul. Włoczyńska 133/11B	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.7624.II-17-10/04 18 czerwca 2004r.	17 06 01 – 800,0 Mg/r 17 06 05 – 199,0 Mg/r 15 02 02 – 1,0 Mg/r
8.	Firma AM Trans Progres sp. z o.o., ul Samacka 7, 61– 616 Poznań	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.7624.II – 2/2005	13 03 01 – 50,0 Mg/r 15 02 02 – 1,0 Mg/r 16 01 09 – 5,0 Mg/r 16 02 09 – 50,0 Mg/r 16 02 10 – 50,0 Mg/r 16 02 12 – 5,0 Mg/r 17 01 06 – 900,0 Mg/r 17 05 03 – 900,0 Mg/r 17 05 05 – 900,0 Mg/r 17 06 01 – 900,0 Mg/r 17 06 03 – 50,0 Mg/r 17 06 05 – 500,0 Mg/r 17 09 02 – 200,0 Mg/r
9.	Przedsiębiorstwa Wielobranżowe „BETA”, ul. Przy Stadionie 4, 88 – 100 Inowrocław	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.7624.II – 11/05 18 maja 2005	17 06 01 – 20,0 Mg/r 17 06 05 – 20,0 Mg/r
10.	Firma „ALBEKO” Spółka jawna, Kotowy, 88 – 510 Kotowy	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.7624.II – 18/05 11 lipca 2005	17 01 06 – 4500,0 Mg/r 17 06 01 – 800,0 Mg/r 17 06 03 – 1000,0 Mg/r 17 06 05 – 800,0 Mg/r
11.	Zakład Usługowo – Handlowy „MAXMED, Rumia, ul. Źródłana 4, 84 – 230 Rumia	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.7624.II – 15/05 12 lipca 2005	17 06 01 – 150,0 Mg/r 17 06 05 – 400 Mg/r
12.	Firma „RAMID”, Warszawa, ul. Kowalskiego 1/54	Decyzja Starosty Inowrocławskiego OSR.7624.II – 3/05 1 kwietnia 2005	13 05 01 – 10,0 Mg/r 13 05 02 – 20,0 Mg/r 13 05 03 – 10,0 Mg/r 13 05 06 - 10 Mg/r 13 05 07 – 20,0 Mg/r 13 05 08 – 20,0 Mg/r 16 07 09 – 5,0 Mg/r 16 81 01 – 100,0 Mg/r 16 82 01 – 100,0 Mg/r 17 01 06 – 30,0 Mg/r 17 02 04 – 60,0 Mg/r 17 05 03 – 100,0 Mg/r 17 05 07 - 200 Mg/r 17 06 01 - 200 Mg/r 17 06 03 - 100 Mg/r 17 06 05 – 300,0 Mg/r 17 08 01 – 60,0 Mg/r 17 09 01 – 10,0 Mg/r 17 09 02 – 60,0 Mg/r 17 09 03 - 40,0 Mg/r

39.	AM Trans Progres Sp. z o.o. Poznań Ul. Samacka 7	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 21.03.2005r., znak OSR.7624.II-2/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 21.03.2015	13 01 01 – 50 Mg/r 13 03 01 – 50 Mg/r 15 02 02 – 1 Mg/r 16 01 09 – 5 Mg/r 16 02 09 – 50 Mg/r 16 02 10 – 50 Mg/r 16 02 12 – 5 Mg/r 17 01 06 – 900 Mg/r 17 05 03 – 900 Mg/r 17 05 05 – 900 Mg/r 17 06 01 – 900 Mg/r 17 06 03 – 50 Mg/r 17 06 05 – 500 Mg/r 17 09 02 – 200 Mg/r
	RAMID Mirosław Dec Warszawa Ul. Kowalskiego 1/54	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 01.04.2005r., znak OSR.7624.II-3/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 31.03.2015	13 05 01 – 10 Mg/r 13 05 02 – 20 Mg/r 13 05 03 – 10 Mg/r 13 05 06 – 10 Mg/r 13 05 07 – 20 Mg/r 13 05 08 – 20 Mg/r 15 02 02 – 20 Mg/r 16 07 09 – 5 Mg/r 16 81 01 – 100 Mg/r 16 82 01 – 100 Mg/r 17 01 06 – 30 Mg/r 17 02 04 – 60 Mg/r 17 05 03 – 100 Mg/r 17 05 07 – 200 Mg/r 17 06 01 – 200 Mg/r 17 06 03 – 100 Mg/r 17 06 05 – 300 Mg/r 17 08 01 – 60 Mg/r 17 09 01 – 10 Mg/r 17 09 02 – 60 Mg/r 17 09 03 – 50 Mg/r
	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe BETA Zbigniew Mazur Inowrocław Ul. Przy Stadionie 4	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 18.05.2005r., znak OSR.7624.II-11/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 18.05.2015r.	17 06 01 – 20,00 Mg/r 17 06 05 – 20,00 Mg/r
13.	MAXMED Zakład Usług Handlowych Marcin Murzyn Rumia Ul. Źródlana 4	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 12.07.2005r., znak OSR.7624.II-15/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 12.07.2015r	17 06 01 – 150,00 Mg/r 17 06 05 – 400 Mg/r
14.	ALBEKO Emilia Sieger Spółka Jawna Kotowy Gm. Skrwilno	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 11.07.2005r., znak OSR.7624.II-18/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 12.07.2015r	17 01 06 – 4500 Mg/r 17 06 01 – 800 Mg/r 17 06 03 – 1000 Mg/r 17 06 05 – 800 Mg/r

15.	„GAJAWI” P.P.H.U. Gabriel Rogut 90 - 553 Łódź Ul. Kopernika 56/60	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 29.07.2005r., znak OSR.7624.II-17/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 29.07.2015r.	17 01 06 – 500 Mg/r 17 06 01 – 500 Mg/r 17 06 05 – 1500 Mg/r
16.	Transport – Metalurgia Sp. zo.o. UL. Reymonta 62 97 – 500 Radomsko	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 13.09.2005r., znak OSR.7624.II-25/05 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 13.09.2015r	17 06 01 – 2000 Mg/r 17 06 05 – 5000 Mg/r
17.	Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe „JUKO” Jerzy Szczukowski Ul. 1 Maja 25 97 – 300 Piotrków Trybunalski	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 10.04.2006r., znak OSR.7624.II-1/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 08.03.2016r.	Dąbrowa Biskupia: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Gniewkowo: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Inowrocław: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Miasto Inowrocław: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Janikowo: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Kruszwica: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Pakość: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Rojewo: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Złotniki Kujawskie: 17 06 01 – 40,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r
18.	Zakład Gospodarki Komunalnej „GRONEKO” Marcin Gronowski, Mikołaj Gronowski Mikorzyn 19 87 – 732 Lubanie	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 12.04.2006r., znak OSR.7624.II-3/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 12.04.2016r.	17 06 01 – 1000,00 Mg/r 17 06 05 – 1000,00 Mg/r

19.	„SPE-BAU” Sp. zo.o. ul. Mielecka 21/1 53-401 Wrocław	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 25.04.2006r., znak OSR.7624.II-05/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 25.04.2016r	Dąbrowa Biskupia: 17 06 01 – 5,00 Mg/r 17 06 05 – 10,00 Mg/r Gniewkowo: 17 06 01 – 17,50 Mg/r 17 06 05 – 35,00 Mg/r Inowrocław: 17 06 01 – 10,00 Mg/r 17 06 05 – 20,00 Mg/r Miasto Inowrocław: 17 06 01 – 55,00 Mg/r 17 06 05 – 110,00 Mg/r Janikowo: 17 06 01 – 15,00 Mg/r 17 06 05 – 30,00 Mg/r Kruszwica: 17 06 01 – 20,00 Mg/r 17 06 05 – 40,00 Mg/r Pakość: 17 06 01 – 12,50 Mg/r 17 06 05 – 25,00 Mg/r Rojewo: 17 06 01 – 5,00 Mg/r 17 06 05 – 10,00 Mg/r Złotniki Kujawskie: 17 06 01 – 10,00 Mg/r 17 06 05 – 20,00 Mg/r
20.	„EKOS POZNAN” Sp. zo.o. ul. Krańcowa 15 61-022 Poznań	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 10.02.2006r., znak OSR.7624.II-30/05 - 06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 10.02.2016r	13 05 01 – 300,00 Mg/r 13 05 02 – 600,00 Mg/r 13 05 03 – 100,00 Mg/r 13 05 06 – 100,00 Mg/r 13 05 07 – 900,00 Mg/r 13 05 08 – 600,00 Mg/r 15 02 02 – 25,00 Mg/r 16 07 08 – 125,00 Mg/r 16 07 09 – 125,00 Mg/r 17 05 03 – 125,00 Mg/r 17 05 05 – 125,00 Mg/r 19 08 10 – 500,00 Mg/r 19 13 01 – 75,00 Mg/r 19 13 03 – 75,00 Mg/r 19 13 05 – 50,00 Mg/r 19 13 07 – 50,00 Mg/r

21.	PPH oraz OSSWiZ „GOMB-ZŁOM” Lidia Gombińska Krusza Zamkowa 48 – 101 Inowrocław	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 13.02.2006r., znak OSR.7624.II-39/05 - 06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, zezwalającej na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów na terenie siedziby firmy w Inowrocławiu przy ul. Poznańskiej, udzielającej zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej Ważność decyzji: 13.02.2016r	W zakresie zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi wytworzonymi w wyniku świadczonych usług a terenie powiatu inowrocławskiego: 17 06 01 – 50 Mg/r 17 06 05 – 500 Mg/r. W zakresie zatwierdzenia programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi wytworzonymi na terenie siedziby firmy: 13 02 05 – 0,30 Mg/r 05 02 02 – 0,50 Mg/r W zakresie zezwalenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów na terenie siedziby firmy w Inowrocławiu przy ul. Poznańskiej: 02 01 10 07 02 13 07 02 80 07 02 99 12 01 01 12 01 02 12 01 03 12 01 04 12 01 05 12 01 13 12 01 17 13 01 05 13 01 10 13 01 11 13 01 12 13 01 13 13 02 04 13 02 05 13 02 06 13 02 07 13 02 08 13 03 06 13 03 07 13 03 08 13 03 09 13 03 10 13 04 01 13 04 02 13 04 03 13 07 01 13 07 02 13 07 03 13 08 01 13 08 02 13 08 80 13 08 99 15 01 01 15 01 02 15 01 03 15 01 04 15 01 05 15 01 06 15 01 07 15 01 09 15 02 02 15 02 03 16 01 17 16 01 18 16 01 20 16 02 13 16 02 14 16 02 16 06 06 01 16 06 02 16 06 03 16 06 04 16 06 05 16 08 01 16 08 02 16 08 03 16 11 02 16 11 06 17 01 01 17 01 02 17 01 03 17 01 07 17 02 01 17 02 02 17 02 03 17 02 04 17 04 01 17 04 02 17 04 03 17 04 04 17 04 05 17 04 06 17 04 07 17 04 09 17 04 10 17 04 11 19 01 02 19 10 01 19 10 02 19 12 02 19 12 03 19 12 04 19 12 05 19 12 06 19 12 07 20 01 01 20 01 02 20 01 10 20 01 11 20 01 33 20 01 34 20 01 37 20 01 38 20 01 39 20 01 40 20 03 07 W zakresie zezwalenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania odpadów na terenie siedziby firmy w Inowrocławiu przy ul. Poznańskiej: 16 01 04 16 01 06 W zakresie zezwalenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego odpadów na terenie siedziby firmy:
-----	--	--	--

			2001 35 20 01 36 W zakresie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów na terenie Rzeczypospolitej Polskiej: 02 01 10 07 02 13 07 02 80 07 02 99 12 01 01 12 01 02 12 01 03 12 01 04 12 01 05 12 01 13 12 01 17 15 01 01 15 01 02 15 01 03 15 01 04 15 01 05 15 01 06 15 01 07 15 01 09 15 02 02 15 02 03 16 01 04 16 01 06 16 01 17 16 01 18 16 01 20 16 02 13 16 02 14 16 02 16 16 06 01 16 06 02 16 06 03 16 06 04 16 06 05 16 08 01 16 08 02 16 08 03 16 11 02 16 11 06 17 01 01 17 01 02 17 01 03 17 01 07 17 02 01 17 02 02 17 02 03 17 02 04 17 04 01 17 04 02 17 04 03 17 04 04 17 04 05 17 04 06 17 04 07 17 04 09 17 04 10 17 04 11 17 06 01 17 06 03 17 06 04 17 06 05 17 08 02 19 01 02 19 10 01 19 10 02 19 12 01 19 12 02 19 12 03 19 12 04 19 12 05 19 12 06 19 12 07 20 01 01 20 01 02 20 01 10 20 01 11 20 01 33 20 01 34 20 01 35 20 01 36 20 01 37 20 01 38 20 01 39 20 01 40 20 03 07
22.	Zakład Usług Serwisowych EKO-JURA Ul. Żeromskiego 10 42-284 Herby	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 05.07.2006r., znak OSR.7624.II-07/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 05.07.2016r	13 05 01 – 50,0 Mg/r 13 05 02 – 50,0 Mg/r 13 05 03 – 50,0 Mg/r 13 05 06 – 50,0 Mg/r 13 05 07 – 150,0 Mg/r 13 05 08 – 150,0 Mg/r
23.	TELZAS Ul. Bugano 78-400 Szczecinek	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 17.07.2006r., znak OSR.7624.II-15/06 zmieniająca decyzję znak: OSR.7624.II.15/06 zatwierdzającą program gospodarki odpadami niebezpiecznymi.	<u>zmieniono I pkt decyzji:</u> Dąbrowa Biskupia: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Gniewkowo: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Inowrocław: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Miasto Inowrocław: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Janikowo: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Kruszwica: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Pakość: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Rojewo: 16 06 01 – 3,00 Mg/r Złotniki Kujawskie: 16 06 01 – 3,00 Mg/r

24.	„MAR-POL” Zbigniew Ochojski Cętki 5 87 – 500 Rypin	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 07.07.2006r., znak OSR.7624.II-14/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 31.03.2016r	17 06 05 – 300 Mg/r 17 06 05 – 300 Mg/r
25.	Przedsiębiorstw Usługowo-Handlowe KOZAK Ul. Łęgi 2 01-329 Warszawa	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 17.07.2006r., znak OSR.7624.II-18/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 17.07.2016r	10 01 22 – 50 Mg/r 12 01 09 – 50 Mg/r 13 01 05 – 50 Mg/r 13 02 05 – 50 Mg/r 13 02 08 – 50 Mg/r 13 05 01 – 100 Mg/r 13 05 02 – 100 Mg/r 13 05 03 – 50 Mg/r 13 05 06 – 50 Mg/r 13 05 07 – 100 Mg/r 13 05 08 – 300 Mg/r 16 07 08 – 50 Mg/r 19 08 10 – 50 Mg/r 19 08 13 – 50 Mg/r
26.	Przedsiębiorstwo Projektowo – Wdrożeniowe „AWAT” Sp. zo.o. Ul. Kaliskiego 01 – 476 Warszawa	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 17.07.2006r., znak OSR.7624.II-13/06 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 18.03.2015r	17 06 01 – 300 Mg/r 17 06 05 – 100 Mg/r
27.	P.P.H.U. „EKO-MIX” Ul. Grabiszyńska 163 50-950 Wrocław	Decyzja Starosty Inowrocławskiego z dnia 29.01.2006r., znak OSR.7624.II-39/06-07 Zatwierdzająca program gospodarki odpadami niebezpiecznymi Ważność decyzji: 28.01.2017r	Dąbrowa Biskupia: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Gniewkowo: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Inowrocław: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Miasto Inowrocław: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Janikowo: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Kruszwica: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Pakość: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Rojewo: 16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r Złotniki Kujawskie:

			16 07 08 – 100,00 Mg/r 17 06 01 – 100,00 Mg/r 16 07 09 – 100,00 Mg/r
--	--	--	--

